

स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना
नौमुले गाउँपालिका, दैलेख
(आ. व २०७८/७९ देखि ०८२/८३)

तयार गर्ने :

नौमुले गाउँपालिका, दैलेख, कर्णाली प्रदेश

२०७८

सर्वाधिकार © नौमुले गाउँपालिका, दैलेख

योजनाको नाम: स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना

तयार गरिएको वर्ष: २०७८

तयार गर्ने: नौमुले गाउँपालिका, दैलेख

आर्थिक सहयोग: नेपाल जलवायु परिवर्तन सहयोग कार्यक्रम (NCCSP)

सहजिकरण:

युथ एलाइन्स फर इन्भाइरोमेन्ट

Youth Alliance for Environment (YAE),

गैरीधारा, काठमाण्डौ

आवरण तस्वीर : नौमुले गाउँपालिका केन्द्र र लोहोरे खोला, तस्वीर बद्रि बराल

विश्वव्यापी रुपमा बढ्दै गएको जलवायु परिवर्तनको असरबाट संसारका गरिब र अतिकम विकसित मुलुकहरु धेरै प्रभावित भएका छन् । दैलेख जिल्ला जलवायु परिवर्तनका दृष्टिकोणले अति उच्च संकटासन्न जिल्लाहरु मध्येमा पर्ने भएकोले यसबाट यहाँका कृषक लगायत प्रायः सबै मानिसहरुमा प्रतक्ष्य रुपमा नकारात्मक असरहरु परिरहेको देखिन्छ । मानवीय क्रियाकलापका कारणले हरितगृह ग्याँसको उत्सर्जनसँगै जलवायु परिवर्तनको दर बढ्न गई यससंग सम्बन्धित जोखिम यस गाउँपालिकामा पनि प्रत्यक्ष रुपमा महशुस गरिएको छ । खडेरी, कृषि रोग, पशु रोग, मिचाहा प्रजाती, मानव रोग, खाद्य संकट, हावाहुरी, असिनापानी, आगलागी/वन डढेलो, पहिरो तथा भू-क्षय, चट्याङ्ग, बाढी जस्ता असर यस गाउँपालिकाका समुदायले पनि महसुस गरेका छन् । यहाँका बासिन्दाहरु प्रायः निर्वाहमुखी कृषि प्रणालीमा निर्भर भएकोले यस गाउँपालिकाका प्रायः सबै वडाका किसानहरुमा जलवायुका कारण खेती प्रणालीमा विविध प्रकारका असरहरु देखिएका छन् । जलवायु परिवर्तनका असरहरुबाट प्रभावित समुदायहरुमा पर्ने जोखिमलाई न्यूनीकरण गर्न यस गाउँपालिकाले यहाँ बसोबास गर्ने समुदायलाई जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी सचेतना अभिवृद्धि गर्न र जलवायु परिवर्तनबाट प्रभावित समुदाय र घरधुरीहरुको अनुकूलन क्षमता अभिवृद्धि गर्न यस गाउँपालिका अन्तर्गतका बहुसरोकारवाला लगायत जलवायु परिवर्तनबाट प्रभावित समुदायहरुको प्रत्यक्ष सहभागितामा यो पाँच वर्षीय स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयार गरिएको छ ।

यस पाँच वर्षे अनुकूलन कार्ययोजनाले यस गाउँपालिकामा देखिएका जलवायु परिवर्तनका कारण सिर्जित प्रकोपहरुको धेरै हदसम्म सम्बोधन गर्ने विश्वास लिएको छ । यो कार्ययोजना कार्यान्वयनको लागि आवश्यक पर्ने आर्थिक, प्राविधिक तथा अन्य आवश्यक श्रोत साधनहरुको व्यवस्थापन गर्न गाउँपालिकाको-तर्फबाट सदैव सहयोग रहने छ । यो कार्ययोजना तयारी तथा कार्यान्वयनको लागि आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग गर्नु हुने राष्ट्रिय जलवायु परिवर्तन सहयोग कार्यक्रमलाई धन्यवाद ज्ञापन गर्न चाहान्छु । त्यसै गरी यो योजना तयारीको प्रक्यामा सहजीकरण गर्ने युथ एलाइन्स फर इन्भाइरोमेन्ट, गैरीधारा, काठमाण्डौ, नेपाल र राष्ट्रिय जलवायु परिवर्तन सहयोग कार्यक्रमको जिल्ला कार्यक्रम टोली तथा यो कार्ययोजना तयारीमा अहोरात्र खटिने यस वडाका जून प्रतिनिधीहरु, राजनितिक दलहरु, शिक्षक, समाजसेवी, कृषि, वन तथा वातावरण समितीका पदाधिकारीहरु, महिला, दलित लगायत सहभागी सम्पूर्ण निकाय तथा व्यक्तिहरुलाई प्रति धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु ।

अन्त्यमा, यो कार्ययोजना तयार भै कार्यान्वयनको प्रक्रियामा रहेकोमा गाउँपालिकाका सम्पूर्ण बासिन्दाहरुमा बधाई ज्ञापन गर्दै सफल कार्यान्वयनको अग्रिम शुभकामना प्रकट गर्दछु ।

धन्यवाद !

भन्डे बुढा मगर

अध्यक्ष

नौमुले गाउँपालिका, दैलेख

कर्णाली प्रदेश, नेपाल

दैलेख जिल्ला जलवायु परिवर्तनका दृष्टिकोणले अति उच्च संकटासन्न जिल्लाहरू मध्येमा पर्ने भएकोले यसबाट यहाँका कृषक लगायत प्रायः सबै मानिसहरूमा प्रत्यक्ष रूपमा नकारात्मक असरहरू परिरहेको देखिन्छ। यहाँका बासिन्दाहरू प्रायः निर्वाहमुखी कृषि प्रणालीमा निर्भर भएकोले यस गाउँपालिकाका किसानहरूमा जलवायुका कारण खेती प्रणालीमा विविध प्रकारका असरहरू देखिएका छन्। यस गाउँपालिकामा खडेरी, कृषि रोग, पशु रोग, मिचाहा प्रजाती, मानव रोग, खाद्य संकट, हावाहुरी, असिनापानी, आगलागी/वन डडेलो, पहिरो तथा भू-क्षय, चट्याङ्ग, बाढी जस्ता प्रकोपहरू देखिएका छन्। यिनै पक्षहरूलाई मध्यनजर गर्दै नेपाल सरकार वन तथा वातावरण मन्त्रालय, नेपाल जलवायु परिवर्तन सहयोग कार्यक्रमले यस गाउँपालिकामा देखिएका प्रमुख प्रकोपहरूको पहिचान गरि त्यस्ता प्रकोपहरूसँग जुध्नको लागि आगामी पाँच वर्षको लागि स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयार गरि कार्यान्वयनमा समेत केहि मात्रामा आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग समेत गर्ने गरि कार्यक्रम सञ्चालन भैरहेको जानकारी पाउँदा अति नै खुसि लागेको छ।

यस पाँच वर्षे अनुकूलन कार्ययोजनाले यस गाउँपालिकामा देखिएका जलवायु परिवर्तनका कारण सिर्जित प्रकोपहरूको धेरै हदसम्म सम्बोधन गर्ने विश्वास लिएको छु। यो कार्ययोजना कार्यान्वयनको लागि आवश्यक पर्ने आर्थिक, प्राविधिक तथा अन्य आवश्यक श्रोत साधनहरूको व्यवस्थापन गर्न गाउँपालिकाको तर्फबाट सदैव सहयोग रहने छ। यो कार्ययोजना तयारी तथा कार्यान्वयनको लागि आर्थिक सहयोग गर्ने नेपाल सरकार वन तथा वातावरण मन्त्रालय, नेपाल जलवायु परिवर्तन सहयोग कार्यक्रमलाई धन्यवाद ज्ञापन गर्न चाहान्छु। त्यसै गरि यो योजना तयारीको प्रक्रियामा सहजीकरण गर्ने युथ एलाइन्स फर इन्भाइरोमेन्टको बद्रि बराल र नेपाल जलवायु परिवर्तन सहयोग कार्यक्रमका दिनेश घिमिरे र जिल्ला कार्यक्रम टिमका प्रतिनिधिहरु तथा यो कार्ययोजना तयारीमा अहोरात्र खटिने यस वडाका जन प्रतिनिधीहरू, राजनितिक दलहरू, शिक्षक, समाजसेवी, महिला, दलित लगायत सहभागी सम्पूर्ण निकाय तथा व्यक्तिहरूलाई प्रति धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु।

अन्त्यमा, यो कार्ययोजना तयार भै कार्यान्वयनको प्रक्रियामा रहेकोमा यस गाउँपालिकाका सम्पूर्ण बासिन्दाहरूमा बधाई ज्ञापन गर्दै सफल कार्यान्वयनको अग्रिम शुभकामना प्रकट गर्दछु।

धन्यवाद !

भुपेन्द्र शाही

नि. प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
नौमुले गाउँपालिका, दैलेख

नि. प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको सारांश

जलवायु परिवर्तन र यसका प्रतिकूल प्रभावहरु समग्र विश्वकै लागि साभ्मा चुनौतिका रुपमा अगाडि आइरहेको वर्तमान परिप्रेक्ष्यमा दैलेख जिल्लाको नौमुले गाउँपालिकाले पनि यसबाट श्रृजित तथा भविष्यमा श्रृजना हुन सक्ने प्रतिकूल प्रभावहरूसँग अनुकूलित हुने क्षमताको अभिवृद्धि गर्न परीमार्जीत स्थानीय अनुकूलन योजनाको कार्यढाँचाले निर्दिष्ट गरेका विधि, प्रक्रिया र चरणहरुलाई अवलम्बन गरी बहुसरोकारवाला निकायहरु जस्तै गाउँपालिकाका जनप्रतिनिधिहरु, विषयगत शाखा प्रमुख, स्थानीय गैरसरकारी संघसंस्थाहरुको प्रतिनिधि, जलवायु परिवर्तन क्षेत्रमा कार्यरत संघसंस्थाहरु, महिला तथा अन्य सरोकारवाला निकायहरुको सक्रिय सहभागितामा वडा स्तरबाट पहिचान भएको प्रकोप तथा अनुकूलनका प्रयासहरुलाई समेत समावेश गरी आ. व २०७८/७९ देखि ०८२/८३ सम्मका लागि स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयार गरेको छ । यस कार्ययोजनाको सारांश तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

विवरण	
कार्यक्षेत्र:	नौमुले गाउँपालिका
चारकिल्ला:	पूर्वमा जाजरकोट जिल्लाको जुनीचाँदे गाउँपालिका, पश्चिम र उत्तरमा महावु गाउँपालिका, दक्षिणमा नारायण नगरपालिका र भगवतीमाइ गाउँपालिका
क्षेत्रफल:	२२८ २३ वर्ग कि. मि.
जनसंख्या	कुल जनसंख्या २०,८०२, ४५२६ घरधुरी (राष्ट्रिय जनगणना, २०६८)
प्रमुख पेशा / जीविकोपार्जनको आधार:	यस वडाका बासिन्दाको मुख्य पेशा कृषि हो भने जीविकोपार्जन अर्थात जडिबुटी संकलन, ज्याला मजदुरी, रोजगारीको लागि यहाँका मानिसहरु अन्य क्षेत्रहरु अर्थात देशको अन्य भाग, भारत तथा खाडी मुलुकहरुमा जाने गर्दछन् ।
जलवायु परिवर्तनको प्रभाव तथा असर:	
स्थानीय समुदायले गर्मीका दिनहरु करिब २ महिनाले बढेको, मनसुनी वर्षाको अवधि १.५ महिनाले घटेको, हिउँदे वर्षा छिटपुट मात्र हुने गरेको, तुसरो पर्ने दिनहरु २.५ महिनाले घटेको, लालीगुराँस फुल्ने, काफल पाक्ने समय १.५ महिनाले अगाडि सरेको, पैयुँ फुल्ने समय १ महिनाले पछाडि सरेको, मकै लगाउने समय १.५ महिनाले पछि सरेको, खडेरीका दिनहरु बढेको र खडेरीको जोखिम बढेको, बाढी र पहिरोको मात्रा तथा बारम्बारता बढेको, वालिचक्रमा परिवर्तन आएको, कृषिव्याली, पशुपक्षी तथा मानवमा नयाँ रोगको प्रकोप बढेको, वनमा मिचाहा प्रजातिहरुको प्रकोप बढेको, पानी मुहान कम निस्कने र मुहान फुट्ने समय ५ महिना पछि सरेको महशुस गरेका छन् ।	
मुख्य प्रकोपहरु	खडेरी, कृषि तथा पशुपक्षीमा रोग, खाद्य संकट, पहिरो तथा भू क्षय, बाढी, मानवमा रोग
संकटासन्न बस्तीहरु	काफलफेद, साहुखोला, विषघारी, राईली, अबलतोली, माथिल्लो तोली, भालेदुङ्गा, भाङ्गाघारी, धन्सार, आलेगाउँ, निरगा, भावासैनी, ठुलोचम्लाय, गोपेनी, नौफेरी, जुगेपानी, मसार चौरघट्ट सिस्नेरी, डुक्काखोला, उत्तीसघारी, रापट, कोप्रेखोला, भित्रिखोला, छिहरा, जैसीडाँडा, भुरुङ्गे, सम्मेनी, भाँडे, सिजालीचौर, डाँडागाउँ, भुङ्कीखोला, उत्तिसेनी, भुतियादह, मौरीमीर, धुलौटे, टिमुर खाल्टा, चेप्टे दोभान, स्याला दुनदुरे, सोलेथर, गेईलीडाँडा, नौगाउँ, दारकुने, कालेडाँडा, सरयुस्का, पोरीखोला, नाउली, बादाखर्कखोला, कोलाडीखेत, पहिरखोला, सामाजल्फा, सानाखोला, राँका, पहिरा, दोवाटा, भुतिया, चिसापानी, सिमलगैरा, नरखोला, किमरेखोला, ढाडखोला, सिस्नेरी, गाडखोला, लिन्डी
योजनाको अवधि:	आ. व २०७८/७९ देखि ०८२/८३
कार्ययोजनाको प्राथमिकता परेका मुख्य अनुकूलनका कार्यहरु:	
सिंचाई कूलो मर्मत तथा स्तर उन्नती, साना सिंचाई प्रविधि प्रवर्द्धन, प्लाष्टिक घरमा बेमौसमी तरकारी खेती, रिचार्ज पोखरी निर्माण, पानीका मुहान संरक्षण, खानेपानी टंकी निर्माण, नदी किनारमा वृक्षारोपण, तटबन्ध निर्माण, ग्याविन पर्खाल निर्माण, सुख्खा सहने तथा रोग किरा प्रतिरोधी प्रजातिहरुको प्रवर्द्धन, नश्ल सुधारको लागि बोका (बोयर) वितरण, गोठ तथा भकारी सुधार, बाखाको खोर सुधार, कृषि औजारको वितरण तथा मर्मत तालिम, पशुपालन सम्बन्धि तालिम, पशु स्वास्थ्य शिविर, वन व्यवस्थापन, वृक्षारोपण, बायोचारको तयारी तथा प्रयोग, मिचाहा प्रजाति व्यवस्थापन तालिम, सरफाई तथा पोषण सम्बन्धि तालिम, गाउँघर क्लिनिक तथा स्वास्थ्य चौकीको सवलिकरण, जिविकोपार्जनका विविध स्रोतहरुको प्रवर्द्धन	
क्षमता विकास	
विभिन्न तहमा जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी सचेतना तथा अभिमुखीकरण तालिमहरुको साथै विभिन्न विषयगत क्षेत्रहरु जस्तै कृषि, पशुपालन, वन तथा जैविक विविधता, उर्जा, जनस्वास्थ्य, भौतिक पूर्वाधारमा जलवायु परिवर्तन अनुकूलित प्रविधिहरु सम्बन्धी क्षमता विकासका क्रियाकलापहरु संचालन गरिने छ ।	
लैङ्गिक समानता, सामाजिक समावेशिता, र सुशासन	
स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना निर्माण प्रक्रिया तथा कार्यान्वयनमा लैङ्गिक समानता, सामाजिक समावेशिता, र सुशासनलाई मुख्य सवालको रुपमा लिई यस अवधारणालाई सम्बन्धित क्रियाकलापहरुमा समायोजन गरिएको छ ।	

विवरण						
विषयगत क्षेत्र अनुसार पाँच वर्षको लागि अनुमानित वार्षिक बजेट:						
विषयगत क्षेत्र	अनुमानित बजेट रु. हजारमा					
	पहिलो वर्ष	दोस्रो वर्ष	तेस्रो वर्ष	चौथो वर्ष	पाँचौ वर्ष	कुल जम्मा
१ कृषि तथा खाद्य सुरक्षा	२९५९१	५१२९४	५६८१४	५५२८६	३८४३४	२३१४१९
२ वन, जैविक विविधता तथा जलाधार संरक्षण	१८२५	२२५०	२२५०	२१००	१८५०	१०२७५
३ जल तथा उर्जा	५८३८.४	७००५.५	४४८५.२	१८०९.६	१६८९	२०८२७.७
४ स्वास्थ्य, खानेपानी तथा सरसफाई	२०१०	२५१०	३०१०	१४८०	४७८०	१३७९०
५ स्थानीय ग्रामिण तथा शहरी बस्ती	२०००					२०००
६ जलवायुजन्य प्रकोप न्यूनीकरण तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापन	३१८७०	३७११०	३६७५०	२४०३०	२६३७०	१८३१३०
७ उद्योग, यातायात तथा भौतिक पूर्वाधार	१७००	५२००	५९००	६९००	५७००	२५४००
८ पर्यटन एवं प्राकृतिक तथा सांस्कृतिक सम्पदा	५०	१२००	१०५०	१०५०	२२५०	५६००
९ लैङ्गिक समानता, सामाजिक समावेशिता, जीविकोपार्जन र सुशासन	१५००	१०००	१०००	१५००	१५००	६५००
१० जनचेतना अभिवृद्धि तथा क्षमता विकास	५०९५	५६०५	६५९५	५८५५	४९२५	२८०७५
११ अनुगमन तथा समिक्षा बैठक	९९४.७९४	११३१.७४५	११८२.५४२	१०००.१०६	८६८.९८	५१७८.१६७
कुल जम्मा	१००४७४.	११४३०६.२४	११९४३६.७४	१०१०१०.७	८७७६६.९८	५२२९९४.८७६
	१९४	५	२	०६		

योजना कार्यान्वयनमा सहयोग गर्न सक्ने निकाय

नौमुले गाउँपालिका, वडा कार्यालय, जिल्ला समन्वय समिति, गाउँपालिका अन्तर्गत विषयगत शाखाहरु, डिभिजन वन कार्यालय तथा सब डिभिजन वन कार्यालय, जिल्ला प्रशासन तथा प्रहरी कार्यालयहरु, सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहहरु, जिल्लामा क्रियाशिल सम्बन्धित दातृ निकाय तथा गैह्र सरकारी संस्थाहरु जस्तै सोसेक नेपाल, दैलेख, एभरेष्ट क्लब, दैलेख, सेवक, ग्रामिण जलश्रोत व्यवस्थापन परियोजना, सेभ द चिल्ड्रेन, अमेरिकी अन्तराष्ट्रिय विकास सहयोग नियोग, युएसएआईडी, नेपाल जलवायु परिवर्तन सहयोग कार्यक्रम, विश्व खाद्य कार्यक्रम, सुआहारा कार्यक्रमसंगको सहयोगमा योजना कार्यान्वयन गरिने छ।

स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना समायोजन तथा मूलप्रवाहीकरण

यस अनुकूलन कार्ययोजनालाई नेपाल सरकारको स्थानीय तहको वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा प्रक्रियाका ७ चरणहरु अन्तर्गत वडास्तरीय योजना प्राथमिकरण बैठक, बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति, एकिकृत योजना तर्जुमा प्रणालीबाट गाउँ कार्यपालिकाको बैठक हुँदै गाउँ सभाको बैठकबाट अनुमोदन गरिनेछ। त्यसैगरी अन्य सम्बद्ध सरकारी तथा गैह्र सरकारी निकायहरुको वार्षिक तथा आवधिक योजनाहरुमा यस योजनालाई कार्यान्वयनको लागि समायोजन गरी मूलप्रवाहीकरण गरिने छ।

स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना कार्यान्वयन

स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना उक्त समायोजन प्रक्यावाट अनुमोदित भई गाउँपालिकाको समन्वयमा र वडा अध्यक्षको नेतृत्वमा सबै सरोकारवालाहरुबाट स्वीकार्य बहुसरोकारवाला संरचनाबाट कार्यान्वयन गरिनेछ। नेपाल जलवायु परिवर्तन सहयोग कार्यक्रम २ बाट सहयोग हुने कार्यक्रममा यस योजनाको कार्यविधि अनुसार योजना कार्यान्वयन हुनेछ।

अनुगमन तथा मूल्यांकन

समुदाय तहमा क्रियाकलापहरुको, वडा तहमा प्रक्रिया र प्रगतिहरु र गाउँपालिका तथा जिल्ला तहमा नतिजा तथा उपलब्धीहरुको विभिन्न वार्षिक समिक्षा, अर्धवार्षिक समिक्षा, फिल्ड अनुगमन आदिको माध्यमबाट अनुगमन तथा मूल्यांकन गरिनेछ।

यस कार्ययोजनाको कार्यान्वयनबाट यस नौमुले गाउँपालिकाका सम्पूर्ण बासिन्दा खासगरी लक्षित विपन्न, महिला तथा पछाडि पारिएका वर्गहरुको अनुकूलन क्षमता अभिवृद्धि गरी उक्त परिकल्पनाहरु पूरा गर्नको लागि रु ५२२९९४८७६ 1-(अक्षरेपी बाउन्न करोड उनान्तीस लाख चौरानब्बे हजार आठ सय छयत्तर रुपैयाँ) बराबरको विस्तृत स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयार गरिएको छ।

विषय सूची

परिच्छेद १ : योजनाको औचित्य तथा मान्यता	७
१.१ स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको सन्दर्भ तथा औचित्य	७
१.२ स्थानीय अनुकूलन कार्य योजनाको मान्यता एवं निर्देशक सिद्धान्तहरू	८
१.३ स्थानीय अनुकूलन योजना र विपद् जोखिम व्यवस्थापन बीच अन्तर्सम्बन्ध	१०
परिच्छेद २ : नौमुले गाउँपालिकाको परिचय	११
२.१ जलाधार	११
२.२ अवस्थिति र भौगोलिक अवस्था	११
२.३ सामाजिक, आर्थिक तथा मानविय अवस्था	१२
२.३.१ सामाजिक अवस्था	१२
२.३.२ मानवीय अवस्था	१३
२.३.३ आर्थिक क्रियाकलापहरूको अवस्था	१३
२.४ प्राकृतिक स्रोतको अवस्था (वन, जमिन, जलस्रोत)	१४
२.४.१ वन सम्बन्धि विवरण	१४
२.४.२ जमिन विवरण	१६
२.५ भौतिक पुर्वाधारको अवस्था	१७
२.६ गा.पा. मा कार्यरत संघसंस्थाहरूको अवस्था तथा उपलब्ध सेवाहरू	१८
परिच्छेद ३ : स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको विधि र प्रक्रिया	२०
३.१ जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी सचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि	२१
३.२ संकटासन्नता, जोखिम विश्लेषण तथा वस्तुगत विवरणको तयारी	२२
३.२.१ प्रकोपको ऐतिहासिक घटनाक्रम	२२
३.२.२ परिवर्तित प्रकोप तथा मौसमी पात्रो	३६
३.२.३ तापक्रम र वर्षाका तथ्यांकहरूको विश्लेषण	३८
३.२.३.१ औसत न्यूनतम तापक्रम र अधिकतम तापक्रमको विश्लेषण	३८
३.२.३.२ ऋतुहरूको औसत अधिकतम तापक्रमको विश्लेषण	३८
३.२.३.३ ऋतुहरूको औसत न्यूनतम तापक्रमको विश्लेषण	३९
३.२.३.४ वर्षाका तथ्यांकहरूको विश्लेषण	३९
३.२.४ सामाजिक स्रोत तथा संकटासन्नता नक्सांकन	४०
३.२.५ जोखिमको रुपरेखा	४४
३.२.६ संकटासन्न वर्ग तथा समुदाय पहिचान	४७
३.२.७ प्रकोपको प्राथमिककरण	५१
३.२.८ वडा जोखिम स्तरीकरण	५२

३.२.९ प्रकोप तथा जोखिम विश्लेषण	५४
३.२.१० जीविकोपार्जनका स्रोतहरु माथिको प्रभाव विश्लेषण	६९
३.२.११ विषयगत क्षेत्रमा पारेको प्रभाव	७९
३.२.१२ पारिस्थितिकीय प्रणालीको संकटासन्नता चित्रण तथा विश्लेषण	८४
परिच्छेद ४ : जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापनका रणनीतिहरुको पहिचान	८८
४.१ अनुकूलन तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना	८८
४.२ अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरणका कार्यहरुको प्राथमिकीकरण	९४
४.३ अनुकूलन कार्ययोजनाको निर्माण	९९
परिच्छेद ५: जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण मूलप्रवाहिकरण	१६२
५.१ आवधिक योजना तथा विकासका नीतिहरुमा मूलप्रवाहिकरण	१६२
५.२ स्थानीय तहको वार्षिक योजना, बजेट तर्जुमा र अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रक्रियामा मूलप्रवाहिकरण	१६३
परिच्छेद ६: अनुगमन तथा मुल्याङ्कन योजना	१६५
परिच्छेद ७ : अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापनका कार्यहरुको तर्जुमा र कार्यान्वयन सन्दर्भ सामग्री	१६७
अनुसूची	१६९
	१७०

तालिका सुची

तालीका १ : वर्तमान भूउपयोग सम्बन्धी विवरण	१६
तालीका २ : नौमुले गाँउपालिकामा कार्यरत संघसंस्थाको विवरण	१८
तालीका ३ : प्रकोपको ऐतिहासिक घटनाक्रम	२२
तालीका ४ : परिवर्तित प्रकोप तथा मौसमी पात्रो	३६
तालीका ५ : वडागत जोखिम वस्तीहरुको विवरण (पहिरो)	४२
तालीका ६ : वडागत जोखिम वस्तीहरुको विवरण (बाढी)	४३
तालीका ७ : नौमुले गाँउपालिकाको जोखिमको रुपरेखा	४४
तालीका ८ : संकटासन्न वर्ग तथा सामाजिक समुहहरुको पहिचान	४८
तालीका ९ : प्रकोपको जोडागत स्तरीकरण	५१
तालीका १० : वडाको जोडागत स्तरीकरण	५२
तालीका ११ : वडा १ को प्रकोपको अवस्था तथा अनुकूलनका प्रयासहरुको विश्लेषण	५४
तालीका १२ : वडा २ को प्रकोपको अवस्था तथा अनुकूलनका प्रयासहरुको विश्लेषण	५६
तालीका १३ : वडा ३ को प्रकोपको अवस्था तथा अनुकूलनका प्रयासहरुको विश्लेषण	५७
तालीका १४ : वडा ४ को प्रकोपको अवस्था तथा अनुकूलनका प्रयासहरुको विश्लेषण	५९
तालीका १५ : वडा ५ को प्रकोपको अवस्था तथा अनुकूलनका प्रयासहरुको विश्लेषण	६१
तालीका १६ : वडा ६ को प्रकोपको अवस्था तथा अनुकूलनका प्रयासहरुको विश्लेषण	६३

तालीका १७ : बडा ७ को प्रकोपको अवस्था तथा अनुकूलनका प्रयासहरूको विश्लेषण	६५
तालीका १८ : बडा ८ को प्रकोपको अवस्था तथा अनुकूलनका प्रयासहरूको विश्लेषण	६७
तालीका १९ : जीविकोपार्जनका स्रोतहरूमा प्रभाव विश्लेषण	७०
तालीका २० : विषयगत क्षेत्रमा पारेको प्रभाव	७९
तालीका २१ : वन जंगल पारिस्थितिकिय प्रणालीमा परेको जोखिमहरूको विश्लेषण	८५
तालीका २२ : कृषि पारिस्थितिकिय प्रणालीमा परेको जोखिमहरूको विश्लेषण	८५
तालीका २३ : जल (खोला, ताल, नदी) पारिस्थितिकिय प्रणालीमा परेको जोखिमहरूको विश्लेषण	८६
तालीका २४ : पारिस्थितिकिय प्रणालीहरूको तुलनात्मक जोखिम विश्लेषण	८६
तालीका २५ : जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापनका रणनीतिहरूको पहिचान	८८
तालीका २६ : अनुकूलनका उपायहरूको पहिचान तथा प्राथमिकीकरण	९४
तालीका २७ : स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना	९९
तालीका २९ : योजना तर्जुमा प्रक्रियाको समयमा समायोजन गर्नुपर्ने	१६४
तालीका ३० : अनुगमन तथा मुल्याङ्कन योजना	१६५

चित्र सुची

चित्र १ : जलवायु परिवर्तन र विपद् सम्बन्धी अन्तरसम्बन्ध	१०
चित्र २ : नौमूले गाउँपालिकाको कार्यालय तथा बडा कार्यालय सहितको नक्सा	१२
चित्र ३ : नौमूले गाउँपालिकाको भू उपयोग नक्सा	१६
चित्र ४ : गा.पा. मा कार्यरत संघसंस्थाहरू	१८
चित्र ५ : लापाको सस्रग प्रक्रिया	२०
चित्र ६ : स्थानिय अनुकूलन कार्ययोजना प्रक्रिया	२१
चित्र ७ : सन् १९७१ देखि पछिल्लो अवस्थासम्म औसत न्यूनतम तापक्रम र अधिकतम तापक्रममा देखिएका परिवर्तन	३६
चित्र ८ : सन् १९७१ देखि पछिल्लो अवस्थासम्म औसत ऋतुहरूको औसत अधिकतम तापक्रममा देखिएका परिवर्तन	३८
चित्र ९ : सन् १९७१ देखि पछिल्लो अवस्थासम्म औसत ऋतुहरूको औसत न्यूनतम तापक्रममा देखिएका परिवर्तन	३९
चित्र १० : सन् १९७० देखि पछिल्लो अवस्थासम्म वर्षात्मा देखिएका परिवर्तन	३९
चित्र ११ : स्थानियहरूले तयार गरेको नौमूले गाउँपालिकाको प्रकोप तथा स्रोत नक्शा	४०
चित्र १२ : नौमूले गाउँपालिकाको पहिरोको अवस्था सहितको नक्शा	४१
चित्र १३ : नौमूले गाउँपालिकाको पहिरो जोखिम नक्शा	४१
चित्र १४ : नौमूले गाउँपालिकाको बडागत पहिरोको विवरण	४२
चित्र १५ : नौमूले गाउँपालिकाको बडागत बाढीको विवरण	४३
चित्र १६ : बडागत संकतासन्नता नक्सा	५३

संक्षिप्त शब्दहरूका विस्तृत रूप

CBEWS:	Community Based Early Warning System (समुदायमा आधारित पूर्वानुमान प्रणाली)
CBS:	Central Bearu of Statistics (केन्द्रीय तथ्याङ्क ब्यूरो)
DIA	Differntial Impact Assessment (फरक प्रभाव विशलेषण)
DPRP:	Disaster Preparedness and Response Plan (विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना)
DRR:	Disaster Risk Reduction (विपद् जोखिम न्यूनीकरण)
EWS:	Early Warning System (पूर्व चेतावनी प्रणाली)
FbF:	Forecast Based Financing (पूर्वानुमान आधारित लगानी)
GIS:	Geographic Information System (भौगोलिक सूचना प्रणाली)
GLDP:	Guided Land Development Programme (निर्देशित जग्गा विकास कार्यक्रम)
IFI:	Innovative Financial Instruments (सृजनशील आर्थिक साधनहरू)
IPM:	Integrated Pest Management (एकीकृत शत्रु जीव व्यवस्थापन)
IRA:	Initial Rapid Assessment (प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा)
LAPA:	Local Adaptation Plan of Action (स्थानीय अनुकूलन योजना)
LPP:	Land Pooling Programme (जग्गा एकीकरण कार्यक्रम)
MIRA:	Multi Sector Initial Rapid Assessment (बहुक्षेत्रगत प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा)
MWUS:	Multiple Water Use Scheme(जलको बहुउपयोग योजना)
NAP:	National Adaptation Plan (राष्ट्रिय अनुकूलन योजना)
NAPA:	National Adaptation Programme of Action (राष्ट्रिय अनुकूलन कार्यक्रम)
NCCSP:	Nepal Climate Change Support Programme (नेपाल जलवायु परिवर्तन सहयोग कार्यक्रम)
RVWRMP:	Rural Village Water Resources Management Project (ग्रामिण जलश्रोत व्यवस्थापन परियोजना)
SDRMP:	School Disaster Risk Manangement Plan (विद्यालय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना)
SSP:	Site & Services Programme (घडेरी तथा सेवा सुविधा कार्यक्रम)

परिच्छेद १ : योजनाको औचित्य तथा मान्यता

१.१ स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको सन्दर्भ तथा औचित्य

जलवायु परिवर्तन नियमित प्राकृतिक प्रक्रिया हो यद्यपि मानव जन्य क्रियाकलापहरु वन विनास, बढ्दो औद्योगिकीकरण, यातायात क्षेत्रमा पारम्परिक खनिज इन्धनको व्यापक प्रयोग र अव्यवस्थित शहरीकरणले हरितगृह ग्याँसको चिन्ताजनक उत्सर्जनबाट जलवायु परिवर्तनमा तिब्रता आएको छ । जलवायु परिवर्तनको कारकको रूपमा मानिएको हरितगृह ग्याँसको उत्सर्जनमा नगण्य भूमिका हुँदा हुँदै पनि जर्मनवाच द्वारा प्रकाशीत 'ग्लोबल क्लाइमेट रिस्क इन्डेक्स-२०२१' को १६ संस्करणको अनुसार, सन् २०००-२०१९ को अवधीमा जलवायु परिवर्तनबाट प्रभावित प्रमुख दस देशको सूचीमा नेपाल दशौं नम्बरमा परेको छ । ११ हजार भन्दा बढी त्यस्ता घटनाहरुको कारण ४,७५,००० भन्दा बढी व्यक्तीले जीवन गुमाए र विश्व अर्थतन्त्रले २.६६ ट्रिलियन अमेरिकी डलरको नोक्सानी बेहोनुपयो ।

जलवायु परिवर्तनले गर्दा तापक्रममा वृद्धि हुने, वर्षामा परिवर्तन हुने र समग्र पृथ्वीको प्राकृतिक सन्तुलनमा फरक पर्न थालेको महशुस हुन थालेको छ । हिमालका हिँउ पगलने, हिमतालहरू फुट्ने, अनियमित तथा अधिक वर्षा हुने, समुन्द्री सतह बढ्ने, बाढी, पहिरोको जोखिम तथा आवृत्ति बढ्ने, खडेरी लम्बिने तथा कृषि उत्पादनमा हास आउने जस्ता समस्याहरू विकाराल रूपमा देखिदै आएका छन् । जिविकोपार्जनका लागि प्राकृतिक स्रोतहरु र बर्खे पानीमा अधिक निर्भर रहने हाम्रो देशमा यसको असर र पार्न सक्ने प्रभावहरु आउने दिनमा अझै बढोत्तर हुने देखिन्छ । नेपाल विश्वका १९८ मलुक मध्ये एक भू-कम्पीय जोखिमको हिसाबले ११ औं (यु.एन वि.सि.पि.आर २००४), पानीजन्य प्रकोपबाट हुने क्षतिका हिसाबले ३० औं (मानव विकास प्रतिवेदन २००९) स्थानमा रहेको छ । जलवायु परिवर्तनका कारण जिविकोपार्जन, प्राकृतिक स्रोत, कृषि तथा खाद्य सुरक्षा, जलस्रोत तथा ऊर्जा, वन तथा जैविक विविधता, मानव स्वास्थ्य, ग्रामीण बसोवास तथा भौतिक पूर्वाधारमा धेरै नकारात्मक असर परेको विवरण राष्ट्रिय अनुकूलन कार्यक्रम (नापा) २०६७ ले जनाएको छ । जलवायु परिवर्तनका कारण सामाजिक, आर्थिक, पर्यावरणीय र विकासका संरचनाहरूमा नकारात्मक असर पुगेको कुरा विभिन्न तथ्याङ्क र प्रमाणहरूले पुष्टि गरेका छन् भने यसको असरबाट गरिब, विपन्न, महिला, बालबालिका, वृद्धवृद्धाहरु, साधन स्रोतमा कम पहुँच भएका घरधुरी साथै प्राकृतिक स्रोतमा आश्रित समुदायहरु बढी प्रभावित हुन्छन् भन्ने तथ्य समेत विभिन्न अध्ययनहरूले प्रष्ट पारिसकेका छन् ।

यसै सन्दर्भमा जलवायु परिवर्तनको कारणबाट श्रृजित समस्याहरुको सामना गर्न नेपाल सरकारले जलवायु परिवर्तन राष्ट्रिय अनुकूलन कार्यक्रम (NAPA) २०६७, जलवायु परिवर्तन नीति २०६७ र स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको राष्ट्रिय संरचना (National Framework on LAPA) २०६७ का साथसाथै विभिन्न स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाहरु (LAPA) समेत तयार गरी सफलतापूर्वक कार्यान्वयन गरिदै आएका छन् । सँगसँगै जलवायु परिवर्तन अनुकूलन सम्बन्धी आवश्यकताहरू पहिचान तथा प्राथमिकीकरण गर्ने र सोही आधारमा मध्यकालीन (सन् २०३० सम्म) र दिर्घकालीन (सन् २०५० सम्म) समयका लागि वन तथा वातावरण मन्त्रालयको समन्वयमा राष्ट्रिय अनुकूलन योजना (National Adaptation Plan-NAP) न्याप तयारीको प्रक्रियामा छ । विगतका अनुभव,

अन्तराष्ट्रिय सन्दर्भ र नेपालमा भएको राज्य पूर्णसंरचना अनुकूल हुने गरी नेपाल सरकारले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४, विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४, वातावरण संरक्षण ऐन २०७६ र जलवायु नीति २०७६, जारी गरिसकेको छ भने स्थानीय स्तरमा विकास निर्माणको समग्र प्रक्रियामा जलवायु अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापनलाई मूलप्रवाहीकरण गर्नुपर्दछ भन्ने सैद्धान्तिक अवधारणामा आधारित रही परीमार्जित स्थानीय अनुकूलन योजनाको राष्ट्रिय संरचना (Revised LAPA Framework) २०७६ पारीत भैसकेको छ । यो परिमार्जित खाकाले स्थानीय सरकारहरूलाई स्थानीय स्तरमा जलवायु परिवर्तनका असरहरू व्यवस्थापन गर्न र दीर्घकालिन जलवायुमैत्री विकासका योजनाहरू पहिचान तथा कार्यान्वयन गर्न सहयोग गर्नेछ । यसले स्थानीय स्तरमा विभिन्न सरोकारवालाहरू बीच नियमित सहकार्य तथा सम्वाद मार्फत् स्थानीय क्रियाकलापहरूको कार्यान्वयनमा सहमति निर्माण गरी जलवायु परिवर्तन अनुकूलन, विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन र दिगो विकाससँग सम्बन्धित अन्तरराष्ट्रिय प्रतिवद्धताहरूको कार्यान्वयन गर्न समेत मद्दत गर्नेछ ।

जलवायु परिवर्तनको प्रकोपको असर तथा विपद्बाट विपन्न, महिला तथा बालबालिका, वृद्धवृद्धा तथा फरक क्षमता भएका समुदायहरू बढी प्रभावित हुने विभिन्न अध्ययनहरूले देखाएको छ । जलवायु परिवर्तनको कारण बाढी, पहिरो, खडेरी, हावाहुरी, मानव रोगको महामारी, असिना, चट्याङ्, कृषिमा रोगकिरा र मिचाह प्रजाती जस्ता प्रकोपहरूले स्थानीय स्तरमा प्रत्यक्ष रूपमा असर परेको महसुस गरेको पाईएको छ । भर्खरै सन् २०२१ मा वन तथा वातावरण मन्त्रालय तयार गरेको संकटासन्नता तथा जोखिम विश्लेषण (VRA) अध्ययनले नेपालको समग्र संकटासन्न विश्लेषण अनुसार दैलेख जिल्ला अती उच्च जोखिममा रहेको देखाएको छ । यसै सन्दर्भमा स्थानीय समुदायको जलवायु परिवर्तनले विभिन्न क्षेत्रमा पारेको असरहरूसँग सामना गर्न सक्ने क्षमताको अभिवृद्धि गर्न स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने उद्देश्यका साथ दैलेख जिल्लाको नौमुले गाउँपालिकाको संकटासन्नता, सम्मुखता र अनुकूलन क्षमताको विश्लेषणको आधारमा जोखिम मुल्याङ्कन तथा संकटासन्न नक्शामा आधारित भई स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको राष्ट्रिय संरचनाले निर्दिष्ट गरेका विधि, प्रक्रिया र चरणहरूलाई अवलम्बन गरी बहुसरोकारवाला निकायहरू गाउँपालिकाका जनप्रतिनिधिहरू, विषयगत शाखा प्रमुख, स्थानीय गैरसरकारी संघसंस्थाहरूको प्रतिनिधि, जलवायु परिवर्तन क्षेत्रमा कार्यरत संघसंस्थाहरू, महिला तथा अन्य सरोकारवाला निकायहरूको सक्रिय सहभागीतामा वडा स्तरबाट पहिचान भएको प्रकोप तथा अनुकूलनका प्रयासहरूलाई समेत समावेश गरी यो स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयार गरिएको छ । यो कार्ययोजना मिति चैत्र ३०, २०७७ देखि बैशाख १३, २०७८ सम्म नौमुले गाउँपालिकाको विभिन्न तहमा संचालित अनुकूलन कार्ययोजना तर्जुमा गोष्ठीबाट तयार गरिएको हो ।

१.२ स्थानीय अनुकूलन कार्य योजनाको मान्यता एवं निर्देशक सिद्धान्तहरू

स्थानीय अनुकूलन योजनाको लक्ष्य तथा मान्यता

स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाका निर्दिष्ट सिद्धान्तहरू (समावेशी, उर्ध्वगामी, लचिलो, तत्परता) लाई आधार विन्दु मानिने छ । नौमुले गाउँपालिकामा निर्मित स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाले नौमुले

गाउँपालिका अन्तर्गत पर्ने सम्पूर्ण बडाहरु, वस्ती र टोल तथा समुदायको अनुकूलन क्षमता अभिवृद्धि भई जिविकोपार्जनमा सुधार ल्याएको हुनेछ । यस योजनाका औचित्यहरु निम्नानुसार रहेका छन्ः।

- अति जलवायु सङ्घटासन्न बडा, टोल, वस्ती तथा समुदाय र तिनका अनुकूलन चुनौती तथा अवसर लगायत कार्य पहिचान गर्न,
- स्थानीय समुदायले आफ्ना आवश्यकताबारे आफैँले निर्णय गर्न सहज तरिका प्रयोग गर्न सक्ने गरी अनुकूलन कार्यहरुको पहिचान तथा प्राथमिकीकरण गर्न,
- स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयार गर्न र स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन बमोजिम सो कार्ययोजनालाई स्थानीय तथा राष्ट्रिय स्तरका योजनामा समेत समायोजन गर्न,
- सेवा प्रदायक निकायले समय मै प्रभावकारी ढङ्गले स्रोत परिचालन गरी अनुकूलन कार्य क्रमबद्ध रूपमा अपनाउन/कार्यान्वयन गर्न,
- कार्ययोजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन सुनिश्चित गर्दै कार्यक्रमको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्न,
- स्थानीय तथा राष्ट्रिय योजनालाई लागतको आधारमा अनुकूलनका प्रभावकारी विकल्प पहिचान गर्न ।

मान्यता:

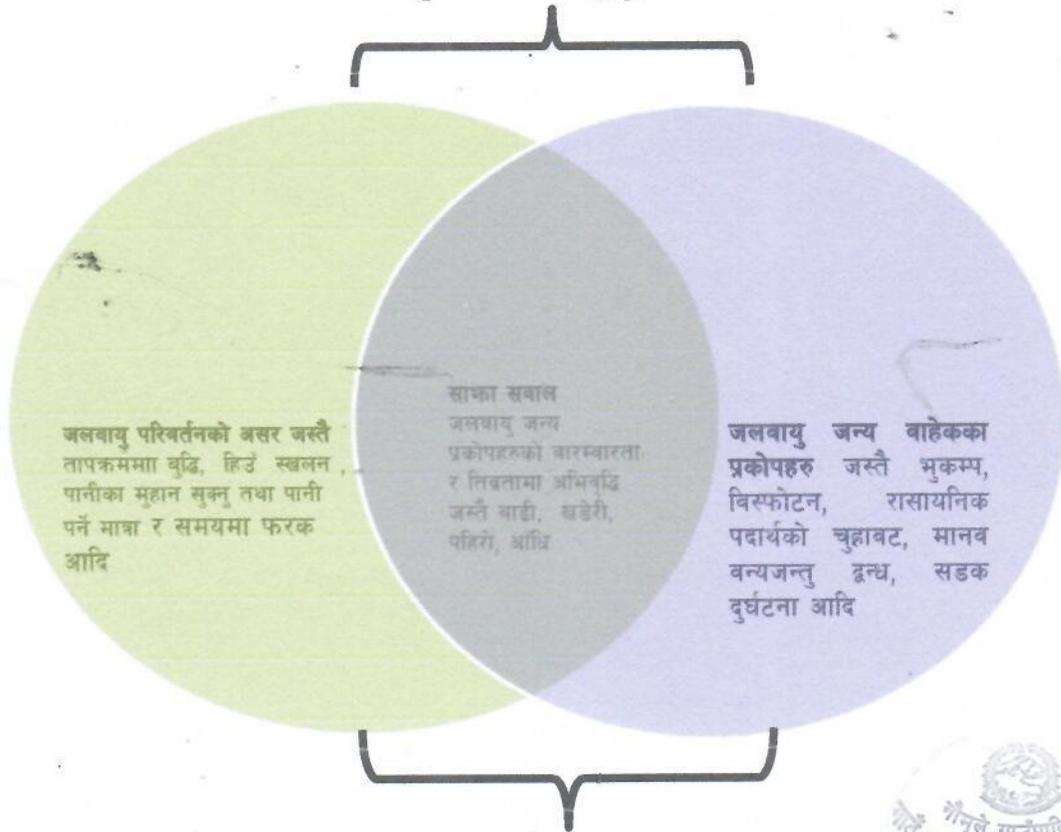
- स्थानीय जलवायु अनुकूलन कार्ययोजना स्थान विशेष अनुसार फरक फरक हुन्छ ।
- स्थानीय समुदाय तथा सरोकारवालाहरुको सहभागितामा लक्षित क्षेत्र, वर्ग तथा समुदायको पहिचान गरी जलवायु परिवर्तनको असरसँग सामना गर्न अनुकूलनका उपायहरुको प्राथमिकीकरण गरी स्थानीय अनुकूलन योजना तयार गरिएको छ ।
- गाउँपालिका स्तरीय अनुकूलन योजनाले लक्षित क्षेत्र, वर्ग तथा समुदायलाई समेटेी जोखिम क्षेत्रको पहिचान गरी कार्यक्रमहरुको तय गरेको हुँदा यो कार्ययोजना प्रभावकारी रूपले सञ्चालन गर्न सकिन्छ ।
- स्थानीय निकायमा निर्वाचित जनप्रतिनिधि भएको हुँदा कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागी अनुकूल वातावरणको श्रृजना हुनेछ ।
- स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना निर्माण गर्दा गाउँपालिकामा रहेको सम्पूर्ण सरोकारवालाहरुलाई समावेश गरिएकाले योजनालाई प्राथमिकताका साथ कार्य गर्न उपयुक्त वातावरण श्रृजना हुनेछ ।
- स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको राष्ट्रिय संरचनाको निर्देशित सिद्धान्त उर्ध्वगामी, समावेशि, तत्परता र लचिलोमा आधारित भई स्थानीय अनुकूलन योजना तयार गरिएको छ ।
- राष्ट्रिय अनुकूलन योजनाले पहिचान गरेका क्षेत्रमा आधारित भई जलवायु परिवर्तनले असर गर्ने सबै विषयगत क्षेत्र समेटि विभिन्न सरकोकारवाला निकायहरुको सहभागितामा योजना तयार गरिएको छ ।
- स्थानीय अनुकूलन योजना तयार गर्दा स्थानीय विपद व्यवस्थापनका पक्षहरुलाई पनि विशेष ध्यान दिईएको छ ।

१.३ स्थानीय अनुकूलन योजना र विपद् जोखिम व्यवस्थापन बीच अन्तर्सम्बन्ध

स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयारीको लागि वन तथा वातावरण मन्त्रालयले स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको राष्ट्रिय संरचना तयार गरी लागु गरेको छ भने स्थानीय विपद् व्यवस्थापन योजना तयारीको लागि संघीय मामीला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयबाट मार्गदर्शन तयार गरी लागु गरिएको छ । दुवै दस्तावेजको लागि छुट्टाछुट्टै मन्त्रालयबाट मार्गदर्शन लागु गरिएको भएता पनि यसको उद्देश्य, आसय, योजना तर्जुमा, प्रक्रिया र विधिमा खासै भिन्नता देखिदैन । दुवै योजनाको मुख्य उद्देश्य नेपालले भोगीरहनु पर्ने र दोहोरीरहने बाढी, पहिरो, माहामारी, आगलागी, शीतलहर जस्ता विनासकारी समस्या तथा जोखिमहरु सँग जुध्न उत्थानसिल समुदायको निर्माण गर्नु रहेको छ । स्थानीय अनुकूलन योजनाले जलवायु परिवर्तनबाट सिर्जित जलवायुजन्य प्रकोपहरुमा केन्द्रित भई संकटासन्न समुदायको अनुकूलित क्षमतामा अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यका साथ योजना तयार गरेको र स्थानीय विपद् व्यवस्थापन योजनाले जलवायु जन्य तथा अन्य प्रकोपहरुलाई समेटी विपद् व्यवस्थापनका पक्षलाई केन्द्रित गरी योजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने भएकाले स्थानीय अनुकूलन योजना र स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना समायोजन गर्नु पर्ने आवश्यक देखिएकोले विपद् व्यवस्थापन योजनामा समावेश भए गरेका विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धि योजनाहरु पनि स्थानीय अनुकूलन योजनामा समावेश गरी कार्यान्वयन गर्दा अझ बढी प्रभावकारी हुने देखिएकोले यस योजनामा दुवै योजनाका समान रहेका पक्षहरुलाई समावेश गर्ने प्रयास गरिएको छ ।

जलवायु परिवर्तन अनुकूलन

चित्र १ : जलवायु परिवर्तन र विपद् सम्बन्धी अन्तरसम्बन्ध

परिच्छेद २ : नौमुले गाउँपालिकाको परिचय

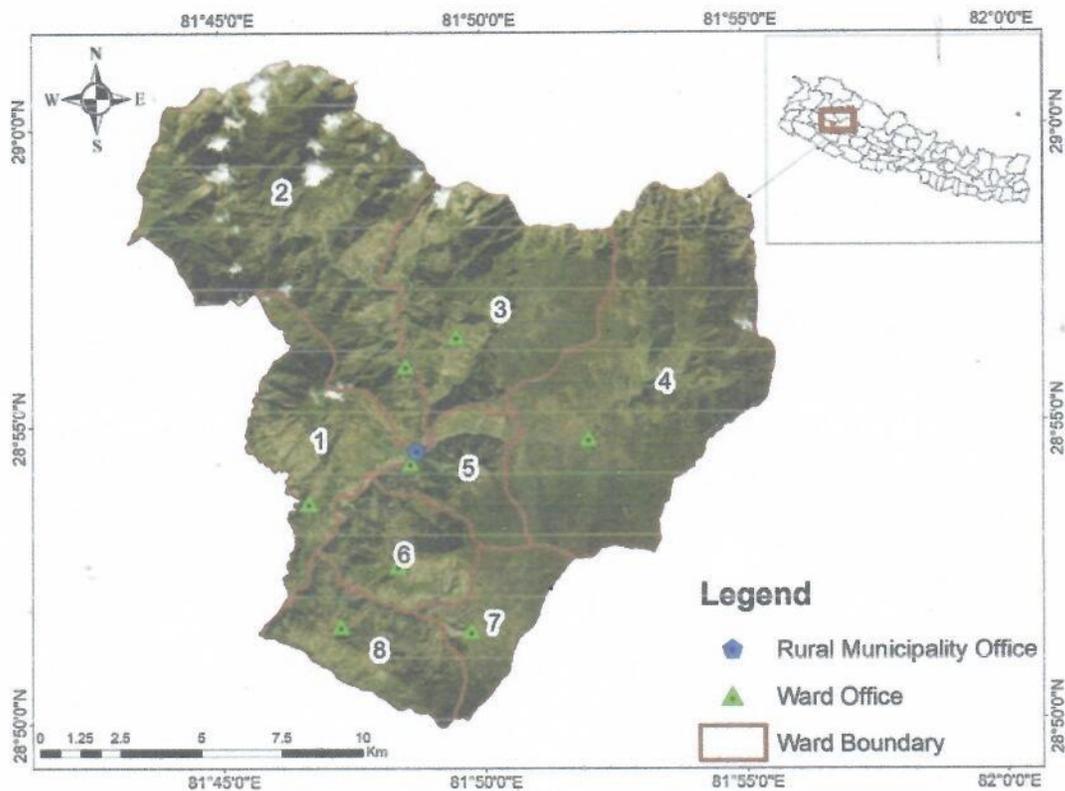
२.१ जलाधार

दैलेख जिल्ला कर्णाली प्रदेशको एक सुन्दर र ऐतिहासिक पहाडी जिल्ला हो भने यो जिल्लामा रहेका ४ वटा नगरपालिका र ७ गाउँपालिका सहित जम्मा ११ स्थानिय निकाय रहेका छन् । लोहोरे खोला जलाधारमा पर्ने नौमुले गाउँपालिका भित्र साविकका तोली, बालुवाटार, द्वारी, कालिका, नौमूले, सल्लेरी र चौराठा गा.वि.स. समावेश गरिएको हो । यस गाउँपालिकाको क्षेत्रफल २२८.२३ वर्ग. कि. मि. रहेको छ । यहाँको कुल जनसंख्या २०,८०२ र जम्मा घरधुरी ४५२६ रहेको छ । यस गाउँपालिकामा जम्मा ८ वटा वडाहरु रहेका छन् । गाउँपालिकाको केन्द्र नौमुले बजारमा कार्यालय रहेको छ । सीमाना पूर्वमा जाजरकोट जिल्लाको जुनीचाँदे गाउँपालिका, पश्चिम र उत्तरमा दैलेख जिल्ला कै महाबु गाउँपालिका रहेको छ भने दक्षिणमा पनि दैलेख जिल्लाको नारायण नगरपालिका र भगवतीमाइ गाउँपालिका रहेको छ । लोहोरे खोला जलाधारमा रहेको यो गाउँपालिका ० डिग्री देखि ८१ डिग्री सम्मको भिरालोपना भएको पहाडी खुला उपत्यका र खोच, खोलाको चौडाई खुला समतल र मध्येम भिरालोपन को भौगोलिक स्वरुप भएको माथिल्लो क्षेत्र धेरै भिरालो दक्षिणी भाग पहाडी मोहडा रहेको छ । समुन्द्री सतह देखि न्युतम ९८० मिटर र अधिकतम ४१६८ मिटर उचाइ रहेको छ । यो गाउँपालिकाको सदर मुकाम नौमुले बजार ९८५ मिटरको उचाइमा रहेको छ । यस गाउँपालिकाको जनसंख्या २०,८०२ रहेको छ जसमध्ये महिलाको जनसंख्या १०,७५७ (५१.७१ %) र पुरुषको जनसंख्या १०,०४५ (४८.२९ %) रहेको छ (CBS 2068) ।

२.२ अवस्थिति र भौगोलिक अवस्था

यो गाउँपालिका २८ डिग्री ४९' ५४.३९" देखि २८ डिग्री १' १०.१५" अक्षांशसम्म र ८१ डिग्री ४३' १३.३४" देखि ८१ डिग्री ५५' ३६.२४" देशान्तर फैलिएको छ । यस गाउँपालिकाको अधिकांश भूभाग पहाडै पहाडले बनेको छ र कहि कतै ५% समथर रहेको छ । यस गाउँपालिका समुन्द्री सतह देखि न्युतम ९८० मिटर र अधिकतम ४१६८ मिटर उचाइसम्म फैलिएको छ । यो गाउँपालिकाको सदरमुकाम नौमुले बजार ९८५ मिटरको उचाइमा रहेको छ । यस गाउँपालिकाको कूल भूभाग मध्ये १३८.९४८३ वर्ग कि. मि. वनजंगल, ४९.८२५२८ वर्ग कि.मि. क्षेत्रफल खेति योग्य जमिनले ढाकेको छ ।

चित्र २ : नौमुले गाउँपालिकाको कार्यालय तथा वडा कार्यालय सहितको GIS नक्सा

२.३ सामाजिक, आर्थिक तथा मानविय अवस्था

२.३.१ सामाजिक अवस्था

दैलेख जिल्ला विभिन्न जातजातिहरूको उद्गम स्थलको रहेको कुरा इतिहासकारहरूले व्याख्या गरेका छन्। यो गाउँपालिका पनि दैलेख जिल्लाका एघार वटा स्थानीय तह मध्येको एक जातीय विविधता युक्त गाउँपालिका हो। यस गाउँपालिकामा बाहुन, ठकुरी, क्षेत्री, गुरुङ, मगर, दमाई, कामी, आदि जातजातिहरूको मुख्य बसोवास रहेको छ। हालको सर्वेक्षण अनुसार नौमुले गाउँपालिकाको कुल जनसंख्या ६४,२१२ मध्ये ३१,३४९ (४८.८२%) पुरुष, ३२,८६३ (५१.१८%) महिला रहेका छन्। जस अनुसार ब्राह्मण (७.२८%), क्षेत्री (२६.२५%), ठकुरी (१२.४७%), आदिवासी जनजाति (२९.६२%), दलित (२२.४%) र अन्य (१.९७%) जाति पर्दछन्। यस गाउँपालिकामा बसोवास गर्ने विभिन्न जातजातिहरूले मान्ने धर्महरूको विश्लेषण गर्दा सबैभन्दा धेरै हिन्दु धर्म मान्ने ८५%, इसाई धर्म मान्ने १०% र अन्य धर्म मान्ने ५% भएका पाइयो। हिन्दु र इसाई धर्मात्मिकहरूका आ-आफ्नै किसिमका धार्मिक तथा सांस्कृतिक परम्परा रहेका छन्। विजया दशमी, तिहार, जनै पुर्णिमा, कृष्ण अष्टमी, हरितालिका तिज, माघे संक्रान्ति, होली, चैते दशै, नववर्ष, गुरु पूर्णिमा, नागपञ्चमी हिन्दुहरूका महत्वपूर्ण चाडपर्वहरू हुन् भने इसाईको क्रिसमस, बौद्ध धर्मात्मिकहरूको बौद्ध जयन्ति, ल्होसार आदि महत्वपूर्ण चाडपर्वहरू हुन्। यस गाउँपालिकामा बसोवास गर्ने विभिन्न जातजातिहरूले बोल्ने मातृभाषाहरूको विश्लेषण गर्दा सबैभन्दा धेरै नेपाली मातृभाषा ४९.९५%, मगर मातृभाषा ३०.०८%, गुरुङ मातृभाषा ११.७८% र अन्य मातृभाषा ८.१९% भएका पाइयो। प्राथमिक

सर्भेक्षण तथा तथाङ्क संकलन २०७५ अनुसार नौमुले गाँउपालिकामा बसोवास गर्ने जातजातिको आधारमा जनसंख्याको विवरण लाई हेर्दा क्षेत्री सबैभन्दा धेरै ३५.९५ %, आदीवासि जनजाती २७.१९ %, दलीत २०.०७ %, ब्राम्हण १३.९३ % र अन्य २.८६% रहेका छन् । पुर्ण अशक्त अपांगता (रातो रंग) पुरुष ३५, महिला १३, अतिअशक्त अपांगता परिचय पत्र (नीलो रंग) पुरुष ४०, महिला ३१, मध्यम अपांगता (पहेलो रंग) पुरुष १६, महिला ११, र सामान्य अपांगता (सेतो रंग) पुरुष १४, महिला ९ रहेका छन् । जम्मा ४५२६ घरधुरी मध्ये घरजग्गा दुवैमा स्वामित्व भएका महिला १२.७५% र घरजग्गा दुवैमा स्वामित्व नभएका महिला ८७.२५% पाईयो जस अनुसार महिला भन्दा पुरुषको घरजग्गामा बढी नै स्वामित्व भएको तथाङ्कले देखाएको छ (घरधुरी सर्भेक्षण २०७५) ।

२.३.२ मानवीय अवस्था

यस नौमुले गाँउपालिकामा घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ का अनुसार आठ वटै वडाहरुको रोजगारीको अवस्थाको विवरणलाई विश्लेषण गर्दा ज्याला/मजदुर सबैभन्दा बढी २९३७ जना, करार कर्मचारी अन्य ४६३ जना, वैदेशिक रोजगार ३१६ जना, व्यापारमा २११ जना, नोकरीमा ३०१ जना रहेका छन् । जम्मा १६६ पुरुष र ९४ महिलाहरुले दक्षसिप सिकेका छन् जसमा ५८ पुरुष र ३१ महिलाले पशुपालन, ५९ पुरुष र ३४ महिलाहरुले कृषि सम्बन्धी सिप सिकेका छन् । त्यस्तै १०५ जनाले सिकर्मी, ७७ ले डकर्मी तालिम लिएका छन् (घरधुरी सर्भेक्षण २०७५) ।

२.३.३ आर्थिक क्रियाकलापहरुको अवस्था

नौमुले गाँउपालिकामा रहेको नौमुले बजार, रापट, चौराठा, तोली, तामे जस्ता व्यापारिक केन्द्रहरुमा खाद्य, खुद्रा, कपडा, फलफुल, स्टेशनरी, औषधीहरुको विक्रि हुने गर्दछ । कृषि, पशु/कुखुरा पालन, व्यापार, रोजगार नै यहाँका प्रमुख जिविकोपार्जनको स्रोतहरु हुन् । नेपाल कृषिप्रधान देश त्यसैमा नौमुले गाँउपालिका साधन र स्रोतले भरिपुर्ण हुँदा हुँदै पनि ३०.७५% घरपरिवार खाद्यान्न आत्मनिर्भरताका क्रममा ३ महिना भन्दा कम खान पुग्ने कुरा प्राथमिक घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ ले देखाएको छ । यसै क्रममा ४-६ महिना खान पुग्ने ३३.९८%, ७- ९ महिना खान पुग्ने २३.७९%, १०-१२ महिना खान पुग्ने ६.९८% र आफ्नै बारीवाट खान पुगेर बेच्ने १.५५% घरपरिवार रहेको कुरा प्राथमिक घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ ले देखाएको छ । यहाँको मुख्य पेशागत विवरण हेर्दा ३८८२ जना कृषिमा, ३२९ जना पशु/कुखुरा पालनमा २३१ जना व्यापारमा लागेको पाईन्छ (घरधुरी सर्भेक्षण २०७५) ।

२.४ प्राकृतिक श्रोतको अवस्था (वन, जमिन, जलस्रोत)

२.४.१ वन सम्बन्धि विवरण

गाउँपालिकाको तल्लो भूभागमा सालको जंगल अनि नदी-नालाले छोडेका बगर र टार क्षेत्रमा रहेका खयर-सिसौको वन, टुनी, जामुनो र लाम्पातेका वन लगायत विभिन्न थरीका मिश्रित वनले यस क्षेत्रको उष्ण किसिमको वनलाई परिभाषित गर्दछ। उपउष्ण क्षेत्रमा सल्लाको वन देखिन्छ। यसको वनभित्र अरू धेरै रूख-बिरुवा फस्टाउने अवस्था हुँदैन। कटुस एवं खोटे सल्लाको प्रचुरता विलाएपछि गाउँपालिकाको उत्तरी भागमा २००० मिटरको उँचाइबाट ३००० मिटरसम्म शीतोष्ण हावापानी पाईन्छ। यहाँ नेपालमा यस हावापानी पाईने क्षेत्रमा सर्वाधिक फैलन सफल खरू, खरू जस्तै कडा काठ हुने अन्य वृक्षहरु बाँफ, फलाँट, लालीगुराँसका वन पनि अधिक भेटिन्छन्। ती मध्ये सौर, ओखर, पैयुँ विभिन्न जातका चिमाल गुराँस एवं ठिंघ्रे सल्ला मिसिन पुग्छन्। शीतोष्ण हावापानीमा विशेष गरेर कोणधारी वृक्ष प्रजातिमा देवदार, भुले सल्ला, रानी सल्ला, धुपी, अधिक भेटिन्छन्। सल्ला परिवारको लोठ सल्ला 'ट्याक्सस' को भने आफ्नै वन हुँदैन, अरू वनभित्र यो वृक्ष फस्टाउँछ। हिउँदमा पात झर्ने वृक्षहरू मध्ये फिरफिरे प्रजातिका 'म्यापल', ओखर तथा लेक पाङ्गो पनि यस क्षेत्रमा पाइन्छ। हरियो चौडा पात भएका वनको माफ-माफमा पहेंलिएका पात झर्न सुरु भएपछि त्यहाँ निकै आकर्षक दृश्य निर्माण हुन्छ। भोजपत्रका साथमा मभौला कदका चिमाल झाडी, थोरबहुत धुपी एवं रानीसल्ला र खरूका वृक्षहरु हुने उपलेकाली वन पाईन्छ। उपलेकाली वनको प्रसंगमा गोब्रेसल्ला (तालिसपत्र), र लोठसल्ला र ठिंघ्रे सल्ला (हेमलक ट्री) को तल मैदानमा निगालो घारीको बाहुल्य भएको हुन्छ।

विष (*Aconitum ferox*) (*Aconitum laciniatum*), (*Aconitum spicatum*), बोजो (*Acorus calamus*) केतुकि (*Agave cantula*), जिम्बु (*Allium hypsistum*), कुरिलो (*Asparagus racemosus*), टुलो औषधी (*Astilbe rivularis*), कोईरालो (*Bauhinia purpurea*), पाखनवेद (*Bergenia ciliate*), भाङ्गो (*Cannabis sativa*), आकाशवेली (*Cuscuta reflexa*), हातेजडी (*Dactylorhiza hatagirea*), लोक्ता (*Daphne bholua*), निगालो (*Drepanostachyum falcatum*), पन्युच्याउ (*Ganoderma lucidum*), अल्लो (*Girardinia diversifolia*), ठोदने (*Koenigia mollis*), गुच्चीच्याउ (*Morchella esculenta*), भुत्ले/जटांमसी (*Nardostachys jatamansi*), सतुवा (*Paris polyphylla*), कुटकी (*Picrorhiza scrophulariiflora*), पिप्ला (*Piper longum*), खिरौला (*Polygonatum cirrhifolium*)/(*P. verticillatum*), पदमचाल (*Rheum austral*)/(*R. moorcroftianum*), गुर्जो (*Tinospora sinensis*), टिम्बुर (*Zanthoxylum armatum*) जस्ता जडीबुटी/गैह्र काष्ठ वनजन्य उत्पादनहरु (NTFP) पाईन्छ। जैविक विविधताको दृष्टिकोणबाट अत्यन्तै संवेदनशिल स्थान (Biodiversity Hotspot) भएतापनि यी क्षेत्रहरु कुनै पनि राष्ट्रिय निकुञ्ज, वन्यजन्तु आरक्षण तथा संरक्षित क्षेत्रहरु भित्र पर्दैनन्। यस क्षेत्रमा संभाव्यताको आधारमा समुदायमा आधारित संरक्षणको उपयुक्त कार्यक्रमहरु र निश्चित क्षेत्र निर्धारण गर्नुपर्ने देखिन्छ।

माछाहरुमा असला, धामी र बाम पाईन्छ। त्यसैगरी घसने जातका प्राणीमा *Amphiesma platyceps*, *Amphiesma stolatum* प्रजातिका सर्प, *Calotes versicolor*, *Laudakia tuberculata*, *Hemidactylus sp.* प्रजातिका छेपारो तथा मौसुलीहरु *Asymblepharus himalayanus* प्रजातिका भानेमुङ्गो तथा *Duttaphrynus himalayanus*, *Duttaphrynus melanostictus*, *Duttaphrynus*

stomaticus, Euphlectys cyanophlectys प्रजातिका भ्यागुतोहरु पाईन्छन् ।

हिमाली हिउँकुखुरा (*Tetraogallus himalayensis*), लरवान (*Lerwa lerwa*), च्याखुरा (*Alectoris chukar*), कालो तित्ता (*Francolinus francolinus*), पिउरा (*Arborophila torqueola*), लाल कण्ठे पिउरा (*Arborophila rufogularis*), चिलिमे (*Ithaginis cruentus*), मुनाल (*Tragopan satyra*), फोक्रास (*Pucrasia macrolopha*), डाँफे (*Lophophorus impejanus*), लुईचे (*Gallus gallus*), कालिज (*Lophura leucomelanos*), चीर (*Catreus wallichii*), बौडाइ (*Falco tinnunculus*), कालो चील (*Milvus migrans*), हाडफोर (*Gypaetus barbatus*), हिमाली गिद्ध (*Gyps himalayensis*), काकाकुल (*Spilornis cheela*), तामे दुक्र (*Streptopelia orientalis*), न्याउली (*Megalaima virens*), कुथुके (*Megalaima asiatica*), ठूलो डुन्डुल (*Glaucidium cuculoides*), सेतो कण्ठे माटीकोरे (*Halcyon smyrnensis*), सानो माटीकोरे (*Alcedo atthis*), ध्वासे चिबे (*Dicrurus leucophaeus*), भद्राई (*Lanius schach*), हरियो चिचिल्कोटे (*Parus monticolus*), गेरुकटी गौथली (*Cecropis daurica*), जुरेली (*Pycnonotus cafer*), बाख्रे जुरेली (*Hypsipetes leucocephalus*), काँकिर (*Zosterops palpebrosus*), डाङ्गे रुपी (*Acridotheres tristis*), कल्चौडे (*Myophonus caeruleus*), घोबिनी रबिन (*Copsychus saularis*), थोप्ले खोलेघोबिनी (*Enicurus maculatus*), भेकभेक भ्याप्सी (*Saxicola torquatus*), काले भ्याप्सी (*Saxicola caprata*), हिमाली भ्याप्सी (*Saxicola ferreus*), सानो हजार चाँचर (*Monticola cinclorhynchus*), घर भँगेरा (*Passer domesticus*), फुस्रो टिकटिके (*Motacilla cinerea*), खोले टिकटिके (*Motacilla maderaspatensis*), कटुसटाउके मुरलीचरा (*Merops leschenaulti*) लगायतका चराचुरुङ्गीहरु भेटिएको थियो ।
यहाँ कस्तुरी मृग (*Moschus sps.*), ओत (*Lutra lutra*), हिमाली कालो भालु (*Ursus thibetanus*), चितुवा (*Panthera pardus*), चरीबाघ (*Felis bengalensis*) वन बिरालो (*Felis chaus*), हिमालयन मृग (*Muntiacus vaginalis*), भारल (*Hemitragus jemlahicus*), घोरल (*Naemorhedus goral*), थार (*Capricornis thar*), बदेल (*Sus scrofa*) लगायतका स्तनधारी जनावरहरु पाईने जानकारी सामुहिक छलफलका क्रममा भेटिएको थियो ।

२.४.२ जमिन विवरण

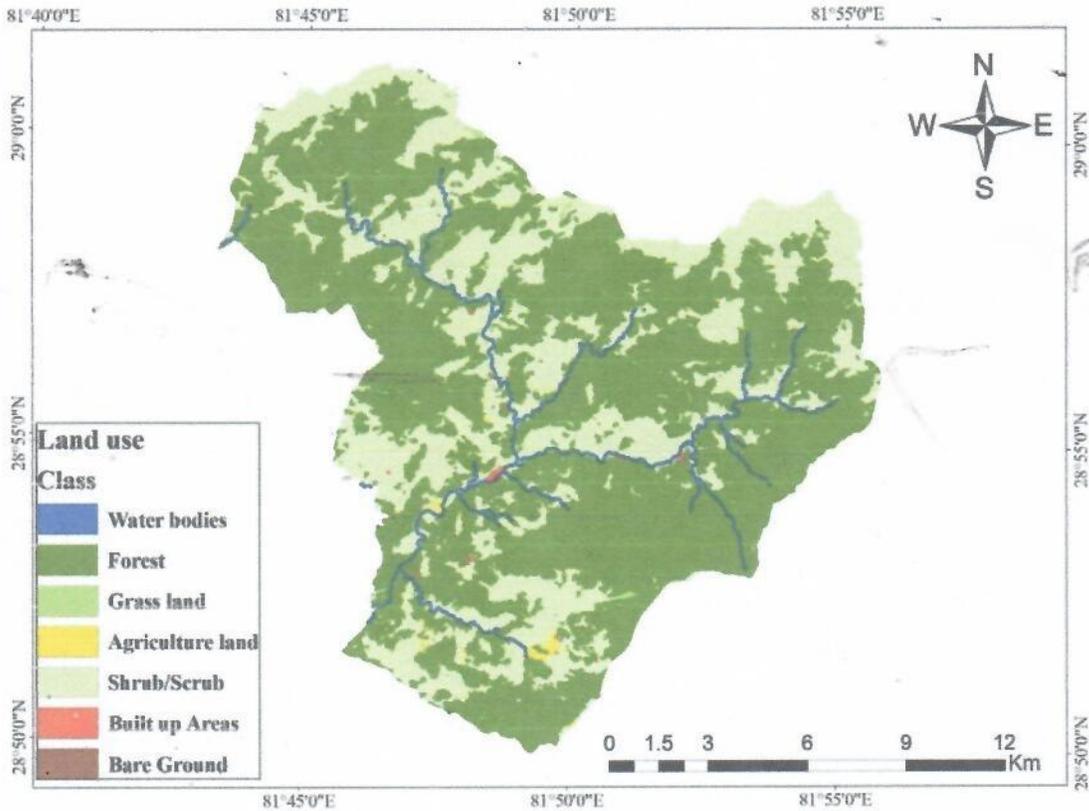
२.४.२.१ वर्तमान भू-उपयोग सम्बन्धी विवरण

यस नौमुले गाँउपालिकाको वर्तमान भू-उपयोगलाई हेर्दा सबैभन्दा बढी १४४.६२३३ वर्ग कि.मि क्षेत्रफल वन तथा चरन क्षेत्रले ओगटेको छ भने औषत वर्षा २७०२६८ मि.मि. रहेकाले कृषि क्षेत्रमा उन्नती भएको पाईन्छ। घाँसे क्षेत्र, भाँडी वुट्यानका कारण विभिन्न खाले जडिवुटीको महत्व रहेको छ। सडकले ओगटेको क्षेत्र १०९ वर्ग कि.मि. र सबै वडाहरुमा ग्राभिल सडक पुगेकाले यातायातको सुविधा रहेको छ।

तालिका १ : वर्तमान भूउपयोग सम्बन्धी विवरण

क्रं सं.	विवरण	क्षेत्रफल (वर्ग कि. मि.)	प्रतिशत
१	जलश्रोत क्षेत्र	०.०६७८	०.०२९७०७%
२	वन क्षेत्र	१४४.६२३३	६३.३६७३५%
३	घाँसे क्षेत्र	०.३४५१	०.१५१२०७%
४	कृषि क्षेत्र	०.६७९७	०.२९७८१४%
५	बुट्यान	८२.२४६८९	३६.०३६८४%
६	बस्ती	०.५३५९	०.२३४८०७%
७	खुल्ला क्षेत्र	०.००७८	०.००३४१८%

श्रोत:

चित्र ३ : नौमुले गाँउपालिकाको भू उपयोग नक्सा

यस नौमुले गाँउपालिकामा पहाडै पहाड रहेकाले पानीको उपलब्धता धेरै छ । जसका कारण सिंचाईको संभावना, खेतीको राम्रो उब्जनी हुने देखिन्छ । सिंचाईको संभावनामा १०७९ हेक्टर जमिन, ३३६१ हेक्टर जमिन असिंचित छन्, ४४४० हेक्टर जमिन खेतियोग्य रहेको छ जसलाई अझ बढावा दिन सकिने देखिन्छ ।

२.४.३ जलस्रोत विवरण

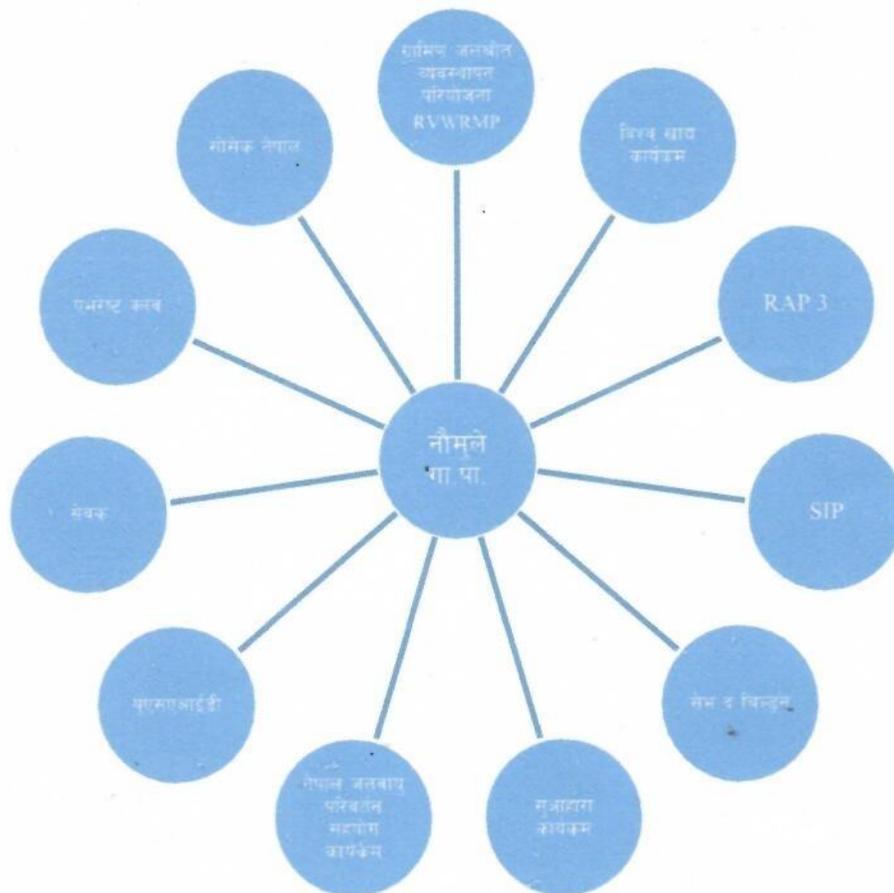
गाउँपालिकामा ठाडो खोला, बैरी खोला, स्कुलखोला, लोहोरे खोला, निरगा खोला, भावसैनी खोला, भीर खोला, भेरी खोला, छेरछेरे खोला द्वारी भरना, द्वारी खोला, पदम खोला, भित्रि खोला, दरबार खोला, आले खोला, भुतु खोला, सेपे खोला, भयन खोला, गजमाली, दुनदुरे खोला, बग्र खोला, ठुला खोला, घट्टे खोला, आटा खोला, गुरुङ्ग खोला, मानधारा खोला, पुरन खोला, सिलाडी खोला, ताउले खोला, बासपानी खोला, भलायोडाँडा खोला, टाटे खोला, बस्नेत खोला, कचेरी खोला, गाड खोला, भीरपानी खोला, थाईसातमुले तिरपानी खोला, देउल भरना, जिग्मी खोला, सा खोला, ढाँड खोला, डुङ्गा खोला, काँडा खोला जस्ता साना ठुला जलका स्रोतहरु छन् ।

२.५ भौतिक पूर्वाधारको अवस्था

हालको अवस्थामा गाउँपालिकामा ४८ सामुदायिक विद्यालय (प्रा.वि. ३६, आ.वि. ६, मा.वि. ६), ३ निजी विद्यालय (प्रा.वि. १, आ.वि. २), ४ सामुदायिक बालविकास केन्द्र, त्यस्तै २ उच्च माध्यामिक विद्यालयहरु रहेका छन् । नौमुले बजार क्षेत्रमा ८ मि. चौडाईको १ कि.मि.को पक्की तथा कालोपत्रे सडक छ र ८ मि. चौडाईका जम्मा १०५ कि.मि लम्बाईका कच्ची रोड लगायतका सहायक ग्रामिण सडकहरु छन् र २५० कि.मि. ग्रामिण कच्ची तथा धुले सडकहरु निर्माणाधीन अवस्थामा रहेका छन् (नौमुले गा.पा.को कार्यालय, २०७५) । गाँउपालिकामा तामे खोलामाथि तोलीमा, लोहरे खोलामाथि नौमुलेमा र बालुवाटार रापटमा पक्की पुल रहेका छन् भने अन्यत्र कल्भर्ट तथा झोलुगें पुलहरु रहेका छन् । गाँउपालिकामा ११ कि.मि पक्की स्ल्याब नढाकिएको, ३ कि.मि. पक्की स्ल्याब ढाकिएको र ५ कि.मि. ह्युम पाइप जस्ता सतह ढल निकासको व्यवस्था रहेको पाईन्छ (नौमुले गा.पा.को कार्यालय, २०७५) ।

जी.एस.एम. मोबाइल टावर ४ वटा र स्काई मोबाइल टावर ३ वटा हुनुका साथसाथै ऐनसेलका टावरहरु भएपनि वडा नं ४ का धेरै क्षेत्रहरुमा मोबाइलको संकेत राम्रो नदेखाउने भएकाले दुरसंचारका सेवाहरुको स्तरीकरण गर्नुपर्ने देखिन्छ । त्यस्तै लोहोरे खोला, पदमखोला, भित्रिखोला, तामे खोला, बालुवाटार, द्वारीमा विभिन्न सिंचाईको स्रोतवाट वडा नं १, २, ३, ४, र ५ का जमिनहरु सिंचाई हुने गरेका छन् । त्यस्तै ३.७५ मेगावाटको द्वारी सानो जलविद्युत आयोजना, द्वारी, ४.० मेगावाटको अप्पर लोहोरे सानो जलविद्युत आयोजना, द्वारी र ४.८ मेगावाटको पदमखोला सानो जलविद्युत आयोजना, पदमखोलालाई संचालनमा ल्याएको भएपनि गाउँपालिकाको ५.६३% मात्र विद्युतको उपभोग गर्दै आएको पाईन्छ । यसै वर्ष गाँउपालिकाको प्रत्येक वडामा विद्युत पोल विस्तार भएको पाईयो । गाँउ तथा नगरमा सडक, विद्युत, संचारजस्ता सुविधाहरु रहेका अधिकांश क्षेत्रमा शहरीकरण प्रक्रियाले तिब्र रुप लिएको देखिन्छ । नौमुले, रापट, बाङ्गे आदिमा मुख्य शहरी क्षेत्र विद्यमान छन् । यसका अतिरिक्त अधिकांश क्षेत्रहरु शहरोन्मुख अवस्थामा रहेको देखिन्छन् ।

२.६ गा.पा. मा कार्यरत संघसंस्थाहरुको अवस्था तथा उपलब्ध सेवाहरु

चित्र ४ : गा.पा. मा कार्यरत संघसंस्थाहरु

नौमुले गाउँपालिकामा गैरसरकारी संस्था, अन्तराष्ट्रिय गैरसरकारी संस्था, अन्तर सरकारी संगठनहरूको सहायता तथा दातृ निकायहरूले खानेपानी, सरसफाई, स्वास्थ्य, महिला तथा बालबालिका, आयआर्जन, कृषि, जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण, पौष्टिक आहार तथा शिक्षाको क्षेत्रमा काम गरेको पाईन्छ (नौमुले गा.पा.को कार्यालय, २०७५)।

तालिका २ : नौमुले गाउँपालिकामा कार्यरत संघसंस्थाको विवरण

क्र.सं	संस्थाहरुको नाम	रहेको स्थान	उद्देश्य/कार्य क्षेत्र
१	सोसेक नेपाल, दैलेख	नयाँ बजार दैलेख	खानेपानी सरसफाई, महिला तथा बालबालिका
२	एभरेष्ट क्लब, दैलेख	नयाँ बजार दैलेख	पोषण
३	सेवक, दैलेख	नयाँ बजार दैलेख	खानेपानी सरसफाई, आयआर्जन, कृषि आदी
४	ग्रामिण जलश्रोत व्यवस्थापन परियोजना RVWRMP	नौमुले बजार	खानेपानी सरसफाई, आयआर्जन

५	Save the Child	नयाँ बजार दैलेख	खानेपानी सरसफाई, आयआर्जन
६	SIP	नयाँ बजार दैलेख	सिंचाई
७	RAP 3	दैलेख बजार	सडक
८	राष्ट्रिय जलवायु परिवर्तन सहयोग कार्यक्रम (NCCSP 2)	दैलेख बजार	जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण
९	विश्व खाद्य कार्यक्रम	दैलेख बजार	पौष्टिक आहार
१०	सुआहारा	दैलेख बजार	स्वास्थ्य, शिक्षा

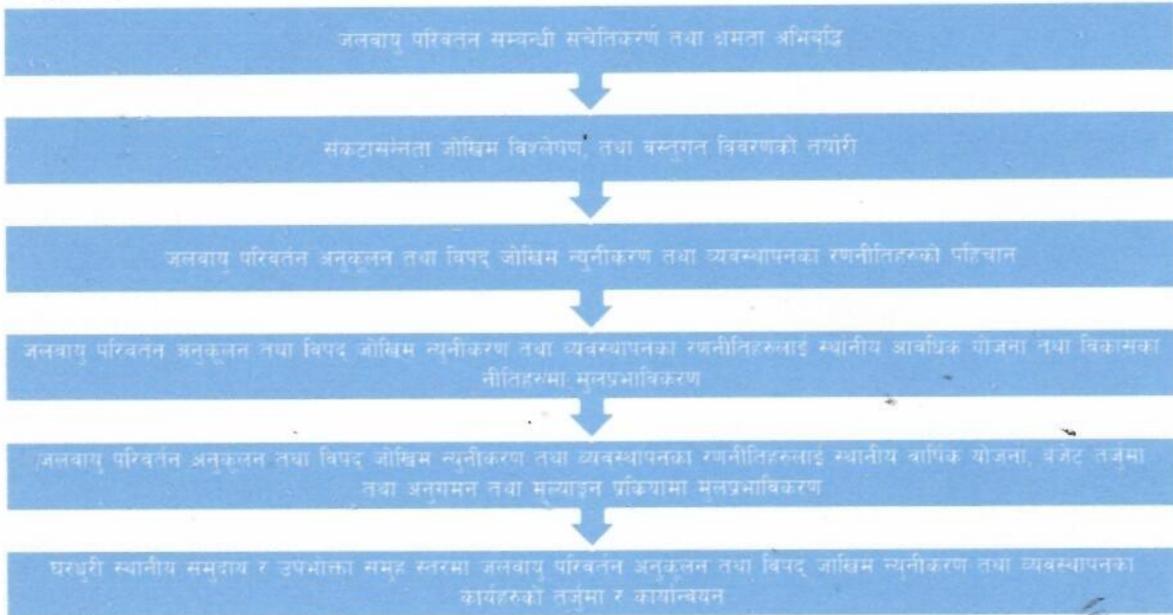
२.७ गाउँपालिकाको सुशासनको अवस्था

नेपालको संविधान बमोजिम स्थानीय तहको अधिकार सम्बन्धी व्यवस्था कार्यन्वयन गर्न तथा संघ, प्रदेश र स्थानीय तह बिचको सहकारिता, सहअस्तित्व र समन्वयलाई प्रवर्द्धन गर्दै जनसहभागिता, उत्तरदायित्व, पारदर्शिता सुनिश्चित गरी सुलभ र गुणस्तरीय सेवा प्रवाह गर्न, लोकतन्त्रका लाभहरुको समानुपातिक समावेशी र न्यायोचित वितरण गरी कानुनी राज्य र दिगो विकासको अवधारणा अनुरूप समाजवाद उन्मुख संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन प्रणालीलाई स्थानीय तहदेखि नै सुदृढीकरण गर्न र स्थानीय नेतृत्वको विकास गर्दै स्थानीय शासन पद्धतिलाई सुदृढ गरी स्थानीय तहमा विधायिकी, कार्यकारिणी र न्यायिक अभ्यासलाई संस्थागत गर्न स्थानीय सरकारको सञ्चालन गर्ने सम्बन्धमा आवश्यक व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकाले नेपालको संविधानको धारा २९६ को उपधारा (१) बमोजिमको व्यवस्थापिका ससंदले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ बनाएको छ । नौमुले गाउँपालिकाले जनसहभागिता उत्तरदायित्व, पारदर्शिता सुनिश्चित गरी सुलभ र गुणस्तरीय सेवा प्रवाह गर्न, समानुपातिक समावेशी र न्यायोचित वितरण गरी कानुनी राज्य र दिगो विकासको अवधारणा अनुरूप समाजवाद उन्मुख संघीय, लोकतान्त्रिक, गणतन्त्रात्मक शासन प्रणालीलाई समुदाय, बडा हुँदै पालिका स्तर सम्म नै सुदृढीकरण गर्न र स्थानीय नेतृत्वको विकास गर्दै पालिकाको शासन पद्धतिलाई सुदृढ गरी गाउँपालिकाको विधायिकी, कार्यकारिणी र न्यायिक अभ्यासलाई संस्थागत गर्न स्थानीय सरकारको सञ्चालन गर्ने सम्बन्धमा आवश्यक व्यवस्था गर्न आफ्नो स्थानीय ऐन, कानून तथा निर्देशिका तयार गरी त्यसै अनुसार निति तथा कार्यक्रममा अवलम्बन गरेको छ ।

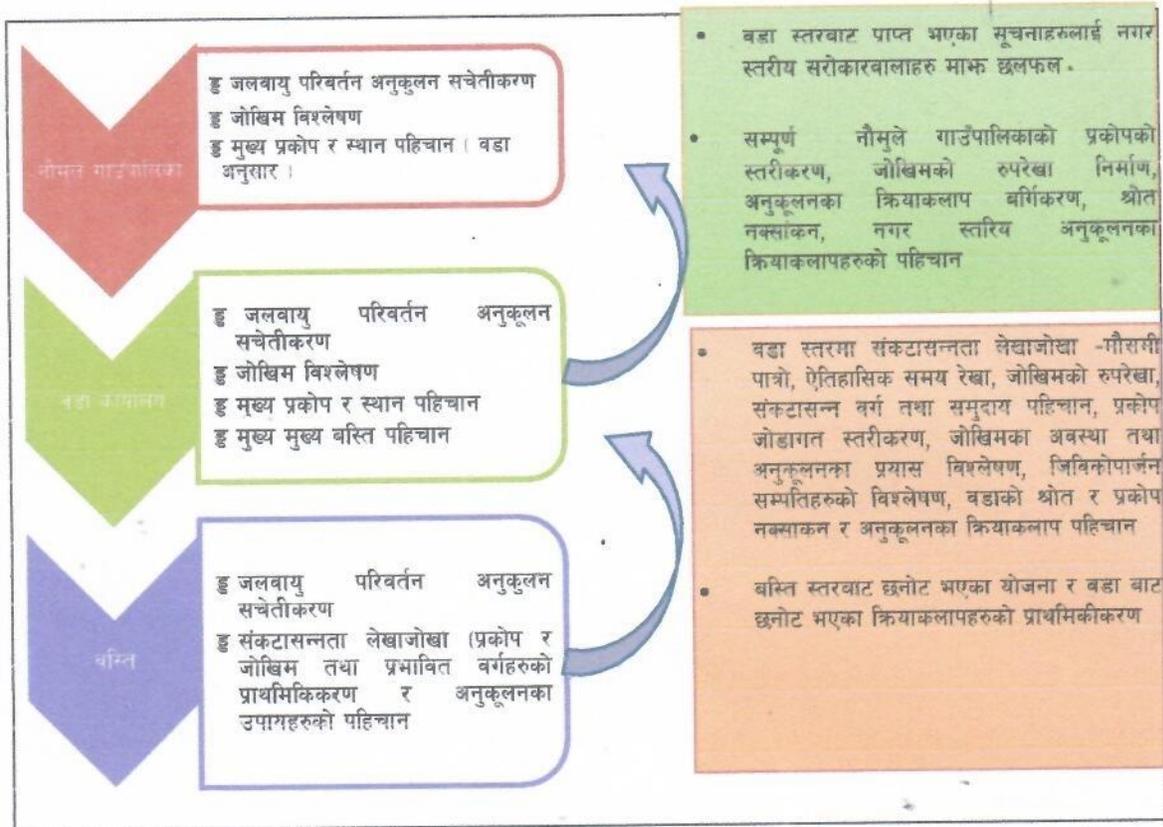
परिच्छेद ३ : स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको विधि र प्रक्रिया

स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयार गर्दा जलवायु परिवर्तन नीति २०७६, राष्ट्रिय अनुकूलन कार्यक्रम २०६७, परिमार्जित स्थानीय अनुकूलन कार्य योजनाको राष्ट्रिय संरचना २०७६, स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा निर्देशिका २०६८, विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय नीति २०७५, विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय रणनीतिक कार्ययोजना २०१८-२०३०, वातावरण निति, २०७६ लाई आधार मानिएको छ । स्थानीय जलवायु परिवर्तन अनुकूलन कार्ययोजनाको (लापा) राष्ट्रिय संरचनाका चार निर्देशक सिद्धान्तहरू (उर्ध्वगामि, तत्परता, लचकता र समावेशी) र छ चरण अन्तर्गत विभिन्न सहभागितामूलक विधि तथा औजारहरूको प्रयोग गरी यो कार्ययोजना तर्जुमा गरिएको छ ।

चित्र ५ : लापाको सभ्य प्रक्रिया

स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तर्जुमा गोष्ठी नौमुले गाउँपालिकामा मिति २०७७/१२/३० गतेका दिन जनप्रतिनिधीहरू र पालिका स्तरिय सरोकारवालाहरूलाई जलवायु परिवर्तन अनुकूलन सचेतिकरण गरेर शुरुवात गरिएको थियो । सो गोष्ठीमा गाउँपालिकामा क्षेत्रमा मुख्य मुख्य प्रकोपहरूको पहिचान साथै जोखिमहरूको विश्लेषण गरिएको थियो । त्यसैगरी वडा स्तरमा जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी सचेतिकरण, प्रकोपको पहिचान र वस्तिहरू छनौट पश्चात् बस्तिहरूमा संकटासन्नता लेखाजोखा र अनुकूलनका क्रियाकलापहरूको पहिचान गरिएको थियो । वडामा संकटासन्नता लेखाजोखा, प्रकोप श्रोत नक्सांकन समेत तयार गरी अनुकूलनका क्रियाकलापहरू पहिचान गरिएको थियो । प्रत्येक क्रियाकलापहरूलाई विभिन्न सुचकको आधारमा प्राथमिकिकरण गरिएको थियो । प्रत्येक वडा बाट आएका सुचनाहरूलाई पुन गाउँपालिकामा मिति २०७८/१/१३ गतेका दिन प्रस्तुत गरिएको थियो । वडाहरूको स्तरीकरण, श्रोत नक्सांकन, गाउँपालिकामा जोखिम विश्लेषण, गाउँपालिका स्तरिय अनुकूलनका क्रियाकलापहरू पहिचान साथै बर्गिकरण गरिएको थियो ।

चित्र ६ : स्थानिय अनुकूलन कार्ययोजना प्रक्रिया

यस स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाका तयारी गर्दा अपनाईएका चरण तथा तिनका नतिजाहरू निम्नानुसार रहेका छन् ।

३.१ जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी सचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि

जलवायु परिवर्तन नविनतम विषयवस्तु भएकाले जलवायु परिवर्तनले पार्ने असर तथा प्रभावलाई सम्बोधन गर्नका लागि प्रभावकारी स्थानिय अनुकूलन कार्ययोजना तयार गर्न जलवायुले के कस्तो असर पारेको छ, के कस्तो प्रभाव पार्न सक्दछ, अनुकूलनका विद्यमान अवसर वा चुनौती के के छन् र त्यसको सामना गर्नका लागि आवश्यक स्रोत र साधन कसरी जुटाउने आदि सूचना स्थानिय स्तरमा जानकारी गराउन समुदाय, वडा तथा बस्ती र गाउँपालिका स्तरमा १४ वटा सचेतना तथा अभिमुखीकरण क्रियाकलाप संचालन गरिएको थियो । सो क्रियाकलाप बाट प्रत्यक्ष रूपमा ३७८ व्यक्ति लाभांवीत भएका छन् ।

सचेतना कार्यक्रममा सङ्घट्टासन्न समुदाय, स्थानीय निकाय, राजनीतिक दल, शैक्षिक एवं सेवा प्रदायक संघ-संस्था, विज्ञ, दलित, जनजाति, किसान, युवा र सर्वसाधारणलाई सहभागी गरिएको थियो । सचेतना अभिवृद्धि कार्यक्रमको लागि जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी प्रस्तुति, फ्लेक्स चार्ट, सामुहिक छलफल, लक्षित वर्ग छलफल, सामुहिक कार्य आदिको प्रयोग गरिएको थियो ।

३.२ संकटासन्नता, जोखिम विश्लेषण तथा वस्तुगत विवरणको तयारी

यस प्रक्रिया मार्फत संकटासन्न व्यक्ति तथा समुदायहरु र जीविकोपार्जन तथा पर्यावरणीय प्रणालीको विवरण तयार गरी सो बमोजिम अनुकूलन र जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका कार्यक्रमहरु तयार गर्न मद्दत पुगेको छ। संकटासन्नता तथा अनुकूलन मूल्याङ्कन तथा लेखाजोखाका लागि मौसमी पात्रो, वाली पात्रो, ऐतिहासिक समय रेखा, संकटासन्नता नक्सांकन, जलवायु परिवर्तनको क्षेत्रगत प्रभाव, पारिस्थितिकीय प्रणालीमा परेका प्रभाव, जीविकोपार्जनका स्रोत र प्रकोप विच अन्तर सम्बन्ध, जोखिम तथा अनुकूलनको विश्लेषण, अनुकूलनका उपायहरुको प्राथमिकिकरण जस्ता सहभागितामूलक अभ्यास तथा विश्लेषण गरि सो बाट आएका नतिजाहरु तल उल्लेख गरिएको छ।

३.२.१ प्रकोपको ऐतिहासिक घटनाक्रम

यस नौमुले गाउँपालिका, दैलेखमा विगतमा भएका विभिन्न जलवायुजन्य प्रकोपका घटनाक्रमहरुको प्रकृति र प्रभाव विश्लेषण गर्न विगत ३० वर्ष देखि हालसम्मको जलवायुजन्य प्रकोप, प्रभाव, प्रभावीत समुदाय र त्यससँग जुध्न समुहले गरेका प्रयासहरुका साथै सो प्रकोपको असरहरुको भविष्यको परिदृष्यको बारेमा नौमुले गाउँपालिकाको बस्तिहरु, वडा र पालिका स्तरमा जनप्रतिनिधिहरु, जेष्ठ नागरिक, बुद्धिजिवी तथा जानिफकारहरुको उपस्थितीमा समग्र विश्लेषण गरी संकटासन्नताको समग्र अवस्था निम्न तालिकामा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका ३ : प्रकोपको ऐतिहासिक घटनाक्रम

क.सं.	प्रकोप	वर्ष	वारम्बरता (पटक)	प्रकोपले ल्याएको असर तथा प्रभावहरु	प्रभावित समुदाय वा वर्ग	भविष्यमा हुन सक्ने यसको प्रवृत्ति, असर तथा प्रभावहरु	बचाउका प्रयास र संस्थागत सहयोग
१	पहिरो तथा भू-क्षय	वडा १ २०७१, २०७२, २०७५, २०७७,	वडा १ ६	वडा नं. १ मान्छे मरेका तथा घाइते भएको, तल्लो राईलीमा दुई जना एक १३ वर्षको, अर्को २५ वर्षको महिला मरेको, घरगोठ, चर्पीमा क्षती भएको, धनी गाउँको दुई घर विस्थापित, राईलीमा दुई गोठ, एक चर्पीमा क्षती, दुई घर जोखिममा, विद्यालयमा क्षती भएको, श्री नेपाल राष्ट्रिय प्रा.वि., अबलतोलीको फिल्डमा क्षती र जोखिममा, सिंचाई कुलोमा क्षती, धनीगाउँमा ८०० मिटर जति सिंचाई कुलोमा क्षती, खानेपानी मुहान र	सबै वर्ग समुदाय	वडा १ राईलीमा जोखिममा, श्री नेपाल राष्ट्रिय प्रा.वि., अबलतोलीको फिल्ड जोखिममा, धनीगाउँमा सिंचाई कुलोमा जोखिममा, सिरुघारी खानेपानी र तोलीडाँडा सिंचाई पहिरोका साथसाथै बाटो निर्माणका	गाउँपालिका, नेपाल जलवायु परिवर्तन सहयोग कार्यक्रम

क.सं.	प्रकोप	वर्ष	बारम्बरता (पटक)	प्रकोपले ल्याएको असर तथा प्रभावहरु	प्रभावित समुदाय वा वर्ग	भविष्यमा हुन सक्ने यसको प्रवृत्ति, असर तथा प्रभावहरु	बचाउका प्रयास र संस्थागत सहयोग
		<p>बडा २ २०५२, २०५६, २०५७, २०६५, २०६६, २०६८, २०७०, २०७५, २०७६, २०७७,</p> <p>बडा ३ २०५९, २०६७, २०७७</p>	<p>बडा २ १४</p> <p>बडा ३ ५</p>	<p>पाईप क्षती, साउनेघारामा २०० मिटर जति पाईप क्षती, सिरुघारी खानेपानी र तोलीडाँडा सिंचाई प्हाइरोका साथसाथै बाटो निर्माणका क्रममा क्षति भएको, वन क्षेत्रमा रहेका वनस्पति र प्रजातिहरुमा क्षति भएको, गाई, गोरु, भैसी, कृषियोग्य जमीन, अन्नवाली बगाएको</p> <p>बडा नं. २ निरगामा एक गोठ पुरीएको, चर्पीमा क्षती भएको, धनीगाउँको दुई घर विस्थापित, सल्लेरीमा चार घर जोखिममा, निरगामा दुई घर पुरेको, जोखिममा, ठुलो चम्लायमा एक घर पुरीएको, श्री विरेन्द्र आ. वि., निरगामा क्षती र जोखिममा, श्री नेपाल राष्ट्रिय आ.वि., आलेगाउँ जोखिममा, धनीगाउँमा ८०० मिटर जति सिंचाई कुलोमा क्षती, गोपेनीमा १०० मिटर जति पाईप क्षती, खानेपानी सेवा बन्द भएको, नौफेरीमा २०० मिटर खानेपानी पाईपमा क्षती, उर्लेनी खानेपानी मुहान, ट्याङ्गी, पाईप पुरेको, ठुलो चम्लायको ईनटेक सहित ४०० मिटर खानेपानी पाईपमा क्षती, आलेगाउँको ४०० मिटर खानेपानी पाईपमा जोखिममा, निरगामा एक गोरु, तीन गाई मरेको, नौफेरीमा ६-७ रोपनी, सल्लेरीमा ७-८ रोपनी, निरगामा ७-८ रोपनी, गोपेनीमा एक रोपनी कृषियोग्य जमीन पुरेको</p> <p>बडा नं. ३ मान्छे मरेका तथा घाईते भएको, भुरुङ्गेमा एक पुरुष मरेको, घरगोठ, चर्पीमा क्षती भएको, सानो गोपेनीको ११ घर जोखिममा, भाडेडाँडामा घर जोखिममा, भीरकुना ११ घर जोखिममा, सानो चम्लायमा ३-४ घर जोखिममा, छिहिरा टोला चर्पीमा क्षती, ३ घर</p>		<p>क्रममा जोखिममा बडा नं. २ उर्लेनी खानेपानी मुहान, ट्याङ्गी, पाईप पुरेको, आलेगाउँको ४०० मिटर खानेपानी पाईपमा जोखिम, श्री विरेन्द्र आ. वि., निरगामा र श्री नेपाल राष्ट्रिय आ.वि., आलेगाउँ जोखिममा</p> <p>बडा नं. ३ तल माथि दुवैतिरबाट बाटो भएकाले भुरुङ्गे उच्च जोखिममा</p> <p>बडा नं. ४ श्री कालिका मा.वि., बाङ्गे, जोखिममा, बराह आ.वि भुतियादहमा ठुलो दुङ्गा खस्ने जोखिम, टुडीखेल खानेपानी मुहान तहसनहस, तीनदोभाने, सरबारी, सिरम्बुट्टा, जुगेपानी, अखट्टेगौडा, लसुनखोला खानेपानी मुहान, साउनेमुल खानेपानी मुहान, तल्लोगैरा खानेपानी मुहान, किम्बुबुट्टा खानेपानी मुहान तथा कागज पार्ने खोला खानेपानी मुहान जोखिम</p>	

क.सं.	प्रकोप	वर्ष	वारम्बरता (पटक)	प्रकोपले ल्याएको असर तथा प्रभावहरू	प्रभावित समुदाय वा वर्ग	भविष्यमा हुन सक्ने यसको प्रवृत्ति, असर तथा प्रभावहरू	बचाउका प्रयास र संस्थागत सहयोग
		बडा ४ २०५९, २०७०, २०७२, २०७६	बडा ४ ५	जोखिममा, भुरुङ्गेमा एक घर विस्थापित, भाडेडाँडामा ८-१० रोपनी, सल्लेरीमा २ रोपनी, सानो चम्लायमा ४-५ रोपनी कृषियोग्य जमीन बगाएको, भुरुङ्गेमा १३ गाई, गोरु, भैसी, अन्नवाली पुरेको बडा नं. ४ मान्छे मरेका तथा घाईते भएको, दुई जना बच्चा पुरिएर मरेको, बाङ्गेमा दुई घर पुरेको, चार घट्ट बगाएको, उत्तिसेनीका दुई घर पुरिएको, ५ घरमा आर्थिक क्षती, २७ घर विस्थापित, श्री कालिका मा.वि., बाङ्गे, जोखिममा, टुडीखेल खानेपानी मुहान तहसनहस, तीनदोभाने, सरवारी, सिरम्बुट्टा, जुगेपानी, अखट्टेगौडा, लसुनखोला खानेपानी मुहानमा क्षती, साउनेमुल खानेपानी मुहान तहसनहस, तल्लोगौरा खानेपानी मुहान, किम्बुबुट्टा खानेपानी मुहान तथा कागज पार्ने खोला खानेपानी मुहान जोखिममा		बडा नं. ५ पदमखोला ३ घर जोखिममा, नौगाँउमा खानेपानीका मुहान, पाईपमा क्षती पदमखोलाको खानेपानी पाईप र सिंचाई कुलाहरु सधैं जोखिममा, वडामा ५०-६० रोपनी, कृषियोग्य जमीन प्रत्येक वर्ष जोखिममा	
		बडा ५ २०२८, २०४६, २०५९, २०७६, २०७७	बडा ५ ६	बडा नं. ५ २०२८ सालमा पदमखोलामा १५ जना मरेको, विसाउनेमा एक पुरुष एक महिला अपाङ्ग भएको, घरगोठ, चर्पीमा क्षती भएको, पदमखोला ३ घर जोखिममा, दुई घर विस्थापित, ५ घर बगाएको २०२८ सालमा, ४ गोठ लगेको, नौगाँउमा १ गोठ जोखिममा, स्यालामा एक घर विस्थापित, खानेपानीका मुहान, पाईपमा क्षती पदमखोलामा ३०० मिटर खानेपानीको पाईपमा क्षती, सिंचाईकुलो क्षती, पदमखोलामा १५० मिटर सिंचाईकुलो क्षती, वडामा ५०-६० रोपनी, कृषियोग्य जमीन प्रत्येक वर्ष जोखिममा		बडा नं. ६ माथिल्लो नाउलीमा २०-२२ घर जोखिममा, ताउलेखोलामा ३ घर जोखिममा, सातटारमा ८ हेक्टर कृषियोग्य जमीन प्रत्येक वर्ष जोखिममा, अलैचीबारीमा ३-४ हेक्टर कृषियोग्य जमीन, सिमेनीमा १०-१५ रोपनी कृषियोग्य जमीनमा क्षति, गह्रा सुधार नगरी यसै कोदोभैँ धान रोप्ने गरेको, माथिल्लो नाउलीमा जनता आ.वि जोखिममा	
		बडा ६ २०२८, २०५८,	बडा ६ ९	बडा नं. ६ मान्छे मरेका तथा घाईते भएको, २०२८ सालमा पदमखोलामा १५ जना मरेको, विसाउनेमा एक पुरुष		बडा नं. ७ राँकादुनी, जेबलाटोल, थापाटोल, बयलकाटयाटोल पहिरोको जोखिममा,	

क.सं.	प्रकोप	वर्ष	बारम्बरता (पटक)	प्रकोपले ल्याएको असर तथा प्रभावहरु	प्रभावित समुदाय वा वर्ग	भविष्यमा हुन सक्ने यसको प्रवृत्ति, असर तथा प्रभावहरु	बचाउका प्रयास र संस्थागत सहयोग
		२०५९, २०६४, २०६७, २०७४, २०७५, २०७७	वडा ७ ७	<p>एक महिला अपाङ्ग भएको, घरगोठ, चर्पीमा क्षती भएको, बस्नेतटोल ३ घर क्षति, ६-७ घर विस्थापित, फलाँटेमा ७-८ घर क्षति, माथिल्लो नाउलीमा २०-२२ घर जोखिममा, दुई घर विस्थापित, सिमेनीमा एक घर विस्थापित, ताउलेखोलामा ३ घर जोखिममा, सातटारमा २ घट्ट पुरिएको, खानेपानीका मुहान, पाइपमा क्षती, सिंचाइकूलो क्षती, वनक्षेत्रमा रहेका वनस्पति र प्रजातिहरुमा क्षति भएको, सातटारमा ८ हेक्टर कृषियोग्य जमीन प्रत्येक वर्ष जोखिममा, अलैंचीवारीमा ३-४ हेक्टर कृषियोग्य जमीनमा क्षति, सिमेनीमा १०-१५ रोपनी कृषियोग्य जमीनमा क्षति, गद्दा सुधार नगरी यसै कोदोभैँ धान रोप्ने गरेको, माथिल्लो नाउलीमा जनता आ.वि जोखिममा</p> <p>बडा नं. ७ पहिरोखोलामा ५ परिवार विस्थापित, सामागल्फामा १८-२० परिवार विस्थापित हुने अवस्थामा, पहिरेखोलामा खानेपानीका मुहान, पाइपमा क्षती, पहिरेखोलामा ५० मिटर सडकमा क्षति, जेबलामा २० मिटर सडकमा क्षति, मोटर मात्र गुड्न सक्ने अवस्थामा, जेबलामा वन क्षेत्रमा क्षती, जेबलामा ५ परिवारको कृषियोग्य जमीनमा क्षति, छोल्लेमा २० रोपनीमा क्षती, कोलाडी खेतमा २० परिवारको कृषियोग्य जमीनमा क्षति, पहिरेखोलामा ४०-४५ रोपनी कृषियोग्य जमीनमा क्षति, राँकाको जगन्नाथ आ.वि जोखिममा, सन्तोषी प्रा.वि अझै पनि जोखिममा</p> <p>बडा नं. ८ जावैमा एक घर भत्किएको, ओदानेमा एक घट्ट पुरिएको, भूयाउखोला खानेपानीका मुहान, पाइपमा क्षती, ११६ घरधुरी प्रभावित, पट्टारघारीमा ५० मिटर</p>		सानाखोला पहिरोमा १० परिवार विस्थापित हुने अवस्थामा, पानी पर्ने तरिकामा फेरबदल आउनुका साथै अवैज्ञानिक तरिकाले वाटो घाटो निर्माण, भिरालो क्षेत्रमा भइरहेको खनजोत पुर्वाधार विकास, र भुउपयोगितामा आएको परिवर्तन जस्ता क्रियाकलापहरुले गर्दा भविष्यमा अस्वभाविक स्थानहरुमा अस्वभाविक हिसाबको बाढीका घटनाहरु बढ्ने देखिन्छ।	
		२०५३, २०५७, २०६६, २०७४, २०७५, २०७७	वडा ८ ३ जम्मा				

क.सं.	प्रकोप	वर्ष	बारम्बरता (पटक)	प्रकोपले ल्याएको असर तथा प्रभावहरु	प्रभावित समुदाय वा वर्ग	भविष्यमा हुन सक्ने यसको प्रवृत्ति, असर तथा प्रभावहरु	बचाउका प्रयास र संस्थागत सहयोग
		२०७५,	५५	सिंचाई कुलो क्षती, वडामा ५०-५५ रोपनी कृषियोग्य जमीनमा क्षति, पहिरा क्षेत्र जोखिममा			
२	वाढी	वडा नं. ३ २०७७ वडा नं. ४ २०७० वडा नं. ५ २०४०, २०४९, २०७७	वडा नं. ३ १ वडा नं. ४ १ वडा नं. ५ ४ जम्मा ७	वडा नं. ३ जमीन कटान भई खोला वरिपरिका सिंचाई कुलो, घट्ट लगायतका भौतिक पूर्वाधारहरुमा क्षति भएको वडा नं. ४ दरबारेमा दुई भैंसी बगाएको, बाङ्गेमा एक गाई एक भैंसी बगाएको, बाङ्गेका २५-३० रोपनी कृषियोग्य जमीन पुरेको, ५०-६० रोपनी जोखिममा, उत्तिसेनीको १५० रोपनी जति कृषियोग्य जमीन पुरेका वडा नं. ५ जमीन कटान भई खोला वरिपरिका घरहरु, सिंचाई कुलो, घट्ट लगायतका भौतिक पूर्वाधारहरुमा क्षति भएको, बजार टोलमा ६ घरमा पानी पसेको, गजमालीखोलाको वाढीले एक जना बगाएको, गजमालीखोलाको वाढीले एक हल गोरु, एक बाखा बगाएको	खोलाको तटीय क्षेत्रमा बसोबास गर्ने समुदायहरु	नेपाल जलवायु परिवर्तन सहयोग कार्यक्रमले लोहोरे खोलामा गर्दै गरेको तटबन्धले बजार क्षेत्रमा वाढीले गर्ने क्षतीको जोखिम कम गरेको छ । पानी पर्ने तरिकामा फेरबदल आउनुका साथै अवैज्ञानिक तरिकाले बाटो घाटो निर्माण, भिरालो क्षेत्रमा भइरहेको खनजोत पूर्वाधार विकास र भुउपयोगितामा आएको परिवर्तन जस्ता क्रियाकलापहरुले गर्दा भविष्यमा अस्वभाविक स्थानहरुमा अस्वभाविक हिसाबको वाढीका घटनाहरु बढ्ने देखिन्छ ।	नेपाल जलवायु परिवर्तन सहयोग कार्यक्रम
३	आगलागी/वन डढेलो	वडा १ २०६०, २०६२, २०६७, २०६८, २०७३, २०७७ वडा २ २०६८,	वडा १ ६ वडा २ ५	वडा नं. १ राईली, तामेडाँडामा विगतमा मानिसहरु मरेको तथा घाईते भएको, अबलतोली, माथिल्लोतोली, धरेलुटोलमा घरगोठ जलेको, पशुचौपाया मरेको तथा घाईते भएको वडा नं. २ लेकतोली, नौफेरी, माभगाउँ, धनसारमा एक एक र घरभित्र रहेका अन्न, लत्ताकपडा, गरगहना, भाँडाकुँडा सबै जलेको मा घरगोठ जलेको, धनसारमा एक गोठ जलेको पशुचौपाया घाईते भएको	विपन्न वर्ग समुदाय, सामुदायीक वन उपभोक्ता समुह	हाल खडेरीको प्रकोप बढ्दै गएकोले गर्दा आगलागीको घटना पनि बढ्ने देखिन्छ र आगामी दिनमा भन्न बढ्नेछ । खरको छाना कमश विस्थापीत भई आगलागीको जोखिम कम हुनेछ ।	नेपाल रेडकस सोसाईटीको केही सहयोग र छरछिमेकमा अँचोपँचो, पालिकाको केही सहयोग बाहेक बचाउका प्रयास र संस्थागत सहयोग

क.सं.	प्रकोप	वर्ष	बारम्बरता (पटक)	प्रकोपले ल्याएको असर तथा प्रभावहरु	प्रभावित समुदाय वा वर्ग	भविष्यमा हुन सक्ने यसको प्रवृत्ति, असर तथा प्रभावहरु	बचाउका प्रयास र संस्थागत सहयोग केही नभएको
		२०७१, २०७४ बडा ३ २०५९, २०६७, २०७७	बडा ३ ५	बडा नं. ३ भुरुङ्गेमा एक बालक जलेर मरेको, विगतमा मानिसहरु मरेको तथा घाईते भएको, भुरुङ्गेमा दुई घर गोठ, द्वारीमा एक घर गोठ जलेको, भित्रिखोलामा एक घर गोठ, जलेको, जैसीडाँडा एक घर गोठ जलेको, भाडोमा एक घर गोठ जलेको, भीरकुनामा एक घर गोठ जलेको र घरभित्र रहेका अन्न, लत्ताकपडा, गरगहना, भाँडाकुँडा सबै जलेको, पशुचौपाया मरेको तथा घाईते भएको वन क्षेत्रमा रहेका			
		बडा ४ २०५७, २०७१, २०७४, २०७६	बडा ४ ६	बडा नं. ४ चेप्टेमा दुई वच्चा घाईते, घरगोठ जलेको, चियानडाँडा, सानो दरबार, चेप्टे, टिमुरे, बाङ्गेमा एक एक घर जलेको, घरभित्रका अन्नपात, गरगहना, कागजपत्र केहि नरहेको, बाङ्गेमा एक गाई जलेर मरेको			
		बडा ५ २०६४, २०६९, २०७५, २०७६, २०७७, २०७८	बडा ५ १०	बडा नं. ५ विसाउनेमा खरबारीमा लागेको आगो निभाउने कममा एक बाबु छोरा जलेर मरेको, मानिसहरु मरेको तथा घाईते भएको, जुगेपानीमा र नौगाउँमा एक एक गोठसहित त्यहाँ भएको सबै जलेको, विसाउनेमा एक घरको भान्छामा लागेको आगो त्यहाँ भएको सबै जलेको, सालकोटमा एक गोठ जलेको, विसाउनेमा एक कुखुरा फार्ममा आगो लागेको र नौगाउँमा एक घर र घरभित्र रहेका अन्न, लत्ताकपडा, गरगहना, भाँडाकुँडा सबै जलेको, पशुचौपाया मरेको तथा घाईते भएको, सालकोटमा एक गोठमा रहेका दुई भैसी मरेका, विसाउनेमा एक कुखुरा फार्ममा आगो लागेको र ९० जति कुखुरा जलेको, वन क्षेत्रमा रहेका वनस्पति र प्रजातिहरुमा क्षति भएको, जुगेपानीमा एक परिवारको गहुँ खेतमा आगो लागेको			

क.सं.	प्रकोप	वर्ष	वारम्बरता (पटक)	प्रकोपले ल्याएको असर तथा प्रभावहरु	प्रभावित समुदाय वा वर्ग	भविष्यमा हुन सक्ने यसको प्रवृत्ति, असर तथा प्रभावहरु	बचाउका प्रयास र संस्थागत सहयोग
		वडा ६ २०५२, २०५७, २०५८, २०६०, २०६१, २०६४, २०७१, २०७४, २०७६,	वडा ६ ११	वडा नं. ६ गोगनपानीमा तिहारमा एक घरमा लागेको आगो एक बच्चा मरेको, सल्लेरीको गुयलगैराटोलमा ३ वर्षको बालक, ६० वर्षको वृद्ध मरेको, एक बालिका घाईते, एक महिलाको आङ्गमा चुलोको आगो सल्किएको, सल्लेरीडाँडामा सामुदायिक वनमा लागेको आगो निभाउने क्रममा एक जलेर मरेको, लुसमपाखा सामुदायिक वनमा लागेको आगो निभाउने क्रममा एक जलेर मरेका, मानिसहरु मरेको तथा घाईते भएको, गुयलगैराटोल, मयलटाकुरा, माथिल्लोनाउली, तल्लोनाउलीमा एक एक घर र सबै घरभित्र रहेका ६० मुरी जति अन्न, लत्ताकपडा, गरगहना, भाँडाकुँडा सबै जलेको, तल्लोनाउलीमा एक गोठमा रहेका चार बाखा मरेको, मयलटाकुरामा एक गोठमा रहेका चार बाखा घाईते भएका			
		वडा ७ २०६६, २०६९, २०७१, २०७७	वडा ७ ४	वडा नं. ७ बयलकोटमा तीन घर एक गोठ, लेकटोलमा दुई घर, सामागल्फामा दुई घर, जरीखानामा एक घर आगो लागेको, ३० लाख जतिको क्षति र घरभित्र रहेका अन्न, लत्ताकपडा, गरगहना, भाँडाकुँडा सबै जलेको, लेकटोलमा दुई घरमा रहेका १०० बोईलर मरेको			
		वडा ८ २०६९, २०७०, २०७४, २०७७	वडा ८ ५ जम्मा ५८	वडा नं ८ मलुमा एक घरमा लागेकामा चुलोको आगो सल्किएको, मलुमा एक घरमा लागेको आगोले घरको १,५०,००० बराबरको क्षति, २०७० एक घरमा आगो लागेको र सबै घरभित्र रहेका अन्न, लत्ताकपडा, गरगहना, भाँडाकुँडा सबै जलेको, एक घरमा लागेको आगोमा ४ क्वार्टल पाईप, १० प्याकेट चामल, ४ प्याकेट सिमेन्ट, १० सालको कडि, ९ सल्लाकी र २५			

क्र.सं.	प्रकोप	वर्ष	वारम्बरता (पटक)	प्रकोपले ल्याएको असर तथा प्रभावहरु	प्रभावित समुदाय वा वर्ग	भविष्यमा हुन सक्ने यसको प्रवृत्ति, असर तथा प्रभावहरु	बचाउका प्रयास र संस्थागत सहयोग
				उत्तिसको कडि जलेको, एक घरमा लागेको आगोमा १२ फिट लामो २०० सालको कडि जलेको, एक घरका एक हल गोरु मरेको			
४	खडेरी	प्रत्येक वर्ष	प्रत्येक वर्ष खडेरीको जोखिम र यसको वारम्बरता बढ्दो क्रममा रहेको छ।	पानीका मुहान सुक्ने, पानीको मात्रा घट्ने, पानीका मुहान कुवा, पधेरा सुक्ने, कृषि उत्पादनमा कमी, वन तथा जैविक विविधतामा क्षति तथा असर, मानव रोगमा वृद्धि, जग्गाको बाभोपना बढ्ने, उर्जाशिल जनशक्ति पलायन, बाहिरी स्रोतबाट खाद्यान्नको आपूर्ति बढ्ने, मनोविज्ञानमा असर पर्ने, मिचाहा प्रजाति, खाद्य संकट, कृषोषण हुने, कृषि रोग, पशु रोग वृद्धि, पानीका मुहानहरु सुक्नेको, आगलागीका घटनाहरु वृद्धि उत्पादनमा कमी, खाद्य असुरक्षा, मिचाहा प्रजातीको जोखिम बढ्ने,	सबै वर्ग समुदाय	कृषि रोग, पशु रोग, मानव रोगमा वृद्धि, पानीका थप मुहानहरु सुक्नेको, आगलागीका घटनाहरु वृद्धिले गर्दा भविष्यमा खडेरीका घटनाहरु अझै बढ्ने, मरुभूमिकरण हुन सक्ने, बढ्दो गर्मि तथा पानीका मुहानहरु सुक्ने कारणले गर्दा स्वस्थ पिउने पानीको अभाव भई अझै नयाँ नयाँ खालका रोगहरु देखा पर्ने सम्भावना देखिन्छ।	नेपाल जलवायु परिवर्तन सहयोग कार्यक्रम, ग्रामीण खानेपानी व्यवस्थापन परियोजना, नेपाल रेडक्रस सोसाईटी, विश्व खाद्य कार्यक्रम
५	हावाहुरी	बडा १ २०५४, २०६८, २०७१, २०७६ बडा २ २०६९, २०७३, २०७५	बडा १ ७ बडा २ ५	बडा नं. १ प्रत्येक वर्ष १०/१२ घरहरु, गोठहरु र घट्टहरुमा क्षति गर्ने गरेको, श्री नेपाल राष्ट्रिय प्रा.वि., तोलीडाँडा, श्री नेपाल राष्ट्रिय प्रा.वि., लेखतोली, श्री भवानी प्रा.वि., राईली विद्यालयहरुको छात्रा उडाउने गरेको, कृषिवाली, फलफुल, अन्नवाली, वन प्रजातिको फुल, फलहरु नाश गर्ने र रुखका हाँगाहरुमा क्षति भएको, बडा नं. २ प्रत्येक वर्ष १०/१२ घरहरु, गोठहरु र घट्टहरुमा क्षति गर्ने गरेको, ४/५ घरहरुको नौफेरी, भाँकटोल र भाँकटोलमा छात्रा उडाउने गरेको, श्री तुल्सी मा.वि.,	सबै वर्ग समुदाय, विद्यालय, विपन्न समुदाय, कृषक समुह	श्री नेपाल राष्ट्रिय प्रा.वि., तोलीडाँडा, श्री नेपाल राष्ट्रिय प्रा.वि., लेखतोली, श्री भवानी प्रा.वि., राईली, श्री तुल्सी मा.वि., नौफेरी, श्री नेपाल राष्ट्रिय आ.वि., आलेगाउँ, श्री विरेन्द्र आ.वि., निरगा, श्री महाबै आ.वि., ठुलोचम्लाय, श्री ऐश्वर्य आ.वि., भावासैनी, श्री जनकल्याण प्रा.वि.,	बचाउका लागि संस्थागत पहल कतैबाट पनि नभएको

क.सं.	प्रकोप	वर्ष	वारम्बरता (पटक)	प्रकोपले ल्याएको असर तथा प्रभावहरु	प्रभावित समुदाय वा वर्ग	भविष्यमा हुन सक्ने यसको प्रवृत्ति, असर तथा प्रभावहरु	बचाउका प्रयास र संस्थागत सहयोग
		२०७६		नौफेरी, श्री नेपाल राष्ट्रिय आ.वि., आलेगाउँ, श्री विरेन्द्र आ. वि., निरगा, श्री महावै आ.वि., ठुलोचम्लाय, श्री ऐश्वर्य आ.वि., भावासैनी, श्री जनकल्याण प्रा.वि., गोरुजुरे, विद्यालयहरुको छात्रा उडाएको		गोरुजुरे, श्री नेपाल राष्ट्रिय मा.वि., द्वारी, श्री नेपाल राष्ट्रिय आ.वि., जैसीडाँडा, श्री भगवती जनता आ.वि., सम्मनेनी श्री बालशितल आ.वि., उतिसेनी, श्री नेपाल राष्ट्रिय आ.वि., भरभरे, श्री नेपाल राष्ट्रिय आ.वि., ढाँडागाउ श्री गेताभैरव आ.वि., सालडाँडा, श्री लालीगुराँस आ.वि., नौगाउँ, श्री जनता आ.वि., माथिल्लो नाउली, श्री शिवशक्ति मा.वि., सल्लेरी, पैति मा.वि., सन्तोषी प्रा.वि	
		बढा ३ २०६९, २०७५, २०७६, २०७७	बढा ३ ६	बढा नं. ३ प्रत्येक वर्ष भाडेडाँडा, सानो चम्लाय, मिजारटोल, भुरुङ्ग मा ३/४ घरहरु, गोठहरु र घट्टहरुमा क्षति गर्ने गरेको, विद्यालयहरुको छात्रा उडाउने गरेको, श्री नेपाल राष्ट्रिय मा.वि. द्वारी, श्री नेपाल राष्ट्रिय आ.वि. जैसीडाँडा, श्री भगवती जनता आ.वि. सम्मनेनी मा क्षति गर्ने गरेको, ढेड महिना देखि ४ महिनासम्म पठनपाठन प्रभावित, सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाई भाडेको छात्रा उडाएको, अर्काको घरबाट सेवा संचालन गरेको एक महिनासम्म, नागरिक सचेतना केन्द्रको भवनको छात्रा उडाएको, कृषिवाली, फलफुल, अन्नवाली, वनप्रजातिको फुल, फलहरु नाश गर्ने र रुखका हाँगाहरुमा क्षति भएको		विद्यालयहरुका छात्राका पूर्वाधारहरुलाई थप मजबुत पारिएन भने पठनपाठन प्रभावित हुने र थप जोखिमको सृजना हुने देखिन्छ । भविष्यमा हावाहुरीका घटनाहरु वृद्धि भई कृषि क्षेत्रमा हुने क्षति बढे तापनि भौतिक पूर्वाधारमा कम क्षति पार्ने देखिन्छ ।	
		बढा ४ २०७१, २०७५	बढा ४ ४	बढा नं. ४ प्रत्येक वर्ष १०/१२ घरहरु, गोठहरु र घट्टहरुमा क्षति गर्ने गरेको, बाङ्गेबजारमा ३ घरको छात्रा उडाएको, श्री बालशितल आ.वि., उतिसेनी, श्री नेपाल राष्ट्रिय आ.वि., भरभरे, श्री नेपाल राष्ट्रिय आ.वि., ढाँडागाउँ मा क्षति गर्ने गरेको			
		बढा ५ २०७५	बढा ५ २	बढा नं. ५ प्रत्येक वर्ष जरबुटा, गुराँसेमा १/२ घरहरु, गोठहरु क्षति गर्ने गरेको र गुरगुरेमा सामुदायिक घट्टहरुमा क्षति गरेको, विद्यालयहरुको छात्रा उडाउने गरेको, श्री गेताभैरव आ.वि., सालडाँडा, श्री लालीगुराँस आ.वि.,			

क.सं.	प्रकोप	वर्ष	वारम्बरता (पटक)	प्रकोपले ल्याएको असर तथा प्रभावहरु	प्रभावित समुदाय वा वर्ग	भविष्यमा हुन सक्ने यसको प्रवृत्ति, असर तथा प्रभावहरु	बचाउका प्रयास र संस्थागत सहयोग	
		वडा ६ २०७६,	वडा ६ १	नौगाउँमा क्षति गर्ने गरेको, पठनपाठन प्रभावित, कृषिवाली, फलफुल, अन्नवाली, वन प्रजातिको फुल, फलहरु नाश गर्ने र रुखका हाँगाहरुमा क्षति भएको वडा नं. ६ प्रत्येक वर्ष तल्लो नाउलीमा ४/५ घरहरु, गोठहरु क्षति गर्ने गरेको र घट्टहरुमा क्षति गरेको, विद्यालयहरुको छात्रा उडाउने गरेको, श्री जनता आ.वि., माथिल्लो नाउली, श्री शिवशक्ति मा.वि., सल्लेरीमा क्षति गर्ने गरेको, पठनपाठन प्रभावित, मर्मतका काममा खुला मैदानमा कक्षा संचालन गरेको, कृषिवाली, फलफुल, अन्नवाली, वनप्रजातिको फुल, फलहरु नाश गर्ने र रुखका हाँगाहरुमा क्षति भएको				
		वडा ७ २०६२, २०७५	वडा ७ ४	वडा नं. ७ प्रत्येक वर्ष ३०/३५ घरहरु, गोठहरु क्षति गर्ने गरेको र घट्टहरुमा क्षति गरेको, पैत मा.वि., सन्तोषी प्रा.वि.को छात्रा उडाएको पठनपाठन प्रभावित, मर्मतका काममा खुला मैदानमा कक्षा संचालन गरेको				
		वडा ८ २०६९, २०७०, २०७४, २०७७	वडा ८ ४ जम्मा ३३	वडा नं. ८ प्रत्येक वर्ष १२/१३ घरहरु, गोठहरु क्षति गर्ने गरेको र घट्टहरुमा क्षति गरेको, विद्यालयहरुको छात्रा उडाउने गरेको, पठनपाठन प्रभावित, मर्मतका काममा खुला मैदानमा कक्षा संचालन गरेको				
६	असिना	वडा नं. १ २०४५, २०७५ वडा नं. २	प्रत्येक वर्ष असिनाको जोखिम बढ्दो क्रममा रहेको छ।	प्रत्येक वर्ष हरेक वडामा अन्नवाली, तरकारीवाली, फलफुलवाली, वनस्पति र वन्यजन्तुहरुमा क्षति हुने गरेको वडा नं. १ २०४५ र २०७५मा गहुँ नै भित्र्याउन नपाएका र धान खेतीमा समेत असर गरेको	सबै वर्ग समुदाय, कृषक समुह	अल्पवृष्टि अनावृष्टि, अतिवृष्टि जस्ता जलवायुजन्य परिवर्तन र असिना पानीको वारम्बारतालाई हेर्दा भविष्यमा असिना पानीको	बचाउका संस्थागत कतैबाट नभएको लागि पहल पनि	

क्र.सं.	प्रकोप	वर्ष	बारम्बरता (पटक)	प्रकोपले ल्याएको असर तथा प्रभावहरु	प्रभावित समुदाय वा वर्ग	भविष्यमा हुन सक्ने यसको प्रवृत्ति, असर तथा प्रभावहरु	बचाउका प्रयास र संस्थागत सहयोग
		२०६४ बडा नं. ३ बडा नं. ४ २०७५ बडा नं. ५ २०६९ बडा नं. ६ २०५७, बडा नं. ७ बडा नं. ८		बडा नं. २ २०६४मा धान खेतीमा समेत असर गरेको बडा नं. ४ २०७५ मा गहुँ नै भित्र्याउन नपाएको, गहुँको बिउ समेत पनि जोगाउन नसकेको, २०७५ मा धान खेतीमा समेत असर गरेको बडा नं. ५ अन्नवाली क्षति भएको, गुराँसेको ४५ परिवारको पसाएर पहुँलो भएको गहुँवाली क्षती, सारुटोल ७-८ परिवारको गहुँवालीमा क्षती, कयौँ वर्ष गहुँ नै भित्र्याउन नपाएको, बाउनटोलमा ९५ बाखा असिनापानीले बगाएको बडा नं. ६ अन्नवाली क्षति भएको, २०५७ मा तीन दिनसम्म असिना परेको गहुँवाली नाश, प्रत्येक वर्ष गहुँ, मकै, तोरी, केराउ, सिमी, बोडी मा क्षती, कयौँ वर्ष गहुँ नै भित्र्याउन नपाएको, सुर्खेत नेपालगञ्जदेखि अन्न बोकेको		समस्या बढ्दै जाने देखिन्छ।	
७	मिचाहा प्रजाति	प्रत्येक वर्ष	प्रत्येक वर्ष मिचाहा प्रजातिको जोखिम र यसको बारम्बरता बढ्दो क्रममा रहेको छ।	गाउँपालिकाभरि पातीभार/माओवादीभार (स्थानियका अनुसार) (<i>Parthenium hysterophorus</i> L.), कालो वनमारा (<i>Ageratina adenophora</i> L.), गन्दे (<i>Ageratum conyzoides</i> L.), निलो गन्दे (<i>Ageratum haustonianum</i> Mill.) जस्ता मिचाहा प्रजातीहरु क्रमश बढ्दो क्रममा रहेको कुरा सामुहिक छलफलले दर्शाएको छ। गन्दे (<i>Ageratum conyzoides</i> L.) को बढी जोखिम कृषि क्षेत्रमा, कालो वनमारा (<i>Ageratina adenophora</i> L.) को बढी जोखिम वन क्षेत्रमा र पातीभार/माओवादीभार	सबै वर्ग समुदाय, कृषक समुह	उन्नत जातका बिउको बढ्दो प्रयोग, मोटरगाडीमा हुने सामानको ओसारपसारले मिचाहा प्रजाती फैलाउने भेक्टरका रुपमा काम गर्न सक्ने, रैथाने घाँसहरु हराउने, बारीका काल्ना तथा बारीमा मिचाहा प्रजाती भएका कारण उत्पादनमा कमी, चरण क्षेत्रको अभाव घाँस	डिभिजन वन कार्यालयको जनचेतनामुलक कार्यक्रम बाहेक बचाउका लागि संस्थागत पहल कतैबाट पनि नभएको

क.सं.	प्रकोप	वर्ष	बारम्बरता (पटक)	प्रकोपले ल्याएको असर तथा प्रभावहरू	प्रभावित समुदाय वा वर्ग	भविष्यमा हुन सक्ने यसको प्रवृत्ति, असर तथा प्रभावहरू	बचाउका प्रयास र संस्थागत सहयोग
				(स्थानियका अनुसूचक) (<i>Parthenium hysterophorus</i> L.) को बढी जोखिम चरण र खुल्ला क्षेत्रमा बढी भएको पाईन्छ । रैथाने घाँस प्रजातिहरू लोप हुँदै गएको, पाखौ वारी तथा खेतहरूमा अनावश्यक फारहरूले गर्दा कृषि उत्पादनमा कमी, वोटविरुवाको वृद्धि विकासमा असर, चरण क्षेत्रको अभाव भएको		संकलनका लागि टाढाटाढा जानुपर्ने हुनसक्छ, अतः भविष्यमा मिचाहा प्रजातीको प्रकोप बढ्दै जाने देखिन्छ ।	
८	कृषिमा रोग	प्रत्येक वर्ष	प्रत्येक वर्ष कृषि रोगको जोखिम र यसको बारम्बरता बढ्दो क्रममा रहेको छ ।	प्रत्येक वर्ष अन्नवालीमा रोग किराको संक्रमणमा वृद्धि, खाद्यान्नको उत्पादनमा र गुणस्तरमा ह्रास, भण्डारण गरेको विउँमा किरा लाग्ने, कृषिमा रोगसँग जुध्न बढी खर्च, पशुपालनका लागि अन्न दाना कमी, पशुपालनका लागि खाद्य सामग्रीका रूपमा प्रयोग हुने कृषिजन्य पराल, छुवाली, मकैको ढोडको मात्रा र गुणस्तर घट्ने, कृषि उत्पादनको गुणस्तर घट्ने र भएका कृषि उत्पादनको मुल्यमा गिरावट आउने गरेको छ ।	सबै वर्ग समुदाय, कृषक समुह	भविष्यमा कृषिमा रोगहरू बढ्दै जाने, रसायनिक पदार्थको प्रयोग बढी हुने, उर्जाशिल जनशक्ति पलायन वाहिरी स्रोतबाट खाद्यान्नको आपुक्ति बढ्ने, नौमुले, रापट, सातटार, वाटारका ठुलाठुला कृषियोग्य जमिनहरू घडेरीमा परिणत हुने र सहरको विकास हुने	साविकको जिल्ला कृषि कार्यालयका केही कृषी सेवा र विश्व खाद्य कार्यक्रमको बाहेक बचाउका लागि संस्थागत पहल कतैबाट पनि नभएको
९	पशुमा रोग	प्रत्येक वर्ष	प्रत्येक वर्ष पशुरोगको जोखिम र यसको बारम्बरता बढ्दो क्रममा रहेको छ ।	प्रत्येक वर्ष गाई, गोरु, भेडा, बाखामा खोरेत, मुखेत, पखाला, रगत पिसाव गर्ने, पातलो दिसा गर्ने रोगले मर्ने, कुखुराहरूमा कुम्भने, बाउँडिने, न्याल छाड्ने, पाखाला लाग्ने लक्षणका रोगले धेरै कुखुराहरू मर्ने गरेको, मुख्याना, भ्यागुते, पखालाले बडाका १००० बाखा जति मर्ने गरेको, रेविजले कुकुर मर्ने गरेको पटक र चरचरेले भैसीहरू मर्ने गरेको	सबै वर्ग समुदाय	भविष्यमा पशुमा रोग बढ्दै जाने देखिन्छ, पशुपालनमा मानिसको चाहना हराउन सक्ने, यो सँगसँगै पशु स्वास्थ्य सेवाको पनि विस्तार हुनेछ, पशु स्वास्थ्य सेवामा मानिसहरूको पहुँच बृद्धि हुनेछ	साविकको जिल्ला पशु सेवा कार्यालयका केही कृषी सेवा र विश्व खाद्य कार्यक्रमको बाहेक बचाउका लागि संस्थागत पहल कतैबाट पनि नभएको
१०	मानव रोग	प्रत्येक वर्ष	प्रत्येक वर्ष मानवमा	झाडापखाला, आखा पाँक्ने रोग, औलो, टाईफाइड आदीको संक्रमणमा वृद्धि, गृहिणी महिला,	सबै वर्ग समुदाय	चाउचाउ, फ्रुटी, चिसो पियपदार्थहरूको प्रयोगले	स्थानिय धामीभाँकीका

क.सं.	प्रकोप	वर्ष	बारम्बरता (पटक)	प्रकोपले ल्याएको असर तथा प्रभावहरु	प्रभावित समुदाय वा वर्ग	भविष्यमा हुन सक्ने यसको प्रवृत्ति, असर तथा प्रभावहरु	बचाउका प्रयास र संस्थागत सहयोग
			रोगको जोखिम र यसको बारम्बरता बढ्दो कममा रहेको छ।	बालबालिका, वृद्धवृद्धा (ज्येष्ठ नागरिक), विद्यार्थी, शिक्षक, अभिभावक, जडीबुटी संकलक, मजदुर, पशुपालकले क्षमता अनुसारको कार्य सम्पादन गर्न नसक्ने, पालिकामा ऐ.आर.आई. अधिक विद्यार्थीहरुमा देखिएको, पछिल्लो दिनमा कोभिड १९को जोखिम पनि देखिएको छ। मानसिक बिचलन पैदा हुने, औषधीको खरिदमा रकम बाहिरिएको, दक्ष स्वास्थ्य जनशक्तिको माग बढेको, स्वास्थ्य सेवा प्रदायकहरुमा भीड हुन थालेको, खर्चमा वृद्धि हुन थालेका, घरभित्र हुने वायुप्रदुषणका कारणले खाना बनाउने समयमा घरभित्र धेरै समय बिताउने गृहिणी महिला, बालबालिका, वृद्धवृद्धा (ज्येष्ठ नागरिक), विद्यार्थीलाई श्वासप्रश्वास सम्बन्धी समस्या बढेको छ।		सबैमा नकारात्मक प्रभाव पर्न सक्छ। दूषित खाद्य पदार्थको उपभोगबाट उत्पन्न हुने रोगहरुको फैलावट बढ्नेछ, सुनौला हजार दिनका आमाहरु सुरक्षित पौषण नपाएर कमजोर हुने, गर्भमै बच्चा मर्ने, रक्तअल्पता हुने जस्ता समस्याबाट ग्रसित हुनेछन्, बच्चाहरु कुपोषित हुन सक्नेछन्। प्रदुषणजन्य रोग बढ्नेछ, स्वास्थ्य सेवाको पनि विस्तार हुनेछ, स्वास्थ्य सेवामा मानिसहरुको पहुँच वृद्धि हुनेछ, खर्च वृद्धि हुनेछ।	साथसाथै प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, स्वास्थ्य चौकी, ईकाई, सेभ द चिल्ड्रेन नेपाल, रेडक्रस सोसाईटी लगायतका संस्थाहरुको सहयोग
११	खाद्य संकट	प्रत्येक वर्ष	प्रत्येक वर्ष खाद्य संकटको जोखिम र यसको बारम्बरता बढ्दो कममा रहेको छ।	प्रत्येक वर्ष खाद्यको उत्पादन घटेको छ, ग्रामीण बस्ती स्थानीय खाद्यान्नको उपलब्धता कम भएको छ, भाउ बढ्नाले विपन्न वर्गहरु कुपोषणको शिकार हुने गरेका छन्, पशुपंछीका दाना असहज हुन गरेको छ, कृषि, पशुपालन, जागिर, व्यापारमा लागेकाहरुको मनोबल गिर्ने, संवेदनशील अवस्था बाल्यकाल, गर्भावस्था तथा वृद्ध उमेरमा पोषण कमी भएको देखिएको छ।	सबै वर्ग समुदाय	ग्रामीण बस्तीबाट बजार बसाई आउने बढ्दो क्रम, नौमुले, रापट, सातटार, बाटारका टुलाटुला कृषियोग्य जमिनहरु घडेरीमा परिणत हुने र हरको विकास हुने अवश्यभावी छ अतः गाउँपालिकाको खाद्यमा आत्मनिर्भरता घट्न सक्ने छ।	विश्व खाद्य कार्यक्रमको वोर्क फर फुड लगायतका हालका केही कार्यक्रम र सुआहारको सुनौलो १००० दिने आमा कार्यक्रम बाहेक बचाउका लागि संस्थागत पहल कतैबाट पनि नभएको

नौमुले गाउँपालिका
 नौमुले, कैलेब
 कर्णाली प्रदेश, नेपाल

क्र.सं.	प्रकोप	वर्ष	बारम्बरता (पटक)	प्रकोपले ल्याएको असर तथा प्रभावहरू	प्रभावित समुदाय वा वर्ग	भविष्यमा हुन सक्ने यसको प्रवृत्ति, असर तथा प्रभावहरू	बचाउका प्रयास र संस्थागत सहयोग
१२	चट्याङ्ग	प्रत्येक वर्ष	प्रत्येक वर्ष खडेरीको जोखिम र यसको बारम्बरता बढ्दो क्रममा रहेको छ।	<p>बडा नं २ भावासैनी र नौफेरीमा एक एक बच्चा मरेको, एक बच्ची मरेको एक जनाको मानसिक असन्तुलन तथा आलेगाउँमा एक घाईते, नौफेरीमा तीनजना घाईते, माझगाउँमा १५० भेडा बाखा मरेको, ठुलो चम्लायमा एक भैसी मरेको, भावासैनीमा एक गोरु मरेको</p> <p>बडा नं ३ मान्छे मर्ने तथा घाईते हुने, ३२ वर्षको महिलालाई सिरिङ्गमा चट्याङ्गले हानेको, माझवनमा दुई जना घाईते, पशुचौपाया मर्ने तथा घाईते हुने, गजेनीमा दुई गोरु मरेको</p> <p>बडा नं ७ राँकाटोलमा १२ वर्षीय बालक मरेको, थाईलेकटोलमा चार भैसी मरेको पिपलको रुखमा चट्याङ्गले हानेको, एक गोरु मरेको</p>	सवै वर्ग समुदाय बालबालीका, कृषक समुह	भावासैनी, नौफेरी, आलेगाउँ, माझगाउँ, ठुलो चम्लाय, भावासैनी, सिरिङ्ग, माझवन, गजेनी, राँकाटोल, थाईलेकटोलहरूमा भविष्यमा पनि चट्याङ्गको जोखिम रहेको छ, अर्थिङसहितको ग्रामिण विद्युतीकरण र चट्याङ्ग सम्बन्धी जनचेतनामुलक कार्यक्रमहरूले चट्याङ्गको जोखिम कम गर्ने छ साथै नया घरमा अर्थिङ जडानले पनि यसको असर कम गर्नेछ	बचाउका लागि संस्थागत पहल कतैबाट पनि नभएको

छलफलका क्रममा आफ्ना अनुभवले खडेरी, कृषि तथा पशुमा रोग, मानव रोगहरू, मिचाहा प्रजातीको प्रकोपको परिमाण यति नै हो भन्न नसक्ने स्थानीयहरूको भनाई थियो। यसका बाबजुद पनि अन्य प्रकोपको जोखिमको तुलनामा खडेरी, कृषि तथा पशुमा रोग, मानव रोग, मिचाहा प्रजातीको प्रकोपको जोखिम, मात्रा र बारम्बरता उच्च रहेको र पछिल्ला वर्षहरूमा बढ्ने क्रम जारी रहेको स्थानियहरूको भनाई थियो। विगत ५० वर्षमा पहिरो तथा भूक्षयका जम्मा ५५ घटना मध्ये क्रमश १४ घटना बडा नं २, ९ घटना बडा नं ६, ७ घटना बडा नं ७ मा घटेका थिए। प्रत्येक वर्ष लोहोरे, पदमखोला, द्वारीमा बाढी आएर रापट, नौमुले, सातटार, बाटार क्षेत्रको ठुलो खेतीयोग्य भुमी कटान गर्ने गरेको छ। तर छलफलका क्रममा बाढीको प्रभावहरूलाई लेखाजोखा गर्दा बाढीका ७ घटना मात्र देखिए ठाडोखोलामा भएको कटानलाई पहिरोका रूपमा लिईएकाले पनि बाढीका घटनाहरू कम देखिएका हुन्। बाढीका जम्मा ७ घटना मध्ये ४ घटना बडा नं ५ मा घटेका थियो। हावाहुरीका जम्मा ३३ घटना मध्ये क्रमश ७ घटना बडा नं १, ६ घटना बडा नं ३, ५ घटना बडा नं २ मा घटेका थिए। आगलागी तथा वन डढेलोका जम्मा ५८ घटना मध्ये क्रमश ११ घटना बडा नं ६, १० घटना बडा नं ५, ६ घटना बडा नं ४ र ६ घटना बडा नं १ मा घटेका थिए। चट्याङ्गका जम्मा १३ घटना मध्ये ७ घटना बडा नं २ मा घटेको थियो।

३.२.२ परिवर्तित प्रकोप तथा मौसमी पात्रो

स्थानिय मौसम र मौसमी अवस्था, बाली तथा प्रकोपमा आएको परिवर्तन बारे जानकारी हासिल गर्न परिवर्तित प्रकोप तथा मौसमी पात्रो विधिको प्रयोग गरिएको थियो। समुदायको ज्येष्ठ नागरीक, बुद्धिजीवीसंगको छलफलबाट भएको जलवायु सम्बन्धी जानकारी विवरणका आधारमा तापक्रम, वर्षाको स्वरुप, विरुवाको व्यवहार, प्रकोपको स्वरुप आदिमा आधारित यो पात्रो तयार गरिएको थियो। मौसमी पात्रो सम्बन्धि जानकारी हासिल गर्न विगतको करिब ३० वर्ष पहिले र हालको बारे तुलनात्मक अध्ययन गरी प्रकोप, तापक्रम, बाली आदि हुने समयमा परिवर्तन आएको वा नआएको प्रस्ट समुदायमा देखिएको थियो। नौमुले गाउँपालिकामा तयार पारिएको परिवर्तित प्रकोप तथा मौसमी पात्रो तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका ४ : परिवर्तित प्रकोप तथा मौसमी पात्रो

समुदायको क्षेत्र	सूचकहरू	समय	वैशाख	ज्येष्ठ	असार	श्रावण	भाद्र	आश्विन	कात्तिक	मंसिर	पौष	माघ	फाल्गुण	चैत्र	समयमा देखिएको परिवर्तन (घटबढ)	
तापक्रम	गर्मीको दिन	पहिले													गर्मीका दिन १ महिनाले बढेको र गर्मीको मात्रा पनि बढेको	
		अहिले														
	जाडोको दिन	पहिले														जाडोका दिन करिब २.५ महिनाले घटेको र चिसो अधिक हुने गरेको
		अहिले														
वर्षा तथा यसको स्वरुप	मनसुनी वर्षा	पहिले													मनसुनी वर्षाका दिन १.५ महिनाले घटेको र मनसुनी वर्षाको मात्रा बढेको	
		अहिले														
	हिउँदे वर्षा	पहिले														हिउँदे वर्षा छिटपुट मात्र हुने गरेको र हिउँदे वर्षाको मात्रा घटेको
		अहिले														
	तुसारो	पहिले														तुसारो पर्ने दिनहरू २.५ महिनाले घटेको
		अहिले														
वनस्पति प्रजातिहरूको जीवनचक्र/व्यवहार	लालीगुराँस फुल फुल्ने	पहिले													लालीगुराँस फुल्ने समय १.५ महिनाले अगाडि सरेको	
		अहिले														
	पैयुँ फुल फुल्ने	पहिले													फुल्ने समय १ महिनाले पछ्याडि सरेको,	

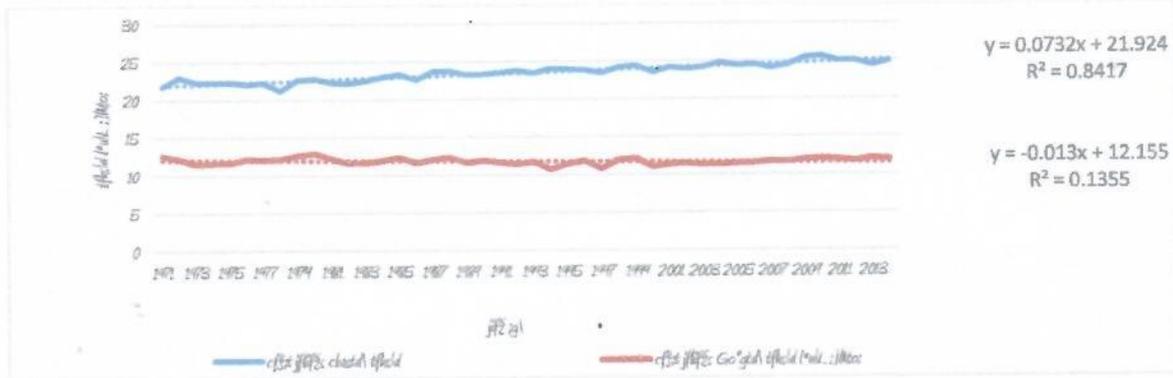
सम्बन्धता को क्षेत्र	सूचकहरू	समय	वैशाख	जेष्ठ	असार	श्रावण	भाद्र	आश्विन	कार्तिक	मंसिर	पौष	माघ	फाल्गुण	चैत्र	समयमा देखिएको परिवर्तन (घटबढ)	
		अहिले													पैयुं फूल फुलेपछि गहुँ लगाउने गरेको, अहिले गहुँ लगाउने समय नि तदानुसार सरेको	
	काफल पाक्ने	पहिले													काफल पाक्ने समय १.५ महिनाले पछि सरेको, काफलमा पानीको मात्रा कम हुने गरेको र सुक्ने गरेको	
		अहिले														
प्रकोपको स्वरूप	बाढीको घटना	पहिले													अहिले वर्षामा फेरबदल भएकोले बाढी तथा पहिरोको समयमा पनि परिवर्तन भएको छ तर मात्रा र बारम्बारता भने बढेको छ	
		अहिले														
	पहिरोको घटना	पहिले														
		अहिले														
जीविकोपार्जनका क्रियाकलापहरू	स्थानीय मकै लगाउने	पहिले													मकै लगाउने समय १.५ महिनाले पछि सरेको तर स्थानीय जातका मकैहरू निकै कम रोप्ने गरेको	
		अहिले														
	स्थानीय मकै भित्र्याउने	पहिले													पाक्ने समयमा फरक नभए पनि उत्पादन निकै घटेको	
		अहिले														
	स्थानीय गहुँ लगाउने	पहिले													एक महिना समय पछि सरेको	
		अहिले														
	स्थानीय गहुँ भित्र्याउने	पहिले													भित्र्याउने समयमा खासै फरक नभए पनि उत्पादन घटेको	
		अहिले														
	भौतिक जानकारी	पानीका मुल फुटने	पहिले													पानी कम निस्कने र समय १ महिना पछि सरेको
			अहिले													

नोट : पहिले भन्नाले ३० वर्ष भन्दा माथि र अहिले भन्नाले विगत ५ देखि यताको समय सम्भन्ध पर्छ ।

३.२.३ तापक्रम र वर्षाका तथ्यांकहरूको विश्लेषण

३.२.३.१ औसत न्यूनतम तापक्रम र अधिकतम तापक्रमको विश्लेषण

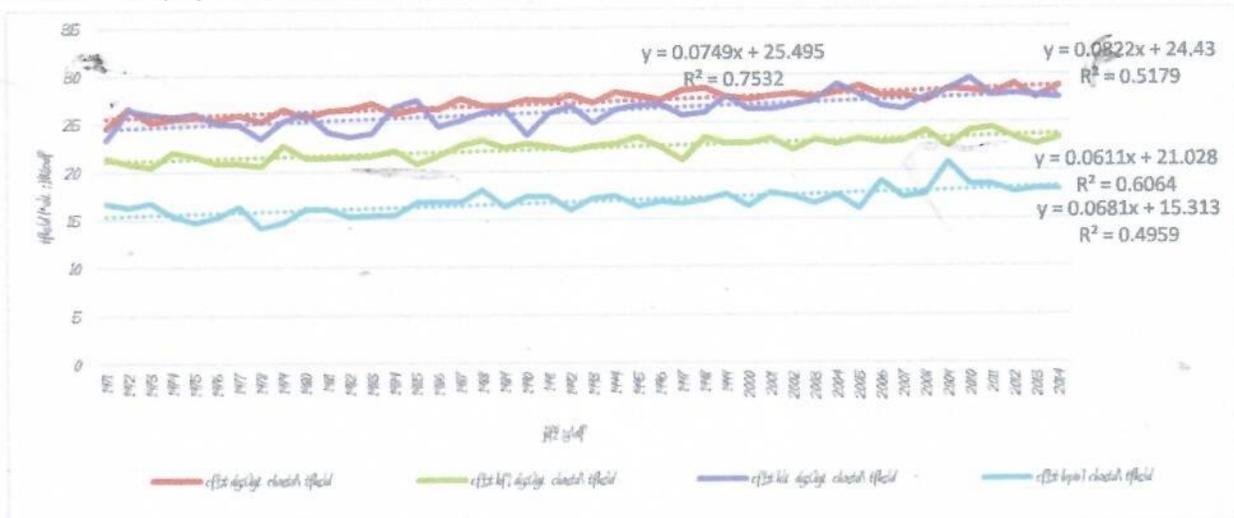
सबैभन्दा नजिकैको तापक्रम तथा वर्षाको मापन केन्द्र सुर्खेतको सन् १९७१ देखिको २०१४ सम्मको वार्षिक अधिकतम तापक्रम र वार्षिक न्यूनतम तापक्रमको तथ्यांकहरूको विश्लेषण गर्दा हालका दिनहरूको औसत अधिकतम तापक्रम ०.०७३२ डिग्री सेल्सियसले बढ्दो क्रममा छ र औसत न्यूनतम तापक्रम चाँहि -०.०१३ डिग्री सेल्सियसले घट्दो क्रममा छ ।

चित्र ७ : सन् १९७१ देखि पछिल्लो अवस्थासम्म औसत न्यूनतम तापक्रम र अधिकतम तापक्रममा देखिएका परिवर्तन

३.२.३.२ ऋतुहरूको औसत अधिकतम तापक्रमको विश्लेषण

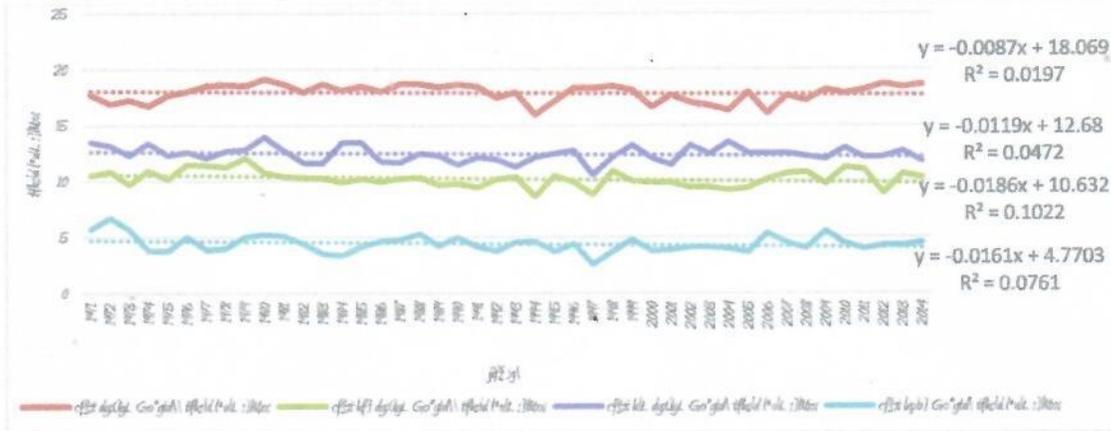
सन् १९७१ देखिको २०१४ सम्मको वार्षिक ऋतुहरूको औसत अधिकतम तापक्रमको तथ्यांकहरूको विश्लेषण गर्दा हालका दिनहरूमा सबै ऋतुहरूको औसत अधिकतम तापक्रम बढ्दो क्रममा छ । मनसुनी अधिकतम तापक्रम ०.०७४९ डिग्री सेल्सियस, पो मनसुनी अधिकतम तापक्रम ०.०६९१ डिग्री सेल्सियस, प्री मनसुनी अधिकतम तापक्रम ०.०८२२ डिग्री सेल्सियस, हिउँदे अधिकतम तापक्रम ०.०६८१ डिग्री सेल्सियसले बढेको छ ।

चित्र ८ : सन् १९७१ देखि पछिल्लो अवस्थासम्म औसत ऋतुहरूको औसत अधिकतम तापक्रममा देखिएका परिवर्तन

३.२.३.३ ऋतुहरुको औसत न्यूनतम तापक्रमको विश्लेषण

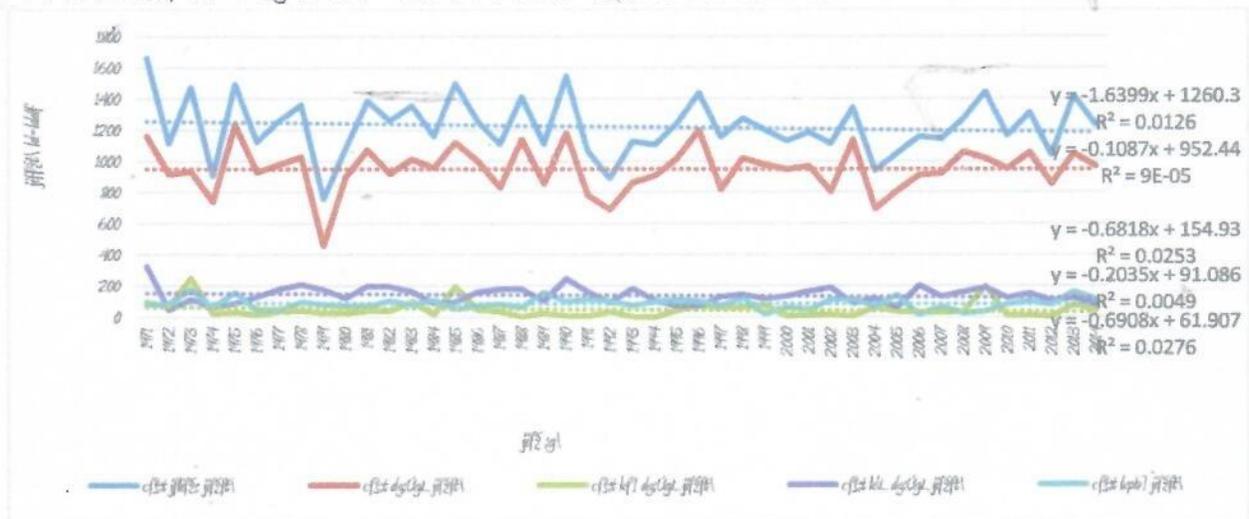
सबैभन्दा नजिकैको तापक्रम तथा वर्षाको मापन केन्द्र सुर्खेतको सन् १९७१ देखिको २०१४ सम्मको वार्षिक ऋतुहरुको औसत न्यूनतम तापक्रमको तथ्यांकहरुको विश्लेषण गर्दा हालका दिनहरुमा सबै ऋतुहरुको औसत न्यूनतम तापक्रम घट्दो क्रममा छ । मनसुनी न्यूनतम तापक्रम ०.००८७ डिग्री सेल्सियस, पो मनसुनी न्यूनतम तापक्रम ०.०१८६ डिग्री सेल्सियस, प्री मनसुनी न्यूनतम तापक्रम ०.०११९ डिग्री सेल्सियस, हिउँदे न्यूनतम तापक्रम ०.०१६१ डिग्री सेल्सियसले घटेको छ ।

चित्र ९ : सन् १९७१ देखि पछिल्लो अवस्थासम्म औसत ऋतुहरुको औसत न्यूनतम तापक्रममा देखिएका परिवर्तन

३.२.३.४ वर्षाका तथ्यांकहरुको विश्लेषण

सबैभन्दा नजिकैको तापक्रम तथा वर्षाको मापन केन्द्रको सन् १९७१ देखिको २०१४सम्मको वर्षाका तथ्यांकहरुको विश्लेषण गर्दा हालका दिनहरुको औसत वार्षिक वर्षा घट्दो क्रममा रहेको अधिकतम तापक्रम बढ्दो क्रममा छ र औसत न्यूनतम तापक्रम घट्दो क्रममा छ । औसत वार्षिक वर्षा १.६३९९ मिमि, औसत मनसुनी वर्षा ०.१०८७ मिमि, पो मनसुनी वर्षा ०.६९०८ मिमि, हिउँदे वर्षा ०.२०३३ मिमि, प्री मनसुनी वर्षा ०.६८१८ मिमिले घट्दो क्रममा रहेको छ ।

चित्र १० : सन् १९७० देखि पछिल्लो अवस्था सम्म वर्षासमा देखिएका परिवर्तन

३.२.४ सामाजिक स्रोत तथा संकटासन्नता नक्सांकन

माथि उल्लेखित मौसमी पात्रो, ऐतिहासिक घटनाक्रमको समय रेखा विश्लेषणको माध्यमबाट एकिन गरिएका प्रमुख प्रकोपले प्रभावित पारेका क्षेत्रलाई नौमुले गाउँपालिकाको नक्सामा चित्रित गर्न यो विधिको प्रयोग गरिएको छ । सहभागितामूलक तरिकाले तयार गरिएको तल उल्लेखित नक्सामा जलवायुजन्य प्रमुख प्रकोप दोहोरिन सक्ने स्थान र प्रभावित हुनसक्ने वस्ती तथा समुदाय देखाइएको छ ।

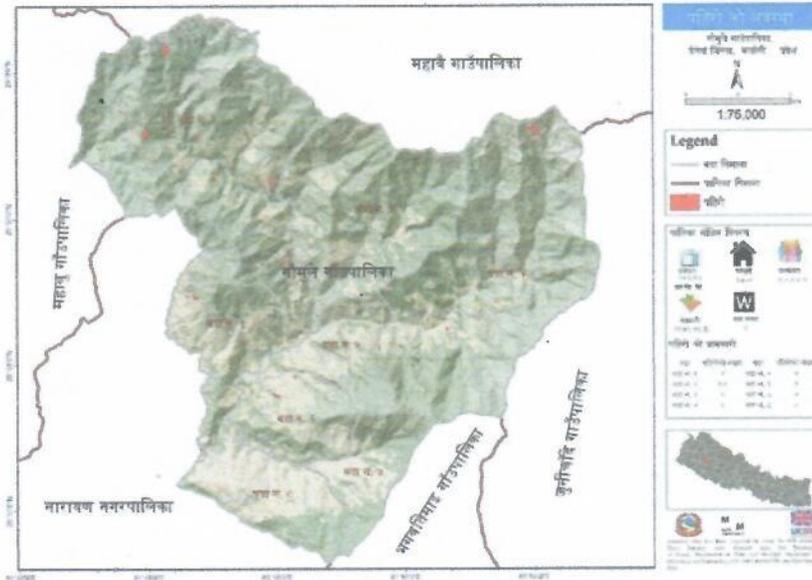

चित्र ९९ : स्थानियहरूले तयार गरेको नौमुले गाउँपालिकाको प्रकोप तथा स्रोत नक्सा

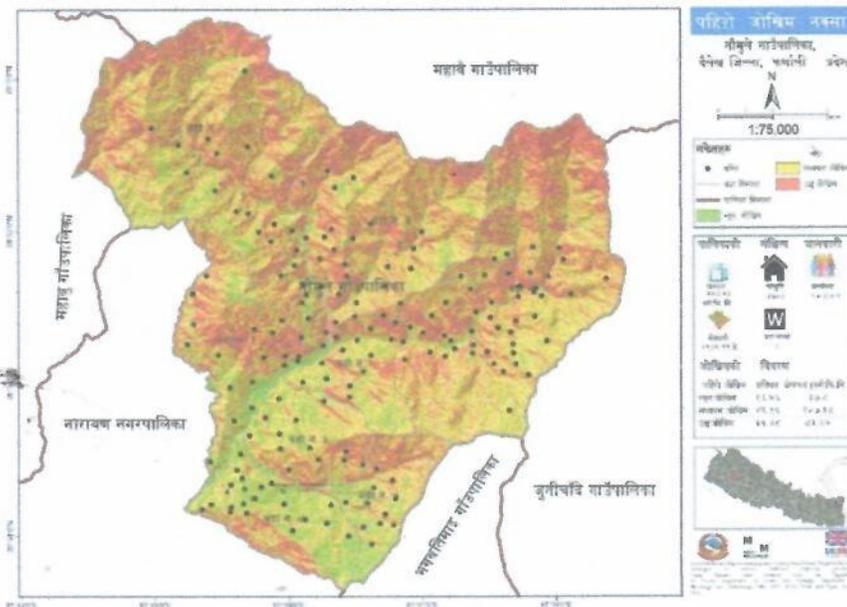
खडेरी, कृषिमा लाग्ने रोग, पशुमा लाग्ने रोग, मिचाहा प्रजाती, हावाहुरी, मानवमहामारी, खाद्य संकट, असिनापानी, आगलागी/वनडढेलो, पहिरो तथा भू-क्षय, बाढीसँग पनि यस गाउँपालिकाका स्थानियहरूको सम्मुखता रहेको छ र यस्ता प्रकोपको जोखिमहरूसँग संकटासन्न रहेका छन् । नौमुले गाउँपालिकामा खडेरी, कृषिमा लाग्ने रोग, पशुमा लाग्ने रोग, मिचाहा प्रजाती, हावाहुरी, मानवमहामारी, खाद्य संकट, असिनापानी, आगलागी/वनडढेलोको जोखिम अधिक छ तर पनि यी प्रकोपहरूको क्षति, सम्मुखता यति नै हो भन्ने अवस्था छैन । पछिल्ला अध्ययनहरूले पहिरो र बाढीका सवालमा केही आकडाहरू तयार गरेको छ ।

पहिरो जोखिम

पहिरो जोखिम भन्नाले एक निश्चित समय र एक निर्दिष्ट क्षेत्र भित्र एक संभावित क्षतिग्रस्त पहिरोको घटनाको र सो ले गर्ने क्षतिको सम्भावना हो । जोखिम सामान्यतया नक्शामा देखाइन्छ, जसले जोखिम वर्गहरूको स्थानीय वितरण (Landslide hazard zonation) चित्रित गर्दछ । यो पालिकामा निम्न जोखिम वर्गमा निम्न तालिका अनुसारका क्षेत्रहरू पर्दछ । यो गाउँपालिका पहाडीय भौगोलिक अवस्थामा रहेको हुनाले र कमजोर भूगर्भ भएका कारण पहिरोको उच्च जोखिममा रहेको छ । नौमुले गाउँपालिकाको लागि पहिरो जोखिम नक्सा तयार गरिएको छ । यस पालिकामा १६.५६% न्यून जोखिम, ४६.९६% मध्यम जोखिम र ३६.४८% उच्च जोखिम क्षेत्रमा पर्दछन् ।

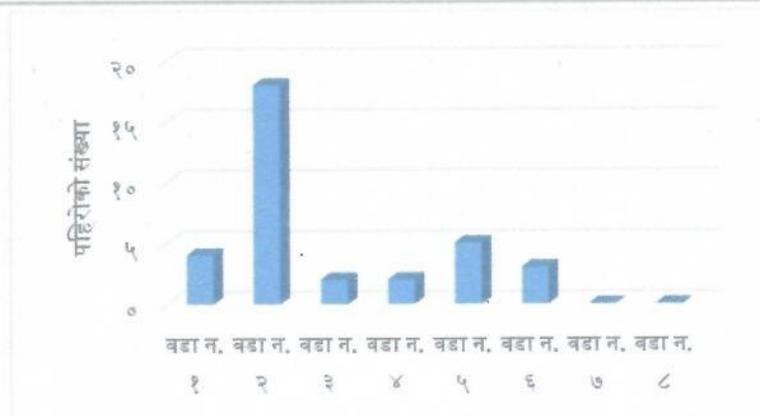

चित्र १२ : नौमुले गाउँपालिकाको पहिरोको अवस्था सहितको नक्सा

चित्र १३ : नौमुले गाउँपालिकाको पहिरो जोखिम नक्सा

ऐतिहासिक समयरेखामा अनुभवका आधारमा ५० वर्षको अवस्था सम्बन्धी छलफल गरिएको छ । प्रकोप ऐटलासमा भुजपग्रहबाट प्राप्त २० वर्षका फोटोहरुको विशलेषण गरिएको थियो र सो विशलेषण अनुसार विगत २० वर्षमा नौमुले गाउँपालिकामा पहिरोको कुल संख्या ३४ रहेको छ, जुन ०.१९ वर्ग किलोमिटर क्षेत्रफलमा फैलिएको छ । नौमुले गाउँपालिकाका ८ वडा मध्ये वडा न. २ मा सबैभन्दा धेरै र वडा न. ७ र ८ मा सबैभन्दा कम रहेको छ । प्रस्तुत चित्र १० मा नौमुले गाउँपालिकाको वडागत पहिरोको विवरण दिइएको छ ।

चित्र १४ : नौभूले गाउँपालिकाको वडागत पहिरोको विवरण

यस पालिकाको वन क्षेत्र २०.१५ वर्ग कि.मि. न्युन जोखिम, ७४.३२ वर्ग कि.मि. मध्यम जोखिम र ४४.८१ वर्ग कि.मि. उच्च जोखिम क्षेत्रमा पर्दछन् । त्यस्तै यस पालिकाको खेतबारीको १४.९८ वर्ग कि.मि. न्युन जोखिम, २३.८७ वर्ग कि.मि. मध्यम जोखिम र १०.९७ वर्ग कि.मि. उच्च जोखिम क्षेत्रमा पर्दछन् ।

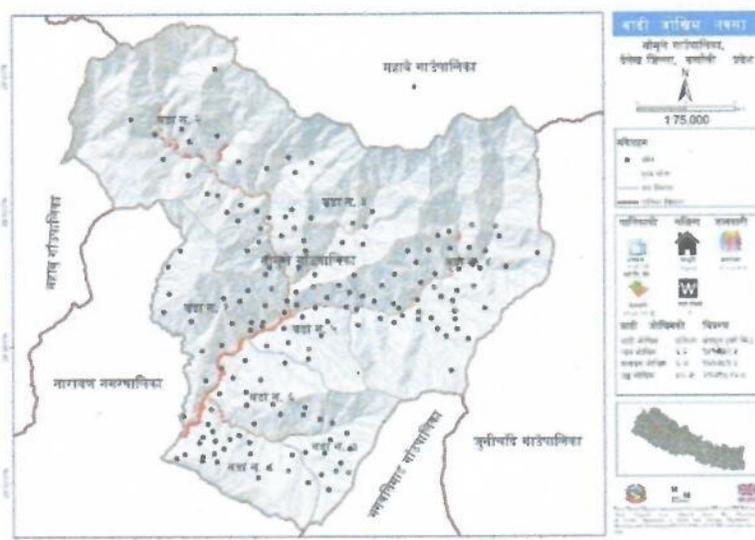
तालिका ५ : वडागत जोखिम बस्तीहरूको विवरण (पहिरो)

वडा	जोखिममा रहेका वस्ती	जोखिममा रहेका घरधुरी संख्या
वडा १	काफलफेद, साहुखोला, विपधारी, राईली, अवलतोली, माथिल्लो तोली, भालेढुङ्गा, भाङ्गधारी	१२०
वडा २	धन्सार, आलेगाउँ, निरगा, भावासैनी, ठुलोचम्लाय, गोपेनी भुरुङ्गे, नौफेरी, दोबिल्ला जुगेपानी, मसार चौरघट्ट सिस्नेरी, तोरीवारी डुक्काखोला, उत्तीसधारी, रापट	२३०
वडा ३	कोप्रेखोला, भित्रिखोला, छिहिरा, द्वारी, जैसीडाँडा, भुरुङ्गे, सम्मेनी, भाँडे, मेहेलडाँडा-सिजालीचौर	१४०
वडा ४	ढाँडागाउँ, भाक्रीखोला, उत्तिसेनी, भुतियादह, कुहिने पञ्चखोरिया, मौरीभीर, धुलौटे, टिमुर खाल्टा, चेप्टे दोभान	९०
वडा ५	दुनदुरे, सोलेथर, गईलीडाँडा, नौगाउँ, दारकुने, कालेडाँडा, तल्लो घाटुथर, सरथुम्का	१३०
वडा ६	पोरीखोला, सल्लेरी, माथिल्लो नाउली, तल्लो नाउली, अलैचीवारी, वादाखर्कखोला	८०
वडा ७	जवेला, कोलाडीखेत, पहिरखोला, सामाजल्फा, सानाखोला, राँका, सन्तोषी प्रा वि	३०
वडा ८	पहिरा, दोबाटा, भुतिया, चिसापानी, सिमलगैरा, नरखोला, किमरेखोला, ढाडखोला, सिस्नेरी, गाडखोला, लिन्डी	२५
	जम्मा	८४५

समग्रमा गाउँपालिकाको १९% घरधुरी (४५२६ घरधुरी) प्रत्यक्ष रुपमा पहिरोको जोखिममा रहेको छ ।

बाढीको जोखिम

नदी वा खोलाका लागि बाढी केवल एक प्राकृतिक र दोहोरिने घटना हो । कुनै पनि नदी तथा खोलामा सामान्य अवस्था भन्दा पानीको स्तर उच्च हुँदाको अवस्थालाई बाढीको रूपमा लिइन्छ । नौमुले गाउँपालिकाको लागि बाढी जोखिम नक्सा तयार गरिएको छ । यस पालिकामा ६.६% न्युन जोखिम, ६.७% मध्यम जोखिम र ८६.७% उच्च जोखिम क्षेत्रमा पर्दछ । लोहोरे नदी तथा यसका सहायक खोला वरपर र यसको जलाधार क्षेत्रमा रहेका खहरे खोलाहरुमा बाढीको ठूलो समस्या छ । नदी वरपर ठूलो भू-भागमा जस्तै वडा नं. १, २, ५, ६ मा बाढी मुख्य समस्याका रुपमा रहेको छ । नौमुले गाउँपालिकामा बाढीले गरेको क्षति यस प्रकार रहेको छ ।

चित्र १५ : नौमुले गाउँपालिकाको वडागत बाढीको विवरण

तालिका ६ : वडागत जोखिम वस्तीहरूको विवरण (बाढी)

वडा	जोखिममा रहेका वस्ती
वडा १	ठुटेसिमल, स्याला दुनदुरे, पैरमखाल्टे, नौमुल, बाटटार, लोहोरे सातटार, बस्नेतटोल, फलाटे
वडा २	रापट, बालुवाटार, भाँक्रेथार
वडा ३	कोप्रेखोला, भित्रिखोला,
वडा ४	ढाँडागाउँ, भाक्रीखोला, चेप्टे दोभान
वडा ५	स्याला दुनदुरे, बजारटोल, तल्लो घाटुथर, सरथुम्का
वडा ६	बाटटार, लोहोरे सातटार, बस्नेतटोल, फलाट
वडा ८	सिमलगौरा, नरखोला, किमरेखोला, ढाडखोला, सिस्नेरी, गाडखोला

करिब १५० घरधुरी (३.३१%) बाढीको विभिन्न स्तरको जोखिममा रहेका छन् ।

३.२.५ जोखिमको रूपरेखा

यस विधिको प्रयोगबाट नौमुले गाउँपालिका क्षेत्रमा हाल विद्यमान प्रकोपहरु, ती प्रकोपहरुबाट भईरहेका र भविष्यमा हुन सक्ने समस्याको अवस्था तथा प्रकोपबाट प्रभावित र प्रभावित हुन सक्ने संकटासन्न समुदायहरुको विश्लेषण गरिएको थियो ।

तालिका ७ : नौमुले गाउँपालिकाको जोखिमको रूपरेखा

प्रकोप	संकटासन्नता तथा जोखिम	अहिलेको अवस्था	भविष्यमा हुन सक्ने
पहिरो तथा भू-क्षय	संकटासन्न	महिला, बालबालिका, वृद्धवृद्धा (ज्येष्ठ नागरिक), कृषक, घरपालुवा पशुपंछी तथा वन्यजन्तु	महिला, बालबालिका, वृद्धवृद्धा (ज्येष्ठ नागरिक), कृषक, घरपालुवा पशुपंछी तथा वन्यजन्तु
	जोखिम	धन जनको क्षती, मानव तथा पशुपंछी मर्ने, खेतबारीको माटो तथा पोषण तत्वहरु बगाउने, सिचाई, कुलोमा क्षति, वाटोघाटोमा क्षति, विद्यालय तथा वस्तीमा क्षति, खानेपानी टंकी तथा पाइपलाइनमा क्षति, पशुचौपायाको नाश तथा घाईते, धन जनको क्षती, मानव पशुपंछी मर्ने	पानी पर्ने तरिकामा फेरवदल आउनुका साथै अवैज्ञानिक तरिकाले बाटो घाटो निर्माण, भिरालो क्षेत्रमा भइरहेको खनजोत जस्ता क्रियाकलापहरुले गर्दा भविष्यमा पहिरोका घटनाहरु बढ्ने देखिन्छ ।
वाढी	संकटासन्न	महिला, बालबालिका, वृद्धवृद्धा (ज्येष्ठ नागरिक), कृषक, घरपालुवा पशुपंछी तथा वन्यजन्तु	महिला, बालबालिका, वृद्धवृद्धा (ज्येष्ठ नागरिक), कृषक, घरपालुवा पशुपंछी तथा वन्यजन्तु
	जोखिम	धन जनको क्षती, मानव पशुपंछी मर्ने, खेतबारीको माटो तथा पोषण तत्वहरु बगाउने, धन जनको क्षती, सिचाई कुलोमा क्षति, वाटोघाटोमा क्षति, विद्यालय तथा वस्तीमा क्षति, खानेपानी टंकी तथा पाइपलाइनमा क्षति, पशुचौपायाको नाश तथा घाईते, धन जनको क्षती, मानव पशुपंछी मर्ने	पानी पर्ने तरिकामा फेरवदल आउनुका साथै अवैज्ञानिक तरिकाले बाटो घाटो निर्माण, भिरालो क्षेत्रमा भइरहेको खनजोत पुर्वाधार विकास, र भुउपयोगितामा आएको परितर्वन्न जस्ता क्रियाकलापहरुले गर्दा भविष्यमा अस्वभाविक स्थानहरुमा अस्वभाविक हिसावको वाढीका घटनाहरु बढ्ने देखिन्छ ।
आगलागी/वन डढेलो	संकटासन्न	महिला, बालबालिका, वृद्धवृद्धा (ज्येष्ठ नागरिक), कृषक, घरपालुवा पशुपंछी तथा वन्यजन्तु, जडीबुटी संकलक	महिला, बालबालिका, वृद्धवृद्धा (ज्येष्ठ नागरिक), कृषक, घरपालुवा पशुपंछी तथा वन्यजन्तु
	जोखिम	धन जनको क्षती, मानव पशुपंछी मर्ने, घाईते हुने, भण्डारण गरेको खाद्यान्न नाश, रुखविरुवा, चराचुरुंगी तथा अन्य वन्यजन्तुमा क्षति, घाँस तथा जडिबुटिका प्रजातिहरु लोप हुँदै गएको, बोट विरुवाको वृद्धि विकासमा असर, वन्यजन्तुहरु लोप हुँदै गएको	हाल खडेरीको प्रकोप बढ्दै गएकोले आगलागीको घटना पनि बढ्ने देखिन्छ । खरको छाँना कमश विस्थापन भई आगलागीको जोखिम कम हुनेछ ।
असिनापानी	संकटासन्न	महिला, बालबालिका, वृद्धवृद्धा (ज्येष्ठ नागरिक), कृषक, घरपालुवा पशुपंछी तथा वन्यजन्तु	महिला, बालबालिका, वृद्धवृद्धा (ज्येष्ठ नागरिक), कृषक, घरपालुवा पशुपंछी तथा वन्यजन्तु

प्रकोप	संकटासन्नता तथा जोखिम	अहिलेको अवस्था	भविष्यमा हुन सक्ने
	जोखिम	खाद्यबाली, नगदेबालीको क्षति हुने, खाद्यान्नको उत्पादनमा र गुणस्तरमा हास, कहिलेकाहीं बिउको लागि पनि जोगाउन नसकेको दृष्टान्त, पशु चौपायामा क्षति, तरकारी खेतीमा उच्च प्रभाव, उर्जाशिल जनशक्ति पलायन बाहिरी स्रोतबाट खाद्यान्नको आपूर्ति बढ्ने, मनौविज्ञानमा असर पर्ने, खाद्य संकट, कुपोषण हुने	असिना पानीको बारम्बारतालाई हेर्दा भविष्यमा असिनापानीको समस्या बढ्दै जाने देखिन्छ जसले गर्दा पालिकाको खाद्यबाली, नगदेबालीको क्षति हुने, खाद्यान्नको उत्पादनमा र गुणस्तरमा हास आउने देखिन्छ।
कृषिमा रोग	संकटासन्न	महिला, बालबालिका, वृद्धवृद्धा (ज्येष्ठ नागरिक), कृषक, पशुपालक	महिला, बालबालिका, वृद्धवृद्धा (ज्येष्ठ नागरिक), कृषक, पशुपालक
	जोखिम	अन्नबालीमा रोग किराको संक्रमणमा वृद्धि, खाद्यान्नको उत्पादनमा र गुणस्तरमा हास, भण्डारण गरेको बिउमा किरा लाग्ने, कृषिमा रोगसँग जुध्न बढी खर्च, बाहिरी स्रोतबाट खाद्यान्नको आपूर्ति बढ्ने, भाउ बढ्ने, मनौविज्ञानमा असर पर्ने, मानव रोगमा वृद्धि, कुपोषण हुने, पशुपालनका लागि अन्न दाना कमी, पशुपालनका लागि खाद्य सामग्रीका रूपमा प्रयोग हुने कृषिजन्य पराल, छुवाली, मकैको ढोडको मात्रा र गुणस्तर घट्ने, कृषि उत्पादनको गुणस्तर घट्ने र भएका कृषि उत्पादनको मुल्यमा गिरावट आउने, रसायनिक पदार्थको प्रयोग बढी हुने	भविष्यमा कृषिमा रोगहरु बढ्दै जाने, रसायनिक पदार्थको प्रयोग बढी हुने, उर्जाशिल जनशक्ति पलायन बाहिरी स्रोतबाट खाद्यान्नको आपूर्ति बढ्ने, नौमुले, रापट, सातटार, बाटारका ठुलाठुला कृषियोग्य जमिनहरु घडेरीमा परिणत हुने र शहरको विकास हुने
पशुमा रोग	संकटासन्न	पशुपालक किसान, गोठालाहरु, महिला, बालबालिका, वृद्धवृद्धा (ज्येष्ठ नागरिक)	पशुपालक किसान, गोठालाहरु, महिला, बालबालिका, वृद्धवृद्धा (ज्येष्ठ नागरिक)
	जोखिम	पशुमा विभिन्न किसिमका रोगमा वृद्धि, पशु चौपाया मर्ने, बथान नै मर्ने, पशुपक्षीबाट मानिसमा संक्रामक रोगहरु सर्न सक्ने, दुध, मासुको उपलब्धता घट्ने, पशु स्वास्थ्य सेवाको खर्च बढ्ने	भविष्यमा पशुमा रोग बढ्दै जाने देखिन्छ, पशुपालनमा मानिसको चाहना हराउन सक्ने, यो संसर्ग पशु स्वास्थ्य सेवाको पनि विस्तार हुनेछ, पशु स्वास्थ्य सेवामा मानिसहरुको पहुँच बृद्धि हुनेछ।
मानव रोग	संकटासन्न	गृहिणी महिला, बालबालिका, वृद्धवृद्धा (ज्येष्ठ नागरिक), विद्यार्थी, शिक्षक, अभिभावक, जडीबुटी संकलक, मजदुर, पशुपालक	गृहिणी महिला, बालबालिका, वृद्धवृद्धा (ज्येष्ठ नागरिक), विद्यार्थी, शिक्षक, अभिभावक
	जोखिम	भाडापखाला, आँखा पाक्ने रोग, औलो, टाईफाइड आदीको संक्रमणमा वृद्धि, गृहिणी महिला, बालबालिका, वृद्धवृद्धा (ज्येष्ठ नागरिक), विद्यार्थी, शिक्षक, अभिभावक, जडीबुटी संकलक, मजदुर, पशुपालकले क्षमता	चाउचाउ, फ्रुटी, चिसो पियपदार्थहरुको प्रयोगले सबै स्थानियहरु, विशेष गरी महिला तथा बालबालिकामा नकारात्मक प्रभाव पर्न सक्छ। दूषित खाद्य पदार्थको उपभोगबाट उत्पन्न हुने रोगहरुको फैलावट बढ्नेछ,

प्रकोप	संकटासन्नता तथा जोखिम	अहिलेको अवस्था	भविष्यमा हुन सक्ने
		अनुसारको कार्य सम्पादन गर्न नसक्ने, मानसिक बिचलन पैदा हुनु, औषधीको खरिदमा रकम बाहिरिनु, दक्ष स्वास्थ्य जनशक्तिको माग बढ्नु, स्वास्थ्य सेवा प्रदायकहरुमा भीड हुनु, खर्चमा वृद्धि हुनु, घरभित्र हुने वायु प्रदुषणका कारणले खाना बनाउने समयमा घरभित्र धेरै समय बिताउने गृहिणी महिला, बालबालिका, वृद्धवृद्धा (ज्येष्ठ नागरिक), विद्यार्थीलाई श्वासप्रश्वास सम्बन्धी समस्या बढ्दै गएको छ ।	सुनौला हजार दिनका आमाहरु सुरक्षित पोषण नपाएर कमजोर हुने, गर्भमै बच्चा मर्ने, रक्तअल्पता हुने जस्ता समस्याबाट ग्रसित हुनेछन्, बच्चाहरु कुपोषित हुन सक्नेछन् । प्रदुषणजन्य रोग बढ्नेछ, स्वास्थ्य सेवाको पनि विस्तार हुनेछ, स्वास्थ्य सेवामा मानिसहरुको पहुँच वृद्धि हुनेछ, खर्च वृद्धि हुनेछ ।
मिचाहा प्रजाती	संकटासन्न	गृहिणी महिला, बालबालिका, वृद्धवृद्धा (ज्येष्ठ नागरिक), जडीबुटी संकलक, पशुपालक	गृहिणी महिला, बालबालिका, वृद्धवृद्धा (ज्येष्ठ नागरिक), जडीबुटी संकलक, पशुपालक
	जोखिम	खाद्यबाली, नगदेबालीको उत्पादनमा कमी, घाँस प्रजातीको उपलब्धतामा कमी, जैविक विविधतामा असर, वन डहेलोका लागि ईन्धनका रुपमा काम गर्ने, जडीबुटीको फैलावटमा बाधा, उपलब्धतामा कमी, चराका घाँसे बासस्थान नाश, वन्यजन्तुको चरण क्षेत्रमा प्रभाव, जलचरका बासस्थान विनाश ।	उन्नत जातका बिउको बढ्दो, मोटरगाडीमा हुने सामानको ओसारपसारले मिचाहा प्रजाती फैलाउने भेक्टरका रुपमा काम गर्न सक्ने, रैथाने घाँसहरु हराउने, वारीका काल्ना तथा वारीमा मिचाहा प्रजाती भएका कारण उत्पादनमा कमी, चरण क्षेत्रको अभाव, घाँस संकलनका लागि टाढाटाढा जानुपर्ने हुनसक्छ, अतः भविष्यमा मिचाहा प्रजातीको प्रकोप बढ्दै जाने देखिन्छ ।
खडेरी	संकटासन्न	गृहिणी महिला, बालबालिका, वृद्धवृद्धा (ज्येष्ठ नागरिक), जडीबुटी संकलक, पशुपालक	गृहिणी महिला, बालबालिका, वृद्धवृद्धा (ज्येष्ठ नागरिक), जडीबुटी संकलक, पशुपालक
	जोखिम	पानीका मुहान सुक्ने, पानीको मात्रा घट्ने, पानीका मुहान कुवा, पधेरा सुक्ने, कृषि उत्पादनमा कमी, वन तथा जैविक विविधतामा क्षति तथा असर, मानव रोगमा वृद्धि, जग्गाको बाभ्रोपना बढ्ने, उर्जाशिल जनशक्ति पलायन बाहिरी स्रोतबाट खाद्यान्नको आपूर्ति बढ्ने, मनौविज्ञानमा असर पर्ने, खाद्य संकट, कुपोषण हुने, कृषि रोग, पशु रोग वृद्धि, पानीका मुहानहरु सुकेको, आगलागीका घटनाहरु वृद्धिले गर्दा भविष्यमा खडेरीका घटनाहरु अझै बढ्ने, मरुभुमीकरण हुन सक्ने, बढ्दो गर्मि तथा पानीका मुहानहरु सुक्ने कारणले गर्दा स्वच्छ पिउने पानीको अभाव भई अझै नयाँ नयाँ खालका रोगहरु देखा पर्ने सम्भावना देखिन्छ ।	
हावाहुरी	संकटासन्न	गृहिणी महिला, बालबालिका, वृद्धवृद्धा (ज्येष्ठ नागरिक), विद्यार्थी, शिक्षक, अभिभावक, जडीबुटी संकलक, मजदुर, पशुपालक	गृहिणी महिला, बालबालिका, वृद्धवृद्धा (ज्येष्ठ नागरिक), विद्यार्थी, शिक्षक, अभिभावक, जडीबुटी संकलक, मजदुर, पशुपालक
	जोखिम	मकै, धानका बोटहरु ढालिदिने र उत्पादनमा हास आउने, घर गोठ,	भविष्यमा हावाहुरीका घटनाहरु वृद्धि भई कृषि क्षेत्रमा हुने क्षति बढे तापनि

प्रकोप	संकटासन्नता तथा जोखिम	अहिलेको अवस्था	भविष्यमा हुन सक्ने
		विद्यालयहरु छाड्नाको उडाएको, पठनपाठन बन्द भएको, आरन, घट्टको छाड्नाको उडाएको, मानसिक विचलन पैदा भएको, ममर्तका लागि थप रकम विनियोजन गर्नुपरेको, घट्ट तथा आरन संचालकहरु कतिपय अवस्थामा ममर्त गरी घट्ट तथा आरन संचालनमा ल्याउने अवस्थामा नरहेको, फलफुलको बोटहरु भाँचिदिएको	भौतिक पूर्वाधारमा कम क्षति पर्ने देखिन्छ।
खाद्य संकट	संकटासन्न	गृहिणी महिला, बालबालिका, वृद्धवृद्धा (ज्येष्ठ नागरिक), विद्यार्थी, शिक्षक, अभिभावक, मजदुर, पशुपालक	गृहिणी महिला, बालबालिका, वृद्धवृद्धा, विद्यार्थी, शिक्षक, अभिभावक, मजदुर, पशुपालक
	जोखिम	खाद्यको उपलब्धता कम हुने, भाउ बढ्ने, कुपोषणको शिकार हुने, पशुपंछीका दाना असहज हुने, कृषि, पशुपालन, जागिर, व्यापारमा लागेकाहरुको मनोबल कम हुने, खाद्यको उपलब्धता कमी तर श्रम बढ्को, संवेदनशील अवस्था, बाल्यकाल, गर्भावस्था तथा वृद्ध उमेरमा पोषण कमी	ग्रामीण बस्तीबाट बजार बसाई आउने बढ्दो क्रम, नौमुले, रापट, सातटार, बाटारका ठुलाठुला कृषियोग्य जमिनहरु घडेरीमा परिणत हुने र शहरको विकास हुने अवश्यभावी छ, अत यहाँको खाद्यमा आत्मनिर्भरता घट्न सक्ने छ।
चट्याङ्ग	संकटासन्न	गृहिणी महिला, बालबालिका, वृद्धवृद्धा (ज्येष्ठ नागरिक), विद्यार्थी, मजदुर, पशुपालक	गृहिणी महिला, बालबालिका, वृद्धवृद्धा (ज्येष्ठ नागरिक), विद्यार्थी, मजदुर, पशुपालक
	जोखिम	पशु चौपायामा क्षति, मानव जनजिवनको क्षति, विद्युतीय उपकरणहरु, सोलार प्यानलहरुको नाश	गोठ राख्ने चलन कमश हट्दै जाने, पशुचौपाया उन्नत जातको बधुवा पाल्ने क्रम बढ्ने छ, अत उच्च क्षेत्रमा चट्याङ्गसंगको पशुचौपाया र गोठालाको सम्मुखता घट्ने छ, ग्रामिण विद्युतीकरणसँगै अर्थिकको व्यवस्थाले घरमा चट्याङ्गको प्रभाव कम पर्ने छ।

३.२.६ संकटासन्न वर्ग तथा समुदाय पहिचान

प्रकोपले सिर्जना गरेका असरहरु विश्लेषण गरी उमेर समुह, लिंग, सामाजिक स्तर, वर्ग र जातजाती अनुसार पर्ने र पारेको प्रभावहरुमा छलफल गरियो। प्रकोपका असरहरुले समुदायका वर्ग, जातजातिमा कस्ता कस्ता प्रभाव पारेका छन् र ति प्रभावहरु कुन समुहमा बढि असर गर्दछन् भन्ने सवालहरुमा छलफल गरि सबै भन्दा उच्च असर पर्ने लाई ३, मध्यमलाई २ र न्युन असर गर्नेलाई १ अंक दिएको थियो।

प्रकोप	प्रकोपका असरहरू	प्रकोप संकटासन्नता वर्ग													जम्मा		
		उमेर समूह			लिंग		आर्थिक स्तर			सामाजिक स्तर			जातजाति				
		बालबालिका	युवा	वयस्क	वृद्धवृद्धा	महिला	पुरुष	अति विपन्न	विपन्न	नध्यम वर्ग	सम्पन्न वर्ग	अपांगता भएका व्यक्ति	एकल महिला	दलित		जनजाति	ब्राह्मण क्षेत्री
पहिरो तथा भू-क्षय	खेती योग्य जमिनमा क्षति, घरगोठ तथा चौपायामा क्षति, मानविय क्षति, वालीनाली नष्ट, सिंचाई कुलोमा क्षति, पानीको मुहानमा क्षति, बाटोघाटोमा क्षति, वस्ती जोखिममा ।	3	2	2	3	3	2	3	2	2	1	3	2	3	2	2	35
बाढी	खेती योग्य जमिन कटान, वाली नाली नष्ट, सिंचाई कुलोमा क्षति, पानी घट्टमा क्षति, पानीका मुहानमा क्षति, पशुचौपायाको क्षति, मानविय क्षति, काठेपुलमा क्षति ।	3	2	2	3	3	2	3	2	2	1	3	2	3	2	2	35
भागलगी/वन डडेलो	बोटविरुवाहरु नष्ट, जनावरहरुको क्षति, घर गोठमा क्षति ।	1	3	3	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	30
खडेरी	पानीका मुहान सुकेको तथा पानीको मात्रा घटेको, कृषि उत्पादनमा कमी, वन तथा जैविक विविधतामा क्षति तथा असर, मानव रोगमा वृद्धि ।	3	2	2	3	3	2	3	2	1	1	3	3	2	2	2	34

हावाहुरी	विद्ययालय तथा घरका छानाहरु उडाएको, जंगलमा वोटविरुवाहरु ढलेको, मकै वालीमा क्षति ।	3	2	2	2	3	3	3	2	1	1	3	2	3	2	1	33
जसिन पानी	धानवाली, गहुँवाली तथा फलफुल खेतीमा क्षति	3	2	2	2	3	3	3	2	1	1	3	3	3	2	1	34
भिन्ना हा प्रजाति	रैथाने घाँसहरु हराएको, बारीका काल्ना तथा बारीमा भएका कारण उत्पादनमा कमी, चरण क्षेत्रको अभाव ।	1	3	3	1	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	32
कृषिम रोग	मकै, गहुँ, धान जस्ता अन्न वाली तथा तरकारी वालीमा विभिन्न रोग लागेर कृषि उत्पादनमा कमी ।	3	2	2	3	3	2	3	2	1	1	3	2	3	2	1	33
पशुमा रोग	पशुमा विभिन्न किसिमका रोगमा वृद्धि, पशु चौपायाको मृत्यु	3	2	2	3	3	2	3	2	1	1	3	2	3	2	1	33
मानव रोग	भाडा पखाला, औलो, टाईफाईड, भाईरल ज्वरो, जन्डिस जस्ता रोगहरुमा वृद्धि	3	2	2	3	3	2	3	2	1	1	3	2	3	2	1	33
खाद्यस कट	खाद्यको उपलब्धता कम हुने, भाउ बढ्ने, कुपोषणको शिकार, पशुपंछीका दाना असहज हुने, कृषि, संवेदनशील अवस्था बाल्यकाल, गर्भावस्था तथा वृद्ध उमेरमा पोषण कमी	3	2	2	3	3	2	3	2	1	1	3	2	3	2	1	33

चर्चा	पशु क्षति, जनजिवनको विद्युतीय उपकरणहरू, प्यानलहरूको नाश	चौपायामा मानव क्षति, सोलार														
		3	2	2	3	3	2	3	2	1	1	3	2	3	2	1
जम्मा		<u>3</u> <u>2</u>	<u>2</u> <u>6</u>	<u>2</u> <u>26</u>	<u>3</u> <u>0</u>	<u>3</u> <u>35</u>	<u>2</u> <u>7</u>	<u>3</u> <u>34</u>	<u>2</u> <u>4</u>	<u>1</u> <u>16</u>	<u>1</u> <u>14</u>	<u>3</u> <u>34</u>	<u>2</u> <u>26</u>	<u>3</u> <u>33</u>	<u>2</u> <u>24</u>	17

यस गाउँपालिकामा पनि अन्य ठाउँमा जस्तै खेतीपाती, जागिर, व्यापार जस्ता उत्पादनशील कार्यहरूमा पुरुषको सहभागीता धेरै पाईएको छ भने घाँस दाउरा, पानी पधरो, भान्सा, केटाकेटीको रेखदेख जस्ता पुर्नउत्पादनशील कार्यहरूमा महिलाहरूको सहभागिता धेरै पाईएको छ । त्यसैगरी सामाजिक तथा राजनैतिक क्रियाकलापहरूमा पनि महिलाहरूको संलग्नता पुरुषहरूको तुलनामा निकै कम छ । समान कामको लागि पनि पुरुषलाई भन्दा महिलालाई कम ज्याला प्रदान गर्ने प्रचलन यहाँ पनि विद्यमान छ । तरपनि सरकारी तथा अन्य निकायहरूबाट हाल अवलम्बन गरिएका सामाजिक समावेशी र महिला, दलीत तथा सिमान्तकृत वर्गहरू प्रतिको सकारात्मक विभेद सम्बन्धि नितिगत प्रावधानहरूका कारण पनि महिलाहरूको चेतना स्तर बढ्दै गएकोले हाल उत्पादनशील, सामाजिक तथा राजनैतिक क्रियाकलापहरूमा महिलाहरूको संलग्नता बढिरहेको छ साथै गाउँमा विद्यमान छुवाछुतको कुरीतिमा केही भएको देखिन्छ ।

खडेरीका कारण पानीको यथेष्ट उपलब्धता छैन । केही विपन्न दलित बस्तीमा चर्पी छैनन् र भएका चर्पीमा पनि पानी यथेष्ट छैन । त्यसैले महिनावारीका समयमा सरसफाईमा समस्या देखिएको छ । वैदेशिक रोजगारीका लागि गर्भावस्थाका श्रीमति छाडेर विदेशीएका पुरुषहरू गर्भाधानका समयका घरमा नहुदाँ कृषिमा लाग्ने रोग, पशुरोगसँग आफैँ सामना गर्नुपर्ने र त्यस अवस्थामा रोगविरुद्ध प्रयोग गर्ने रसायनले गर्भावस्थामा महिलाहरूले असुरक्षित महशुश गर्ने गरेको पाईयो । गर्भाधानका भैसकेपछिका संवेदनशील समयमा खाद्य संकट, कृषि रोग, पशुरोगका कारण थप मिहेनत गर्नु परेको र कसैले पनि काम नसगाउने गरेको पाईयो । पशुपालन गरेका लागि पशुचौपायाका लागि पानी व्यवस्था गर्ने काम महिलाहरूले गर्ने गरेको र महिनावारी, गर्भावस्थनका समयमा गाह्रो हुने गरेको र कसैकसैले आङ्ग खस्ने गरेको अनुभव साटनु भयो ।

प्लखा, लि, लुगा सिलाउने मेसिनको वितरण केही दलित समुदायमा भएको भएपनि सबै विपन्न दलित घरघुरीले नपाएको अवस्था देखिन्छ । आरनहरू हावाहुरीको जोखिममा रहेका छन् । विद्यालयहरू हावाहुरीको जोखिममा रहेकाले कतिपय अवस्थामा खुला मैदान मै बसेर कक्षा संचालन गर्नु परेको र किशोरीहरूलाई त्यसरी बसेर पढ्न अष्टेरो मानी विद्यालय नजाने गरेको घटनाहरू पनि यस पालिकामा पाईयो । कमश विद्यालयको पोशाक जामाबाछ परिवर्तन भएको छ । दलित समुदायमा घरहरूका छाना खरको रहेकाले आगलागीका जोखिम बढी रहेको छ । व्यवस्थीत आरन, लुगा सिलाउने मेसिन केहिका घरमा संचालनमा नरहेको र बनाउने मान्छे सजिलै नपाउनाले तालिमको व्यवस्था हुनुपर्ने कुरा लक्षित वर्ग छलफलका कममा आएको थियो । गाउँपालिकाको बाखा पैँचो कार्यक्रमका दौरान स्थानिय प्रजातीको बाखा अँचोपैँचो भएको थियो । हालका अवस्थामा

बेमौसमी तरकारी खेती, उन्नत जातका बोयर बाख्राको वितरण भए लाभकर हुने कुरा लक्षित वर्ग छलफलका क्रममा आएको थियो ।

३.२.७ प्रकोपको प्राथमिकिकरण

सहभागितामूलक तवरबाट गरिएको लेखाजोखाका, ऐतिहासिक घटनाक्रम तथा प्रकोप नक्शाकनबाट पहिचान गरिएका आधारमा नौमुले गाउँपालिका अर्न्तगतका ८ वडामा रहेका विभिन्न जलवायुजन्य प्रकोपहरु मध्ये सबैभन्दा बढी असर तथा प्रभाव पारेको प्रकोप कुन हो भनी स्तरीकरण गर्दै विश्लेषण गरिएको थियो ।

तानीका ९ : प्रकोपको जोडागत स्तरीकरण

प्रकोप	पहिरो तथा भू-क्षय	चट्याङ्ग	वाढी	आगलागी/ वन डढेलो	खडेरी	हावाहुरी	असिनापानी	मिचाहा प्रजाति	कृषि रोग	पशु रोग	मानव रोग	खाद्य संकट
पहिरो तथा भू-क्षय		पहिरो तथा भू-क्षय	पहिरो तथा भू-क्षय	पहिरो तथा भू-क्षय	खडेरी	हावाहुरी	असिनापानी	मिचाहा प्रजाति	कृषि रोग	पशु रोग	मानव रोग	खाद्य संकट
चट्याङ्ग			चट्याङ्ग	आगलागी/ वन डढेलो	खडेरी	हावाहुरी	असिनापानी	मिचाहा प्रजाति	कृषि रोग	पशु रोग	मानव रोग	खाद्य संकट
वाढी				आगलागी/ वन डढेलो	खडेरी	हावाहुरी	वाढी	मिचाहा प्रजाति	कृषि रोग	पशु रोग	मानव रोग	खाद्य संकट
आगलागी/ वन डढेलो					खडेरी	हावाहुरी	आगलागी/ वन डढेलो	आगलागी/ वन डढेलो	कृषि रोग	पशु रोग	मानव रोग	खाद्य संकट
खडेरी						खडेरी	खडेरी	खडेरी	खडेरी	खडेरी	खडेरी	खडेरी
हावाहुरी							असिनापानी	मिचाहा प्रजाति	कृषि रोग	पशु रोग	हावाहुरी	हावाहुरी
असिनापानी								असिनापानी	कृषि रोग	पशु रोग	मानव रोग	असिनापानी
मिचाहा प्रजाति									मिचाहा प्रजाति	पशु रोग	मिचाहा प्रजाति	मिचाहा प्रजाति
कृषि रोग										कृषि रोग	कृषि रोग	कृषि रोग
पशु रोग											पशु रोग	खाद्य संकट
मानव रोग												खाद्य संकट
खाद्य संकट												
जम्मा	३	१	१	४	११	६	५	७	९	८	६	६
स्तर	८	९	९	७	१	५	६	४	२	३	५	५

सहभागितामूलक तवरबाट गरिएको लेखाजोखाका आधारमा नौमुले गाउँपालिकामा देखिएको विभिन्न प्रकारका जलवायुजन्य प्रकोपहरु मध्ये सबै भन्दा बढी असर पारेको प्रकोप र त्यसको असरको लेखाजोखा गरी जोखिम तथा प्रकोपको विश्लेषण गर्न यस विधीको प्रयोग गरिएको थियो । यस विश्लेषणले यस क्षेत्रमा खडेरी, कृषिमा लाग्ने रोगले सबैभन्दा बढी असर गर्ने देखिन्छ साथै पशुमा लाग्ने रोग, मिचाहा प्रजाति, हावाहुरी, मानव महामारी, खाद्य संकट, असिनापानी, आगलागी/वनडढेलो, पहिरो तथा भू-क्षय, वाढीले पनि क्रमश प्रभाव पारेको देखिन्छ ।

यस गाउँपालिकामा औसत अधिकतम तापक्रम ०.०७२५ डिग्री सेल्सियले बढ्दो क्रममा छ भने औसत वार्षिक वर्षा -०.२९४२ मिमि, प्रो मनसुनी वर्षा -०.५७६९ मिमि, हिउँदे वर्षा -०.२४०४ मिमि, प्री मनसुनी वर्षा -०.११५२ मिमिले घट्दो क्रममा रहेको छ । अत् पानीको मुहान फुट्ने, माटोमा ओसिलोपन रहिरहने कम अनि मात्रा घट्दो क्रममा छ । यस अवस्थामा निश्चित ठाउँमा मात्र नभई खडेरीको प्रभाव बढेको देखिन्छ । खडेरीको प्रतिप्रभावका रूपमा कुषिरोग, पशुरोग, मिचाहा प्रजातिको फैलावट, आगलागी/वनडढेलो र खाद्यसंकट वृद्धि भएको देखिन्छ । खानेपानीको, सिचाईका लागि पानीको उपलब्धता घटेको छ । कुषिरोग, पशुरोग, मिचाहा प्रजातिको प्रतिप्रभावका रूपमा खाद्य संकट देखिन्छ । हावाहुरीले विद्यालय क्षेत्र जोखिममा रहेको र विद्यालयका अध्ययनरत विद्यार्थीहरु संकटासन्न रहनाले हावाहुरीको जोखिमलाई प्राथमिकतामा राखिएको छ । यस क्षेत्रमा खडेरी, कृषि रोग, पशु रोग, मिचाहा प्रजाती, हावाहुरी, खाद्य संकट, असिनापानीका घटनाहरुको क्षती र जोखिमको परिमाणको लेखाजोखा प्रत्यक्ष रूपमा गर्न नसकिएपनि, परोक्षरूपमा अधिक रहेको जानकारीहरु बताउँछन् । लोहोरे खोला, पदमहोला, द्वारी खोला बाह्रमासे खोला हुन् र तटिय क्षेत्रमा पहिरो तथा भू-क्षय, बाढीको जोखिम रहेको छ ।

पातीभार/माओवादीभार (स्थानियका अनुसार) (*Parthenium hysterophorus* L.), कालो वनमारा (*Ageratina adenophora* L.), गन्दे (*Ageratum conyzoides* L.), निलो गन्दे (*Ageratum haustoniamum* Mill.) जस्ता मिचाहा प्रजातीहरु कमश बढ्दो क्रममा रहेको कुरा सामुहिक छलफलले दर्शाएको छ । गन्दे (*Ageratum conyzoides* L.) को बढी जोखिम कृषि क्षेत्रमा, कालो वनमारा (*Ageratina adenophora* L.) को बढी जोखिम वन क्षेत्रमा र पातीभार/माओवादीभार (स्थानियका अनुसार) (*Parthenium hysterophorus* L.) को बढी जोखिम चरण र खुल्ला क्षेत्रमा बढी भएको पाईन्छ ।

३.२.८ वडा जोखिम स्तरीकरण

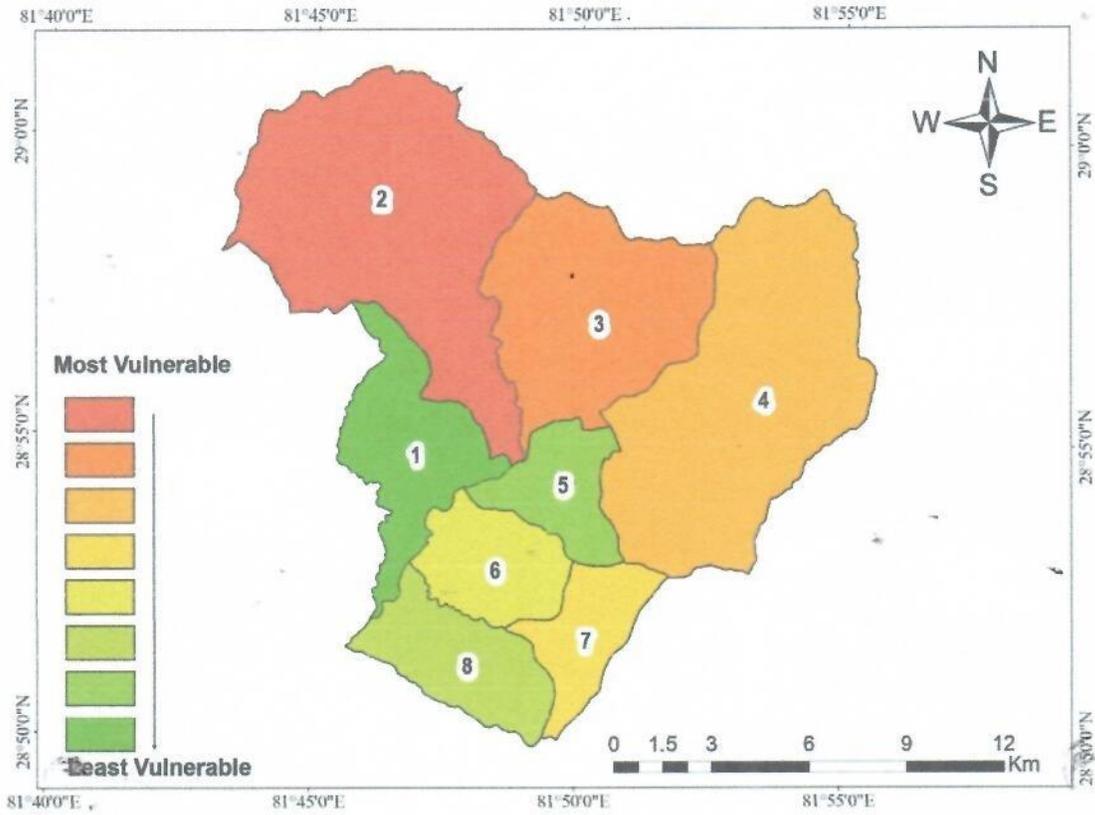
यस विधि अर्न्तगत विभिन्न वडाहरु बिच प्रकोप तथा जोखिमको आधारमा तुलना गर्दै सबै भन्दा जोखिममा रहेको वडा निर्धारण गरिएको थियो । यस विधि अपनाउँदा जलवायु परिवर्तनको असरसंगको सम्मुखता, संवेदनशिलता र अनुकूलन क्षमताको आधारमा विभिन्न जोखिम र अनुकूलित हुने क्षमताको विश्लेषण गर्दै सहभागीहरु बीच छलफलको माध्यमबाट वडा स्तरीकरण गरिएको थियो ।

तानीका १० : वडाको जोडागत स्तरीकरण

वडा नं	वडा नं.१	वडा नं.२	वडा नं.३	वडा नं. ४	वडा नं.५	वडा नं. ६	वडा नं.७	वडा नं.८
वडा नं.१		वडा नं.२	वडा नं.३	वडा नं.४	वडा नं.५	वडा नं. ६	वडा नं.७	वडा नं.८
वडा नं.२			वडा नं.२	वडा नं.२	वडा नं.२	वडा नं.२	वडा नं.२	वडा नं.२
वडा नं.३				वडा नं.३	वडा नं.३	वडा नं.३	वडा नं.३	वडा नं.३
वडा नं.४					वडा नं.४	वडा नं.४	वडा नं.४	वडा नं.४
वडा नं.५						वडा नं. ६	वडा नं.७	वडा नं.८

वडा नं.६							वडा नं.७	वडा नं.६
वडा नं.७								वडा नं.७
वडा नं.८								
जम्मा	०	७	६	५	१	३	४	२
स्तर	८	१	२	३	७	५	४	६

चित्र १६ : वडागत संकटासन्नता नक्सा

यसरी जलवायु परिवर्तनका असरसँगको सम्मुखता, संवेदनशिलता र अनुकूलन क्षमताको आधारमा विभिन्न जोखिम र अनुकूलित हुने क्षमताको विश्लेषण गर्दै गर्दा विगतमा भएको धनजनको क्षति र लोहोरे खोलाको कटान र अहिलेको वडा नं. १ र ५ को नौमुले लगायतका क्षेत्रहरूमा भएको बढ्दो वसाइसराइ कम र शहरीकरणका साथै यहाँ बस्ने जनसङ्ख्याको लोहोरे खोलाको संभावित जोखिमसँगको बढ्दो सम्मुखतालाई नकार्न नमिल्ने कुरामा बैठकका सहभागी सरोकारवालाहरूले जोड दिएका थिए । विगत ५० वर्षमा पहिरो तथा भुक्षयका जम्मा ५५ घटना मध्ये कमश १४ घटना, आगलागी तथा वनडढेलोका जम्मा ५८ घटना मध्ये ५ घटना, र हावाहुरीका जम्मा ३३ घटनामध्ये ५ घटना वडा नं २ मा घटेका थिए । ग्रामिण दुर्गम बस्ती, नौमुले र दैलेख बजार क्षेत्रबाट टाढा रहेकाले स्रोतहरूसँगको कम पहुँच, कमजोर अनुकूलन क्षमताका कारण वडा नं २ ले पहिलो अंकको प्राथमिकता पाएको छ र सुगम बस्ती, गाउँपालिकाको केन्द्र, स्रोतसँगको पहुँच,

नौमुले गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
नौमुले, दैलेख
कर्णाली प्रदेश, नेपाल

नौमुले गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
नौमुले, दैलेख
कर्णाली प्रदेश, नेपाल

तुलनात्मक रूपमा अरु वडा भन्दा राम्रो अनुकूलन क्षमताका कारण वडा नं १ ले अन्तिम अंकको प्राथमिकता पाएको छ तर बाक्लो जनघन्त्व भएकाले कुनै पनि जोखिमसँगको सम्मुखता बढी रहने कुरा नकार्न सकिन्न ।

३.२.९ प्रकोप तथा जोखिम विश्लेषण

समग्र गाउँपालिकाको प्रकोपको प्रथमिकिकरण भन्दा वडाहरुमा भिन्न किसिमको प्राथमिकता तथा प्रभाव समेत हुन सक्छ भन्ने मान्यताका आधारमा निम्न तालिकाहरुमा ८ वटा वडाहरुमा रहेको प्रकोपको प्रभाव, प्रकोपको प्रभावित क्षेत्रहरु विश्लेषण गर्नुका साथै भविष्यमा प्रकोप हुन सक्ने जोखिम र प्रकोपले पार्न सक्ने जोखिमको विश्लेषण गरिएको थियो । यो विधि प्रयोग गर्दा प्रभावको स्तर, प्रकोप हुन सक्ने जोखिम र प्रभाव पार्न सक्ने जोखिमहरुको स्तर लाई १ देखी ४ अंक भार दिई विश्लेषण गरिएको थियो जसमा १ भन्नाले न्यून प्रभाव तथा प्रयास र ४ भन्नाले सबैभन्दा उच्च प्रभाव तथा प्रयास भन्ने बुझिन्छ । यसरी प्रभावको स्तर, प्रकोप हुन सक्ने जोखिम र प्रभाव पार्न सक्ने जोखिमहरुको अंक भारलाई गुणाकं गरी प्रकोपको जोखिमको स्तर तय गरिएको थियो ।

तालीका ११ : वडा १ को प्रकोपको अवस्था तथा अनुकूलनका प्रयासहरुको विश्लेषण

प्रकोप	असर तथा प्रभावहरु	असरको गम्भिरता	प्रकोप हुन सक्ने सम्भावना	असरको सम्भावना	स्कोर
खडेरी	पानीका मुहानहरुमा पानीको कमी	4	4	4	64
	खडेरीका कारण समयमा वालीनाली नलाग्दा उत्पादनमा हास	4	4	4	64
	पिउने पानी, सिँचाईको अभाव	4	4	4	64
	फलफुल वाली र तरकारी वालीहरुको उत्पादनमा कमी	4	4	4	64
	घाँस, डाले घाँसहरुको उत्पादन घट्दै जाँदा पशु आहारामा कमी	4	3	3	48
	रैथाने वनपैदावरहरु, जडीबुटीहरुको हास हुनुका साथै वन्यजन्तुहरु बसाई सराई गर्नुका साथै लोप हुने अवस्था	4	3	3	48
	आगलागी र मिचाहा प्रजातिको वृद्धि	4	3	3	48
कृषि रोग	अन्न वालीहरुमा ढुसी, डढुवा, पहेंलो हुने, जरा कुहिने, सिन्दुरे, पोके, फल कम लाग्ने रोगहरुले अन्नवाली उत्पादनमा हास	4	4	4	64
	रैथाने अन्नवाली, तरकारीवाली, मसला वालीहरुमा रोग किराको कारण उत्पादन कमी हुनुका साथै केही प्रजातिहरुको विउविजन हराएको	4	4	4	64
	सबै खालका कृषिवालीहरुमा जरा, पात, विरुवा, गुदी, टुप्पा खाने किराहरु (बंशेलु, चुर्ना, फटयाडग्रा, कमिला)हरु वृद्धि भई कृषि उत्पादनमा क्षति	4	3	3	36
	सलहकिरा, फौजीकिराको जोखिम	4	3	3	36
पशु रोग	गाई, गोरु, घोडा, खच्चर, भेडा, बाखामा खोरेत, मुखेत, पखाला, रगत पिसाव गर्ने, पातलो दिसा गर्ने रोगले मृत्यु	4	3	3	36

प्रकोप	असर तथा प्रभावहरु	असरको गम्भिरता	प्रकोप हुन सक्ने सम्भावना	असरको सम्भावना	स्कोर
	कुखुराहरुमा कुम्भिने, वाउडिने, न्याल छाड्ने, पाखाला लाग्ने लक्षणका रोगले धेरै कुखुराहरु मृत्यु	4	3	3	36
मानव रोग	फ्लाडापखाला, टाईफाईड, भाईरल ज्वरो, छाला चिलाउने, आँखा पाक्ने, प्रेसर, जस्ता रोगहरु वृद्धि	4	4	4	64
	कोभिड १९ले मान्छे संक्रमण बढ्दै गएको र मृत्यु	4	2	3	24
पहिरो तथा भू-क्षय	मानवीय क्षती तथा घाईते	4	4	3	48
	घरगोठ, चर्पीमा क्षती, घरहरु विस्थापित तथा जोखिम	4	3	3	48
	विद्यालयमा क्षती तथा जोखिम	4	3	3	48
	सिंचाई कूलोहरु क्षती तथा जोखिम	4	3	3	48
	खानेपानी मुहान र पाईप क्षती तथा जोखिम	4	3	3	48
	वन क्षेत्रमा रहेका वनस्पति र प्रजातिहरुमा क्षति	3	2	2	24
	गाई, गोरु, भैरी, कृषियोग्य जमीन, अन्नवालीको क्षती	3	2	2	24
हावाहुरी	घर, गोठ र घट्टहरुमा क्षति	4	4	3	48
	विद्यालयहरुको कमजोर छाना उडाउने गरेको	4	3	3	48
	कृषिवाली, फलफुल, अन्नवाली, वन प्रजातिको फूल, फलहरु नाश र रूखका हाँगाहरुमा क्षति	4	3	3	48
आगलागी/वन डढेलो	मानविय क्षती तथा घाईते	4	3	2	24
	घर गोठमा क्षती	4	3	2	24
	पशुचौपायाको मृत्यु तथा घाईते	4	3	2	24
	वन क्षेत्रमा रहेका वनस्पति र प्रजातिहरुमा क्षति	4	4	3	48
मिचाहा प्रजाति	रैथाने घाँस प्रजातिहरु लोप हुँदै गएको	4	3	2	24
	पाखो वारी तथा खेतहरुमा अनावश्यक भारहरुले गर्दा कृषि उत्पादनमा कमी	4	3	3	36
	वोटविरुवाको वृद्धि विकासमा असर	3	3	2	18
	चरण क्षेत्रको अभाव	3	3	1	9
असिनापानी	अन्नवाली क्षति तथा उत्पादनमा कमी	4	3	1	12
	तरकारी बाली, फलफुल बाली, वनस्पति र वन्यजन्तुहरुमा क्षति	4	3	2	24
वाढी	खेतबारी, अन्न बाली र वन जंगलको क्षति	2	2	2	8
	जमीन कटान भई खोला वरिपरिका सिंचाई कूलो, घट्ट लगायतका भौतिक पूर्वाधारहरुमा क्षति	3	3	3	27
चट्याङ्ग	मान्छे मर्नु तथा घाईते	4	3	2	24
	पशुचौपाया मर्नु तथा घाईते	4	3	2	24
	घरगोठमा आगलागी	4	2	1	8
	सोलार प्यानल विग्रनु र विद्युत आपूर्ति बन्द	4	3	3	36
	रेडियो, टि.भि, मोबाईल, नष्ट हुनु र सम्पूर्ण विद्युतीय सामान विग्रनु	4	3	3	36
खाद्य संकट	खाद्यको उपलब्धता कमी	3	3	3	27
	कृषोषणको शिकार	3	3	3	27
	विभिन्न पेशाका पेशाकर्मीहरुको मनोबलमा कमी	3	4	3	36
	संवेदनशील अवस्था बाल्यकाल, गर्भावस्था तथा वृद्ध उमेरमा पोषण कमी	4	4	4	64

प्रकोप	असर तथा प्रभावहरु	असरको गम्भिरता	प्रकोप हुन सक्ने सम्भावना	असरको सम्भावना	स्कोर
	पशुपंछीका दानाको उपलब्धता असहज	3	3	2	18

तालिका १२ : बडा २ को प्रकोपको अवस्था तथा अनुकूलनका प्रयासहरुको विरलेखन

प्रकोप	असर तथा प्रभावहरु	असरको गम्भिरता	प्रकोप हुन सक्ने सम्भावना	असरको सम्भावना	स्कोर
खडेरी	पानीका मुहानहरुमा पानीको कमी	4	4	4	64
	खडेरीका कारण समयमा बालीनाली नलाग्दा उत्पादनमा हास	4	4	4	64
	पिउने पानी, सिँचाईको अभाव	4	4	4	64
	फलफुल बाली र तरकारी बालीहरुको उत्पादनमा कमी	4	4	4	64
	घाँस, डालेघाँसहरुको उत्पादन घट्दै जाँदा पशु आहारामा कमी	4	4	3	48
	रैथाने वन पैदावरहरु, जडीबुटीहरुको हास हुनुका साथै वन्यजन्तुहरु बसाई सराई गर्नुका साथै लोप आगलागी र मिचाहा प्रजातिको वृद्धि	4	4	3	48
	कृषि रोग	अन्न बालीहरुमा दुसी, डदुवा, पहुँलो हुने, जरा कुहिने, सिन्दुरे, पोके, फल कम लाग्ने रोगहरु, मकैमा लाग्ने फौजी किरा, मकैको जरामा लाग्ने गुम्बेली किरा, केरामा लाग्ने गोवारो, आलुमा लाग्ने रातो कमिलाले अन्न बाली उत्पादनमा हास	4	4	4
	रैथाने अन्न बाली, तरकारी बाली, मसला बालीहरुमा रोग किराको कारण उत्पादन कमी हुनुका साथै केही प्रजातिहरुको विउ विजन	4	4	4	64
	सबै खालका कृषि बालीहरुमा जरा, पात, विरुवा, गुदी, टुप्पा खाने किराहरु (वंशेलु, चुर्ना, फटयाडग्रा, कमिला) हरु वृद्धि भई कृषि उत्पादनमा क्षति	4	3	3	36
	सलह किरा तीन महिनासम्म रहेको	4	3	3	36
पशु रोग	गाई, गोरु, भेडा, बाखामा खोरेत, मुखेल, पखाला, रगत पिसाव गर्ने, पातलो दिसा गर्ने रोगले मर्ने, लक्षण देखिएको तीन दिन मै मर्ने गरेको, नौफेरीमा धेरै क्षती, एकै परिवारको ३० बाखा सम्म मरेको अनुभव	4	3	3	36
	कुखुराहरुमा कुभिने, बाउँडिने, च्याल छाड्ने, पाखाला लाग्ने लक्षणका रोगले धेरै कुखुराहरु मर्ने गरेको	4	4	4	64
मानव रोग	भाडापखाला, टाईफाइड, भाईरल ज्वरो, छाया चिलाउने, आँखा पाक्ने, प्रेसर, जस्ता रोगहरु बढ्दै गएको	4	4	3	48
	कोभिड १९ ले मान्छे संक्रमण बढ्दै गएको र मर्ने	4	2	3	24
पहिरो तथा भू-क्षय	मान्छे मरेका तथा घाईते भएको	4	4	3	48
	घर, गोठ, चर्पी क्षती	4	4	3	48
	विद्यालयमा क्षती	4	4	3	48

प्रकोप	असर तथा प्रभावहरु	असरको गम्भिरता	प्रकोप हुन सक्ने सम्भावना	असरको सम्भावना	स्कोर
	सिंचाई कूलोमा क्षती	4	4	3	48
	खानेपानी मुहान र पाईप, ट्याङ्की, ईन्टेक क्षती, खानेपानी सेवा बन्द	4	4	3	48
	वन क्षेत्रमा रहेका वनस्पति र प्रजातिहरुमा क्षति	3	4	2	24
	गाई, गोरु, भैसी, कृषियोग्य जमीन, अन्न बाली क्षती	3	4	2	24
हावाहुरी	घर, गोठ र घट्टहरुमा क्षति, छाना उडाउने	4	4	3	48
	विद्यालयहरुको छाना उडाउने	4	4	3	48
	कृषि बाली, फलफुल, अन्न बाली, वन प्रजातिको फूल, फलहरु नाश गर्ने र रुखका हाँगाहरुमा क्षति	4	4	3	48
आगलागी/वन डहेलो	मानिसहरुलाई सामान्य चोटपटक	4	3	2	24
	घर, गोठ जलेको	4	3	2	24
	पशुचौपाया घाईते तथा मर्ने	4	3	2	24
	वन क्षेत्रमा रहेका वनस्पति र प्रजातिहरुमा क्षति	4	4	3	48
मिचाहा प्रजाति	रैथाने घास प्रजातिहरु लोप	4	3	2	24
	पाखो बारी तथा खेतहरुमा अनावश्यक झारहरुले गर्दा कृषि उत्पादनमा कमी	4	3	3	36
	बोटबिरुवाको वृद्धि विकासमा असर	3	3	2	18
	चरण क्षेत्रको अभाव भएको	3	3	1	9
असिनापानी	अन्न बाली क्षति भएको र धान काट्ने समयमा परेको, काट्नै नपाएको	3	3	1	9
	तरकारी बाली, फलफुल बाली, वनस्पति र वन्यजन्तुहरुमा क्षति	4	3	1	12
बाढी	खेतबारी, अन्नबाली र वनजंगलको क्षति	4	3	2	24
	जमीन कटान भई खोला वरिपरिका घरहरु, सिंचाई कूलो, घट्ट, पुल लगायतका भौतिक पूर्वाधारहरुमा क्षति भएको	2	2	2	8
	मान्छे मर्नु तथा घाईते	3	3	3	27
	पशुचौपाया मर्नु तथा घाईते	4	3	2	24
	मान्छे मर्नु तथा घाईते	4	3	2	24
चट्याङ्ग	पशुचौपाया मर्नु तथा घाईते हुनु	4	2	1	8
	घर, गोठमा आगलागी	4	3	3	36
	सोलार प्यानल विग्रनु र विद्युत आपूर्ति बन्द	4	3	3	36
	रेडियो, टि.मि, मोबाईल, नष्ट हुनु र सम्पूर्ण विद्युतीय सामान विग्रनु	4	3	3	36
	खाद्यको उपलब्धता कम	3	3	3	27
खाद्य संकट	कृषि क्षेत्रको शिकार	3	3	3	27
	विभिन्न पेशाका पेशाकर्मीहरुको मनोबल गिर्नु	3	4	3	36
	संवेदनशील अवस्था बाल्यकाल, गर्भावस्था तथा वृद्ध उमेरमा पोषण कमी हुनु	4	4	4	64
	पशुपंछीका दाना उपलब्धता असहज	3	3	2	18

तालिका १३ : बडा ३ को प्रकोपको अवस्था तथा वनकुलनका प्रयासहरुको विवरण

प्रकोप	असर तथा प्रभावहरु	असरको गम्भिरता	प्रकोप हुन सक्ने सम्भावना	असरको सम्भावना	स्कोर
खडेरी	पानीका मुहानहरुमा पानीको कमी	4	4	4	64
	खडेरीका कारण समयमा वालीनाली नलाग्दा उत्पादनमा ह्रास	4	4	4	64
	पिउने पानी, सिँचाईको अभाव	4	4	4	64
	फलफूल वाली र तरकारी वालीहरुको उत्पादनमा कमी	4	4	4	64
	घाँस, डाले घाँसहरुको उत्पादन घट्दै जाँदा पशु आहारामा कमी	4	4	3	48
	रैथाने वन पैदावरहरु, जडीवुटीहरुको ह्रास हुनुका साथै वन्यजन्तुहरु वसाई सराई गर्नुका साथै लोप हुने अवस्थामा रहेको	4	4	3	48
	आगलागी र मिचाहा प्रजातिको वृद्धि हुँदै गएको	4	4	3	48
कृषि रोग	अन्न वालीहरुमा ढुसी, डढुवा, पहेंलो हुने, जरा कुहिने, सिन्दुरे, पोके, फल कम लाग्ने रोगहरुले अन्न वाली उत्पादनमा ह्रास	4	4	4	64
	रैथाने अन्न वाली, तरकारी वाली, मसला वालीहरुमा रोग किराको कारण उत्पादन कमी हुनुका साथै केही प्रजातिहरुको विउविजन हराएको	4	4	4	64
	सवै खालका कृषि वालीहरुमा जरा, पात, विरुवा, गुदी, टुप्पा खाने किराहरु (बंशेलु, चुर्ना, फटयाङ्ग्रा, कमिला) हरु वृद्धि भई कृषि उत्पादनमा क्षति भएको	4	3	3	36
पशु रोग	गाई, गोरु, भैंडा, बाख्रामा खोरेत, मुखेत, पखाला, रगत पिसाब गर्ने, पातलो दिसा गर्ने रोगले मर्ने	4	3	3	36
	कुखुराहरुमा कुभिने, बाउँडिने, च्याल छाड्ने, पाखाला लाग्ने लक्षणका रोगले धेरै कुखुराहरु मर्ने गरेको	4	3	3	36
मानव रोग	भाडापखाला, टाईफाइड, भाईरल ज्वरो, छाया चिलाउने, आँखा पाक्ने, प्रेसर, जस्ता रोगहरु बढ्दै गएको,	4	4	4	64
	कोभिड १९ले मान्छे संक्रमण बढ्दै गएको र मर्ने	4	2	3	24
पहिरो तथा भू-क्षय	मान्छे मरेका तथा घाईते भएको	4	4	3	48
	घर, गोठ, चर्पीमा क्षती	4	4	3	48
	वन क्षेत्रमा रहेका वनस्पति र प्रजातिहरुमा क्षति	4	4	3	48
	कृषियोग्य जमीन, अन्नवाली क्षती	4	4	3	48
	गाई, गोरु, भैंसी पुरेको	4	4	3	48
हावाहुरी	घरहरु, गोठहरु र घट्टहरुमा क्षति गर्ने गरेको	4	4	3	48
	विद्यालयहरुको छाया उडाउने गरेको, ढेड महिना देखि ४ महिनासम्म पठनपाठन प्रभावित	3	4	2	24
	सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाई भाडेको छाया उडाएको, अर्काको घरबाट सेवा संचालन गरेको एक महिनासम्म	3	4	2	24

प्रकोप	असर तथा प्रभावहरु	असरको गम्भिरता	प्रकोप हुन सक्ने सम्भावना	असरको सम्भावना	स्कोर
	नागरिक सचेतना केन्द्रको भवनको छाना उडाएको	4	4	3	48
	कृषि बाली, फलफुल, अन्न बाली, वन प्रजातिको फुल, फलहरु नाश गर्ने र रुखका हाँगाहरुमा क्षति	4	4	3	48
आगलागी/वन डढेलो	मानिसहरु मरेको तथा घाईते भएको	4	3	2	24
	घर, गोठ, घरभित्र रहेका अन्न, लत्ताकपडा, गरगहना, भाँडाकुँडा सबै क्षती	4	3	2	24
	पशुचौपाया मरेको तथा घाईते भएको	4	3	2	24
	वन क्षेत्रमा रहेका वनस्पति र प्रजातिहरुमा क्षति भएको	4	4	3	48
मिचाहा प्रजाति	रैथाने घास प्रजातिहरु लोप हुँदै गएको	4	3	2	24
	पाखो वारी तथा खेतहरुमा अनावश्यक फारहरुले गर्दा कृषि उत्पादनमा कमी	4	3	3	36
	वोटविरुवाको वृद्धि विकासमा असर	3	3	2	18
	चरण क्षेत्रको अभाव भएको	3	3	1	9
असिनापानी	अन्नबाली क्षति भएको र काट्नै नपाएको	3	3	1	9
	तरकारी बाली, फलफुल बाली, वनस्पति र वन्यजन्तुहरुमा क्षति भएको	4	3	1	12
बाढी	खेतवारी, अन्नबाली र वन जंगलको क्षति	4	3	2	24
	जमीन कटान भई खोला वरिपरिका सिँचाई कूलो, घट्ट लगायतका भौतिक पूर्वाधारहरुमा क्षति	2	2	2	8
चट्याङ्ग	मान्छे मर्ने तथा घाईते हुने	3	3	3	27
	पशुचौपाया मर्ने तथा घाईते हुने	4	3	2	24
	घरगोठमा आगलागी हुनु	4	3	2	24
	सोलार प्यानल विग्रनु र विद्युत आपूर्ति बन्द हुनु	4	2	1	8
	रेडियो, टि.मि, मोबाईल, नष्ट हुनु र सम्पूर्ण विद्युतीय सामान विग्रनु	4	3	3	36
खाद्य संकट	खाद्यको उपलब्धतामा कमी	3	3	3	27
	कृषोषणको शिकार	3	3	3	27
	विभिन्न पेशाका पेशाकर्मीहरुको मनोबल गिर्नु	3	4	3	36
	संवेदनशील अवस्था बाल्यकाल, गर्भावस्था तथा वृद्ध उमेरमा पोषण कमी हुनु	4	4	4	64
	पशुपंछीका दानाको उपलब्धता असहज	3	3	2	18

तालिका १४ : बडा ४ को प्रकोपको अवस्था तथा अनुकूलनका प्रयासहरुको विवरण

प्रकोप	असर तथा प्रभावहरु	असरको गम्भिरता	प्रकोप हुन सक्ने सम्भावना	असरको सम्भावना	स्कोर
खडेरी	पानीका मुहानहरुमा पानीको कमी	4	4	4	64
	खडेरीका कारण समयमा बालीनाली नलाग्दा उत्पादनमा ह्रास	4	4	4	64
	पिउने पानी, सिँचाईको अभाव	4	4	4	64
	फलफुल बाली र तरकारी बालीहरुको उत्पादनमा कमी	4	4	4	64

प्रकोप	असर तथा प्रभावहरु	असरको गम्भिरता	प्रकोप हुन सक्ने सम्भावना	असरको सम्भावना	स्कोर
	घाँस, डाले घाँसहरुको उत्पादन घट्दै जाँदा पशु आहारामा कमी	4	4	3	48
	रैथाने वन पैदावरहरु, जडीबुटीहरुको हास हुनुका साथै वन्यजन्तुहरु बसाई सराई गर्नुका साथै लोप हुनु	4	4	3	48
	आगलागी र मिचाहा प्रजातिको वृद्धि	4	4	3	48
कृषि रोग	अन्न बालीहरुमा दुसी, डदुवा, पहुँलो हुने, जरा कुहिन, सिन्दुरे, पोके, फल कम लाग्ने रोगहरुले अन्न बाली उत्पादनमा हास	4	4	4	64
	रैथाने अन्न बाली, तरकारी बाली, मसला बालीहरुमा रोग किराको कारण उत्पादन कमी हुनुका साथै केही प्रजातिहरुको विउविजन हराएको	4	4	4	64
	सवै खालका कृषि बालीहरुमा जरा, पात, विरुवा, गुदी, टुप्पा खाने किराहरु (बंशेलुं, चुर्ना, फटयाडग्रा, कमिला) हरु वृद्धि भई कृषि उत्पादनमा क्षति	4	3	3	36
पशु रोग	गाई, गोरु, भेडा, बाख्रामा खोरेत, मुखेत, पखाला, रगत पिसाव गर्ने, पातलो दिसा गर्ने रोगले मर्ने	4	3	3	36
	कुखुराहरुमा कुम्भिन, वार्डिडने, च्याल छाड्ने, पाखाला लाग्ने लक्षणका रोगले धेरै कुखुराहरु मर्ने गरेको	4	3	3	36
मानव रोग	भाडापखाला, टाईफाइड, भाईरल ज्वरो, छाला चिलाउने, आखा पाक्ने, प्रेसर जस्ता रोगहरु बढ्दै गएको	4	4	4	64
	कोभिड १९ ले मान्छे संक्रमण बढ्दै गएको र मर्ने	4	2	3	24
पहिरो तथा भू-क्षय	मान्छे मरेका तथा घाईते भएको, दुई जना बच्चा पुरिएर मरेको	4	4	3	48
	घर, गोठ, चर्पी, घट्टमा क्षति	4	4	3	48
	विद्यालय जोखिममा	4	4	3	48
	खानेपानी मुहान-जोखिममा	4	4	3	48
	वन क्षेत्रमा रहेका वनस्पति र प्रजातिहरुमा क्षति	4	4	3	48
	गाई, गोरु, भैसी, कृषियोग्य जमीन, अन्नबाली क्षति तथा जोखिम	4	4	3	48
हावाहुरी	घरहरु, गोठहरु र घट्टहरुमा क्षति, घरको छाना उडाएको	3	4	2	24
	विद्यालयहरुको छाना उडाउने गरेको	3	4	2	24
	कृषि बाली, फलफुल, अन्न बाली, वन प्रजातिको फुल, फलहरु नाश गर्ने र रुखका हाँगाहरुमा क्षति	4	4	3	48
आगलागी/वन डढेलो	मानिसहरु मरेको तथा घाईते भएको	4	3	2	24
	घर, गोठ जलेको	4	3	2	24
	पशुचौपाया मरेको तथा घाईते भएको	4	3	2	24
	वन क्षेत्रमा रहेका वनस्पति र प्रजातिहरुमा क्षति	4	4	3	48
मिचाहा	रैथाने घाँस प्रजातिहरु लोप	4	3	2	24

प्रकोप	असर तथा प्रभावहरु	असरको गम्भिरता	प्रकोप हुन सक्ने सम्भावना	असरको सम्भावना	स्कोर
प्रजाति	पाखो वारी तथा खेतहरुमा अनावश्यक फारहरुले गर्दा कृषि उत्पादनमा कमी	4	3	3	36
	वोटविरुवाको वृद्धि विकासमा असर	3	3	2	18
	चरण क्षेत्रको अभाव	3	3	1	9
असिनापानी	अन्न वाली क्षति भएको र काट्नै नपाएको, बिय समेत मासेको	3	3	2	18
	तरकारी वाली, फलफुल वाली, वनस्पति र वन्यजन्तुहरुमा क्षति	3	3	1	9
वाढी	खेतवारी, अन्न वाली र वनजंगलको क्षति	4	3	1	12
	जमीन कटान भई खोला वरिपरिका घरहरु, सिंचाई कूलो, घट्ट लगायतका भौतिक पूर्वाधारहरुमा क्षति	4	3	2	24
	मान्छे मर्नु तथा घाईते हुनु	2	2	2	8
	पशुचौपाया मर्नु तथा घाईते हुनु	3	3	3	27
चट्याङ्ग	मान्छे मर्नु तथा घाईते हुनु	4	3	2	24
	पशुचौपाया मर्नु तथा घाईते हुनु	4	3	2	24
	घरगोठमा आगलागी हुनु	4	2	1	8
	सोलार प्यानल विग्रनु र विद्युत आपूर्ति बन्द हुनु	4	3	3	36
	रेडियो, टि.मि, मोवाईल, नष्ट हुनु र सम्पूर्ण विद्युतीय सामान विग्रनु	4	3	3	36
खाद्य संकट	खाद्यको उपलब्धता कम हुनु	3	3	3	27
	कुपोषणको शिकार हुनु	3	3	3	27
	विभिन्न पेशाका पेशाकर्मिहरुको मनोबल गिर्नु	3	4	3	36
	संवेदनशील अवस्था वाल्यकाल, गर्भावस्था तथा वृद्ध उमेरमा पोषण कमी	4	4	4	64
	पशुपंछीका दाना उपलब्धता असहज	3	3	2	18

तालिका १५ : बडा ५ को प्रकोपको अवस्था तथा अनुकूलनका प्रयासहरुको विवरण

प्रकोप	असर तथा प्रभावहरु	असरको गम्भिरता	प्रकोप हुन सक्ने सम्भावना	असरको सम्भावना	स्कोर
खडेरी	पानीका मुहानहरुमा पानीको कमी	4	4	4	64
	खडेरीका कारण समयमा बालीनाली नलाग्दा उत्पादनमा ह्रास	4	4	4	64
	पिउने पानी, सिंचाईको अभाव	4	4	4	64
	फलफुल वाली र तरकारी वालीहरुको उत्पादनमा कमी	4	4	4	64
	घाँस, डाले घाँसहरुको उत्पादन घट्दै जाँदा पशु आहारामा कमी	4	4	3	48
	रैथाने वन पैदावरहरु, जडीबुटीहरुको ह्रास हुनुका साथै वन्यजन्तुहरु वसाई सराई गर्नुका साथै लोप हुने अवस्थामा रहेको	4	4	3	48
	आगलागी र मिचाहा प्रजातिको वृद्धि	4	4	3	48
कृषि रोग	अन्न वालीहरुमा दुसी, डढुवा, पहेंलो हुने, जरा कुहिने, सिन्दुरे, पोके, फल कम लाग्ने रोगहरुले	4	4	4	64

प्रकोप	असर तथा प्रभावहरु	असरको गम्भिरता	प्रकोप हुन सक्ने सम्भावना	असरको सम्भावना	स्कोर
	अन्न बाली उत्पादनमा हास				
	रैथाने अन्न बाली, तरकारी बाली, मसला बालीहरुमा रोग किराको कारण उत्पादन कमी हुनुका साथै केही प्रजातिहरुको विउविजन हराएको	4	4	4	64
	सवै खालका कृषि बालीहरुमा जरा, पात, विरुवा, गुदी, टुप्पा खाने किराहरु (बंशेलु, चुर्ना, फटयाडग्रा, कमिला) हरु वृद्धि भई कृषि उत्पादनमा क्षति	4	3	3	36
पशु रोग	गाई, गोरु, भेडा, बाखामा खोरेत, मुखेत, पखाला, रगत पिसाव गर्ने, पातलो दिसा गर्ने रोगले मर्ने	4	3	3	36
	कुखुराहरुमा कुम्भिने, बाउँडिने, न्याल छाड्ने, पाखाला लाग्ने लक्षणका रोगले धेरै कुखुराहरु मर्ने गरेको	4	3	3	36
मानव रोग	भाडापखाला, टाईफाइड, भाईरल ज्वरो, छाला चिलाउने, आखा पाक्ने, प्रेसर जस्ता रोगहरु बढ्दै गएको	4	4	4	64
	कोभिड १९ ले मान्छे संक्रमण बढ्दै गएको र मर्ने	4	2	3	24
पहिरो तथा भू-क्षय	मान्छे मरेका तथा घाईते भएको	4	4	3	48
	खानेपानीका मुहान, पाईपमा क्षती	4	4	3	48
	घर, गोठ, चर्पीमा क्षती भएको	4	4	3	48
	सिंचाई कुलो क्षती	4	4	3	48
	वन क्षेत्रमा रहेका वनस्पति र प्रजातिहरुमा क्षति	4	4	3	48
	कृषियोग्य जमीन प्रत्येक वर्ष जोखिममा	4	4	3	48
हावाहुरी	घरहरु, गोठहरु, सामुदायिक घट्टहरुमा क्षति	3	4	2	24
	विद्यालयहरुको छाना उडाउने गरेको, पठनपाठन प्रभावित	4	4	3	48
	कृषि बाली, फलफूल, अन्न बाली, वन प्रजातिको फूल, फलहरु नाश गर्ने र रुखका हाँगाहरुमा क्षति	4	4	3	48
आगलागी/वन डढेलो	मानिसहरु मरेको तथा घाईते	4	3	2	24
	घर, गोठ, कुखुराफार्ममा क्षती	4	3	2	24
	पशुचौपाया मरेको तथा घाईते भएको	4	3	2	24
	वन क्षेत्रमा रहेका वनस्पति र प्रजातिहरुमा क्षति	4	4	3	48
	जुगेपानीमा एक परिवारको गहुँखेतमा आगो लागेको	4	2	1	8
मिचाहा प्रजाति	रैथाने घाँस प्रजातिहरु लोप	4	3	2	24
	पाखो बारी तथा खेतहरुमा अनावश्यक भारहरुले गर्दा कृषि उत्पादनमा कमी	4	3	3	36
	वोटविरुवाको वृद्धि विकासमा असर	3	3	2	18
	चरण क्षेत्रको अभाव	3	3	1	9
असिनापानी	अन्न बाली, गहुँबाली क्षती, कयौं वर्ष गहुँ नै भित्र्याउन नपाएको	4	3	1	12
	तरकारी बाली, फलफूल बाली, वनस्पति र वन्यजन्तुहरुमा क्षति	4	3	2	24
वाढी	खेतबारी, अन्न बाली र वन जंगलको क्षति	2	2	2	8
	जमीन कटान भई खोला वरिपरिका घरहरु, सिंचाई कुलो, घट्ट लगायतका भौतिक पुर्वाधारहरुमा क्षति	3	3	3	27

प्रकोप	असर तथा प्रभावहरु	असरको गम्भिरता	प्रकोप हुन सक्ने सम्भावना	असरको सम्भावना	स्कोर
	मान्छे मर्नु तथा घाईते हुनु	4	3	2	24
	पशुचौपाया मर्नु तथा घाईते हुनु	4	3	2	24
चट्याङ्ग	मान्छे मर्ने तथा घाईते	4	2	1	8
	पशुचौपाया मर्ने तथा घाईते	4	3	3	36
	घरगोठमा आगलागी हुनु	4	2	1	8
	सोलार प्यानल विग्रनु र विद्युत आपूर्ति बन्द हुनु	4	3	3	36
	रेडियो, टि.मि, मोबाईल, नष्ट हुनु र सम्पूर्ण विद्युतीय सामान विग्रनु ।	4	3	3	36
	खाद्य संकट	खाद्यको उपलब्धता कम	3	3	3
	कृषोषणको शिकार	3	3	3	27
	विभिन्न पेशाका पेशाकर्मीहरुको मनोबल गिर्नु	3	4	3	36
	संवेदनशील अवस्था बाल्यकाल, गर्भावस्था तथा वृद्ध उमेरमा पोषण कमी	4	4	4	64
	पशुपंछीका दाना उपलब्धता असहज	3	3	2	18

तालिका १६ : बडा ६ को प्रकोपको अवस्था तथा अनुकूलनका प्रयासहरुको विवरण

प्रकोप	असर तथा प्रभावहरु	असरको गम्भिरता	प्रकोप हुन सक्ने सम्भावना	असरको सम्भावना	स्कोर
खडेरी	पानीका मुहानहरुमा पानीको कमी	4	4	4	64
	खडेरीका कारण समयमा बालीनाली नलाग्दा उत्पादनमा ह्रास	4	4	4	64
	पिउने पानी, सिंचाइको अभाव	4	4	4	64
	फलफूल बाली र तरकारी बालीहरुको उत्पादनमा कमी	4	4	4	64
	घाँस, डाले घाँसहरुको उत्पादन घट्दै जाँदा पशु आहारमा कमी	4	4	3	48
	रैथाने वन पैदावरहरु, जडीवुटीहरुको ह्रास हुनुका साथै वन्यजन्तुहरु वसाई सराई गर्नुका साथै लोप हुने अवस्थामा रहेको	4	4	3	48
	आगलागी र मिचाहा प्रजातिको वृद्धि	4	4	3	48
कृषि रोग	अन्न बालीहरुमा दुसी, डडुवा, पहेंलो हुने, जरा कुहिने, सिन्दुरे, पोके,फल कम लाग्ने रोगहरुले अन्न बाली उत्पादनमा ह्रास	4	4	4	64
	रैथाने अन्न बाली, तरकारी बाली, मसला बालीहरुमा रोग किराको कारण उत्पादन कमी हुनुका साथै केही प्रजातिहरुको विउविजन हराएको	4	4	4	64
	सबै खालका कृषि बालीहरुमा जरा, पात, विरुवा, गुदी, टुप्पा खाने किराहरु (बंशेलु, चुर्ना, फट्याङ्ग्रा, कमिला) हरु वृद्धि भई कृषि उत्पादनमा क्षति	4	3	3	36
पशु रोग	गाई, गोरु, भैंडा, बाखामा खोरेत, मुखेत, पखाला, रगत पिसाव गर्ने, पातलो दिसा गर्ने रोगले मर्ने	4	3	3	36
	कुखुराहरुमा कुभिने, बाउँडिने, न्याल छाड्ने,	4	3	3	36

प्रकोप	असर तथा प्रभावहरु	असरको गम्भिरता	प्रकोप हुन सक्ने सम्भावना	असरको सम्भावना	स्कोर
	पाखाला लाग्ने लक्षणका रोगले धेरै कुखुराहरु मर्ने गरेको				
मानव रोग	भाडापखाला, टाईफाइड, भाईरल ज्वरो, छाला चिलाउने, आखा पाक्ने, प्रेसर जस्ता रोगहरु बढ्दै गएको	4	4	4	64
	कोभिड १९ ले मान्छे संक्रमण बढ्दै गएको र मर्ने	4	2	3	24
पहिरो तथा भू-क्षय	मान्छे मरेका तथा घाईते भएको	4	4	3	48
	घर, गोठ, चर्पी, घट्ट मा क्षती भएको	4	4	3	48
	खानेपानीका मुहान, पाईपमा क्षती	4	4	3	48
	सिंचाई कूलो क्षती	4	4	3	48
	वन क्षेत्रमा रहेका वनस्पति र प्रजातिहरुमा क्षति	4	4	3	48
	कृषियोग्य जमीन प्रत्येक वर्ष जोखिममा, कृषियोग्य जमीनमा क्षतिधार नगरी यसै कोदोभैँ धान रोप्ने गरेको	4	4	3	48
	विद्यालय जोखिममा	3	4	2	24
हावाहुरी	घरहरु, गोठहरु क्षति गर्ने गरेको र घट्टहरुमा क्षति	3	4	2	24
	विद्यालयहरुको छाना उडाउने गरेको, पठनपाठन प्रभावित, मर्मतका कममा खुला मैदानमा कक्षा संचालन गरेको	4	4	3	48
	कृषि बाली, फलफुल, अन्न बाली, वन प्रजातिको फुल, फलहरु नाश गर्ने र रुखका हाँगाहरुमा क्षति	4	4	3	48
आगलागी/वन डढेलो	मानवीय क्षती र मानिसहरु घाईते	4	3	2	24
	घर सबै जलेको	4	3	2	24
	पशुचौपाया मरेको तथा घाईते भएको	4	3	2	24
	वन क्षेत्रमा रहेका वनस्पति र प्रजातिहरुमा क्षति	4	4	3	48
मिर्चाहो प्रजाति	रैथाने घाँस प्रजातिहरु लोप	4	3	2	24
	पाखो बारी तथा खेतहरुमा अनावश्यक फारहरुले गर्दा कृषि उत्पादनमा कमी	4	3	3	36
	वोटविरुवाको वृद्धि विकासमा असर	3	3	2	18
	चरण क्षेत्रको अभाव भएको	3	3	1	9
असिनापानी	पशुचौपाया मरेको तथा घाईते भएको	4	3	2	24
	अन्नबाली क्षति भएको, प्रत्येक वर्ष गहुँ मकै, तोरी, केराउ, सिमी बोडी मा क्षती, कयौँ वर्ष गहुँ नै भित्र्याउन नपाएको, सुखेत नेपालगञ्जदेखि अन्न बोकेको	4	3	2	24
	तरकारी बाली, फलफुल बाली, वनस्पति र वन्यजन्तुहरुमा क्षति	4	4	3	48
बाढी	खेतबारी, अन्न बाली र वनजंगलको क्षति	2	2	2	8
	जमीन कटान भई खोला वरिपरिका घरहरु, सिंचाई कूलो, घट्ट लगायतका भौतिक पूर्वाधारहरुमा क्षति	3	3	3	27
	मान्छे मर्नु तथा घाईते	4	3	2	24
	पशुचौपाया मर्नु तथा घाईते	4	3	2	24
चट्याङ्ग	मान्छे मर्ने तथा घाईते	4	2	1	8
	पशुचौपाया मर्ने तथा घाईते	4	3	3	36

प्रकोप	असर तथा प्रभावहरु	असरको गम्भिरता	प्रकोप हुन सक्ने सम्भावना	असरको सम्भावना	स्कोर
	घरगोठमा आगलागी हुनु	4	3	3	36
	सोला प्यानल विग्रनु र विद्युत आपूर्ति बन्द हुनु	4	3	3	36
	रेडियो, टि.भि, मोबाईल, नष्ट हुनु र सम्पूर्ण विद्युतीय सामान विग्रनु ।	4	3	3	36
खाद्य संकट	खाद्यको उपलब्धता कमी	3	3	3	27
	कृषिपोषणको शिकार	3	3	3	27
	विभिन्न पेशाका पेशाकर्मीहरुको मनोबल गिनु	3	4	3	36
	सवेदनशील अवस्था बाल्यकाल, गर्भावस्था तथा वृद्ध उमेरमा पोषण कमी	4	4	4	64
	पशुपंछीका दाना उपलब्धता असहज	3	3	2	18

तालिका १७ : बडा ७ को प्रकोपको अवस्था तथा अनुकूलनका प्रयासहरुको विरलेखन

प्रकोप	असर तथा प्रभावहरु	असरको गम्भिरता	प्रकोप हुन सक्ने सम्भावना	असरको सम्भावना	स्कोर
खडेरी	पानीका मुहानहरुमा पानीको कमी	4	4	4	64
	खडेरीका कारण समयमा बालीनाली नलाग्दा उत्पादनमा ह्रास	4	4	4	64
	पिउने पानी, सिंचाईको अभाव भएको	4	4	4	64
	फलफुल बाली र तरकारी बालीहरुको उत्पादनमा कमी	4	4	4	64
	घाँस, डालेघाँसहरुको उत्पादन घट्दै जाँदा पशु आहारमा कमी	4	4	3	48
	रैथाने वन पैदावरहरु, जडीबुटीहरुको ह्रास हुनुका साथै वन्यजन्तुहरु बसाई सराई गर्नुका साथै लोप	4	4	3	48
	आगलागी र मिचाहा प्रजातिको वृद्धि	4	4	3	48
कृषि रोग	अन्नबालीहरुमा ढुसी, डढुवा, पहेंलो हुने, जरा कुहिने, सिन्दुरे, पोके, फल कम लाग्ने रोगहरुले अन्नबाली उत्पादनमा ह्रास	4	4	4	64
	रैथाने अन्न बाली, तरकारी बाली, मसला बालीहरुमा रोग किराको कारण उत्पादन कमी हुनुका साथै केही प्रजातिहरुको विउविजन हराएको	4	3	3	36
	सवै खालका कृषि बालीहरुमा जरा, पात, विरुवा, गुदी, टुप्पा खाने किराहरु (बंशेलु, चुर्ना, फटयाडग्रा, कमिला) हरु वृद्धि भई कृषि उत्पादनमा क्षति	4	3	3	36
पशु रोग	गाई, गोरु, भैंडा, बाखामा खोरेत, मुखेत, पखाला, रगत पिसाव गर्ने, पातलो दिसा गर्ने रोगले मर्ने	4	3	3	36
	कुखुराहरुमा कुभिने, बाउंडिने, च्याल छाड्ने, पाखाला लाग्ने लक्षणका रोगले धेरै कुखुराहरु मर्ने गरेको	4	4	4	64
मानव रोग	भाडापखाला, टाईफाइड, भाईरल ज्वरो, छाला चिलाउने, आखा पाक्ने, प्रेसर, जस्ता रोगहरु बढ्दै गएको	4	4	3	48
	कोभिड १९ ले मान्छे संक्रमण बढ्दै गएको र मर्ने	4	2	3	24

प्रकोप	असर तथा प्रभावहरू	असरको गम्भिरता	प्रकोप हुन सक्ने सम्भावना	असरको सम्भावना	स्कोर
पहिरो भू-क्षय तथा	घरगोठ, चर्पीमा क्षती भएको परिवार विस्थापित हुने अवस्थामा	4	4	3	48
	खानेपानीका मुहान, पाईपमा क्षती	4	4	3	48
	सडकमा क्षति, मोटर मात्र गुड्न सक्ने अवस्थामा	4	4	3	48
	सिंचाई कुलो क्षती	4	4	3	48
	वन क्षेत्रमा रहेका वनस्पति र प्रजातिहरूमा क्षति भएको	4	4	3	48
	कृषियोग्य जमीनमा क्षति	3	4	2	24
	विद्यालय जोखिममा	3	4	2	24
हावाहुरी	घरहरू, गोठहरू क्षति गर्ने गरेको र घट्टहरूमा क्षति	4	4	3	48
	विद्यालयहरूको छाना उडाउने गरेको, पठनपाठन प्रभावित, मर्मतका काममा खुला मैदानमा कक्षा संचालन गरेको	4	4	3	48
	कृषि बाली, फलफुल, अन्न बाली, वनप्रजातिको फुल, फलहरू नाश गर्ने, मकैबारीका मकैहरूमा क्षति पुगेको र रुखका हाँगाहरूमा क्षति	4	4	3	48
आगलागी/वन डढेलो	गोठ, घर सबै जलेको	4	3	2	24
	पशुचौपाया मरेको तथा घाईते भएको	4	3	2	24
	वन क्षेत्रमा रहेका वनस्पति र प्रजातिहरूमा क्षति	4	4	3	48
मिचाहा प्रजाति	रैथाने घाँस प्रजातिहरू लोप	4	3	2	24
	पाखो वारी तथा खेतहरूमा अनावश्यक फारहरूले गर्दा कृषि उत्पादनमा कमी	4	3	3	36
	वोटविरुवाको वृद्धि विकासमा असर	3	3	2	18
	चरण क्षेत्रको अभाव भएको	3	3	1	9
असिनापानी	प्रत्येक वर्ष गहुँ मकै, तोरी, केराउ, सिमी बोडी मा क्षती, कयौं वर्ष गहुँ नै भित्र्याउन नपाएको, सुखेत नेपालगञ्जदेखि अन्न बोकेको	3	3	2	18
	तरकारी बाली, फलफुल बाली, वनस्पति र वन्यजन्तुहरूमा क्षति	3	3	1	9
वाढी	जमीन कटान भई खोला वरिपरिका घरहरू, सिंचाई कुलो, घट्ट लगायतका भौतिक पूर्वाधारहरूमा क्षति	4	3	1	12
	मान्छे मर्नु तथा घाईते	4	3	2	24
	पशुचौपाया मर्नु तथा घाईते	2	2	2	8
चट्याङ्ग	मान्छे मर्ने तथा घाईते हुने	3	3	3	27
	पशुचौपाया मर्ने तथा घाईते हुने	4	3	2	24
	घर, गोठमा आगलागी हुनु	4	3	2	24
	पिपलको रुखमा क्षती	4	2	1	8
	डाँडागाउँ लगायत अन्य स्थानहरूमा सोलार प्यानल विग्रनु र विद्युत आपूर्ति बन्द हुनु	4	3	3	36
	रेडियो, टि.मि, मोबाईल, नष्ट हुनु र सम्पूर्ण विद्युतीय सामान विग्रीनु	4	3	3	36
	खाद्य संकट	खाद्यको उपलब्धता कमी	3	3	3
	कुपोषणको शिकार	3	3	3	27
	विभिन्न पेशाका पेशाकर्मीहरूको मनोबल गिर्नु	3	4	3	36

प्रकोप	असर तथा प्रभावहरु	असरको गम्भिरता	प्रकोप हुन सक्ने सम्भावना	असरको सम्भावना	स्कोर
	संवेदनशील अवस्था बाल्यकाल, गर्भावस्था तथा वृद्ध उमेरमा पोषण कमी हुनु	4	4	4	64
	पशुपंछीका दाना उपलब्धता असहज	3	3	2	18

तालिका १८ : बढा ८ को प्रकोपको अवस्था तथा अनुकुलनका प्रयासहरूको विश्लेषण

प्रकोप	असर तथा प्रभावहरु	असरको गम्भिरता	प्रकोप हुन सक्ने सम्भावना	असरको सम्भावना	स्कोर
खडेरी	पानीका मुहानहरूमा पानीको कमी	4	4	4	64
	खडेरीका कारण समयमा बालीनाली नलाग्दा उत्पादनमा हास	4	4	4	64
	पिउने पानी, सिँचाईको अभाव भएको	4	4	4	64
	फलफुल बाली र तरकारी बालीहरूको उत्पादनमा कमी	4	4	4	64
	घाँस, डाले घाँसहरूको उत्पादन घट्दै जाँदा पशु आहारमा कमी	4	4	3	48
	रैथाने वन पैदावरहरु, जडीबुटीहरूको हास हुनुका साथै वन्यजन्तुहरु बसाई सराई गर्नुका साथै लोप	4	4	3	48
	आगलागी र मिचाहा प्रजातिको वृद्धि	4	4	3	48
कृषि रोग	अन्न बालीहरूमा हुसी, डडुवा, पहेंलो हुने, जरा कुहिने, सिन्दुरे, पोके, फल कम लाग्ने रोगहरूले अन्न बाली उत्पादनमा हास	4	4	4	64
	रैथाने अन्न बाली, तरकारी बाली, मसला बालीहरूमा रोग किराको कारण उत्पादन कमी हुनुका साथै केही प्रजातिहरूको विउविजन हराएको	4	4	4	64
	सबै खालका कृषि बालीहरूमा जरा, पात, विरुवा, गुदी, टुप्पा खाने किराहरु (बँशेलु, चुर्ना, फटयाडग्रा, कमिला) हरू वृद्धि भई कृषि उत्पादनमा क्षति	4	3	3	36
पशु रोग	गाई, गोरु, भैँडा, बाख्रामा खोरेत, मुखेत, पखाला, रगत पिसाव गर्ने, पातलो दिसा गर्ने रोगले मर्ने	4	3	3	36
	कुखुराहरूमा कुभिने, बाउँडिने, च्याल छाड्ने, पाखाला लाग्ने लक्षणका रोगले धेरै कुखुराहरु मर्ने गरेको	4	3	3	36
	मुख्याना, भ्यागुते, पखालाले बाख्रालाई नोक्सानी रेविजले कुकुर मर्ने गरेको, पट्के र चरचरेले भैँसीहरु मर्ने गरेको	4	4	4	64
मानव रोग	भाडापखाला, टाईफाइड, भाईरल ज्वरो, छाला चिलाउने, आखा पाक्ने, प्रेसर जस्ता रोगहरु बढ्दै गएको	4	4	3	48
	कोभिड १९ ले मान्छे संक्रमण बढ्दै गएको र मर्ने	4	2	3	24
पहिरो तथा भू-क्षय	मान्छे मरेका तथा घाईते	4	4	3	48
	घरगोठ, चर्पी, घट्टमा क्षती	4	4	3	48
	मुहान, पाईपमा क्षती	4	4	3	48
	सिँचाई कुलो क्षती	4	4	3	48

प्रकोप	असर तथा प्रभावहरु	असरको गम्भिरता	प्रकोप हुन सक्ने सम्भावना	असरको सम्भावना	स्कोर
	वन क्षेत्रमा रहेका वनस्पति र प्रजातिहरुमा क्षति भएको	4	4	3	48
	कृषियोग्य जमीनमा क्षति	3	4	2	24
हावाहुरी	घरहरु, गोठहरु र घट्टहरुमा क्षति	3	4	2	24
	विद्यालयहरुको छाना उडाउने गरेको, पठनपाठन प्रभावित, मर्मतका काममा खुला मैदानमा कक्षा संचालन गरेको	4	4	3	48
	कृषि बाली, फलफुल, अन्न बाली, वनप्रजातिको फुल, फलहरु नाश गर्ने र रूखका हाँगाहरुमा क्षति	4	4	3	48
आगलागी/वन डढेलो	घरमा क्षती	4	3	2	24
	पशुचौपाया मरेको तथा घाईते	4	3	2	24
	वन क्षेत्रमा रहेका वनस्पति र प्रजातिहरुमा क्षति	4	4	3	48
मिचाहा प्रजाति	रैथाने घास प्रजातिहरु लोप हुदै गएको	4	3	2	24
	पाखो वारी तथा खेतहरुमा अनावश्यक झारहरुले गर्दा कृषि उत्पादनमा कमी	4	3	3	36
	वोटविरुवाको वृद्धि विकासमा असर	3	3	2	18
	चरण क्षेत्रको अभाव	3	3	1	9
असिनापानी	अन्न बाली क्षति, प्रत्येक वर्ष गहुँ मकै, तोरी, केराउ, सिमी बोडी मा क्षती, कयौं वर्ष गहुँ नै भित्र्याउन नपाएको, सुर्खेत नेपालगञ्जदेखि अन्न बोकेको	3	3	2	18
	तरकारी बाली, फलफुल बाली, वनस्पति र वन्यजन्तुहरुमा क्षति	3	3	1	9
बाढी	खेतवारी, अन्नबाली र वनजंगलको क्षति	4	3	1	12
	जमीन कटान भई खोला वरिपरिका घरहरु, सिंचाई कूलो, घट्ट लगायतका भौतिक पूर्वाधारहरुमा क्षति	4	3	2	24
	मान्छे मर्नु तथा घाईते	2	2	2	8
	पशुचौपाया मर्नु तथा घाईते	3	3	3	27
चटयाङ्ग	मान्छे मर्ने तथा घाईते	4	3	2	24
	पशुचौपाया मर्ने तथा घाईते हुने, दुई घरको २२ बाखा मरेको	4	3	2	24
	घरगोठमा आगलागी हुनु	4	2	1	8
	सोलार प्यानल बिग्रनु र विद्युत आपूर्ति बन्द हुनु	4	3	3	36
	रेडियो, टि.मि, मोबाईल, नष्ट हुनु र सम्पूर्ण विद्युतीय सामान बिग्रनु	4	3	3	36
खाद्य संकट	खाद्यको उपलब्धता कम	3	3	3	27
	कृपोषणको शिकार	3	3	3	27
	विभिन्न पेशाका पेशाकर्मीहरुको मनोबल गिर्नु	3	4	3	36
	संवेदनशील अवस्था बाल्यकाल, गर्भावस्था तथा वृद्ध उमेरमा पोषण कमी हुनु	4	4	4	64
	पशुपंछीका दाना उपलब्धता असहज	3	3	2	18

३.२.१० जीविकोपार्जनका स्रोतहरु माथिको प्रभाव विश्लेषण

प्रत्येक जीविकोपार्जनका स्रोतहरु प्रत्येक प्रकोपले पारेको प्रभावसँग तुलना गरी क्षति पुऱ्याउँदैन, थोरै क्षति, केहि क्षति र धेरै क्षतिको आधारमा ०, १, २ र ३ अंक क्रमशः प्रदान गरी सोही बमोजिम विश्लेषण गर्नुका साथै भविष्यमा ती पुँजीको अवस्था कस्तो हुनेछ भनी तालिका १५ मा व्याख्या गरिएको छ ।

विवरण	नाम र रहेको स्थान	पहिरो तथा भू-क्षय	चट्याङ्ग	बाढी	आगलागी/ डडेली	खडेरी	हावाहुरी	असिनापानी	मिचाना प्रजाति	कृषि रोग	पशु रोग	मानव रोग	खाद्य संकट	कुल अङ्क	भविष्यको अवस्था (परिदृश्य) र गुणस्तर
भौतिक स्रोत															
मुख्य पक्की तथा आरसिसि पुल, कल्भर्ट तथा भोलुगे पुलहरू	तामे खोला (तोली र नारायण न.पा. जोड्ने), नौमुले, लोहरे खोला (नौमुले स्वास्थ्य चौकी र नौमुले बजार जोड्ने), बालुवाटार द्वारी र रापड जोड्ने), बालटार (द्वारी र बालटार जोड्ने), नौमुले,लोहरे खोला (सल्लेरी र नौमुले टुटेसिमल जोड्ने), लोहरे (चौराठा र विजौरा जोड्ने), भुर्सु (सल्लेरी र भुर्सु जोड्ने), तामे (तोली र सोत जोड्ने), कालिका टुसी (नौमुले र द्वारी जोड्ने), सल्लेरी (सल्लेरी र सल्लेरी जोड्ने)	३	०	३	०	०	१	१	०	०	०	०	०	५	कल्भर्ट तथा भोलुगे पुलहरूको आवश्यकतानुसार वृद्धि हुनेछ र आवतजावत सहज हुनेछ ।
विद्यालय	५५ सामुदायिक (प्रा.वि.३६, आ.वि.६, मा.वि.६), निजी (प्रा.वि. १, आ.वि.२), सामुदायिक बालविकास केन्द्र ४ बडा १- श्री नेपाल राष्ट्रिय प्रा.वि., तोलीडाँडा, श्री नेपाल राष्ट्रिय प्रा.वि., अबलतोली, श्री नेपाल राष्ट्रिय प्रा.वि., लेखतोली, श्री मा.वि, धनीगाउँ, भाङ्गघारी, श्री भवानी प्रा.वि., राईली, श्री भैरवनाथ प्रा.वि., तल्लोराईली, श्री हिमशिखर विद्या मन्दिर, पायोनियर भिजन ऐकेडेमी, बडा २- श्री तुल्सी मा.वि., नौफेरी, श्री नेपाल राष्ट्रिय आ.वि., आलेगाउँ, श्री विरेन्द्र आ. वि., निरगा, श्री महावै आ.वि., ठुलोचम्लाय, श्री ऐश्वर्य आ.वि., भावासैनी, श्री जनकल्याण प्रा.वि., गोरुजुरे, श्री भैरव आ.वि., धन्सार, श्री पिपलडाँडा बा.वि., लेखतोली, श्री दलित बा.वि., नौफेरी, बडा ३- श्री भैरव आ.वि., चम्लाय, श्री नेपाल राष्ट्रिय मा.वि., द्वारी, श्री सरस्वती	३	२	३	१	२	३	१	०	०	०	२	३	२०	पक्की संरचनाहरू बन्ने छन्, हावाहुरीको जोखिम घट्ने छ ।

विवरण	नाम र रहेको स्थान	पहिरो तथा भू-क्षय	चट्याङ्ग	वाढी	आगलागी/ डढेलो	खडेरी	हावाहुरी	असिनापानी	मिचाना प्रजाति	कृषि रोग	पशु रोग	मानव रोग	खाद्य संकट	कुल अङ्क	भविष्यको अवस्था (परिदृश्य) र गुणस्तर
	आ.वि., भाडेडाँडा, श्री बाल आ.वि., पोखरीडाँडा, श्री भरना आ.वि., छिहिरा, श्री बुलबुले आ.वि., भित्रिखोला, श्री नेपाल राष्ट्रिय आ.वि., जैसीडाँडा, श्री बाल आ.वि., काप्रेखोला, श्री भगवती जनता आ.वि., सम्मेनी, बडा ४- श्री कालिका मा.वि., बाङ्गे, श्री बराह आ.वि., भुतियादह, श्री महेन्द्र आ.वि., चेप्टे, श्री प्रगतीशील बाल विकास केन्द्र चेप्टे, फुसेडाँडा, श्री बालशितल आ.वि., उतिसेनी, श्री नेपाल राष्ट्रिय आ.वि., भरभरे, श्री नेपाल राष्ट्रिय आ.वि., डाँडागाउँ, बडा ५- श्री फुलबारी आ.वि., नौलाथर, श्री गेताभैरव आ.वि., सालडाँडा, श्री लालीगुराँस आ.वि., नौगाउँ, श्री भैरवनाथ आ.वि., भित्रिखोला, लिटिल ऐन्जलस् बोर्डिङ्ग स्कुल, बडा ६- श्री भैरवस्थान आ.वि., तल्लो नाउली, श्री चौतारा आ.वि., भलायोडाँडा, श्री गोगनपानी आ.वि., गोगनपानी, श्री जनता आ.वि., माथिल्लो नाउली, श्री शिवशक्ति मा.वि., सल्लेरी, बडा ७- श्री नेपाल राष्ट्रिय मा.वि., डाँडागाउँ, पैती, श्री जगन्नाथ आ.वि., राँका, श्री सन्तोषी आ.वि., जरीखाना, बडा ८- श्री नेपाल राष्ट्रिय आ.वि., श्री गौतमबुद्ध प्रा.वि., श्री जगन्नाथ प्रा.वि., श्री बसन्त प्रा.वि., श्री जनज्योति प्रा.वि., श्री खाँडा प्रा.वि., श्री मलु प्रा.वि., श्री मा.वि., गिरखानी, श्री पञ्चकोशी निकेतन														
कलेज	अरनिको मा.वि. गिरखानी, चौराठा र भैरव उच्च मा.वि., नौमुलेमा उच्च शिक्षा (१०+२)को कक्षा संचालन) ५८१ विद्यार्थी ९९४ विद्यार्थी	२	१	२	१	२	३	१	०	०	०	२	३	१७	पक्की संरचनाहरु बन्ने छन्, हावाहुरीको जोखिम घट्ने छ।

विवरण	नाम र रहेको स्थान	पहिरो तथा भू-क्षय	चट्याङ्ग	चाढी	डागलागी/ डढेलो	खडेरी	हावाहुरी	असिनापानी	मिचाहा प्रजाति	कृषि रोग	पशु रोग	मानव रोग	खाद्य संकट	कुल अङ्क	भविष्यको अवस्था (परिदृश्य) र गुणस्तर
विद्यमान सडक सञ्जाल	१०५ कि.मि सधै गाडी नचल्ने तामेखोला देखि नौमुले ५ कि.मि ८ मि वडा नं. १, नौमुले देखि रापट ३ कि.मि ६ मि वडा नं.१, वडा नं. २, नौमुले देखि कालिका ६ कि.मि ६ मि वडा नं. १ देखि वडा नं. ४, नौमुले देखि द्वारी ६ कि.मि ६ मि वडा नं. १ देखि वडा नं. ३, पक्की तथा कालोपत्रे नौमुले बजार १ कि.मि ८ मि वडा नं.१ र वडा नं. ५, नौमुले देखि सल्लेरी ६ कि.मि. ६ मि वडा नं. १ देखि वडा नं. ६, नौमुले देखि पैती ८ कि.मि. ६ मि वडा नं. १ देखि वडा नं. ७, नौमुले देखि चौराठा ८ कि.मि. ६ मि वडा नं. १ देखि वडा नं. ८ लगायतका अन्य सहायक ग्रामिण सडकहरु	३	१	३	०	०	०	३	०	०	०	०	१	११	प्राविधिक अध्ययनानुसार सडकहरु बन्ने छन्, स्तरोन्नती हुनेछ।
निर्माणाधीन सडकहरु	सहायक ग्रामिण कच्ची तथा धुले सडकहरु, सबै वडाहरुमा (२५० कि.मि. लम्बाई र ६ मि चौडाईका)	३	१	३	०	०	०	३	०	०	०	०	१	११	प्राविधिक अध्ययनानुसार सडकहरु बन्ने छन्, स्तरोन्नती हुनेछ,
	कालो पत्रे सडकहरु (३ कि.मि. लम्बाई र ८ मि चौडाई)	३	१	३	०	०	०	३	०	०	०	०	१	११	प्राविधिक अध्ययनानुसार सडकहरु बन्ने छन्, स्तरोन्नती हुनेछ।
संचालनमा रहेका हाईड्रोपावर/ पावरहाउस	द्वारी सानो जलविद्युत आयोजना, द्वारी (३.७५ मेगावाट)	३	२	३	०	०	०	३	०	०	०	०	१	११	हाईड्रोकम्पनीहरुले थप योजनाका पहल गर्नेछन्, विद्युतको सहज आपूर्ति हुनेछ।
	अप्पर लोहोरे सानो जलविद्युत आयोजना, द्वारी	३	२	३	०	०	०	३	०	०	०	०	१	११	हाईड्रोकम्पनीहरुले थप योजनाका पहल गर्नेछन्, विद्युतको सहज आपूर्ति हुनेछ।
	पदमखोला सानो जलविद्युत आयोजना, पदमखोला (४.८ मेगावाट)	३	२	३	०	०	०	३	०	०	०	०	१	११	हाईड्रोकम्पनीहरुले थप योजनाका पहल गर्नेछन्, स्थानियहरुलाई विद्युतको सहज आपूर्ति हुनेछ।

विवरण	नाम र. रहेको स्थान	पहिरो तथा भूक्षय	चट्याङ्ग	वाढी	आगलागी/ डढेलो	खडेरी	हावाहुरी	असिनापानी	मिचौहा प्रजाति	कृषि रोग	पशु रोग	मानव रोग	खाद्य संकट	कुल अङ्क	भविष्यको अवस्था (परिदृश्य) र गुणस्तर
स्वास्थ्यचौकी	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, नौमुले १, पुलवजार, तोली स्वास्थ्यचौकी, तोली, स्वास्थ्य ईकाइ, धनीगाउँ, वडा १, बालुवाटार स्वास्थ्य चौकी, बालुवाटार, निरगा स्वास्थ्य ईकाइ, कागते, वडा २, द्वारी स्वास्थ्यचौकी, द्वारी, वडा ३, बाँझे स्वास्थ्यचौकी, बाँझे, वडा ४, सल्लेरी स्वास्थ्यचौकी, सल्लेरी, वडा ६, पैती स्वास्थ्यचौकी, पैती, वडा ७, चौराठा स्वास्थ्यचौकी, चौराठा, वडा ८ । ८ वटा वडाका ७ वटा स्वास्थ्य चौकीहरुमा प्रसुती गृह संख्या ७	३	२	३	१	१	३	३	०	०	०	०	१	१७	अस्पतालको संचालन हुनेछ, महत्यपूर्ण शल्यक्रिया लगायतका स्वास्थ्य सेवा गाउँ मै पाईनेछ ।
मानविय स्रोत															
डाक्टर	एक जनाको एम.बि.बि.एस कोटा	१	१	१	०	१	०	०	०	१	१	३	२	११	एम डि सहितका कोटा बढ्ने छ
महिला स्वास्थ्य स्वयमसेविका	गाउँपालिकाभरी ७८ जना	२	१	२	२	१	०	०	०	१	१	३	२	१५	महिला स्वास्थ्य स्वयमसेविकाको सीप विकास हुँदै जानेछ ।
शिक्षक/शिक्षिका गाउँपालिकाभरी (१०२/५२)१५४)	गाउँपालिकाभरी (स्वीकृत दरबन्दी) ३५/६ (स्थायी), ३६/१८ (अस्थायी)	१	१	१	०	१	१	०	०	१	०	२	२	१०	सीप तथा व्यक्तित्व विकास हुनेछ।
	गाउँपालिकाभरी (राहत दरबन्दी) (३१/२८)	१	१	१	०	१	१	०	०	१	०	२	२	१०	सीप तथा व्यक्तित्व विकास हुनेछ।
	गाउँपालिकाभरी (निजि स्रोत) (४/०)	१	१	१	०	१	१	०	०	१	०	२	२	१०	सीप तथा व्यक्तित्व विकास हुनेछ।
तालिम प्राप्त सिकर्मी (१०५)	गाउँपालिकाभरी	१	१	१	०	१	१	०	०	१	०	२	२	१०	तालिम प्राप्त सिकर्मीको वृद्धि हुनेछ ।
तालिम प्राप्त डकर्मी (७७)	गाउँपालिकाभरी	१	१	१	०	१	१	०	०	१	०	२	२	१०	तालिम प्राप्त डकर्मीको वृद्धि हुनेछ ।
अन्य तालिम प्राप्त (३७)	गाउँपालिकाभरी	१	१	१	०	१	१	०	०	१	०	२	२	१०	तालिम प्राप्त जनशक्तिको वृद्धि हुनेछ ।
सामाजिक संरचना															

विवरण	नाम र रहेको स्थान	पहिरो तथा भू-क्षय	चट्याङ्ग	बाढी	आगलागी/ डढेलो	खडेरी	हावाहुरी	असिनापानी	मिचाना प्रजाति	कृषि रोग	पशु रोग	मानव रोग	खाद्य संकट	कुल अङ्क	भविष्यको अवस्था (परिदृश्य) र गुणस्तर
	महिला समुह, युवा क्लब, सहकारी संस्था	१	१	१	२	१	१	०	०	१	०	०	२	१०	सामाजिक संरचनाहरु मजबुत हुनेछ ।
आर्थिक स्रोत (नौमुले गा.पा.को कार्यालय,२०७५)															
व्यापार व्यवसाय	किनारा पसल तथा व्यवसायी (१०३)	१	१	१	२	१	१	०	०	१	०	०	२	१०	व्यापार व्यवसायहरुमा वृद्धि हुनेछ ।
	खाजाघर तथा चिया पसल (६०)	१	१	१	२	१	१	०	०	१	०	०	२	१०	व्यापार व्यवसायहरुमा वृद्धि हुनेछ ।
	दुग्ध व्यवसायी (२५)	१	१	१	२	१	१	०	०	१	२	०	२	१२	व्यापार व्यवसायहरुमा वृद्धि हुनेछ ।
	बंगुर पालन (१६)	१	१	१	२	१	१	०	०	१	०	०	२	१०	व्यापार व्यवसायहरुमा वृद्धि हुनेछ ।
	माछामासु पसल, व्यवसायी(१५)	१	१	१	२	१	१	०	०	१	०	०	२	१०	व्यापार व्यवसायहरुमा वृद्धि हुनेछ ।
	होटल व्यवसायी (१२)	१	१	१	२	१	१	०	०	१	०	०	२	१०	व्यापार व्यवसायहरुमा वृद्धि हुनेछ ।
	टेलर्स (११)	१	१	१	२	१	१	०	०	१	०	०	२	१०	व्यापार व्यवसायहरुमा वृद्धि हुनेछ ।
	क्लिनिक तथा औषधी व्यवसायी (१०)	१	१	१	२	१	१	०	०	१	०	०	२	१०	व्यापार व्यवसायहरुमा वृद्धि हुनेछ ।
	ढुवानी सेवा (७)	१	१	१	२	१	१	०	०	१	०	०	२	१०	व्यापार व्यवसायहरुमा वृद्धि हुनेछ ।
	तरकारी तथा फलफूल व्यवसायी (६)	१	१	१	२	१	१	०	२	२	०	०	३	१४	व्यापार व्यवसायहरुमा वृद्धि हुनेछ ।
	सुनचाँदी व्यवसायी (५)	१	१	१	२	१	१	०	०	१	०	०	२	१०	व्यापार व्यवसायहरुमा वृद्धि हुनेछ ।
	भाडा व्यवसायी (५)	१	१	१	२	१	१	०	०	१	०	०	२	१०	व्यापार व्यवसायहरुमा वृद्धि हुनेछ ।
	फर्निचर (५)	१	१	१	२	१	१	०	०	१	०	०	२	१०	व्यापार व्यवसायहरुमा वृद्धि हुनेछ ।
	अटो वर्कसप (३)	१	१	१	२	१	१	०	०	१	०	०	२	१०	व्यापार व्यवसायहरुमा वृद्धि हुनेछ ।
बैंक	एन. एम. वि. बैंक लिमिटेड, नौमुले (१)	१	१	१	२	१	१	०	०	१	०	०	२	१०	आधुनिक बैंकिङ्ग पहुँच वृद्धि हुनेछ ।
सहकारी/वित्तिय संस्था (२७)	शिवशक्ति स्वा. व.तथा ऋण स.सं.लि. सल्लेरी, जनसेवा स्वा.व.तथा ऋण स.सं.लि. चौराठा, सृजनसिल स्वा.व.तथा ऋण स.सं.लि. तोली, नव जागरण व.तथा ऋण स.सं.लि. तोली, भुकुटी महिला विकास व.तथा	१	१	१	२	१	१	०	०	१	०	०	२	१०	सहकारी/वित्तिय संस्थाहरुको संख्या वृद्धि हुनेछ, आधुनिक वित्तिय कारोबारमा सबैको पहुँच पुग्नेछ ।

विवरण	नाम र रहेको स्थान	पहिरो तथा भू-क्षय	चट्याच	बाढी	आगलापी/ डढेलो	खडेरी	हावाहुरी	असिनापानी	भिचाहा प्रजाति	कृषि रोग	पशु रोग	मानव रोग	खाच संकट	कुल अक्षक	भविष्यको अवस्था (परिदृश्य) र गुणस्तर
	ऋण स.सं.लि. चौराठा, हिमचुली ब.तथा ऋण स.सं.लि. नौमुले, लालीगुराँस ब.तथा ऋण स.सं.लि. बालुवाटार, इजिसात्मुले कृषि तथा जडिबुटी स.सं.लि. चौराठा, नमुना दियालो कृषि स.सं.लि. तोली, लालीगुराँस दियालो कृषि स.सं.लि. नौमुले, लेकाली कृषि स.सं.लि. तोली, बुलबुले भरना कृषि स.सं.लि. द्वारी, हिउँछहरा कृषि स.सं.लि. कालिका, नौमुले भैरव लघुउद्यमी कृषि स.सं.लि. द्वारी, नवज्योति हिमालय कृषि तथा पशुपालन स.सं.लि. सल्लेरी, वरचुली कृषि स.सं.लि. बालुवाटार, तीनचुले कृषि स.सं.लि. कालिका, हिमालय उपभोक्ता स.सं.लि. बालुवाटार, नौमुले उपभोक्ता स.सं.लि. नौमुले, बुलबुले उपभोक्ता स.सं.लि. द्वारी, याम महावु जडिबुटी उत्पादन तथा प्रशोधन स.सं.लि. बालुवाटार, तीनचुले जडिबुटी उत्पादन स.सं.लि. द्वारी, गौतम बुद्ध कृषि स.सं.लि. द्वारी, सवैको उज्यालो गामिण विद्युत स.सं.लि. तोली, पिपल चौतारी पशुपालन स.सं.लि. तोली, नवज्योति दियालो कृषि स.सं.लि. सल्लेरी, श्री द्वारी उपभोक्ता स.सं.लि. द्वारी														
प्राकृतिक श्रोत															
खेतीयोग्य भूमी	सवै वडामा (४९.८२५२८ वर्ग कि.मि.)	३	०	३	१	३	१	३	३	३	१	१	३	२५	शहरीकरण सँगै जमिनहरु घडेरीमा परिणत र प्रदुषित हुनेछ ।
नदिनाला/पानी का स्रोतहरु (मुख्य ३ खोला: लोहोरखोल,	वडा नं. १- लोहोरखोला, ठाडोखोला, वैरीखोला, वडा नं. २- ठाडोखोला, स्कुलखोला, लोहोरखोला, निरगाखोला, भावसैनीखोला, भीरखोला, भेरीखोला, छेरछेरखोला, वडा नं. ३- लोहोरखोला, द्वारीभरना, द्वारीखोला, वडा नं. ४-	३	०	३	०	३	०	२	२	१	१	२	१	१८	पानीको बहुउपयोगले खोलामा पानीको उपलब्धता कम हुने, बढ्दो शहरीकरण सँगै प्रदुषणको जोखिम

विवरण	नाम र रहेको स्थान	पहिरो तथा भू-क्षय	चट्याङ्ग	बाढी	आगलागी/ डडेढो	खडेरी	हावाहुरी	असिनापानी	मिचौहा प्रजाति	कृषि रोग	पशु रोग	मानव रोग	खाद्य संकट	कुल अङ्क	भविष्यको अवस्था (परिदृश्य) र गुणस्तर
द्वारीखोला, पदमखोलाका अन्य सहायक खोलाहरु हुन् ।)	पदमखोला, भित्रिखोला, दरबारेखोला, आलेखोला, भुतुखोला, सेपेखोला, भयनखोला, बडा नं. ५- पदमखोला, लोहोरेखोला, गजमाली, घट्टेखोला, दुनदुरेखोला, बडा नं. ६- लोहोरेखोला, बग्नखोला, ठुलाखोला, घट्टेखोला, आटाखोला, गुरुङ्गखोला, मानधाराखोला, पुरनखोलन, सिलाडीखोला, ताउलेखोला, वासपानीखोला, भलायोडाँडाखोला, टाटेखोला, वस्नेतखोला, कचेरीखोला, बडा नं. ७- ठुलाखोला, गाडखोला, भीरपानीखोला, थाईसातमुले तिरपानी खोला, देउलभरना, बडा नं. ८- जिग्मीखोला, साखोला, डाँडखोला, डुङ्गाखोला, गाडखोला, काँडाखोला														
<p>जैविक विविधता/ वन जङ्गल/ वन्यजन्तु/ जडीबुटी/ गैह्र काष्ठ वनजन्य उत्पादनहरु (NTFP) IUCN को रातो किताबमा (IUCN Red List), CITES र राष्ट्रिय वन तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन अन्तर्गत माछा, सरिसृप, चराचुरुङ्गी, स्तनधारी जीवहरु पाईन्छन् । जैविक विविधताको दृष्टिकोणबाट अत्यन्तै संवेदनशिल स्थान (Biodiversity Hotspot), वर्तमान पर्यटन गन्तव्य स्थानहरु संगको आवद्धता सहित पर्यटन संभाव्यताको आधारमा समुदायमा आधारित संरक्षणको उपयुक्त कार्यक्रमहरु र निश्चित क्षेत्र निर्धारण गर्नुपर्ने देखिन्छ ।</p>															
सामुदायिक वन	बडा १- बाघमारे खोरीमा सा.व. लेखतोली, नौलो सा.व. लेखतोली, खालडाँडा सा.व. लेखतोली, बात्थला सा.व. लेखतोली, असौजे सा.व. लेखतोली, सल्लेरी गुरुवेगैरा सा.व. लेखतोली, ठुलोढुङ्गा सा.व. लेखतोली, तल्लोपानी सा.व. लेखतोली, बाघखोर सा.व. खजुरीबाघखोर, धैरेनी काउछ्छाघारी सा.व.भुर्सु, ठाडोखोला सा.व. ठाडोखोला, बारफेरे बान्थला सा.व. राईली, तुसारेघारी सा.व. धनीगाउँ, चैतेपानी सा.व. राईली, रानीवन सा.व., मालिङ्गेगैरा सा.व., घट्टेखोला सा.व., देविस्थान सा.व., तोली सा.व., बडा २-जुगेपानी ठाडोखोला सा.व., ताल बाजे सा.व., पाटन सा.व. बालुवाटार, पाखुरे सा.व.	२	१	२	३	३	१	१	३	१	१	०	०	१८	जैविक विविधताको दृष्टिकोणबाट अत्यन्तै संवेदनशिल स्थान, वर्तमान पर्यटन गन्तव्य स्थानहरु संगको आवद्धता सहित पर्यटन संभाव्यताको आधारमा समुदायमा आधारित संरक्षणको उपयुक्त कार्यक्रमहरु र निश्चित क्षेत्र निर्धारण भएको हुनेछ, खोज अनुसन्धान बढ्ने छ-भने जैविक विविधता तथा वन्यजन्तुको बासस्थानको खण्डीकरण, हुने, दुर्लभ वन्यजन्तुहरु लोप हुने संभावना पनि

विवरण	नाम र रहेको स्थान	पहिलो तथा भू-क्षय	चट्याङ्ग	बाढी	आगलापी/ डढेलो	खडेरी	हावाहुरी	असिनापानी	मिचाहा प्रजाति	कृषि रोग	पशु रोग	मानव रोग	खाद्य संकट	कुल अङ्क	भविष्यको अवस्था (परिदृश्य) र गुणस्तर
	भुरुङ्गे, सम्मेनी ठाडोखोला, आलेगाउँ, थानडाँडा, लेखतोली, महाबु, लालिगुराँस, वडा ३- वतासेडाँडा, घुरसेनी, राईली, चरीपानी, भरना, राम्चे, मान्देखोला सल्लेरीडाँडा, वडा ४- ओखरेनी, सानो दरबारे, सरबारी, बुकेनी, वडा ५-मौवाघारी, भित्रिखोला, जुरेदुङ्गा, नौलाथर, सालडाँडा, सालडाँडा, सम्मेनी गुराँसे, सम्मेनी, वथला, नौगाउँ, विलाउनेडाँडा, सालकोट, रानीवन (वडा ५ र ६), भैरवथान गोगनपानी (वडा ५ र ६) वडा ६- विराउटा, भलायेडाँडा, ठुलो वन, लुसमपाखा, लोगाने (वडा ६ र ७) विसाउने पाखो, भगेनी पाखो, रपट, पातीघारी, छाहरे पाखा वडा ७- हरियाली देउराली, वडा ८- लेकाली, गिरखानी, चौबारी, गाग्रे, सालटाकुरी, खरखरे, भुत्याहा चिसापानी														उत्तिकै हुन्छ । २५७६.१५७ हेक्टरमा ६१ सा.व. छन् ।
काबुलियती वन	३८.९८ हेक्टर क्षेत्रफलमा ७ का. व. छन् । उच्चनदुङ्गा, मौरीघार, तोरीखेत, सातमुले लगायतका अन्य तीन का.व.	२	१	२	३	३	१	२	३	२	१	०	०	२०	
वन्यजन्तु	कस्तुरी मृग, कालो भालु, मृग, झारल, घोरल, थार जस्ता स्तनधारी जनावरहरु छन् । च्याखुरा, कालो तिन्ना, पिउरा, मुनाल, फोकास, डाँफे, लुईचे, बाँडाइ, चील, हाडफोर, हिमाली गिद्ध, कुथुके, काकिर, रुपी, कल्चौडे, भंगेरा, टिकटिके, लगायतका चराचुरुङ्गीहरु छन् ।	२	१	२	३	३	१	२	३	१	२	०	१	२१	
जडीबुटी/ गैड काष्ठ वनजन्य उत्पादनहरु (NTFP)	विष, बोजो, केतुकि, जिम्बु, कुरिलो, ठुलो औषधी, कोईरालो, पाखनवेद, भाङ्गो, आकाशवेली, हातेजडी, लोक्ता, निगालो, पन्युच्याउ, अल्लो, ठोटने, गुच्चीच्याउ, भुल्ले/जटामसी, सतुवा, कुटकी, पिप्ला, खिरौला	१	०	१	३	३	१	२	३	१	१	०	०	१६	जडीबुटीहरुको व्यवसायिक रूपमा संकलन हुने गरेको र उत्पादन खतरा अवस्थामा रहेका छन् तीमध्ये हातेजडीलाई पूर्ण प्रतिबन्धित

विवरण	नाम र रहेको स्थान	पहिरो तथा भू-क्षय	चट्याङ्ग	बाढी	आगलागी/ डढेलो	खडेरी	हावाहुरी	असिनापानी	मिचाना प्रजाति	कृषि रोग	पशु रोग	मानव रोग	खाद्य संकट	कुल अङ्क	भविष्यको अवस्था (परिदृश्य) र गुणस्तर
	पदमचाल, गुर्जो, टिम्बुर														सुचीमा राखे तापनि गैरकानुनी कारोबार हुने गरेको पाईयो । जडिबुटीहरु उपयोगीता र बजारिकरणमा जोड दिनुपर्ने देखिन्छ ।

नौमुले गाउँपालिकाको जीविकोपार्जनका स्रोतहरूमा प्रभाव विश्लेषण गर्दा जलवायुजन्य जोखिमसँग सामना गर्न सक्ने साधन स्रोत तथा क्षमता प्रयाप्त मात्रामा भएको पाइँदैन । नौमुले गाउँपालिकामा जलवायुजन्य जोखिमको सामना गर्नको लागि दक्ष मानव शक्तिको कमी भएको देखिन्छ । नौमुले गाउँपालिका खडेरी, पहिरो/भूक्षय, बाढीको जोखिमका हिसाबले बढि संकटासन्न देखिन्छ । उल्लेखित प्रकोपको सामना गर्नको लागि गाउँपालिका भित्रका स्रोतहरू जस्तै भौतिक स्रोतहरू विद्यालय सबैभन्दा बढी बाटो, सिचाई, खानेपानी, प्राकृतिक स्रोतमा खेतीयोग्य जमिनहरू, खोलानाला र वन तथा जैविक विविधता बढी संवेदनशील रहेको पाइँयो । यस्तै मानवीय स्रोतमा महिला स्वास्थ्य स्वयंसेवी बढी संकटासन्न रहेको पाइँयो । आर्थिक स्रोतमा खेती तथा पशुपालन र यसमा आधारित व्यापार व्यवसायमा बढी जोखिम रहेका पाइँयो । सबै स्रोतहरूमा खडेरी, पहिरो/भूक्षय, बाढीको प्रभाव परेको पाइँयो । यसका साथसाथै खेतीयोग्य जमिनहरू, खोलानाला र वन तथा जैविक विविधतामा मिचाहा प्रजाति र वनमा डढेलोको प्रभाव परेको पनि पाइँयो ।

३.२.११ विषयगत क्षेत्रमा पारेको प्रभाव

परीमार्जित स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको खाका २०७६ ले दस वटा विषयगत क्षेत्र र यस विधिबाट नौमुले गाउँपालिकामा विगत ३० वर्षमा जलवायुमा देखिएको परिवर्तनले विभिन्न क्षेत्रगत प्रभाव तथा हालको अवस्था र भविष्यको अनुमान प्रस्तुत गरिएको छ । पहिलेको अवस्थाबाट वर्तमान अवस्थामा भएको परिवर्तन र भविष्यमा पार्न सक्ने नकारात्मक असरको चित्रण गरिएको छ । जसले जलवायु परिवर्तनको असरबाट अनुकूलन हुन गर्नुपर्ने कामहरूको प्राथमिकीकरण र लेखाजोखा गर्न मद्दत भएको छ ।

तालिका २० : विषयगत क्षेत्रमा पारेको प्रभाव

३० वर्ष अगाडीको अवस्था	हाल सम्म महसुस गरेको प्रभाव	भविष्यको अनुमान	महिला तथा बालबाहिरकामा पर्न सक्ने प्रभाव
कृषि तथा खाद्य सुरक्षा			
यो अन्तरालमा यस क्षेत्रमा द्वन्द्वको प्रभाव बढी रहेकाले श्रमजिवि युवाहरू युद्धमा होमिएको र केहीले घर छाडेकाले खेतबारीमा अन्न कम लगाउने गरेको र उत्पादनमा कमी भएको थियो । खोरिया खेतीको प्रचलन थियो । मलको प्रयोग कम हुन्थ्यो । वर्षाको पानीमा भर पर्नु पर्ने हुन्थ्यो । सिचाईको सुविधा थिएन । स्थानिय उत्पादनहरूमा मात्र पहुँच थियो । पहिला पनि	खाद्यान्न वालीसँगै नगदे वालीको प्रवर्द्धन गर्ने प्रयास भएको छ । कृषि, जैविक विविधीकरण व्यवस्थापन तथा जमिन व्यवस्थापनको तालिम भएको छ । रासायनिक मलको प्रयोग कम हुने गरेको छ, केही स्थानहरूमा सिचाई सुविधा पुगेको छ । कृषि समूह र कृषि सहकारीका सदस्यहरूको क्षमता विकास, सशक्तिकरण भएको छ । पक्की गोठहरू निर्माण भएका छन् । गोठसुभारका कार्यक्रमहरू संचालनमा छन् । पशु तथा खाद्यान्न विमाको अवधारणा सुरु भएको छ । खाद्यसुरक्षामा	भू-क्षमता अनुसारको भू-उपयोग सम्बन्धि प्राविधिक तालिम पाएका हुनेछन् । खडेरी थेंगे वाली वितरण भएको हुनेछ । खाद्य सामग्री भण्डारण, तरकारी तथा फलफुल संकलन केन्द्र, सामुदायिक चल्ला उत्पादन केन्द्रको स्थापना हुनेछ । पशु तथा खाद्यान्न विमा सबैले गरेका हुनेछन् । गाउँपालिकाले खाद्य बजार तथा उद्योग निरीक्षण अनुगमन कार्यमा पनि जोखिममा आधारित निरीक्षण (Risk Based Inspection) प्रणाली अवलम्बन गरेको हुनेछ ।	चाउचाउ, फ्रुटी, चिसो पियपदार्थहरूको प्रयोगले सबैमा नकारात्मक प्रभाव पर्न सक्छ । दूषित खाद्य पदार्थको उपभोगबाट उत्पन्न हुने रोगहरूको फैलावट बढ्नेछ । सुनौला हजार दिनका आमाहरू सुरक्षित पोषण नपाएर कमजोर हुने, गर्भमै बच्चा मर्ने, रक्तअल्पता

गरागरा बनाएर खेती गर्ने चलन रहेको थियो	पोषणको कुरा बुझेका छन् । यद्यपि शहरीकरण सँगै दूषित खाद्य पदार्थको उपभोगबाट बढेको छ ।		हुने जस्ता समस्याबाट ग्रसित हुनेछन् । बच्चाहरु कुपोषित हुन सक्नेछन् ।
वन, जैविक विविधता तथा जलाधार संरक्षण			
खुल्ला चोरीशिकारी हुने गरेको थियो । थुप्रै वन्यजन्तु जस्तै ओतहरु देखिने गरेको थियो । स्थानियहरु गैरकाष्ठ पैदावार तथा जडिवुटी विक्रि गर्न नेपालगञ्जसम्म जाने गरेको थिए ।	वन, जैविक विविधता तथा जलाधार सम्बन्धी अध्ययन भएको छैन । ६१ सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति र ७ काबुलियति वन सक्रिय रहेको छ । स्थानियहरु गैरकाष्ठ पैदावार तथा जडिवुटी खरिद गर्न बिचौलियाहरु गाउँगाउँमा आउने गरेका छन् । वनमारा र उढेलोको जोखिम बढ्दो क्रममा रहेको छ । वन व्यवस्थापन तालिम तथा सोको लागि आवश्यक सामग्रीहरु सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिलाई वितरण गरिएको छ ।	वन्यजन्तुमा आधारित पर्यापर्यटनको विकास भएको हुनेछ । राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय बजारको विश्लेषण गरी गैरकाष्ठ पैदावारमा आधारित जडिवुटी प्रशोधन उद्योगको प्रवर्धन भएको हुनेछ । मिचाहा प्रजाति लगायतका अन्य प्रजातिको प्रयोग गरेर बायो ब्रिकेट तथा बायोचार निर्माण गरिने छ । माथिल्लो तथा तल्लो तटिय क्षेत्रहरुको अन्तर सम्बन्ध र सहकार्य सहितको जलाधार व्यवस्थापन सम्बन्धि प्राविधिक तालिम पाएका हुनेछन् ।	रोजगारीका सिलसिलाका पुरुषहरु घरमा नहुँदा दाउरा संकलनमा गर्न जाने महिलाहरु वन्यजन्तुसँगको द्वन्द्वको जोखिम रहेको हुन्छ ।
जल तथा उर्जा			
दियालो बाल्ने गरेको, खाना पकाउन सबै परिवारहरुले दाउरा प्रयोग गर्ने गरेको, वैकल्पिक उर्जा सम्बन्धि ज्ञान नभएको, जलको उपयोग सामान्य पिउने, पशुचौपायालाई दिने, सिचाईका साथै घट्ट संचालन प्रयोजनका लागि हुने गरेको थियो । मुहान ठाउँठाउँमा फुट्ने । ती मुहानबाट घण्टौं पानी बोकेर धाउनुपर्ने अवस्था थियो ।	हाईड्रोपावरहरु पुर्णरूपमा संचालनमा आएपनि ग्रामिण विद्युतीकरणका लागि आवश्यक विजुलीका पोल लगायतका अन्य कुराहरुको व्यवस्थापन नभएकाले विजुली बत्तीको सुविधा भए पनि गाउँपालिकाको ५.६३ % घरपरिवारले विजुलीबत्तिको प्रयोग गरेका छन् भने ९२.८६ % घरपरिवार सोलारको प्रयोग गर्दैछन् । खाना पकाउन अधिकांश परिवार दाउरा र बजार क्षेत्रमा केही परिवारहरु एल. पि. जि ग्यास प्रयोग गर्दैछन् । जलको बहुउपयोग हुने गरेको छ र माग पनि बढ्दो छ । अव्यवस्थित सडकले पानीका मुहान सुकेका छन् । खानेपानी आयोजनाहरुले टोलटोल पाईप मार्फत पानी वितरण भएको छ ।	गाउँपालिकामा पुर्णरूपमा विद्युतीकरण हुनेछ । वैकल्पिक उर्जा सम्बन्धि तालिम संचालन भई प्रयोगमा आएको हुनेछ । एल. पि. जि ग्यासको प्रयोग अधिक हुनेछ । जलको बहुउपयोग हुने र उद्योग कलकारखानाका लागि माग पनि बढ्दो हुनेछ र प्रति व्यक्ति जलको माग बढ्ने छ ।	खाना पकाउन अधिकांश परिवारले दाउराको प्रयोग गर्ने हुँदा र स्वच्छ उर्जाको प्रयोग नहुँदा महिला, दुधे बालबालिका र वृद्धवृद्धाहरुमा श्वासप्रश्वासको जोखिम अधिक रहेको छ । खाना पकाउने दाउराको प्रयोग र रोजगारीका सिलसिलाका पुरुषहरु घरमा नहुँदा दाउरा संकलनमा गर्न जाने महिलाहरु वन्यजन्तुसँगको द्वन्द्वको जोखिम रहेको हुन्छ ।
स्वास्थ्य, खानेपानी तथा सरसफाई			
रुडीवादी अन्धविश्वासमा आधारित उपचार पद्धति थियो । धामीभाँकीले स्थानीय जडिवुटी प्रयोग गर्दथे । आपतकालीन	प्राथमिक उपचार सम्बन्धी तालिम, सरसफाई कार्यक्रम बजारमा नकुहिने फोहरमैलाको उचित व्यवस्थाको लागि इस्टविनको व्यवस्था देखिन	कोभिड- १९, कोरोनाजस्ता महामारीका लागि क्वारिनटिन तथा होल्डीङ सेन्टर सहित अत्यावश्यक उपचारको व्यवस्था भएको हुनेछ । कोभिड १९ जस्ता महामारीका	किशोरी मैत्री शौचालय नभएका विद्यालयमा महिनावारीको समयमा अष्टेरो पर्ने

<p>स्वास्थ्यसेवा संचालनका लागि संचार, सवारी केही थिएन । चर्पी थिएन । पानी येथेष्ट थिएन । खुल्ला शौच गर्ने अवस्था थियो । साबुन पानीले हात धुने चलन थिएन । घर र पशुका गोठ खोर नजिकै हुन्थे । असुरक्षित महिनावारी र असुरक्षित गर्भधान हुने अवस्था थियो ।</p>	<p>थालेको छ । खुल्ला दिशामुक्त क्षेत्र घोषणा भएको छ र चर्पीको प्रयोग हुन्छ । स्वास्थ्य शिविर सञ्चालनमा छ । एम्बुलेन्सको व्यवस्था छ । प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र एमबिबिएस डाक्टर सहित र सात स्वास्थ्य चौकी मा सात प्रसूती गृह छन् । स्टेचर तथा आवश्यक औषधिहरूको पर्याप्त मात्रामा व्यवस्था छ । घरायसी तहमा पानी शुद्धिकरण गर्ने विधिको तालिम तथा सामग्री वितरण भएको छ । विद्यालयमा किशोरी मैत्री शौचालय बन्ने क्रम सुरु भएको छ । सुरक्षित महिनावारी प्याडको प्रयोग बढ्दो छ । ठूलो रोगको लागी पालिका बाहिर गएर उपचार गर्ने चलन सुरु भएको छ । अपाङ्गता भएको व्यक्तीहरूलाई भत्ताको व्यवस्था छ ।</p>	<p>विरामीको सम्पर्क ट्रेसिङ्ग गरी उपचारको व्यवस्था भएको हुनेछ । मानव महामारी साथै पुश तथा बालीको महामारी प्रकोप क्षेत्रका लागि महामारी प्रकोप आँकलन, नक्शाङ्कन र प्रकोपक्षेत्र निर्धारण गर्ने र यसलाई सार्वजनिक रूपमा उपलब्ध भएको हुनेछ । लिङ्ग, उमेर र अपाङ्गताका आधारमा महामारी जोखिमयुक्त क्षेत्रहरूमा Geo Spatial प्रविधि समेत प्रयोग गरी सम्मुखता र संकटउन्मुखता आँकलन गर्ने र सार्वजनिक रूपमा उपलब्ध भएको हुनेछ । वडामा किशोर किशोरी मैत्री सेवा उपलब्ध हुनेछ ।</p>	<p>गरेको छ । त्यस्तै कतिपय किशोरी मैत्री शौचालय भएका विद्यालयका शौचालयहरूमा पानीको आपूर्ति सहज छैन ।</p>
---	---	---	--

स्थानीय ग्रामिण तथा शहरी बस्ती

<p>ग्रामिण बस्ती तथा भौतिक पूर्वाधारहरूको विकास ज्येष्ठ नागरीक र आदिवासीहरूको वर्षौं देखिको ज्ञान, सीप, अनुभव र परम्परागत अभ्यासका आधारमा आवश्यकता अनुसार स्रोतको पहुँचका आधारमा हुन्थ्यो ।</p>	<p>भौतिक पूर्वाधारहरूको योजना सहित निर्देशित जग्गा विकास कार्यक्रम जग्गा एकीकरण कार्यक्रम घडेरी तथा सेवा सुविधा कार्यक्रम विकास गर्न सिकिएको छैन ।</p>	<p>भौतिक पूर्वाधारहरूको योजना सहित निर्देशित जग्गा विकास कार्यक्रम जग्गा एकीकरण कार्यक्रम घडेरी तथा सेवा सुविधा कार्यक्रम विकासमा पहल भएको हुनेछ । महिला, बालबालिका, वृद्धवृद्धा, अपाङ्गमैत्री पूर्वाधार विकासका विनियमको निर्माण भएको हुनेछ ।</p>	<p>महिला, बालबालिका, वृद्धवृद्धा, अपाङ्ग, संकटाउन्मुख समुदायहरू र सम्पूर्ण सरोकारवालाहरूको मुद्दा समेटिने गरी स्थानीय ग्रामिण तथा शहरी बस्ती निर्माण नभएको ।</p>
---	--	--	--

जलवायुजन्य प्रकोप न्यूनीकरण तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापन

<p>सरकारी कार्यालयहरू, सामुदायिक भवनहरू, विद्यालयहरू, स्वास्थ्य चौकीहरू र आश्रयस्थलहरू बालबालिका, वृद्धवृद्धा तथा अपाङ्ग मैत्री थिएनन् । खाद्य असुरक्षाको चुनौतिलाई सम्बोधन गर्न कृषि बीमा, कृषक लाभ कार्यक्रम र खाद्य तथा विउ भण्डारहरू थिएनन् । विपद्का समयमा ढुक्ती, अचोपैचो गर्ने</p>	<p>विपद् जोखिम व्यवस्थापनका लागि समुदायमा आधारित संस्थाहरूका कार्यक्रम र नीति निर्माणमा महिला, बालबालिका, वृद्धवृद्धा, अपाङ्ग र संकटाउन्मुख समुदायको पहुँच, प्रतिनिधित्व र प्रभावकारी सहभागिता सुनिश्चित गर्ने प्रयास भएको छ । वाढी जोखिम न्यूनीकरणका लागि संरचनागत प्रविधि अवलम्बन गर्दै बजार क्षेत्रलाई लक्षित गरी लोहोरे खोला तथा पदमखोला, द्वारीखोलामा तटबन्ध, चेक बाँधको निर्माण भएको छ ।</p>	<p>गाउँपालिकामा महत्वपूर्ण पूर्वाधारहरू (आवास, सिंचाई, उद्योग, कृषि, सडक, ऊर्जा, पशुधन, वन, सिमसार, जलासय, जीविकोपार्जन, विद्यालय, अस्पताल, स्वास्थ्य चौकी, खानेपानीका संरचना आदि), आश्रयस्थल र जनसंख्याको लागि बहु-मापदण्डमा आधारित विस्तृत बहु-प्रकोप जोखिम आँकलन तथा नक्शाङ्कन भएको हुनेछ । प्रत्येक सार्वजनिक, सरकारी र व्यवसायिक भवनमा निकासी मार्ग र भेला हुने स्थान छुट्याई रेखाङ्कन र सिमाङ्कन भएको हुनेछ । स्थानीय</p>	<p>दलित, महिला, बालबालिका, वृद्धवृद्धा, अपाङ्ग, संकटाउन्मुख समुदायहरू र सम्पूर्ण सरोकारवालाहरूका लागि जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी प्रशिक्षण कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने ।</p>
---	--	---	--

<p>चलन थियो । आदिवासीहरूको वर्षौं देखिको ज्ञान, सीप, अनुभव र परम्परागत अभ्यासका आधारमा खोज उद्धार हुने गरेको थियो ।</p>	<p>गाउँपालिकाको जलवायु अनुकूलन कार्ययोजना तयार हुने क्रममा छ । सरकारी कार्यालयहरू, सामुदायिक भवनहरू, विद्यालयहरू, स्यास्थ्य चौकीहरू र आश्रयस्थलहरू बालबालिका, वृद्धवृद्धा तथा अपाङ्ग मैत्री छैनन् । विद्यालयहरूका विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तयार भएको छैनन् । गाउँपालिकाका भण्डारण गृहहरूमा आपत्कालिन उद्धार सामग्रीहरू तथा उपकरणहरू (डुङ्गा, लाइफ ज्याकेट, दमकल, एम्बुलेन्स, स्ट्रेचर आदि) महिला, सुत्केरी, बालबालिका, वृद्धवृद्धा, अपाङ्ग तथा बिरामीहरूका लागि आवश्यक पर्ने विशेष खाद्यान्न, औषधि, सरसफाईका सामान तथा सहायक उपकरणहरू, खाद्य सामग्रीहरू, वीउबिजन, पशुपन्छीका दानाहरू पर्याप्त मात्रामा भण्डारण भएका छैनन् । समुदायमा आधारित, तालिम प्राप्त, पूर्व अभ्यासशील स्वयंसेवकहरूको प्रथम उद्धारक (First Responder) संयन्त्रको विकास र क्षमता अभिवृद्धि भएको छैन । बहुप्रकोप जोखिमको आँकलन तथा नक्शाङ्कन गरी त्यस्ता जोखिम समेट्न गरी स्थानिय ऐन कानुन, नितिनियम तयार भएको छैन ।</p>	<p>विद्यालयहरूका विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तयार भएको हुनेछ । कृषिमा बढ्दो विपद् जोखिम र खाद्य असुरक्षाको चुनौतिलाई सम्बोधन गर्न कृषि बीमा, कृषक लाभ कार्यक्रम र खाद्य तथा विउ भण्डारहरूको स्थापना भएको हुनेछ । गाउँपालिकाका भण्डारण गृहहरूमा आपत्कालिन उद्धार सामग्रीहरू तथा उपकरणहरू (डुङ्गा, लाइफ ज्याकेट, दमकल, एम्बुलेन्स, स्ट्रेचर आदि) महिला, सुत्केरी, बालबालिका, वृद्धवृद्धा, अपाङ्ग तथा बिरामीहरूका लागि आवश्यक पर्ने विशेष खाद्यान्न, औषधि, सरसफाईका सामान तथा सहायक उपकरणहरू, खाद्य सामग्रीहरू, वीउबिजन, पशुपन्छीका दानाहरू पर्याप्त मात्रामा भण्डारण भएको हुनेछ । सबै सार्वजनिक भवनहरू, विद्यालयहरू, अस्पतालहरू तथा महत्वपूर्ण पूर्वाधारहरूमा धुँवा डिटेक्टर र आगलागी अलार्मको विकास र जडान भएको हुनेछ । सरकारी कार्यालयहरू, सामुदायिक भवनहरू, विद्यालयहरू, स्यास्थ्य चौकीहरू र आश्रयस्थलहरू बालबालिका, वृद्धवृद्धा तथा अपाङ्ग मैत्री हुनेछन् । जलवायुजन्य प्रकोप न्यूनीकरण तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापनका लागि बैकल्पिक तथा सृजनशील आर्थिक साधनहरू जस्तै पूर्वानुमानमा आधारित लगानी, साना लगानी, लघु ऋण, बीमा, पुनर्बीमा आदिको विकास तथा प्रवर्द्धन भएको हुनेछ । विपद् प्रभावित व्यक्ति तथा समुदायहरूलाई लघुवित्त, निर्व्याजी ऋण, ससर्त नगद स्थानान्तरण आदिको व्यवस्था स्थापित भएको हुनेछ । व्यवसायिक सामाजिक जिम्मेवारी कार्यक्रम मार्फत विपद् पश्चातको पुनर्लाभ र पुर्ननिर्माणमा निजी लगानी बृद्धि भएको हुनेछ ।</p>	<p>समाजका सीमान्तकृत समूह, महिला, अपाङ्ग, बाल-बालिका तथा वृद्ध-वृद्धाहरू जस्ता अतिसंकटउन्मुख समूहहरूका लागि प्राथमिकताका आधारमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा अनुकूलन सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरूको विकास गरी संचालन गर्नुपर्ने देखिन्छ ।</p>
उद्योग, यातायात तथा भौतिक पूर्वाधार			
<p>ज्येष्ठ नागरीक र आदिवासीहरूको वर्षौं देखिको ज्ञान, सीप, अनुभव र परम्परागत अभ्यासका आधारमा</p>	<p>सरकारी कार्यालयहरू, सामुदायिक भवनहरू, विद्यालयहरू, अस्पतालहरू र आश्रयस्थलहरू निर्माण भएका छन् । सबै वडासम्म पुग्ने मोटर</p>	<p>गाउँपालिका भित्र रहेका सडक मार्गहरूको आपतकालिन रणनीतिक महत्व पहिचान गरी तिनको जोखिम र विपद् सहनशीलताको मुल्यांकन गरी प्रवलीकरण गरिएको हुनेछ ।</p>	<p>लैंगिक हिंसा, बालमजदुरी जस्ता जोखिमहरू उद्योग, यातायातमा तथा भौतिक पूर्वाधार</p>

भौतिक पूर्वाधार बन्ने गरेको थियो । उद्योग, यातायात तथा भौतिक पूर्वाधार खासै विकास भएको थिएन, स्थानियहरु नेपालगञ्ज देखि हिँड्ने गरेका थिए ।	वाटोको विस्तार भएको छ । गाउँपालिका भित्र रहेका सडक मार्गहरु लयागत अन्य भौतिक पूर्वाधार निर्माणमा वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७ ले निर्दिष्ट गरेका वातावरणीय अध्ययनहरु नभएको पाईन्छ ।	वैकल्पिक मार्गको स्पष्ट पहिचान, प्राथमिकीकरण र निर्माण भएको हुनेछ । पूर्वाधार योजना डिजाइन र निर्माणका लागि विद्यमान मापदण्डहरु र मानकहरु, योजना मापदण्डको पालना भएको हुनेछ ।	विकासका क्रममा देखिन सक्छ ।
पर्यटन एवं प्राकृतिक तथा सांस्कृतिक सम्पदा			
द्वारी भरना, तीन चुले हिमाल, भुर्सु गुफा, बासुकी गुफा, मालिका बासुकीधारा, नौमुल, गिद्ध नुहाउने ठाँउहरुको स्थानिय पहिचान भए पनि राष्ट्रिय हिसाबमा प्रवर्द्धन भएको थिएन । स्थानिय पर्यटनको पनि खासै प्रवर्द्धन भएको थिएन । रत्न पत्थरहरुको व्यापारका लागि स्थानियहरु भारतसम्म पनि जाने गरेका थिए ।	द्वारी भरना, द्वारी हाईड्रोपावर, नौमुले हाईड्रोपावर, तीन चुले हिमाल, भुर्सु गुफा, बासुकी गुफा, मालिका बासुकीधारा, नौमुल, गिद्ध नुहाउने ठाँउहरुलाई पर्यटन एवं प्राकृतिक तथा सांस्कृतिक रुपमा प्रवर्द्धन गरेको छ । सामाजिक संजालको प्रयोगकर्ताहरुको वृद्धिले स्थानीय मेला, पर्यटनमा थप टेवा पुगेको छ ।	पर्यटन एवं प्राकृतिक तथा सांस्कृतिक सम्पदाको प्रवर्द्धन हुनेछ ।	स्थानिय मेला, चाडमा महिला तथा किशोरी माथिको सम्भावित यौनजन्य आक्रमणजस्ता अपराध कर्मको जोखिम रहने हुन्छ ।
लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशिता, जीविकोपार्जन र सुशासन			
लैङ्गिक तथा सामाजिक विभेद थियो । अभिभावक नभएका बालबालिका, एकल महिला, ज्येष्ठ नागरिक, रोगी, सुत्केरी, गर्भवती, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, हेरचाह गर्ने कोही नभएको, महिलाका लागि सडकमणकालीन पुर्नस्थापना केन्द्र स्थापना गरी राहत र पुर्नस्थापनाको कार्यक्रम सञ्चालन हुँदैन थियो । प्रभावितको समतामूलक पहुँच स्थापना हुँदैन थियो । कृषी तथा पशुपालनमा आधारित जीविकोपार्जन थियो ।	अभिभावक नभएका बालबालिका, एकल महिला, ज्येष्ठ नागरिक, रोगी, सुत्केरी, गर्भवती, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, हेरचाह गर्ने कोही नभएको, महिलाका लागि सडकमणकालीन पुर्नस्थापना केन्द्रको स्थापना भएको अवस्था छैन । व्यापारी, व्यवसायी र उद्यमीहरुलाई जलवायुजन्य प्रकोप न्यूनीकरण तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापनवारे प्रशिक्षण दिई उनीहरुको जवाफदेहिता, सहभागिता र जिम्मेवारीबोध बढाइएको छ । नेपाल सरकारको प्रचलित कानूनअनुसार विधिको शासन हुन्छ । कृषी बाहेकका जीविकोपार्जनका स्रोतहरुको पहिचान भएको छ ।	लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशिताको पुर्ण सुनिश्चितता हुनेछ । अभिभावकविहीन बालबालिकाको खोजीनिती, संरक्षण, गर्भवती, सुत्केरी आमा, नवजात शिशु, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, एकल महिला, विरामी, ज्येष्ठ नागरिकको आवश्यकीय हेरचाहको भएको हुनेछ । प्रभावितको समतामूलक पहुँच स्थापना र सामुदायिक पुर्ननिर्माण, स्रोत संरक्षण एवं सेवा सञ्चालनमा वृद्धि भएको हुनेछ । समुदायमा मनोविमर्श सहायता चाहिने प्रभावितहरुको पहिचान गरी उनीहरुको समूहहरुको मागपक्षीय जागृति (Demand-side awareness) उपयोगी क्रियाकलापहरु संचालन भएको हुनेछ । व्यापार, उद्योगमा आधारित जीविकोपार्जनका स्रोतहरुको पहिचान भएको छ ।	महिला तथा किशोरी माथिको सम्भावित यौनजन्य आक्रमण जस्ता अपराध कर्मको जोखिम रहने हुन्छ । विशेष गरी जीविकोपार्जनको अवसर पुर्नसिजना गर्ने गरी समूह, समिति, संस्थाका गतिविधिहरुको निरन्तरता, तीव्रता सबै वडामा भएको पाइँदैन । व्यापार, उद्योगमा आधारित जीविकोपार्जनका स्रोतहरुमा महिला, दलितको पहुँच कम हुन सक्नेछ ।
जनचेतना अभिवृद्धि तथा क्षमता विकास			
जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापनका	राजनीतिक दल तथा भातृ संगठनहरुका सदस्यहरु, निर्वाचित जनप्रतिनिधि, विषयगत	महिला, बालबालिका, वृद्धवृद्धा, अपाङ्ग, आदिवासी, दलित, विपन्नको लागि पूर्वसूचना प्रणालीबारे	दलित, महिलाहरुले यस्ता जनचेतना अभिवृद्धि तथा

<p>सवालमा जनचेतना अभिवृद्धि तथा क्षमता विकासमा कमी थियो । प्रकोप, संकटउन्मुखता तथा जोखिम आंकलन, व्याख्या र समय समयमा अद्यावधिक गर्ने, जोखिम संवेदनशील भूउपयोग योजना तयारी, विपद् प्रभाव मूल्याङ्कन सम्बन्धमा सरोकारवाला र पेशाकर्मीहरूको क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम हुँदैन थिए । समुदायमा आधारित, तालिम प्राप्त, पूर्व अभ्यासशील स्वयंसेवकहरू थिएनन् ।</p>	<p>निकायका सम्पर्क व्यक्ति, विपद् जोखिम व्यवस्थापन क्षेत्रमा कार्यरत संघ संस्थाहरूलाई जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापन ऐन, नियम, नीति, रणनीतिक कार्ययोजना बारे अभिमुखिकरण भएको छ । जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धमा सचेतना जगाउने कार्यक्रमहरूको विकास तथा संचालन गर्नका लागि समुदायमा आधारित संघ संस्था, गैरसरकारी सङ्गठन तथा अन्य सरोकारवालाहरूसँग सहकार्य भएको छ । जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धी चेतना तथा प्रशिक्षणका लागि विस्तृत गाउँपालिका स्तरको कार्यक्रमको विकास गरी संचालन भएको छ । वन तथा वन्यजन्तु संरक्षण सम्बन्धि कानूनहरूको सचेतिकरण तथा क्षमता अभिवृद्धिका विशेष कार्यक्रमहरू संचालन भएको छैन । प्रकोप, संकटउन्मुखता तथा जोखिम आंकलन, व्याख्या र समय समयमा अद्यावधिक गर्ने, जोखिम संवेदनशील भूउपयोग योजना तयारी, विपद् प्रभाव मूल्याङ्कन सम्बन्धमा सरोकारवाला र पेशाकर्मीहरूको क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम भएको छ ।</p>	<p>जानकारीमूलक सामाग्रीहरूको तयारी हुनेछ । विद्यालयका पाठ्यक्रममा विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापन सम्बन्धी पाठ्यक्रम निर्माण गरी अध्ययन, अध्यापनलाई संस्थागत भएको हुनेछ । दलित, महिला, बालबालिका, वृद्धवृद्धा, अपाङ्ग, संकटउन्मुख समुदायहरू र सरोकारवालाहरूका लागि जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धी प्रशिक्षण कार्यक्रमहरू भएको हुनेछ । विद्यार्थी, अविभावक, शिक्षक, स्वास्थ्यकर्मी, खानेपानी सेवा प्रदायक, सामुदायिक संस्था तथा उपभोक्ताहरूका लागि जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापनमा खेल्नुपर्ने भूमिकाबारे जानकारीमूलक सामग्री बनाई प्रचारप्रसार गर्ने, तालिम प्रदान भएको हुनेछ । वन तथा वन्यजन्तु संरक्षण सम्बन्धि कानूनहरूको सचेतिकरण तथा क्षमता अभिवृद्धिका विशेष कार्यक्रमहरू संचालन भएको हुनेछ । विपद् जोखिम न्यूनीकरण र जलवायु परिवर्तन अनुकूलनका सवाल, समस्या र समाधान माथि अनुसन्धान भएको हुनेछ । तालिम प्राप्त, स्वयंसेवकहरूको प्रथम उद्धारक (First Responder) संयन्त्रको विकास र क्षमता अभिवृद्धि भएको हुनेछ ।</p>	<p>क्षमता विकास कार्यक्रममा प्रतिनिधित्व गर्ने अक्सर कम पाउने सक्ने संभावना हुन्छ ।</p>
--	---	---	---

३.२.१२ पारिस्थितिकीय प्रणालीको संकटासन्नता चित्रण तथा विश्लेषण

नौमूले गाउँपालिकामा जलवायु परिवर्तनका प्रभावहरू तथा संभावित जोखिम र तिनीहरूले जैविक विविधता/वन जङ्गल, कृषि र जल पारिस्थितिकीय प्रणालीमा कस्तो असर पारिरहेको छ भनी पत्ता लगाउनु यस विश्लेषणको उद्देश्य रहेको छ ।

३.२.१२.१ वन जङ्गल पारिस्थितिकीय प्रणालीमा परेको जोखिमहरूको विश्लेषण

यस गाउँपालिकामा जलवायु परिवर्तनका प्रभावहरू तथा संभावित जोखिमहरूले वनको अवस्थामा तथा जैविक विविधतामा के कस्तो असर पारिरहेको छ भनी पत्ता लगाउनु यस विधिको प्रयोग गरीएको थियो । समुहमा छलफल र अर्न्तक्रियाबाट जानकारी संकलन गरिएको थियो । पत्ता

लगाईएका जोखिमहरुलाई उच्च-३, मध्यम-२ तथा न्युन-१ वर्गमा विभाजन गरी वन प्रजातीमा परिवर्तन, जीवजन्तुका प्रजातीमा परिवर्तन, वनको अवस्था, यसका संयोजन तथा पारिस्थितिकिय प्रणालीको सेवामा कस्तो परिवर्तन आएको छ भनी विश्लेषण गरिएको थियो ।

तालिका २१ : वन जंगल पारिस्थितिकिय प्रणालीमा परेको जोखिमहरुको विश्लेषण

क्र. सं.	जोखिमहरु	वन प्रजातीमा परिवर्तन	जिवजन्तु प्रजातीमा परिवर्तन	वनको अवस्था / गुणस्तर	संयोजन	वनको पारिस्थितिकिय प्रणाली सेवामा परिवर्तन	जम्मा
१	खडेरी	३	३	३	३	३	१५
२	कृषिमा रोग	२	२	२	२	२	१०
३	पशुमा रोग	१	२	१	१	१	६
४	मिचाहा प्रजाति	३	३	३	३	३	१५
५	हावाहुरी	३	१	२	२	२	१०
६	मानवमा रोग	१	१	१	१	१	५
७	खाद्य संकट	१	३	३	२	२	११
८	असिनापानी	३	३	३	३	३	१५
९	आगलागी/वन डढेलो	३	३	३	३	३	१५
१०	पहिरो तथा भू-क्षय	३	३	३	३	३	१५
११	वाढी	३	३	३	३	३	१५
१२	चट्याङ्ग	१	१	१	१	१	५
	औसत	२.२५०	२.३३३	२.३३३	२.२५०	२.२५०	

३.२.१२.२ कृषि पारिस्थितिकिय प्रणालीमा परेको जोखिमहरुको विश्लेषण

जलवायु परिवर्तनका प्रकोपहरुले कृषि पारिस्थितिकिय प्रणालीमा परेको प्रभाव विश्लेषण गर्नलाई यो विधि प्रयोग गरिएको थियो । समुहमा छलफल र अन्तर्क्रियाबाट जानकारी संकलन गरिएको थियो । पत्ता लगाईएका जोखिमहरुलाई उच्च-३, मध्यम-२ तथा न्युन-१ वर्गमा विभाजन गरी प्रमुख वालीहरुलाई आधारमानि विश्लेषण गरिएको थियो ।

तालिका २२ : कृषि पारिस्थितिकिय प्रणालीमा परेको जोखिमहरुको विश्लेषण

क्र. सं.	जोखिमहरु	खेती प्रणालीमा परिवर्तन	कृषि भूमिमा बसोवास गर्ने जिवजन्तु प्रजातीमा परिवर्तन	कृषिजन्य उत्पादन गुणस्तर	कृषि पारिस्थितिकिय प्रणालीको सेवामा परिवर्तन	जम्मा
१	खडेरी	३	३	३	३	१२
२	कृषिमा रोग	३	३	३	३	१२
३	पशुमा रोग	१	२	१	१	५
४	मिचाहा प्रजाति	३	३	३	३	१२
५	हावाहुरी	३	३	३	३	१२
६	मानवमा रोग	२	२	२	२	८
७	खाद्य संकट	३	३	३	३	१२
८	असिनापानी	३	३	३	३	१२
९	आगलागी/वन डढेलो	१	२	३	२	८
१०	पहिरो तथा भू-क्षय	३	३	३	३	१२
११	वाढी	३	३	३	३	१२

१२	चट्याङ्ग	१	१	१	१	४
	औसत	२.४१७	२.५८३	२.५८३	२.५००	

३.२.१२.३ जल (खोला, ताल, नदी) पारिस्थितिकिय प्रणालीमा परेको जोखिमहरूको विश्लेषण

यस गाउँपालिकामा भएका खोलानाला, पानीका मुहानमा जलवायु परिवर्तनले पारेको असर विश्लेषण गर्न यो विधिको प्रयोग गरिएको थियो । एकातिर जोखिमहरू राखेर र अर्कोतिर पानीका स्रोतहरूमा रहेका वनस्पति र जीवजन्तुमा परिवर्तन, पानीको गुणस्तरमा परिवर्तन, पारिस्थितिकिय प्रणालीको संयोजन तथा तिनका सेवामा परिवर्तन राखी जोखिमको अवस्था विश्लेषण गरिएको थियो । समुहमा छलफल र अर्न्तक्रियाबाट जानकारी संकलन गरिएको थियो । पत्ता लगाईएका जोखिमहरूलाई उच्च-३, मध्यम-२ तथा न्युन-१ बर्गमा विभाजन गरी विश्लेषण गरिएको थियो ।

तालिका २३ : जल (खोला, ताल, नदी) पारिस्थितिकिय प्रणालीमा परेको जोखिमहरूको विश्लेषण

क्र.सं.	जोखिमहरू	वनस्पती जल प्रजातीमा परिवर्तन	जिवजन्तु प्रजातीमा परिवर्तन	पानीको अवस्था गुणस्तर	संयोजन	जल पारिस्थितिकिय प्रणालीको सेवामा परिवर्तन	जम्मा
१	खडेरी	३	३	३	३	३	१५
२	कृषिमा रोग	३	२	३	३	२	१३
३	पशुमा रोग	१	२	१	१	३	८
४	मिचाहा प्रजाति	३	३	३	३	३	१५
५	हावाहुरी	२	२	२	२	२	१०
६	मानवमा रोग	१	१	२	२	१	७
७	खाद्य संकट	३	३	३	३	३	१५
८	असिनापानी	२	२	२	२	२	१०
९	आगलागी/वन डढेलो	१	२	३	२	२	१०
१०	पहिरो तथा भू-क्षय	३	३	३	३	३	१५
११	वाढी	३	३	३	३	३	१५
१२	चट्याङ्ग	१	१	१	१	१	५
	औसत	२.२५०	२.३३३	२.५००	२.४१७	२.४१७	

३.२.१२.४ पारिस्थितिकिय प्रणालीमा परेको तुलनात्मक रूपमा जोखिम विश्लेषण

विभिन्न पारिस्थितिकिय प्रणालीहरूको विश्लेषण गरे पश्चात निम्न बमोजिमको तालिका २४ मा राखी तुलनात्मक जोखिम विश्लेषण गरिएको थियो ।

तालिका २४ : पारिस्थितिकिय प्रणालीहरूको तुलनात्मक जोखिम विश्लेषण

क्र. सं.	पारिस्थितिकिय प्रणाली	विविधता	अवस्था/ गुणस्तर	संयोजन	पारिस्थितिकिय प्रणालीमा परिवर्तन	जम्मा	औसत
१	वन जपारिस्थितिकिय प्रणाली	२.२५०	२.३३३	२.२५०	२.२५०	९.०८०	२.२७०
२	कृषि पारिस्थितिकिय प्रणाली	२.४१७	२.५८३		२.५००	७.५००	२.५००
३	जल पारिस्थितिकिय प्रणाली	२.२५०	२.५००	२.४१७	२.४१७	९.५८४	२.३९६

विभिन्न पारिस्थितिकिय प्रणालीहरुको विश्लेषण गरे पश्चात सबैभन्दा बढी जलवायुजन्य जोखिम कृषि पारिस्थितिकिय प्रणाली त्यसपछि जल (खोला, ताल, नदी) पारिस्थितिकिय प्रणाली र वन जङ्गल पारिस्थितिकिय प्रणाली परेको पाईयो । कृषि पारिस्थितिकिय प्रणालीमा विविधतामा भन्दापनि अवस्था/ गुणस्तरमा धेरै प्रभाव परेको छ । खडेरी, मिचाहा प्रजातीले जोखिम थपेको देखिन्छ । जल (खोला, ताल, नदी) पारिस्थितिकिय प्रणालीमा पहिरोलाई टेवा पुऱ्याउने अव्यवस्थित बाटोको निर्माण यसले सृजित खोला, नदीमा माटोका थिग्रने प्रक्रिया, खडेरी, मिचाहा प्रजाति, बजार क्षेत्रमा फोहोर फ्याक्ने प्रयोजनका निम्ति प्रयोग हुनाले र नवनिर्मित विद्युत आयोजनाले गर्दा जल (खोला, नदी) पारिस्थितिकिय प्रणालीमा विविधतामा भन्दापनि अवस्था/ गुणस्तरमा धेरै प्रभाव परेको छ । बजार क्षेत्रमा बसाई सरे बढ्दो कमले वन जङ्गल पारिस्थितिकिय प्रणालीमा तुलनात्मक हिसाबमा कम प्रभाव परेको पाईन्छ । माछाको कमी, नदीको दोहनमा कारण ओत हालका दिनमा लोप भएका छन् ।

परिच्छेद ४ : जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापनका रणनीतिहरूको पहिचान

४.१ अनुकूलन तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना

विपद् जोखिम तथा जलवायु परिवर्तनका असरहरूको सामना गरी परिवर्तित सहज जीवनयापन गर्न सक्ने अवस्थाको सृजना गर्ने प्रक्रिया, स्थानीय परिस्थिति अनुसार अल्पकालीन र दीर्घकालीन अनुकूलनका रणनीतिहरूको अवलम्बन गर्न सकिन्छ। यस रणनीति तथा उपायहरू अवलम्बन गरी गाउँपालिकाले तयार गरेको जलवायु परिवर्तन अनुकूलन योजना कार्यान्वयनमा सबै सरोकारवालाहरूको सहयोगमा सम्पन्न गरिने छ।

तालिका २५ : जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापनका रणनीतिहरूको पहिचान

जलवायु उत्पन्न प्रकोपहरू	प्रभावित जीविकोपार्जनका स्रोतहरू	प्रकोपका असरहरू	समुदायले अपनाएका जुध्ने उपायहरू	के ती उपायहरूले काम गरेको छन् ?	के ती उपायहरू दिगो छन् ?	वैकल्पिक अनुकूलनका उपायहरू र विपद् जोखिम न्यूनीकरण
खडेरी	खाद्यवाली, नगदेवाली खेती, जडीबुटी संकलन, ज्याला मजदुरी, पशुपंछीपालन, जागिर, व्यापार	पानीका मुहान, कुवा, पधेरा सुक्ने, पानीको मात्रा घट्ने, कृषि उत्पादनमा कमी, वन तथा जैविक विविधतामा क्षति तथा असर, मानव रोगमा वृद्धि, जग्गाको बाभोपना बढ्ने, उर्जाशिल जनशक्ति पलायन, बाहिरी स्रोतबाट खाद्यान्नको आपूर्ति बढ्ने, मनोविज्ञानमा असर पर्ने, मिचाहा प्रजाति, खाद्य संकट, कुपोषण हुने	सिमे भुमे पुजा गर्ने गरेको, नेपालगञ्ज सुखेतबाट भेडा, खच्चर, घोडा हुनेले ती जनावरहरूमा र नहुनेले पैदल नै ढुवानी गर्ने गरेको, पोषणका लागि जंगलका च्याउ, सागपात संकलन तथा वन्यजन्तुको चोरीशिकारी गर्ने गरेको, ज्याला मजदुरीमा परिवर्तन गरिएको, केही अरु उपाय नभएको, खोरियाखेती गर्ने गरेको	छैन	छैन	माथिल्लो तटीय क्षेत्रका खाली भूभागमा वृक्षारोपण, पानीको मुहान संरक्षण, सिचाईको व्यवस्थापन गनुपर्ने, खडेरी प्रतीरोधी स्थानिय वाली वीउको प्रवर्द्धन
कृषिमा रोग	खाद्यवाली, नगदेवाली खेती, ज्याला मजदुरी, पशुपंछीपालन,	अन्न वालीमा रोग किराको संक्रमणमा वृद्धि, खाद्यान्नको उत्पादनमा हास, भण्डारण गरेको विउँमा किरा लाग्ने,	कम्पोस्ट मलको प्रयोग, प्रांगारिक मल तथा जैविक विषादीको प्रयोग, खोरियाखेती गर्ने गरेको	केहि हिसाबमा काम गरेको छ।	पूर्ण रुपमा छैन	माटो परिक्षण, सामुदायिक विउ बैंकको स्थापना गरी स्थानिय वालीलाई जोगाई राख्ने, उन्नत जातका वाली वीउ वितरण, तरकारी खेतीका लागि नर्सरी स्थापना तथा

जलवायु उत्पन्न प्रकोपहरू	प्रभावित जीविकोपार्जनका स्रोतहरू	प्रकोपका असरहरू	समुदायले अपनाएका जुध्ने उपायहरू	के ती उपायहरूले काम गरेको छन् ?	के ती उपायहरू दिगो छन् ?	वैकल्पिक अनुकूलनका उपायहरू र विपद जोखिम न्यूनिकरण
	व्यापार	कृषिमा रोगसँग जुध्न बढी खर्च, बाहिरी स्रोतबाट खाद्यान्नको आपुक्ति बढ्ने, भाउ बढ्ने, मनोविज्ञानमा असर पर्ने, मानव रोगमा वृद्धि, कुपोषण हुने, पशुपालनका लागि अन्न दाना कमी, पशुपालनका लागि खाद्य सामग्रीका रूपमा प्रयोग हुने कृषिजन्य पराल, छ्वाली, मकैको ढोडको मात्रा र गुणस्तर घट्ने, कृषि उत्पादनको गुणस्तर घट्ने र भएका कृषि उत्पादनको मुल्यमा गिरावट आउने, रासायनिक पदार्थको प्रयोग बढी हुने				टनेल खेती प्रवर्द्धन, एकिकृत किट व्यवस्थापन गर्ने, सिचाईको व्यवस्थापन गर्ने
पशुमा रोग	पशुपंछीपालन, जागिर, व्यापार,	पशुपंछीमा रोगको संक्रमणमा वृद्धि, पशुपंछीजन्य खाद्यान्न जस्तै दुग्ध पदार्थ, मासुको उत्पादनमा हास, पशुपंछीका रोगसँग जुध्न बढी खर्च, बाहिरी स्रोतबाट खाद्यान्नको आपूर्ति बढ्ने, भाउ बढ्ने, मनोविज्ञानमा असर पर्ने, मानव रोगमा वृद्धि, कुपोषण हुने, खेतीका लागि मलको	भारफुक गर्ने, स्थानिय जडिवृटीको प्रयोग गर्ने, पशुपंछीमा रोगको संक्रमण छ भन्ने मेसो नपाएर खाने समेत गरेको, केही अरु उपाय, नभएको	छैन्	छैन्	पशुपालन सम्बन्धि तालिम, पशु स्वास्थ्य शिविर / पशु खोप कार्यक्रम, भकारो सुधार, डिपिड टंकी निर्माण, बाखाको खोर सुधार, नश्ल सुधारका लागि बोका खरिद, नश्ल सुधारका लागि कृतिम गर्भाधान (गाई र भैसी), पशु विमा

जलवायु उत्पन्न प्रकोपहरू	प्रभावित जीविकोपार्जनका स्रोतहरू	प्रकोपका असरहरू	समुदायले अपनाएका जुध्ने उपायहरू	के ती उपायहरूले काम गरेको छन् ?	के ती उपायहरू दिगो छन् ?	वैकल्पिक अनुकूलनका उपायहरू र विपद जोखिम न्यूनिकरण
		कमी, पशुपन्छी उत्पादनको गुणस्तर घट्ने र भएका उत्पादनको मुल्यमा गिरावट आउने, रोगी पशुहरू जन्मने				
मिचाहा प्रजाति	खाद्य बाली, नगदे बाली खेती, जडीबुटी संकलन, ज्याला मजदुरी, पशुपन्छीपालन, जागिर, व्यापार,	खाद्य बाली, नगदे बालीको उत्पादनमा कमी, घाँस प्रजातीको उपलब्धतामा कमी, जैविक विविधतामा असर, वन ढढेलोका लागि ईन्धनका रूपमा काम गर्ने, जडीबुटीको फैलावटमा बाधा, उपलब्धतामा कमी, चराका घाँसे वासस्थान नाश, वन्यजन्तुको चरण क्षेत्रमा प्रभाव, जलचरका वासस्थान विनाश	मिचाहा प्रजातिहरू जस्तै वनमारा, पातीभार/माओवादीभार (स्थानियका अनुसार) (<i>Parthenium hysterophorus</i> L.)लाई फुल उखेल्ने, बाल्ने गरेको	छैन	छैन	मिचाहा प्रजातिहरू जस्तै वनमारा, पातीभार/माओवादीभार(स्थानियका अनुसार) (<i>Parthenium hysterophorus</i> L.)लाई फुल फुल्नु अगावै उखेलेर फाल्ने र त्यस्ता प्रजातिहरूको प्रयोग गरी बायोत्रिकेट तथा बायोचार उत्पादन गर्न सकिने
हावाहुरी	खाद्यबाली, नगदेबाली खेती, जडीबुटी संकलन, ज्याला मजदुरी, पशुपन्छीपालन, जागिर, व्यापार, घट्ट तथा आरन संचालक, विद्यालय	मकै, धानका बोटहरू ढालिदिने र उत्पादनमा हास आउने, घर गोठ, विद्यालयहरू छानाको उडाएको, आरन, घट्ट छानाको उडाउने, मानसिक बिचलन पैदा हुनु, ममर्तका लागि थप रकम विनियोजन गर्नुपर्ने, घट्ट तथा आरन संचालकहरू कतिपय अवस्थामा ममर्त गरी घट्ट तथा आरन संचालनमा ल्याउने अवस्थामा नरहेको,	ममर्त गरी पेशा व्यवसाय संचालन गरेको, थप केही नगरेको	छैन	छैन	हावाहुरी प्रकोप आँकलन, नक्शाङ्कन र प्रकोप क्षेत्र निर्धारण गर्ने र यसलाई सार्वजनिक रूपमा उपलब्ध गराउने, भौतिक पुवाधार विकास गर्दा प्रकोप क्षेत्र बाहिर निर्माण गर्ने, कृषि विमा, घट्ट तथा आरन घरलाई बलियो बनाउने ।

जलवायु उत्पन्न प्रकोपहरू	प्रभावित जीविकोपार्जनका स्रोतहरू	प्रकोपका असरहरू	समुदायले अपनाएका जुझे उपायहरू	के ती उपायहरूले काम गरेको छन् ?	के ती उपायहरू दिगो छन् ?	वैकल्पिक अनुकूलनका उपायहरू र विपद जोखिम न्यूनिकरण
मानवमा रोग	खाद्यबाली, नगदेबाली खेती, जडीबुटी संकलन, ज्याला मजदुरी, पशुपंछीपालन, जागिर, व्यापार,	फलफूलको बोटहरू भाँचिदिने भाडापखाला, आँखा पाक्ने रोग, औलो, टाईफाइड आदीको संक्रमणमा वृद्धि, कृषक, जडीबुटी संकलक, मजदुर, पशुपालक, जागिरेले क्षमता अनुसारको कार्यसम्पादन गर्न नसक्नु, मानसिक विचलन पैदा हुनु, औषधीको खरिदमा रकम बाहिरिनु, दक्ष स्वास्थ्य जनशक्तिको माग बढ्नु, स्वास्थ्य सेवा प्रदायकहरूमा भीड हुनु, खर्चमा वृद्धि हुनु,	भारफुक गर्ने, स्थानिय जडिबुटीको प्रयोग गर्ने	छैन	छैन	आयुर्वेदिक डाक्टरको परामर्श अनुसार स्थानिय जडिबुटीको प्रयोग गर्ने स्वास्थ्य सेवाको पहुँच स्थापित गर्ने, जनचेतनामुलक कार्यक्रम, प्राथमिक उपचार सम्बन्धि तालिम तथा प्राथमिक उपचार सामग्री वितरण, स्वास्थ्य ईकाईको सबलिकरण, पानीको शुद्धिकरण गरी प्रयोग, पोषण सम्बन्धि तालिम, स्वास्थ्य, खानेपानी तथा सरसफाई, कोभिड- १९, कोरोनाजस्ता महामारीका लागि क्वारान्टिन तथा होल्डीङ सेन्टर सहित अत्यावश्यक उपचारको व्यवस्था गर्ने, कोरोनाजस्ता महामारीका बिरामीको सम्पर्क ट्रेसिङ गरी उपचारको व्यवस्था गर्ने, मानव महामारी साथै पुश तथा बालीको महामारी प्रकोप क्षेत्रका लागि महामारी प्रकोप आँकलन, नक्शाङ्कन र प्रकोप क्षेत्र निर्धारण गर्ने र यसलाई सार्वजनिक रूपमा उपलब्ध गराउने ।
खाद्य संकट	खाद्य बाली, नगदे बाली खेती, जडीबुटी संकलन, ज्याला मजदुरी, पशुपंछीपालन, जागिर, व्यापार	खाद्यको उपलब्धता कम हुने, भाउ बढ्ने, कुपोषणको शिकार हुने, पशुपंछीका दाना असहज हुने, जागिर, व्यापारमा लागेकाहरूको मनोबल गिर्ने, जंगलका च्याउ, सागपात र जडीबुटी संकलनमा थप चाप पर्ने, वन्यजन्तुको चोरीशिकारी	गैरकाष्ठ पैदावार तथा जडिबुटी विक्रि गरी नेपालगञ्ज, सुर्खेतबाट भेडा, खच्चर, घोडा हुनेले ती जनावरहरूमा र तहुनेले पैदल नै ढुवानी गर्ने गरेको, पोषणका लागि जंगलका च्याउ, सागपात संकलन तथा वन्यजन्तुको चोरीशिकारी गर्ने	छैन	छैन	सिचाईको व्यवस्था गर्ने, माटो परिक्षण गरी माटो सुहाउँदो कृषि गर्ने, सामुदायिक बिउ बैंकको स्थापना, मौसमी तथा बेमौसमी खाद्य तथा कृषि उपज संकलन गोदाम, उन्नत जातका बाली बीउ वितरण, तरकारी खेतीका लागि नर्सरी स्थापना, पशु नश्ल सुधार कार्यक्रम तथा उन्नतजातको बाख्रा, बोकामा सुर्खर वितरण, खाद्य तथा सुरक्षित

जलवायु उत्पन्न प्रकोपहरू	प्रभावित जीविकोपार्जनका स्रोतहरू	प्रकोपका असरहरू	समुदायले अपनाएका जुध्ने उपायहरू	के ती उपायहरूले काम गरेका छन् ?	के ती उपायहरू दिगो छन् ?	वैकल्पिक अनुकूलनका उपायहरू र विपद जोखिम न्यूनिकरण
		बढ्ने, वन्यजन्तुहरू लोप हुने, खोलामा माछा मार्ने कम बढ्ने, चोरी डकैती बढ्ने, ज्याला कम खाद्यको उपलब्धता भएपनि श्रम बढ्ने, संवेदनशील अवस्था बाल्यकाल, गर्भावस्था तथा वृद्ध उमेरमा पोषण कमी	गरेको, श्रमका लागि भारत जाने गरेको, डब्लु.फ.प.पिको बर्क फर फुड कार्यक्रममा काम गरी रासन लिएको, खोरिया खेती गरिएको, कृषिमा आधारित जिविकोपार्जनका स्रोतहरूलाई वैदेशिक रोजगार, ज्याला मजदुरीमा परिवर्तन गरिएको			माछामासु बजार व्यवस्थापन, पशु शिविर तथा औषधि वितरण, दुग्धजन्य पदार्थका व्यवस्थापनका लागि डेरी तथा चिस्यान केन्द्रको व्यवस्थापन, फलफुल विरुवा वितरण (ओखर, टिम्बुर, केरा, निबुवा आप, अनार, सुन्तला, कागती), माहुरीपालनका लागि घर वितरण, साना कृषि उद्यम र उत्पादनमा विविधिकरण
असिनापानी	खाद्य बाली, नगदे बाली खेती, पशुपंछीपालन, ज्याला मजदुरी, जागिर, व्यापार	खाद्य बाली, नगदे बालीको क्षति हुने, कहिलेकाहीं बिउको लागि पनि जोगाउन नसकेको दृष्टान्त, पशु चौपायामा क्षति, तरकारी खेतीमा उच्च प्रभाव, ज्याला मजदुरीमा उच्च प्रभाव	धामीवाट असिना तर्काउने गरेको, कृषिमा आधारित जिविकोपार्जनका स्रोतहरूलाई वैदेशिक रोजगार, ज्याला मजदुरीमा परिवर्तन गरिएको केही अरु उपाय नभएको	छैन	छैन	गोठ सुधार, प्लास्टिक टनेल खेती प्रवर्द्धन गर्ने, असिना प्रतिरोधी जाली वितरण, पशु तथा बाली विमा, वैकल्पिक जीविकोपार्जनको उपायहरूको पहिचान
आगलागी/वन डढेलो	खाद्य बाली, नगदे बाली खेती, जडीबुटी संकलन, ज्याला मजदुरी, पशुपंछीपालन, जागिर, व्यापार	धन जनको क्षती, मानव पशुपंछी मर्ने, घाईते हुने, भण्डारण गरेको खाद्यान्न नाश, रुखविरुवा, चराचुरुंगी तथा अन्य वन्यजन्तुमा क्षति, घाँस तथा जडिबुटिका प्रजातिहरू लोप हुँदै गएको, बोट विरुवाको वृद्धि विकासमा असर, वन्यजन्तुहरू लोप हुँदै गएको	निभाउने प्रयास भएको, यस क्रममा मान्छे मरेको	छैन	छैन	खरको छांना विस्थापित गर्नुपर्ने, डढेलो नियन्त्रणको कार्यक्रमहरूको संचालन गर्नुपर्ने, सुचना सहितको होडिंग बोर्ड ठाउँठाउँमा राख्नुपर्ने, रेडियो, टिभि, आदिवाट डढेलो सम्बन्धी सचेतान फैलाउने, वन व्यवस्थापन कार्यक्रम, सावउसमा अग्नी नियन्त्रण सम्बन्धी औजार वितरण तथा जनशक्तीको विकास, अग्नीरेखाको निर्माण गर्ने, ग्रामिण विद्युतीकरणसंगै आगामी दिनहरूमा अर्थिकको राम्रो व्यवस्था गर्ने जसले चट्याङ्गबाट संभावित हुने आगलागीलाई न्युनीकरण गर्छ।
पहिरो तथा	खाद्यबाली,	धन जनको क्षती, मानव	जनश्रमदानवाट	पहिरो	केहि हिसाबमा	पूर्णरूपमा गहराखेती, माथिल्लो तटीय क्षेत्रमा

जलवायु उत्पन्न प्रकोपहरू	प्रभावित जीविकोपार्जनका स्रोतहरू	प्रकोपका असरहरू	समुदायले अपनाएका जुझे उपायहरू	के ती उपायहरूले काम गरेको छन् ?	के ती उपायहरू दिगो छन् ?	वैकल्पिक अनुकूलनका उपायहरू र विपद जोखिम न्यूनिकरण
भू-क्षय	नगदेवाली खेती, जडीबुटी संकलन, ज्याला मजदुरी, पशुपंछीपालन, जागिर, व्यापार,	पशुपंछी मर्ने, खेतवारीको माटो तथा पोषण तत्वहरू बगाउने, धन जनको क्षती, सिंचाई कुलोमा क्षति, बाटोघाटोमा क्षति, विद्यालय तथा वस्तीमा क्षति, खानेपानी टंकी तथा पाइपलाइनमा क्षति, पशुचौपायाको नाश तथा घाइते	हटाइएको, सानासाना पहिरो व्यक्तिगत प्रयासबाट पन्छाएको, पहिरो आसपासको क्षेत्रमा छेक बाँध गरेको, पहिरो पन्छाएर सामान्य गोरेटो, खानेपानी टंकी तथा पाइपलाइनको मर्मत गरेको, खेतीयोग्यजमिनमा पहिरो पन्छाएको, कच्ची गारो लगाएको	काम गरेको छ।	छैन	सानासाना खहरेमा सानासाना डाईक निर्माण, तटबन्ध निर्माण, ग्याबिन पर्खाल, बायोइन्जीनियरिड (भकारी बाध्ने), सिंचाई कुलो मर्मत तथा स्तरउन्नती, नदि किनार तथा खुल्ला स्थानमा वृक्षारोपण, थोरै खनजोत विधिबाट कृषि गर्ने, पहिरो पुर्वसुचना प्रणालीको स्थापना गर्ने
बाढी	खाद्य बाली, नगदे वाली खेती, जडीबुटी संकलन, ज्याला मजदुरी, पशुपंछीपालन, जागिर, व्यापार	धन जनको क्षती, मानव पशुपंछी मर्ने, खेती योग्य जमिन कटान तथा पुरेको, सिंचाई कुलोमा क्षति, पशु चौपायामा क्षति, अन्नवालीमा डुवान तथा क्षति, माटोको उर्वराशक्तिमा कमी, कृषि उत्पादनमा कमी	जनश्रमदानबाट जमिन कटान तथा पुरेका जमिन सुधार गरिएको, बाढी आसपासको क्षेत्रमा छेक बाँध गरेको, लोहोरे खोलामा बाढीको जोखिम रहेकाले NCCSP को सहयोगमा ग्याबियन पर्खाल लगाएको	केहि हिसाबमा काम गरेको छ	पूर्णरूपमा छैन	गहराखेती, माथिल्लो तटीय क्षेत्रमा सानासाना खहरेमा सानासाना डाईक निर्माण, तटबन्ध निर्माण, ग्याबिन पर्खाल, बायोइन्जीनियरिड (भकारी बाध्ने), सिंचाई कुलो मर्मत तथा स्तरउन्नती, नदि किनारमा वृक्षारोपण, बाढी पुर्वसुचना प्रणालीको स्थापना गर्ने
चट्याङ्ग	पशुपंछीपालन, मावन	पशु चौपायामा क्षति, मानव जनजिवनको क्षति, विद्युतीय उपकरणहरूको नाश	केही नगर्ने, चट्याङ्ग पश्चात् घाइते पशु चौपायाको घरेलु उपचार	छैन	छैन	अर्थिङ्ग गर्ने, चट्याङ्ग सम्बन्धी जनचेतनामुलक काम गर्ने, रेडियो जिडल बजाउने, ठाउँठाउँमा होर्डिङ्ग बोर्ड, पोस्टर टाँस्ने

४.२ अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरणका कार्यहरूको प्राथमिकीकरण

पहिचान भएका जोखिम तथा प्रकोपहरूको प्रभावहरू तथा त्यसको लाभ लागत अनुपात लाभान्वित वर्ग आदिलाई मध्यनजर गरी अनुकूलनका उपायहरूको प्राथमिकीकरण तय गरिएको छ । प्राथमिकीकरण गर्ने क्रममा प्रभावकारिता, खर्चको मितव्ययीता, सम्भावना, महिलाप्रति संवेदनशिलता जस्ता उल्लेखित विषय वस्तुहरूलाई अङ्क १ देखि ३ निर्धारण गरिएको थियो जसमा अङ्क १ ले आधार राम्ररी पुरा गर्न नसक्ने तथा अङ्क ३ ले राम्ररी पुऱ्याउन सक्ने जनाउँछ । यस विधिमा खर्चको मितव्ययीता भने कम खर्चिलोलाई अङ्क ३ र धेरै खर्चिलोलाई अङ्क १ मानिएको छ । सबै विश्लेषणको नतिजालाई जोडेर आएको कुल अङ्कहरूलाई ३ भागमा विभाजन गरिएको थियो जसमध्ये १४-१५ अङ्क आएका उपायहरूलाई तत्काल र अत्यावश्यक अवलम्बन गर्नुपर्ने १२-१३ अङ्कलाई उच्च आवश्यक र ११ भन्दा कमका अङ्क आएकाहरूलाई आवश्यक भनी वर्गीकरण गरिएको थियो । सोअनुसार प्राथमिकीकरण क्रमशः प्रथम, द्वितीय र तृतीय गरी क्रमशः श्रेणीबद्ध गरिएको छ ।

तामीका २६ : अनुकूलनका उपायहरूको पहिचान तथा प्राथमिकीकरण

प्रकोप	अनुकूलनका उपायहरू	उपयोगिता, विशेषता तथा साक्षमिकता (१-३)	प्रभावकारिता (१-३)	खर्चको प्रभावकारिता (१-३) (रा)	सम्भाव्यता (१-३)(रा)	शैक्षिक संवेदनशीलता (क)	कुल (क+ख+ग+घ+ङ)	श्रेणीगत प्राथमिकीकरण
		(क)	(ख)	(ग)	(घ)	(ङ)		
खडेरी	खानेपानी मुहान संरक्षण, खानेपानी योजना निर्माण तथा मर्मत	३	३	२	३	३	१४	प्रथम
	सिंचाई कलौ मर्मत तथा स्तरउन्नती	३	३	२	३	३	१४	प्रथम
	धोपा सिंचाई	३	२	२	२	३	१२	द्वितीय
	फिरफिरे सिंचाई	३	२	२	२	३	१२	द्वितीय
	प्लास्टिक घरमा बेमौसमी तरकारी खेती	३	३	२	३	३	१४	प्रथम
	परम्परागत सुख्खा पोखरी संरक्षण	२	३	३	३	२	१३	द्वितीय
	प्लास्टिक पोखरी	२	२	१	२	२	९	तृतीय
	पक्की सिंचाई पोखरी	३	३	१	१	१	९	तृतीय
	कम पानी आवश्यक पर्ने नगदे वाली जस्तै अदुवा खेती, तरुल, पिडाल, भईं स्याउ कृषि सम्बन्धि तालिम	३	३	२	२	३	१३	द्वितीय
कृषि रोग	कम्पोस्ट मल तयारी तालिम	३	३	३	२	२	१३	द्वितीय
	सुख्खा सहने तथा रोग किरा प्रतिरोधी प्रजातिहरूको प्रवर्द्धन	३	३	२	२	२	१२	द्वितीय
	प्रांगारिक मल तथा जैविक विषादी तयारी तालिम	३	३	३	२	२	१३	द्वितीय
	सुपर ग्रेन ब्याग खरिद	२	२	३	२	२	११	तृतीय
	वाली विमा बारे जनचेतना	३	२	२	२	२	११	तृतीय
	वाली विमा	२	२	१	२	२	९	तृतीय
	माटो परिक्षण शिविर	३	३	१	२	३	१२	द्वितीय
	माटोको उपचार	३	३	१	२	३	१२	द्वितीय
	जैविक मल र विषाधि तयारी तालिम	३	३	२	२	२	१२	द्वितीय
पशु रोग	पशुपालन सम्बन्धि तालिम	३	३	२	२	३	१३	द्वितीय
	पशु शिविर तथा औषधि वितरण/पशु खोप कार्यक्रम	३	३	१	२	३	१२	द्वितीय
	मिनिरल ब्लक तयारी तालिम	२	२	२	१	३	१०	तृतीय
	भकारो सुधार	३	३	२	२	२	१२	द्वितीय
	वाखाको खोर सुधार	३	२	२	२	२	११	तृतीय
	नश्ल सुधारका लागि ढोका खरिद	३	२	१	२	२	१०	तृतीय
नश्ल सुधारका लागि कृत्रिम गर्भाधान (गाई र भैसी)	३	२	१	१	२	९	तृतीय	

प्रकोप	अनुकूलनका उपायहरु	उपयोगिता, विरोपन तथा साम्प्रतिकता (१-३) (क)	प्रभावकारिता (१-३) (ख)	कालको प्रभावकारिता (१-३) (ग)	सम्भाव्यता (१-३) (घ)	शैक्षिक सचेतनरीधता (क)	कुल (क+ख+ग+घ+ङ)	क्षेत्रियत प्राथमिककरण	
	पशु बिमा बारे जनचेतना	2	2	1	2	2	9	तृतीय	
	पशु बिमा	2	2	1	2	2	9	तृतीय	
	उच्च लेकका गोठ सुधार कार्यक्रम	2	2	1	1	1	7	तृतीय	
	भेटनरी तालिम	3	2	1	1	1	8	तृतीय	
मिचाहा प्रजाति	भाडि सरफाई	3	2	2	2	2	11	तृतीय	
	मिचाहा प्रजाती तथा शत्रु जिव व्यवस्थापन तालिम	3	2	2	2	2	11	तृतीय	
	मिचाहा प्रजातिहरु जस्तै वनमारा उखेलेर फाले र त्यस्ता प्रजातिहरुको प्रयोग गरी वायोत्रिकेट तथा वायोचार उत्पादन	3	2	2	2	2	11	तृतीय	
	वन व्यवस्थापन (हांगा काटछाट)	3	2	2	2	2	11	तृतीय	
हावाहुरी	विद्यालय छात्रा सुधार कार्यक्रम	3	3	2	2	3	13	द्वितीय	
मानव रोग	जनचेतनामूलक कार्यक्रम	3	3	2	2	3	13	द्वितीय	
	मोटर बाटो नपुगेका विशेष बडा नं २, ३ र ४ का दुर्गम वस्तीहरुलाई स्टेचर वितरण	3	3	3	2	3	13	द्वितीय	
	प्राथमिक उपचार सम्बन्धि तालिम तथा सामग्री खरिद	3	3	1	2	2	11	तृतीय	
	स्वास्थ्य ईकाई चेप्टेको मर्मत	3	3	1	2	3	12	द्वितीय	
	वीथिड सेन्टर रापट	3	3	3	3	3	15	प्रथम	
	पानीको शुद्धिकरण	2	3	2	1	3	11	तृतीय	
	सार्वजनिक शौचालय	3	3	2	2	3	13	द्वितीय	
	खाद्य तथा पोषण व्यवहार परिवर्तन तालिम	3	2	2	2	3	12	द्वितीय	
	रक्षान सुधार कार्यक्रम	3	2	2	2	3	12	द्वितीय	
	सुधारीएको चुलो प्रयोगका फाइदाबारे चेतनामूलक कार्यक्रम	3	2	2	2	3	12	द्वितीय	
	सुधारीएको चुलो निर्माण तालिम	3	2	2	2	3	12	द्वितीय	
	सरसफाई सम्बन्धि सडक नाटक	3	2	2	2	3	12	द्वितीय	
	खाद्य संकट	सामुदायिक बिउ बैँकको स्थापना	3	3	2	3	3	14	प्रथम
		मैसमी तथा बेमैसमी खाद्य र कृषि उपज संकलन गोदाम स्थापना	3	3	2	3	3	14	प्रथम
उन्नत जातका नाली बीउ वितरण		3	3	3	3	3	15	प्रथम	
तरकारी खेतीका लागि नर्सरी स्थापना		3	3	3	3	3	15	प्रथम	
पशु नश्ल सुधार कार्यक्रम र उन्नतजातको बाखा, वोका, सुगुर वितरण		3	2	1	3	3	12	द्वितीय	
उन्नत जात तथा पोषिलो घाँस वितरण तथा रोपण		3	2	1	2	3	11	तृतीय	
खाद्य तथा सुरक्षित माछामासु बजार व्यवस्थापन		3	2	1	2	2	11	तृतीय	
दुग्धजन्य पदार्थका व्यवस्थापनका चिस्यान केन्द्र तथा लागि डेरीको स्थापना		3	2	1	2	3	11	तृतीय	
घर बगैचा तालिम		3	2	1	3	3	12	द्वितीय	
कृषि औजारहरुको मिनी टिलर, ग्रयेसर, मकै छोडाउने हाते मेसिन, दाँते, मेसिन लगायतका मेसिन खरिद तथा वितरण		3	2	1	2	2	10	तृतीय	
फलफुल विरुवा वितरण (ओखर, टिम्बुर, केरा, निबुवा आप, अनार, सुन्तला, कागती)		3	3	3	3	3	15	प्रथम	
फलफुल खेती, व्यवसायिक कुखुरा, बाखा, बंगुर पालन, अगुवा कृषक तालिम (तरकारी, फलफुल, अचार), व्यवसायिक माछा पालन तालिम (लोहोरे, पदमखोला र द्वारीखोलाका तल्लो तटीय क्षेत्र), माहुरीपालन, च्याउ खेती तालिम		3	3	3	3	3	15	प्रथम	
माहुरीको घर वितरण		3	2	1	3	3	12	द्वितीय	
च्याउ खेती		3	3	2	3	3	14	प्रथम	
असिनापानी		असिनापानी प्रतिरोधी जाली वितरण	3	2	1	2	3	11	तृतीय
	टनेल खेती	3	2	2	3	3	13	द्वितीय	
आगलागी/	अग्नी नियन्त्रण सम्बन्धि तालिम तथा सामान खरिद	3	2	2	2	2	11	तृतीय	

प्रकोप	अनुकूलनका उपायहरू	उपयोगिता, सिगोपन तथा सम्भाव्यता (१-३) (क)	प्रभावकारिता (१-३) (ख)	कर्मको प्रभावकारिता (१-३) (ग)	सम्भाव्यता (१-३) (घ)	शैक्षिक स्तरेकरीयता (क)	कुल (क+ख+ग+घ+ङ)	कैफियत प्राप्तिकेविरण
वनडडेलो	अगनी रेखा निर्माण	3	3	2	2	2	12	द्वितीय
	सुख्खा मौसम शुरु हुनु अगावै वनमा जम्मा भएका प्रज्वलनशील वस्तुहरू हटाउने	3	3	2	2	2	12	द्वितीय
	डडेलो नियन्त्रण सामाग्री वितरण तथा जनशक्ती उत्पादन	3	2	2	1	2	10	तृतीय
	डडेलो नियन्त्रणको सुचनासहितको होडिंग बोर्ड स्थापना	3	2	3	3	3	14	प्रथम
पहिरो तथा भुक्षय	पहिरो पूर्व सूचना प्रणलीको स्थापना	3	3	1	1	2	10	तृतीय
	तटबन्ध निर्माण, ग्याबिन पर्खाल	3	3	3	2	3	14	प्रथम
	वायोइन्जिनियरिङ (भकारी बाध्ने, निगालो, बाँस रोपण)	3	3	2	3	3	14	प्रथम
	सिंचाई कुलो मर्मत तथा स्तरउन्नती	3	2	1	3	3	12	द्वितीय
	नदि किनारमा वृक्षारोपण	3	3	3	2	3	14	प्रथम
	पशु विमा	2	2	3	3	3	13	द्वितीय
	वाली विमा	2	2	3	2	3	12	द्वितीय
	गह्रा सुधार	3	3	3	2	2	13	द्वितीय
	कृषि वन प्रणाली प्रवर्द्धन	3	3	3	3	3	15	प्रथम
	खानेपानी महान संरक्षण	3	3	3	3	3	15	प्रथम
वाढी	पर्व सुचना प्रणलीको स्थापना	3	3	1	2	2	11	तृतीय
	तटबन्ध/टेवा पर्खाल/चेकड्याम तथा नाली मर्मत तथा निर्माण, गोरेटो वाटो सुधार	3	3	1	1	3	11	तृतीय
	वायो ईन्जिनियरिंग (जैविक बाध र पर्खाल)	2	3	3	2	3	14	प्रथम
	मौसम सम्बन्धि जानकारी तथा स्टेसन स्थापना	3	3	1	2	2	11	तृतीय
बहु-प्रकोप जोखिम	बहु-मापदण्डमा आधारित विस्तृत बहु-प्रकोप जोखिम आकलन तथा नक्शाङ्कन	3	3	1	2	2	11	तृतीय
	लापाका योजनाहरू मूलप्रभाविकरण कार्यशाला	3	3	3	3	3	15	प्रथम
	लापाका सचेतीकरण कार्यशाला	3	3	3	3	3	15	प्रथम
	स्थानिय जोखिम संवेदनशील भुउपयोग योजना (Risk Sensitive Land use Planning RSLUP) तर्जुमा	3	3	1	2	1	10	तृतीय
	स्थानिय निर्वाचित प्रतिनिधिहरूका लागि फरक प्रभाव विश्लेषण (Differential Impact Assessment) सचेतीकरण कार्यशाला	3	3	1	2	1	10	तृतीय
	स्थानिय विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना (Disaster Preparedness and Response Plan DPRP) तर्जुमा	3	3	1	3	3	13	द्वितीय
	स्थानिय विद्यालयहरूका विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना (SDRMP) निर्माण	3	3	1	1	3	11	तृतीय
	गाउँपालिकाका आपत्कालिन उद्धार सामाग्री भण्डारण गृहको स्थापना	3	2	1	1	3	10	तृतीय
	सवै सार्वजनिक भवनहरू, विद्यालयहरू, अस्पतालहरूमा धुँवा डिटेक्टर र आगलागी अलार्मको विकास र जडान	3	2	1	1	3	10	तृतीय
	जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धि तालीम तथा स्थानिय शैक्षिक कार्यक्रमको पाठ्यक्रममा समावेश गर्न तालिम	3	2	1	1	3	10	तृतीय
	खोज तथा उद्धार तालिम	3	3	3	3	3	15	प्रथम
	खोज तथा उद्धार सामग्री वितरण तथा व्यवस्थापन	3	3	1	1	3	11	तृतीय
	महत्वपूर्ण फोन नम्बरहरू विभिन्न स्थानमा टाँस्न होडीग बोर्ड	3	3	3	3	3	15	प्रथम
	विपद्को समयमा र विपद् पश्चात गर्नुपर्ने कार्य सम्बन्धी जनचेतनामूलक कार्यक्रम	3	2	2	2	2	11	तृतीय
	क्षति विवरण संकलन तालिम	3	2	2	2	2	11	तृतीय
	राहत सामाग्री वितरण तालिम	3	2	2	2	2	11	तृतीय
	जलवायुजन्य प्रकोप न्यूनीकरण तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापनका लागि वैकल्पिक तथा सृजनशील आर्थिक साधनहरू (Innovative Financial Instruments)(IFI) जस्तै	3	2	1	1	2	9	तृतीय

प्रकोप	अनुकूलनका उपायहरू	उपयोगिता, विगोपन तथा सामुहिकता (१-३) (क)	प्रभावकारिता (१-३) (ख)	संको प्रभावकारिता (१-३) (ग)	सम्भाव्यता (१-३) (घ)	शैक्षिक स्रोतसंगतता (३) (ङ)	कुल (क+ख+ग+घ+ङ)	शैक्षिक प्रभावकारिता (प्रतिनिधिकरण)
	पूर्वानुमानमा आधारित लगानी (Forecast Based Financing) (FbF), साना लगानी, लघु ऋण, बीमा, पुनर्बीमा आदिको विकास तथा प्रवर्धन गर्न सचेतना कार्यक्रम							
	विपद् प्रभावित व्यक्ति तथा समुदायहरूलाई लघुवित्त, निर्व्याजी ऋण, ससर्त नगद स्थानान्तरण आदिको व्यवस्था स्थापित गर्न सचेतना कार्यक्रम	३	२	१	१	२	९	तृतीय
	व्यवसायिक सामाजिक जिम्मेवारी (Corporate Social Responsibility) कार्यक्रम मार्फत विपद् पश्चातको पुनर्लाभ र पुनर्निर्माणमा निजी लगानी बृद्धि गर्न सचेतना कार्यक्रम	३	२	२	१	२	९	तृतीय
	विपद् पश्चात हुने मनोविज्ञान सम्बन्धी परामर्श तालिम	३	२	१	१	२	९	तृतीय
	प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (Initial Rapid Assessment IRA), बहुक्षेत्रगत प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (Multi Sector Initial Rapid Assessment MIRA) सम्बन्धि तालिम	३	२	१	१	२	९	तृतीय
	विपद्बाट प्रभावित व्यक्ति तथा समुदायलाई मानवीय सहायता उपलब्ध गराउंदा स्पेयर (Sphere) अवधारणा अन्तर्गतका आधारभूत मानवीय मापदण्ड (Core Humanitarian Standard) सम्बन्धि तालिम	३	२	१	१	२	९	तृतीय
	सुरक्षित बसोबास तथा निर्माण सम्बन्धि जनचेतनामूलक कार्यक्रम डकर्मी तालिम	३	३	१	३	२	१२	द्वितीय
	सुरक्षित बसोबास तथा निर्माण सम्बन्धि जनचेतनामूलक कार्यक्रम डकर्मी तालिम	३	२	१	१	२	९	तृतीय
	लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशिता, जीविकोपार्जन र सुशासन सम्बन्धी तालिम	३	३	३	३	३	१५	प्रथम
विषयगत क्षेत्रमा पर्ने प्रभावसँग अनुकूलन हुने उपायहरू								
वन, जैविक विविधता तथा जलाधार संरक्षण								
	उपल्लो र तल्लो तटीय सम्बन्धका आधारमा जैविक विविधता र जलाधारको एकीकृत व्यवस्थापन योजना तयार	३	२	१	१	३	१०	तृतीय
	वन व्यवस्थापनका तथा गैहकाष्ठ वनपैदावार खेतीका लागि नर्सरी व्यवस्थापन	३	३	१	२	२	११	तृतीय
	गैहकाष्ठ वनपैदावार खेती संचालन	३	३	१	१	२	१०	तृतीय
	वन, जैविक विविधता तथा जलाधारमा आधारित पर्यापर्यटनको प्रवर्धन	३	३	१	२	१	१०	तृतीय
	संवेदनशिल वृक्षारोपण क्षेत्रमा तारवार	३	३	१	२	२	११	तृतीय
	समुदायमा आधारित वन व्यवस्थापन गर्ने समूहको प्राविधिक, व्यवस्थापकीय तथा संस्थागत क्षमता विकास तालिम	३	३	१	२	२	११	तृतीय
	जैविक विविधता संरक्षण सचेतना तालिम	३	३	२	२	२	१२	द्वितीय
	वन व्यवस्थापन तालिम	३	३	२	२	२	१२	द्वितीय
	वन, जैविक विविधताका अध्ययन, अनुसन्धान तथा अनुगमनका लागि समुदायका सदस्यहरूलाई नागरिक अन्वेषकका रूपमा तालिम तथा परिचालन	३	३	१	१	१	९	तृतीय
	कार्वन उत्सर्जन न्यूनीकरण बापत अन्तर्राष्ट्रिय संयन्त्रहरूबाट भुक्तानी पाउने अवसरका बारेमा सचेतना तथा जनचेतना कार्यक्रम	३	२	१	१	१	८	तृतीय
स्थानीय ग्रामिण तथा शहरी बस्ती								
	भौतिक पूर्वाधारहरूको योजना सहित निर्देशित जग्गा विकास कार्यक्रम (Guided Land Development Programme), जग्गा एकीकरण कार्यक्रम (Land Pooling Programme), घडेरी तथा सेवा सुविधा कार्यक्रम (Site & Services Programme) विकासका लागि अध्ययन गर्ने	३	३	१	१	२	१०	तृतीय
उद्योग, यातायात तथा भौतिक पूर्वाधार								
	नाली मर्मत तथा निर्माण	३	३	१	२	१	१०	तृतीय

प्रकोप	बनुकूलनका उपायहरु	उपयोगिता, स्थान तथा साक्षरता (१-३) (क)	प्रभावकारिता (१-३) (ख)	कर्णको प्रभावकारिता (१-३) (ग)	समाख्याता (१-३) (घ)	लैंगिक समानता (क)	कुल (क+ख+ग+घ+ङ)	क्षेत्रिय प्राथमिकता
	गाउँपालिका, वडा कार्यालय र सार्वजनिक भवनहरुलाई अपाङ्गमैत्री भौतिक पूर्वाधारको विकास गरी सबलिकरण	३	३	१	२	३	१२	द्वितीय
	दुरसंचार टावरको स्तरीकरण	३	३	१	२	१	१०	तृतीय
	घट्ट सुधार कार्यक्रम	३	३	२	२	१	११	तृतीय
	सुरक्षित सामुदायिक भवन मर्मत संभार	३	३	१	१	२	१०	तृतीय
	हरित उद्यान निर्माण	३	३	१	१	२	१०	तृतीय
	खेलमैदान निर्माण	३	३	१	१	१	९	तृतीय
	व्यवस्थित बसपार्क निर्माण	३	३	१	१	२	१०	तृतीय
	जडिबुटी प्रशोधन उद्योग स्थापना	३	३	२	३	३	१४	प्रथम
	ग्रील उद्योग स्थापना	३	२	२	२	२	११	तृतीय
	काष्ठ तथा हस्तकला उद्योग स्थापना	३	२	२	२	२	११	तृतीय
	पर्यटन उद्योग तथा होमस्टे स्थापना तथा विकास	३	२	२	२	२	११	तृतीय
पर्यटन एवं प्राकृतिक तथा सांस्कृतिक सम्पदा								
	पाटी तथा चौतारा मर्मत	३	३	२	२	२	१२	द्वितीय
	हारी फरना संरक्षण तथा प्रवर्धन कार्यक्रम	३	३	२	२	२	१२	द्वितीय
	मठ मन्दिर जिर्णोद्धार	३	३	२	२	२	१२	द्वितीय
	व्यवस्थित घाट निर्माण	३	३	२	२	२	१२	द्वितीय
	स्थानीय पञ्चे बाजा संरक्षण कार्यक्रम,	३	३	२	२	२	१२	द्वितीय
	स्थानीय कला संस्कृति, भेषभुषा, जिविकोपार्जन, र संस्कृति फन्किने संग्रालयको निर्माण	३	३	१	२	२	११	तृतीय
	प्राकृतिक, सांस्कृतिक तथा पर्यटकिय स्थानको प्रवर्द्धनका लागि वृत्तचित्र निर्माण	३	३	१	२	२	११	तृतीय
लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशिता, जीविकोपार्जन र सुरासन								
	महिलामैत्री स्नान गृह निर्माण	३	२	१	१	२	९	तृतीय
	विद्यालयमा महिलामैत्री शौचालयको निर्माण	३	३	२	३	३	१४	प्रथम
	सहकारी अवधारणामा घरेलु सुरक्षित महिनावारी प्याड उद्योग तालीम	३	२	१	१	३	१०	तृतीय
	सुधारिएको आरन निर्माण	३	३	२	२	१	११	तृतीय
	सहकारी अवधारणामा सिलाई कटाई तथा होजियारी/बुनाई उद्योग स्थापना	३	३	२	२	३	१३	द्वितीय
	समुदायद्वारा संचालन गरिने कपडा, फलामे औजारका कोसेलीघर निर्माण	३	३	२	२	३	१३	द्वितीय

४.३ अनुकूलन कार्ययोजनाको निर्माण

अधिल्ला खण्डहरुमा भएका प्राथमिकता अनुसार सहभागितामूलक खुल्ला छलफलको आधारमा र हालसम्म भएको प्रगति तथा बाँकी क्रियाकलापहरु समेतलाई ध्यानमा राखी निम्नानुसार योजना (२०७८/०७९ देखि २०८२/०८३ सम्म) जलवायु परिवर्तन स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना, नौमुले गाउँपालिकाले तयार गरिएको छ। यस योजनामा बजेट अनुमान गर्दा सहभागितामूलक छलफलबाट स्थानीय अनुभव तथा वर्तमान दररेटका आधारमा गरिएको छ।

तालिका २७ : स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना

क्र. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष										वस्ती	संभावित सहयोगी निकाय	
						०७८/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२		०८२/०८३				जम्मा
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा			
कृषि तथा खाद्य सुरक्षा																		
सिंचाई कुलो मर्मत तथा स्तरउन्नती																		
वडा नं. १																		
	तोलीपाखा पैरमखाल्ट निर्माण	मिटर	८००	२.९	१२ (पैरमखाल्ट)			२०	५८०	२०	५८०	२०	५८०	२००	५८०	२३२०	तोलीपाखा-पैरमखाल्ट	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	भुसुंखोला सिंचाई निर्माण	मिटर	८००	२.९	५५ (बगरफाट भुसुं)	२००	५८०	२०	५८०	२०	५८०	२०	५८०			२३२०	बगरफाट भुसुं	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	मिलनचोकदेखि सिंचाई निर्माण	मिटर	७५०	२.९	३५ (मिलनचोक-टुटेसिमल)	१५०	४३५	१५०	४३५	१५०	४३५	१५०	४३५	१५०	४३५	२९७५	मिलनचोक-टुटेसिमल	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	रचनेदेखि सिंचाई निर्माण	मिटर	१०००	२.९	४५ (रचने-टुटेसिमल)			२५०	७२५	२५०	७२५	२५०	७२५	२५०	७२५	२९००	रचनेदेखि टुटेसिमल	गा.पाको कृषि शाखा, वडा

क. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष										बस्ती	संभावित सहयोगी निकाय	
						०७८ / ०७९		०७९ / ०८०		०८० / ०८१		०८१ / ०८२		०८२ / ०८३				जम्मा
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा			
																	कार्यालय, NCCSP 2	
	भुर्खोला (गुयाली-घरखेत-चिसापानी) सिंचाई निर्माण	मिटर	९००	२.९	३३ तल्लो भुर्खो			२००	५८०	२५०	७२५	२५०	७२५	२००	५८०	२६१०	तल्लो भुर्खो	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	साहुखोलादेबि राईली सिंचाई निर्माण	मिटर	८००	२.९	३३ राईली	२००	५८०	२००	५८०	२००	५८०					२३२०	राईली	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	कालेखोला (पंधेरीकुवा) सिंचाई निर्माण	मिटर	५००	२.९	१५ पंधेरीकुवा							३००	८७०	२००	५८०	१४५०	पंधेरीकुवा	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	तोलीखोला छहरा (तामे) सिंचाई मर्मत	मिटर	११००	२.९	८० (तामे)	२५०	७२५	२५०	७२५	२५०	७२५	२५०	७२५	१००	२९०	३१९०	तामे	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	तामेखोला (तामेखोला फाँट) सिंचाई मर्मत	मिटर	१२००	२.९	४० (तामे)			३००	८७०	३००	८७०	३००	८७०	३००	८७०	३४८०	तामे	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	ठाडोखोला (अबलतोली) सिंचाई निर्माण	मिटर	१०००	२.९	३५ (अबलतोली)	२००	५८०	३००	८७०	२५०	७२५	२५०	७२५			२९००	अबलतोली	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	भाकुल गौरा (लेकतोली)	मिटर	९००	२.९	७ पुर्वियाटोल					३००	८७०	३००	८७०	३००	८७०	२६१०	लेकतोली	गा.पाको कृषि

क्र. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष										वस्ती	संभावित सहयोगी निकाय	
						०७८/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२		०८२/०८३				जम्मा
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा			
	सिंचाई निर्माण															पुर्वियाटोल	शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	तोली खोला (न्याउलेपानी) सिंचाई निर्माण	मिटर	८०० (पाईप)	०.४८	९ (रपटथर)			२००	९६	२००	९६	२००	९६	२३२०	रपटथर	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2		
	माथिल्लो तोली खोला (राईली धनीगाउँ) सिंचाई मर्मत	मिटर	१०००	२.९	५०(राईली धनीगाउँ)	२५०	७२५	२५०	७२५	२५०	७२५			२९००	राईली धनीगाउँ	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2		
वडा नं. २																		
	खालखोली सिंचाई निर्माण	मिटर	१२००	२.९	२५(नौफेरी भाकिथर)	३००	८७०	३००	८७०	२००	५८०	२००	५८०	३४८०	नौफेरी भाकिथर	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2		
	लेकतोली सिंचाई निर्माण	मिटर	१०००	२.९	५०(माभगाउँ)			३००	८७०	३००	८७०	१००	२९०	२९००	माभगाउँ	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2		
	भावसैनी खोला सिंचाई निर्माण	मिटर	८००	२.९	४०(भावसैनी)			३००	८७०	३००	८७०	२००	५८०	२३२०	भावसैनी	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2		
	ठाडोखोला सिंचाई निर्माण	मिटर	११००	२.९	१८(धनसार)			३००	८७०	३००	८७०	२००	५८०	३१९०	धनसार	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP		

क्र. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष										वस्ती	संभावित सहयोगी निकाय	
						०७८/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२		०८२/०८३				जम्मा
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा			
																	2	
	लेकतोली सिंचाई निर्माण	मिटर	८००	२.९	१५(लेकतोली)	३००	८७०	३००	८७०	२००	५८०					२३२०	लेकतोली	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	भेरीखोला सिंचाई निर्माण	मिटर	१५००	२.९	१५(चम्लायटोल)	३००	८७०	३००	८७०	२००	५८०	३००	८७०	३००	८७०	४३५०	चम्लायटोल	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	जुगेपानीखोला सिंचाई निर्माण	मिटर	१२००	२.९	२५(जुगेपानी)			२००	५८०	३००	८७०	३००	८७०			३४८०	जुगेपानी	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	आलेगाउँ स्कूल खोला सिंचाई निर्माण	मिटर	५००	२.९	१५(आलेगाउँ)					२००	५८०	३००	८७०			१४५०	आलेगाउँ	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	खडखडे सिंचाई निर्माण	मिटर	१५००	२.९	५०(निरगा)	३००	८७०	३००	८७०	३००	८७०	३००	८७०	३००	८७०	४३५०	निरगा	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	भाकियर मुहान सिंचाई निर्माण	मिटर	११००	२.९	१६(भाकियर)	३००	८७०	३००	८७०	३००	८७०	२००	५८०			३१९०	भाकियर	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	लोहोरे खोला सिंचाई निर्माण	मिटर	३००	२.९	३५(मसार)			३००	८७०							८७०	मसार	गा.पाको कृषि शाखा, वडा

क्र. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष												वस्ती	संभावित सहयोगी निकाय
						०७६/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२		०८२/०८३		जम्मा			
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा				
																	कार्यालय, NCCSP 2		
	बमगौरा सिंचाई मर्मत	मिटर	१०००	२.९	३०(मासगाउँ)	२००	५८०	३००	८७०	३००	८७०	२००	५८०		२९००	मासगाउँ	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2		
	पाखुरे सिंचाई मर्मत	मिटर	१४००	२.९	३५(नौफेरी)	२००	५८०	३००	८७०	३००	८७०	३००	८७०	३००	४०६०	नौफेरी	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2		
	उत्तिसेनी भ्काक्रिखोलाखेत सिंचाई निर्माण	मिटर	१२००	२.९	३५(नौफेरी पाखुरे)	३००	८७०	३००	८७०	३००	८७०				३४८०	नौफेरी पाखुरे	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2		
बडा नं. ३																			
	भाँडे तथा लोहोरे खोला सिंचाई मर्मत	मिटर	८००	२.९	८०(काप्रेखोला-स्याउली)	२००	५८०	३००	८७०	३००	८७०				२३२०	काप्रेखोला-स्याउली	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2		
	गोपेनी खोला सिंचाई कुलो मर्मत	मिटर	१८००	२.९	१२०(सानो गोपेनी)	३००	८७०	४००	११६०	३००	८७०	४००	११६०	४००	११६०	५२२०	सानो गोपेनी-द्वारी	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	भाटीदेखि रातोमाटे सिंचाई कुलो निर्माण	मिटर	१५००	२.९	५०(द्वारी)	३००	८७०	४००	११६०	३००	८७०	३००	८७०	२००	५८०	४३५०	द्वारी	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2	

क्र. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष										बस्ती	संभावित सहयोगी निकाय	
						०७८ / ०७९		०७९ / ०८०		०८० / ०८१		०८१ / ०८२		०८२ / ०८३				जम्मा
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा			
	भाटीभिरकुना सिंचाई कुलो निर्माण	मिटर	१२००	२.९	४०(नारसिना)			३००	८७०	३००	८७०	३००	८७०	३००	८७०	३४८०	नारसिना	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	नौधारे सिंचाई कुलो मर्मत	मिटर	१६००	२.९	४०(चम्लाय)			४०	११६०	४०	११६०	४०	११६०	४००	११६०	४६४०	चम्लाय	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	बासठान सिंचाई कुलो मर्मत	मिटर	१००	२.९	२०(जैसीडाँडा)			२०	५८०	३००	८७०	३००	८७०	२००	५८०	२९००	जैसीडाँडा	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	मान्द्रेखोला सिंचाई कुलो मर्मत	मिटर	१००	२.९	६(सल्लेरी)	२००	५८०	३००	८७०	३००	८७०	२०	५८०			२९००	सल्लेरी	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	गलखाल मुहान सिंचाई कुलो मर्मत	मिटर	१००	२.९	२५(भिन्निखोला)			२०	५८०	३००	८७०	३००	८७०	२००	५८०	२९००	भिन्निखोला	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	छ्यारछ्यारे सिंचाई कुलो मर्मत	मिटर	९००	२.९	६(भीरकुना)					३००	८७०	३००	८७०	३००	८७०	२६१०	भीरकुना	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	बाघमारे सिंचाई कुलो मर्मत	मिटर	९००	२.९	५०(काप्रागाउँ)			३००	८७०	३००	८७०					२६१०	काप्रागाउँ	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2

क्र. सं	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष												वस्ती	संभावित सहयोगी निकाय
						०७८/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२		०८२/०८३		जम्मा			
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा				
																	2		
	हिउँछिरा सिंचाई कुलो मर्मत	मिटर	१३००	२.९	२५(भाँडे)	२००	५८०	२००	५८०	३००	८७०	३००	८७०	३००	८७०	३७७०	भाँडे	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	भालुढाङ्ग करना सिंचाई कुलो मर्मत	मिटर	६००	२.९	२२(छिरा)					३००	८७०	३००	८७०	१७४०	छिराटोल	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2			
	लिसेरौरा सिंचाई कुलो मर्मत	मिटर	१३००	२.९	२५(सल्लेरीटोल)	३००	८७०	३००	८७०	३००	८७०	२००	५८०	३७७०	सल्लेरीटोल	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2			
वडा नं. ४																			
	दरबारेखोला सिंचाई कुलो मर्मत	मिटर	५०	२.९	१२(दरबारे)	५०	१४५								१४५	दरबारेखोला	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2		
	घट्टेखोला सिंचाई कुलो मर्मत	मिटर	२५०	२.९	२५(घट्टेखोला)	२५०	७२५								७२५	घट्टेखोला	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2		
	बगरगाउँ सिंचाई कुलो मर्मत	मिटर	१००	२.९	१३(तल्लो बुकेनी)			१००	२९०						२९०	तल्लो बुकेनी	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2		
	सुपाकुने सिंचाई कुलो	मिटर	५००	२.९	२९(घट्टेखोला)			२५०	७२५	२५०	७२५				१४२५	घट्टेखोला	गा.पाको कृषि		

क्र. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष										वस्ती	संभावित सहयोगी निकाय			
						०७८/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२		०८२/०८३				जम्मा		
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा					
	मर्मत																शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2			
	वाहेखोला सिंचाइ कुलो मर्मत	मिटर	१०००	२.९	२९(निपाने)			२५०	७२५	२५०	७२५	२५०	७२५	२५०	७२५	२९००	निपाने	शा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2		
वडा नं. ५																				
	रानाखोला सिंचाइ कुलो मर्मत	मिटर	१०००	२.९	१८(सुपाकुन मालिङ्गघारीगैर)			२५०	७२५	२५०	७२५	२५०	७२५			२९००	सारटोल, घाटुथर, भुरुङ्गे, लिसेपानी	शा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2		
	घट्टेखोला काप्रारुखडाडा सिंचाइ कुलो मर्मत	मिटर	६५०	२.९	२० (खवीखाल)			२००	५८०	२००	५८०	२५०	७२५			१८८५	काप्रारुख सालडाडा	शा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP		
	भिन्निखोला सिंचाइ कुलो मर्मत तथा विस्तार	मिटर	१५००	२.९	१२ (लसुनखोला)			३००	८७०	४००	११६०	३००	८७०	३००	८७०	२००	५८०	४३५०	खनियाघारी	शा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	गजमाली मर्चाङ्गाघारी सिंचाइ कुलो मर्मत	मिटर	७००	२.९	१० (डाडागाल)			२५०	७२५	२५०	७२५	२००	५८०			२०३०	फाकीथान सालकोट	शा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2		
	गुरगुरे गजमाली सिंचाइ कुलो मर्मत तथा विस्तार	मिटर	६५०	२.९	८ (सानोदरवार)					२००	५८०	२००	५८०	२५०	७२५	१८८५	गुराँसे, सालकोट	शा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2		

क्र. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष										वस्ती	संभावित सहयोगी निकाय	
						०७६/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२		०८२/०८३				जम्मा
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा			
	घट्टेखोला सिंचाई कुलो मर्मत	मिटर	६००	२.९	१८ (उत्तिसेनी)					३००	६७०	३००	६७०	२००	५६०	२३२०	बुचाटोल	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	गजमाली खोला सिंचाई कुलो मर्मत	मिटर	५००	२.९	२० (वाङ्गेखोला)							२५०	७२५	२५०	७२५	१४५०	भुरुङ्गे, लिसेपानी	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	दुन्दुरे खोला सिंचाई कुलो मर्मत	मिटर	१५००	२.९	२० (सियाला)	३००	६७०	२००	५६०	३००	६७०	३००	६७०	४००	११६०	४३३०	दारकुन्ने, चिसापानी	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	रानाखोला सिंचाई कुलो मर्मत	मिटर	२६०	२.९	४१ (नौगाउँ, बसकुना)							२६०	६१२			६१२	नौगाउँ, बसकुना	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	दुन्दुरे घट्टेखोला सिंचाई कुलो मर्मत	मिटर	३५०	२.९	४७ (नौलाथर)					३५०	१०१५					१०१५	नौलाथर	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	दुन्दुरे खोला सिंचाई कुलो विस्तार	मिटर	२५	२.९	१२ (नौगाउँ)	२५	७२.५									७२.५	नौगाउँ	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	दाणखेत सिंचाई कुलो मर्मत	मिटर	३५	२.९	७ (गजमाली)	३५	१०१.५									१०१.५	गजमाली	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2

क्र. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष												वस्ती	संभावित सहयोगी निकाय
						०७८/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२		०८२/०८३		जम्मा			
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा				
																	2		
	राजमाली सिंचाई कुलो मर्मत	मिटर	१५०	२.९	९ (बजार टोल)					१५०	४३५					४३५	जिप बजार टोल	शा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
वडा नं ६																			
	पुरनपानी सिंचाई कुलो	मिटर	१०००	२.९	पुरनपानी	२००	५८०	२०	५८०	२०	५८०	२०	५८०	२००	५८०	२९००	पुरनपानी	शा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	पाखापानी मारीखोला सिंचाई कुलो	मिटर	७००	२.९	पाखापानी मारीखोला					२०	५८०	२०	५८०	३००	८७०	२०३०	पाखापानी मारीखोला	शा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	टोटेखोला न्युरानी सिंचाई कुलो	मिटर	१२००	२.९	टोटेखोला न्युरानी					४०	११६०	४०	११६०	४००	११६०	३४८०	टोटेखोला न्युरानी	शा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	आटादेखि बगर सिंचाई कुलो	मिटर	१०००	२.९	आटा-बगर			२०	५८०	२०	५८०	३००	८७०	३००	८७०	२९००	आटादेखि बगर	शा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	सातटार मजुवाछेउ सिंचाई कुलो	मिटर	१४००	२.९	सातटार मजुवाछेउ	३००	८७०	४०	११६०	३००	८७०	२०	५८०	२००	५८०	४०६०	सातटार मजुवाछेउ	शा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	मनधारा सिंचाई कुलो	मिटर	१००	२.९	मनधारा			३००	८७०	२०	५८०	३००	८७०	२००	५८०	२९००	मनधारा	शा.पाको कृषि	

क. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष								वस्ती	संभावित सहयोगी निकाय		
						०७६/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२				०८२/०८३	
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा			परिणाम	जम्मा
	गयाखोला)		०		गयाखोला)					०					गयाखोला)	शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	माथिल्लो गुरुङ्खोलादेखि गुरुङ्खोला दलितटोलसम्म	मिटर	१३००	२.९	माथिल्लो गुरुङ्खोला दलितटोल	३००	८७०	३००	८७०	३००	८७०	४००	११६०	३७७०	गुरुङ्खोला-दलितटोल	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
वडा नं ७																	
	जरीखाना सिंचाइ कुलो निर्माण (रपटुडा)	मिटर	१२००	२.९	रपटुडा पैति					४००	११६०	४००	११६०	३४८०	रपटुडा पैति	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	खाङ्गाबागदुल्ला सिंचाइ कुलो निर्माण	मिटर	९००	२.९	खाङ्गाबागदुल्ला पैति					२००	५८०	३००	८७०	२६९०	खाङ्गाबागदुल्ला पैति	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	गाडखोला नरसिन स्याला सिंचाइ कुलो निर्माण	मिटर	१३००	२.९	गाडखोला नरसिन स्याला पैति	३००	८७०	३००	८७०	३००	८७०	३००	८७०	३७७०	गाडखोला नरसिन स्याला पैति	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	तिरपानी घाडाहाले सिंचाइ तथा खानेपानी निर्माण	मिटर	२४००	२.९	तिरपानी घाडाहाले	४८०	१३९२	४८०	१३९२	४८०	१३९२	४८०	१३९२	६९६०	तिरपानी घाडाहाले	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	राँकाखोला तथा मेलतोलादुनी सिंचाइ कुलो निर्माण	मिटर	१५००	२.९	राँकाखोला र मेलतोलादुनी	३००	८७०	३००	८७०	३००	८७०	३००	८७०	४३५०	राँकाखोला-मेलतोलादुनी	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2	

क. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष										वस्ती	संभावित सहयोगी निकाय		
						०७८/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२		०८२/०८३				जम्मा	
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा				
																	2		
बडा नं ८																			
	साखोला सिंचाई कुलो निर्माण	कुलो	मिटर	१००	२.९	साखोला	३००	८७०	३००	८७०	३००	८७०				२६१०	साखोला	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	जिग्मीखोला सिंचाई कुलो निर्माण	कुलो	मिटर	१००	२.९	जिग्मीखोला			३००	८७०	३००	८७०	२०	५८०	२००	५८०	२९००	जिग्मीखोला	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	खहरेखेत सिंचाई कुलो निर्माण	कुलो	मिटर	१००	२.९	खहरेखेत			१००	२९०						२९०	खहरेखेत	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	सिमखेत सिंचाई कुलो निर्माण	कुलो	मिटर	२००	२.९	सिमखेत			२०	५८०						५८०	सिमखेत	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	माभ्रखेत सिंचाई कुलो निर्माण	कुलो	मिटर	५००	२.९	माभ्रखेत					२५०	७२५	२५०	७२५		१४५०	माभ्रखेत	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	ढाँडखोला सिंचाई कुलो निर्माण	कुलो	मिटर	५००	२.९	ढाँडखोला			२५०	७२५	२५०	७२५				१४५०	ढाँडखोला	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	डुङ्गाखोला सिंचाई कुलो निर्माण	कुलो	मिटर	७००	२.९	डुङ्गाखोला					२५०	७२५	२५०	७२५	२००	५८०	२०३०	डुङ्गाखोला	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2

क्र. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	वार्षिक वर्ष										वस्ती	संभावित सहयोगी निकाय	
						०७८/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२		०८२/०८३				जम्मा
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा			
	निर्माण																शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	थोपा सिंचाई प्रवर्धन	पटक	८	२५०	नौमुले गा.पा.			२	५००	२	५००	२	५००	२	५००	२०००	नौमुले गा.पा.	गा.पाको शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	फिरफिरे सिंचाई	थान	१२०	४	नौमुले गा.पा.			२४	९६	२४	९६	२४	९६	२४	९६	४८०	नौमुले गा.पा.	गा.पाको शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	प्लास्टिक घरमा बेसौपमी तरकारी खेती	बटा	४०	५०	नौमुले गा.पा.			४	२००	४	२००	४	२००	४	२००	२०००	नौमुले गा.पा.	गा.पाको शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	तरकारी संकलन केन्द्र	बटा	८	२५०	नौमुले गा.पा.	४	१०००									२०००	नौमुले गा.पा.	गा.पाको शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	एकीकृत शत्रु जीव व्यवस्थापन (Integrated Pest Management IPM) प्रवर्धन	पटक	५	५०	नौमुले गा.पा.	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	२५००	नौमुले गा.पा.	गा.पाको शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	प्राज्ञारिक मलको प्रयोग तथा प्रवर्धन	पटक	५	५०	नौमुले गा.पा.	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	२५००	नौमुले गा.पा.	गा.पाको शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2

क्र. सं	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष												वस्ती	संभावित सहयोगी निकाय
						०७८/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२		०८२/०८३		जम्मा			
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा				
	खडेरी प्रतिरोधी खाद्यान्न प्रवर्धन	पटक	५	५००	नौमुले गा.पा.	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	२५००	नौमुले गा.पा.	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	जलको बहुउपयोग Multiple Water Use Scheme (MWUS) योवनाहरुको प्रवर्धन	पटक	५	५००	नौमुले गा.पा.	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	२५००	नौमुले गा.पा.	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	भेडापालन कार्यक्रम	पटक	५	५००	नौमुले गा.पा.	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	२५००	नौमुले गा.पा.	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	प्लास्टिक पोखरी तथा सिचाइ पोखरी निर्माण (खजुरीफाँट)	बटा	१	१३५	३५ (खजुरीफाँट)	१	१३५						क				खजुरीफाँट	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	आलेगाउँ पोखरी निर्माण	बटा	१	१३५	१५ (आलेगाउँ)			१	१३५								आलेगाउँ	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	नौफेरी पोखरी निर्माण	बटा	१	१३५	१८ (नौफेरी)					१	१३५						नौफेरी	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	ठुलो चम्लाय पोखरी निर्माण	बटा	१	१३५	२० (ठुलो चम्लाय)							१	१३५				ठुलो चम्लाय	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2	

क. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ष	आर्थिक वर्ष								वस्ती	संभावित सहयोगी निकाय		
						०७६/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२				०८२/०८३	
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा			परिणाम	जम्मा
															2		
	लेकतोली पोखरी निर्माण	बटा	१	१३५	२३ (लेकतोली)								१	१३५		लेकतोली गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	कुईने सिंचाई पोखरी निर्माण	बटा	१	१३५	१२ (कुईने)					१	१३५			१३५	कुईने गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2		
	पहाडगाउँ सिंचाई पोखरी निर्माण	बटा	१	१३५	२५ (पहाडगाउँ)				१	१३५				१३५	पहाडगाउँ गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2		
	निपाने सिंचाई पोखरी निर्माण (ठाडेओडार)	बटा	१	१३५	२१ (निपाने)									१३५	निपाने गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2		
	कागज पार्ने खोला सिंचाई पोखरी निर्माण	बटा	१	१३५	२० (खत्रीखाल)	१	१३५							१३५	खत्रीखाल गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2		
	लसुनखोला सिंचाई पोखरी निर्माण	बटा	१	१३५	१२ (लसुनखोला)				१	१३५				१३५	लसुनखोला गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2		
	जुरेपानी सिंचाई पोखरी निर्माण	बटा	१	१३५	१० (डाँडागाउँ)				१	१३५				१३५	डाँडागाउँ गा.पाको कृषि शाखा, वडा		

क्र. सं	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष												बस्ती	संभावित सहयोगी निकाय
						०७८/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२		०८२/०८३		जम्मा			
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा				
																	कार्यालय, NCCSP 2		
	कागज पार्ने खोला सिंचाई पोखरी निर्माण	बटा	१	१३५	८ (सानोदरवारे)								१	१३५			१३५	सानोदरवारे	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	थानडाडा सिंचाई पोखरी निर्माण	बटा	१	१३५	१८ (उत्तिसेनी)										१	१३५	१३५	उत्तिसेनी	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	सियाला सिंचाई पोखरी निर्माण	बटा	१	१३५	२० (सियाला)								१	१३५			१३५	सियाला	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	साफेखोरिया पोखरी निर्माण	बटा	१	१३५	९ (गुरांसे)					१	१३५						१३५	गुरांसे	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	नौगाउँ सिंचाई पोखरी निर्माण	बटा	१	१३५	७ (नौगाउँ)												१३५	नौगाउँ	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	जर्बुटा सिंचाई पोखरी निर्माण	बटा	१	१३५	४ (जर्बुटा)	१	१३५										१३५	जर्बुटा	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	जुगेपानी टोल सिंचाई	बटा	१	१३५	४ (जुगेपानी)												१३५	जुगेपानी	गा.पाको कृषि

क.सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष										वस्ती	संभावित सहयोगी निकाय	
						०७८/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२		०८२/०८३				जम्मा
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा			
	पोखरी निर्माण				टोल)											टोल	शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	ठुलोखोला माथिल्लोखेत पोखरी निर्माण	बटा	१	१३५	माथिल्लोखेत					१	१३५				१३५	ठुलोखोला	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	डाँडापारीटोल पोखरी निर्माण (तल्लो नाउली)	बटा	१	१३५	डाँडापारी					१	१३५			१३५	डाँडापारी	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2		
	पुर्वेटोल पोखरी निर्माण	बटा	१	१३५	पुर्वेटोल							१	१३५	१३५	पुर्वेटोल	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2		
	सापकोटाटोल पोखरी निर्माण	बटा	१	१३५	सापकोटाटोल					१	१३५			१३५	सापकोटाटोल	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2		
	साटो परिक्षण	नमुना	८००	०.५	नौमुले गा.पा.	८००	४००							४००	नौमुले गा.पा.	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2		
	सामुदायिक बिउ बैकको स्थापना	बटा	१	२५००	नौमुले गा.पा.					१	२५००			२५००	नौमुले गा.पा.	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2		

क.सं	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष										वस्ती	संभावित सहयोगी निकाय		
						०७८/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२		०८२/०८३				जम्मा	
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा				
	मौसमी तथा बेमौसमी खाद्यान्न, तरकारी तथा कृषि उपज संकलन गोदाम	बटा	१	२०००	नौमुले गा.पा.			१	२०००							२०००	नौमुले गा.पा.	गा.पाको शाखा, कार्यालय, NCCSP 2	कृषि वडा
	उन्नत जातका वाली बीउ वितरण	पटक	२०	१००	नौमुले गा.पा.	४	४००	४	४००	४	४००	४	४००	४	४००	२०००	नौमुले गा.पा.	गा.पाको शाखा, कार्यालय, NCCSP 2	कृषि वडा
	तरकारी खेतीका लागि नर्सरी स्थापना	बटा	१६	२५	नौमुले गा.पा.	४	१००	४	१००	४	१००	४	२००			५००	नौमुले गा.पा.	गा.पाको शाखा, कार्यालय, NCCSP 2	कृषि वडा
	पशु नश्ल सुधार कार्यक्रम तथा उन्नतजातको बाखा, बोका, सुगुर वितरण	पटक	२	७००	नौमुले गा.पा.			१	७००			१	७००			१४००	नौमुले गा.पा.	गा.पाको शाखा, कार्यालय, NCCSP 2	कृषि वडा
	खाद्य तथा सुरक्षित माछामासु बजार व्यवस्थापन	पटक	१	५००	नौमुले गा.पा.					१	५००					५००	नौमुले गा.पा.	गा.पाको शाखा, कार्यालय, NCCSP 2	कृषि वडा
	पशु शिविर तथा औषधि वितरण	पटक	४	२००	नौमुले गा.पा.	१	२००			१	२००	१	२००	१	२००	८००	नौमुले गा.पा.	गा.पाको शाखा, कार्यालय, NCCSP 2	कृषि वडा
	दुग्धजन्य पदार्थका व्यवस्थापनका चिस्यान केन्द्र तथा लागि डेरीको स्थापना	बटा	१	८००	नौमुले गा.पा.					१	८००					८००	नौमुले गा.पा.	गा.पाको शाखा, कार्यालय, NCCSP 2	कृषि वडा
	फलफुल विरुवा वितरण	पटक	४	२००	नौमुले गा.पा.	१	२००			१	२००	१	२००	१	२००	८००	नौमुले गा.पा.	गा.पाको शाखा, कार्यालय, NCCSP 2	कृषि वडा

क्र. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष										वस्ती	संभावित सहयोगी निकाय	
						०७६/०७७		०७७/०७८		०७८/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१				जम्मा
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा			
	ओखर, टिम्बुर, केरा, निबुवा आप, अनार, सुन्तला, कागती)			०											गा.पा.	शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2		
	उन्नत जात तथा पोषिलो घाँस वितरण तथा रोपण	पटक	२	२००	नौमुले गा.पा.	१	२००					१	२००	४००	नौमुले गा.पा.	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2		
	कृषि औजारहरुको मिनी टिलर, धयेसर, मकै छोडाउने हाते मेसिन, दाँते, मेसिन लगायतका मेसिन खरिद तथा वितरण	पटक	२	६००	नौमुले गा.पा.			१	६००					१	२००	१२००	नौमुले गा.पा.	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	माहुरीपालनका लागि घर वितरण	पटक	१	२००	नौमुले गा.पा.									१	२००	२००	नौमुले गा.पा.	गा.पाको कृषि शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	जम्मा																	
	बन, जैविक विविधता तथा जलाधार संरक्षण																	
	उपल्लो र तल्लो तटीय सम्बन्धका आधारमा जैविक विविधता र जलाधारको एकीकृत व्यवस्थापन योजना तयार गर्ने	पटक	१	७५०	नौमुले गा.पा.			१	७५०							७५०	नौमुले गा.पा.	गा.पा., डिभिजन बन कार्यालय, वडा कार्यालय, सा.व.उ.स., NCCSP 2, SWMO
	बन व्यवस्थापनका तथा गैहकाष्ठ वनपैदावार खेतीका लागि नर्सरी व्यवस्थापन	पटक	८	१००	नौमुले गा.पा.	२	२००			२	२००	२	२००	२	२००	८००	नौमुले गा.पा.	गा.पा., डिभिजन बन कार्यालय, वडा कार्यालय, सा.व.उ.स.,

क्र. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष												बस्ती	संभावित सहयोगी निकाय
						०७८ / ०७९		०७९ / ०८०		०८० / ०८१		०८१ / ०८२		०८२ / ०८३		जम्मा			
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा				
																	NCCSP 2		
	गैहकाष्ठ वनपैदावार खेती संचालन	पटक	८	३००	नौमुले गा.पा.			३	९००			३	९००	२	६००	२४००	नौमुले गा.पा.	गा.पा., डिभिजन वन कार्यालय, वडा कार्यालय, सा.व.उ.स., NCCSP 2	
	वन, जैविक विविधता तथा जलाधारमा आधारित पर्यापर्यटनको प्रवर्धन गर्ने ।	पटक	२	२००	नौमुले गा.पा.	१	२००			१	२००					४००	नौमुले गा.पा.	गा.पा., डिभिजन वन कार्यालय, वडा कार्यालय, सा.व.उ.स., NCCSP 2	
	वृक्षारोपण (बहुआयामीक बिरुवा) तथा घाँस रोपण	पटक	८	२००	नौमुले गा.पा.	२	४००			३	६००	३	६००			१६००	नौमुले गा.पा.	गा.पा., डिभिजन वन कार्यालय, वडा कार्यालय, सा.व.उ.स., NCCSP 2	
	जलाधारको अवस्था हेरी उपल्लो भागमा निगालो रोपण र तल्लो तटीय भागमा बाँस रोपण	पटक	८	२००	नौमुले गा.पा.	२	४००			३	६००			३	६००	१६००	नौमुले गा.पा.	गा.पा., डिभिजन वन कार्यालय, वडा कार्यालय, सा.व.उ.स., NCCSP 2	
	डढेलो नियन्त्रण सामग्री वितरण तथा जनशक्ती उत्पादन	पटक	८	२००	नौमुले गा.पा.	२	४००	२	४००	२	४००	१	२००	१	२००	१६००	नौमुले गा.पा.	गा.पा., डिभिजन वन कार्यालय, वडा कार्यालय, सा.व.उ.स., NCCSP 2	
	जैविक विविधता संरक्षण तथा डढेलो नियन्त्रणको सूचनासहितको होडिग	बटा	२५	८	नौमुले गा.पा.	५	१२५	४	१००	६	१५०	४	१००	६	१५०	२००	नौमुले गा.पा.	गा.पा., डिभिजन वन कार्यालय, वडा कार्यालय,	

क्र. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष												वस्ती	संभावित सहयोगी निकाय
						०७८/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२		०८२/०८३		जम्मा			
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा				
	बोर्ड स्थापना																सा.व.उ.स., NCCSP 2		
	संवेदनशिल खुला स्थान र लोहोरे खोला किनारा, बजार क्षेत्र वृक्षारोपण क्षेत्रमा तारवार	पटक	५	१००	नौमुले गा.पा.	१	१००	१	१००	१	१००	१	१००	१	१००	५००	नौमुले गा.पा.	गा.पा., डिभिजन वन कार्यालय, वडा कार्यालय, सा.व.उ.स., NCCSP 2	
						१८२५		२२५०		२२५०		२१००		१८५०	१०२७५				
जल तथा उर्जा																			
	सुधारीएको चुलो निर्माण	बटा	२४०	५	नौमुले गा.पा.	४८	२४०	४८	२४०	४८	२४०	४८	२४०	४८	२४०	१२००	नौमुले गा.पा.	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	बायोग्यास चुलो निर्माण	बटा	२४०	५	नौमुले गा.पा.	४८	२४०	४८	२४०	४८	२४०	४८	२४०	४८	२४०	१२००	नौमुले गा.पा.	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	सोलार लिफ्टिङ्ग	बटा	२४०	५	नौमुले गा.पा.	४८	२४०	४८	२४०	४८	२४०	४८	२४०	४८	२४०	१२००	नौमुले गा.पा.	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	स्थानिय जलविधुत प्रसारणका लागि पहल	पटक	२	१००	नौमुले गा.पा.	१	१००	१	१००							२००	नौमुले गा.पा.	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
खानेपानी मुहान संरक्षण, खानेपानी योजना निर्माण तथा भर्भत																			
वडा नं. १																			
	भुर्सुखोला खानेपानी निर्माण	मिटर	१५००	०.१	३२ (तल्लो भुर्सु)	१५०	१७४									१७४	तल्लो भुर्सु	गा.पा., NCCSP 2, सेम द चिल्ड्रेन, RVWRMP	
	हजारी खोरीया खानेपानी	मिटर	१२००	०.१	२० (राईली)			१२०	१३९.२							१३९.२	राईली	गा.पा., NCCSP	

क्र. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ष	आर्थिक वर्ष												वस्ती	संभावित सहयोगी निकाय
						०७८/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२		०८२/०८३		जम्मा			
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा				
	निर्माण			१६	मुखियाटोल)			०								मुखियाटोल	२, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP		
	कलेल खानेपानी निर्माण	मिटर	१५००	०.१ १६	३३ (राईली रुवालेटोल)				१५०	१७४					१७४	राईली रुवालेटोल	शा.पा., NCCSP २, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP		
	कालेखोला खानेपानी निर्माण	मिटर	६००	०.१ १६	१५ (अबलतोली)						६०	६९.६			६९.६	अबलतोली	शा.पा., NCCSP २, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP		
	सिरुधारा खानेपानी मर्मत	पटक	१	१५०	७८ (घरेलु)	१	१५०								१५०	घरेलु	शा.पा., NCCSP २, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP		
	साउनेधारा खानेपानी मर्मत	पटक	१	१५०	५८ (विषघारी)			१	१५०						१५०	विषघारी	शा.पा., NCCSP २, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP		
	लेकतोली खानेपानी मर्मत	पटक	१	१५०	३५ (अबलतोली)				१	१५०					१५०	अबलतोली	शा.पा., NCCSP २, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP		
	न्याउलेपानी खानेपानी निर्माण	पटक	१००	०.१ १६	१२० (चौतारीसम्म)						१	१५०			१५०	चौतारीसम्म	शा.पा., NCCSP २, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP		
बढा नं. २																			
	भिन्निखोला खानेपानी निर्माण	मिटर	४००	०.१ १६	२० (भावासैनी)	४००	४४६								४४६	भावासैनी	शा.पा., NCCSP २, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP		
	काँडास्थान खानेपानी निर्माण	मिटर	१००	०.१ १६	५ (जुगेपानी)			१००	११६						११६	जुगेपानी	शा.पा., NCCSP २, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP		
	साउनेपानी खानेपानी निर्माण	मिटर	१५००	०.१ १६	४ (लेकतोली)				१५०	१७४					१७४	लेकतोली	शा.पा., NCCSP २, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP		

क्र. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	वार्षिक वर्ष												वस्ती	संभावित सहयोगी निकाय
						०७८/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२		०८२/०८३		जम्मा			
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा				
																	RVWRMP		
	पिथेगैडी खानेपानी निर्माण	मिटर	२५००	०.११६	१९ (गोरुजुरे)								२५००	२९०	गोरुजुरे	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP			
	गिद्धखोला खानेपानी मर्मत	पटक	१	१५०	१८ (कार्ते)	१	१५०							१५०	कार्ते	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP			
	भेरीखोला खानेपानी निर्माण	मिटर	१५००	०.११६	७ (चम्प्लायटोल)			१५००	१७४					१७४	चम्प्लायटोल	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP			
	जुगेपानीखोला खानेपानी निर्माण	मिटर	१०००	०.११६	११ (जुगेपानी)					१०००	११६			११६	जुगेपानी	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP			
	काँडास्थान खानेपानी मर्मत	पटक	१	१५०	७० (नौफेरी)	१	१५०							१५०	नौफेरी	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP			
	गोपेनी खानेपानी मर्मत	पटक	१	१५०	१५ (भुरुङ्गे)		१	१५०						१५०	भुरुङ्गे	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP			
	धाराखोला खानेपानी मर्मत	पटक	१	१५०	११ (सल्लेरी)		१	१५०						१५०	सल्लेरी	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP			
	पाखुरे खानेपानी निर्माण	मिटर	२०००	०.११६	९ (पाखुरे टोल)					२०००	२३२			२३२	पाखुरे टोल	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP			
	बढा नं. ३																		
	चायाँखोरीया खानेपानी निर्माण	मिटर	२०००	०.११६	३५ (जैसीडाँडा)					२०००	२३२			२३२	जैसीडाँडा	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP			

क्र. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष												वस्ती	संभावित सहयोगी निकाय
						०७८/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२		०८२/०८३		जम्मा			
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा				
	धुनधुने खानेपानी मर्मत	पटक	१	१५०	२० (मेहेलडाँडा)	१	१५०								१५०	मेहेलडाँडा	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP		
	ढल्केजतिस खानेपानी मर्मत	पटक	१	१५०	५५ (द्वारी)	१	१५०								५८	द्वारी	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP		
बढा नं. ४																			
	काँडाघारीमुल खानेपानी मर्मत	पटक	१	१५०	९ (काँडाघारी)		१	१५०							१५०	काँडाघारी	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP		
	कापेसल्लामुल खानेपानी मर्मत	पटक	१	१५०	१० (कापेसल्ला)		१	१५०							५८	कापेसल्ला	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP		
	कागजपार्नेमुल निर्माण	मिटर	१६००	०.११६	२० (कागजपार्ने)		१६००	१८५.६							१८५.६	कागजपार्ने	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP		
	जुगेपानीमुल निर्माण	मिटर	१२००	०.११६	१० (जुगेपानी)				१२००	१२९.२					१२९.२	जुगेपानी	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP		
	ठुलोखोलामुल खानेपानी मर्मत	पटक	१	१५०	११ (ठुलोखोला)		१	१५०							१५०	ठुलोखोला	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP		
	दुरीखेल खानेपानी मर्मत	पटक	१	१५०	१९ (दुरीखेल)		१	१५०							५८	दुरीखेल	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP		
	जोगीधारा खानेपानी मर्मत	पटक	१	१५०	१० (जोगीधारा)		१	१५०							१५०	जोगीधारा	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP		
	तल्लागैरामुल खानेपानी	पटक	१५००	०.१	३५		१५०	१७४							१७४	तल्लागैर	गा.पा., NCCSP		

क. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष												वस्ती	संभावित सहयोगी निकाय
						०७८/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२		०८२/०८३		जम्मा			
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा				
	निर्माण			१६	तल्लागौरा)			०									२, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP		
	गाईराखे खानेपानी मर्मत	पटक	१	१५०	३५ (गाईराखे)	१	१५०							१५०	गाईराखे	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP			
	चुच्चेदुङ्गा खानेपानी मर्मत	पटक	१	१५०	१५ (चुच्चेदुङ्गा)			१	१५०					५८	चुच्चेदुङ्गा	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP			
	जुगेपानीमुल (उपल्लो) खानेपानी मर्मत	पटक	१	१५०	१५ (जुगेपानी)			१	१५०					१५०	जुगेपानी (उपल्लो)	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP			
	तीनदोभान खानेपानी मर्मत	पटक	१	१५०	२० (तीनदोभान)			१	१५०					१५०	तीनदोभान	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP			
	सहरबारी मुल (बुकेनी) खानेपानी मर्मत	पटक	१	१५०	२५ (सहरबारी बुकेनी)			१	१५०					१५०	सहरबारी (बुकेनी)	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP			
	साउनेमुल खानेपानी मर्मत	पटक	१	१५०	२६ (साउने)			१	१५०					१५०	साउनेमुल	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP			
	भगाउने खानेपानी मर्मत	पटक	१	१५०	८ (भगाउने)				१	१५०				१५०	भगाउने	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP			
	टिम्बुरबुङ्गा खानेपानी मर्मत	पटक	१	१५०	१८ (टिम्बुरबुङ्गा)			१	१५०					५८	टिम्बुरबुङ्गा	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP			
	राम्चे खानेपानी मर्मत	पटक	१	१५०	१५ (राम्चे)				१	१५०				१५०	राम्चे	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP			

क्र. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष								वस्ती	संभावित सहयोगी निकाय			
						०७८/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२				०८२/०८३		
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा			परिणाम	जम्मा	
	भुतेदह खानेपानी मर्मत	पटक	१	१५०	भुतेदह					१	१५०					५८	भुतेदह	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP
	मोरीभीर खानेपानी मर्मत	पटक	१	१५०	मोरीभीर			१	१५०							१५०	मोरीभीर	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP
	धारापानी खानेपानी निर्माण	मिटर	५००	०.१ १६	१२ (धारापानी)			५०	५८							५८	धारापानी	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP
	सेपेखोला खानेपानी मर्मत	पटक	१	१५०	४०(सेपेखोला)			१	१५०							१५०	सेपेखोला	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP
	सोली घोटे खानेपानी मर्मत	पटक	१	१५०	१०(सोली घोटे)			१	१५०							१५०	सोली घोटे	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP
	लसुनखोला खानेपानी निर्माण	मिटर	१०००	०.१ १६	१५(लसुनखोला)			१००	११६							११६	लसुनखोला	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP
	सानो खोला खानेपानी मर्मत	पटक	१	१५०	२०(सानो खोला)	१	१५०									१५०	सानो खोला	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP
	पखेरा खानेपानी मर्मत	पटक	१	१५०	१२(पखेरा)	१	१५०									१५०	पखेरा	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP
	लसुनखोला (दलितबस्ती) खानेपानी मर्मत	पटक	१	१५०	१०(दलितटोल)	१	१५०									१५०	लसुनखोला	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP
	निपाने खानेपानी मर्मत	पटक	१	१५०	१५(निपाने)	१	१५०									१५०	निपाने	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन,

क्र. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ष	वार्षिक वर्ष												वस्ती	संभावित सहयोगी निकाय
						०७६/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२		०८२/०८३		जम्मा			
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा				
	गुरगुरे खानेपानी मर्मत	पटक	१	१५०	४५ (सालकोट)	१	१५०								१५०	सालकोट	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP		
	गुरगुरे धारापानी खानेपानी मर्मत	पटक	१	१५०	५० (गुराँसे)	१	१५०								१५०	गुराँसे	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP		
	राधेघारी खानेपानी मर्मत	पटक	१	१५०	३५ (नौगाउँ)	१	१५०								१५०	नौगाउँ	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP		
	गुरगुरे खानेपानी मर्मत	पटक	१	१५०	४० (नौगाउँ)			१	१५०						१५०	नौगाउँ	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP		
	सिस्नेरी र साभेवारी खानेपानी मर्मत	पटक	१	१५०	३५ (खनियाँघारी)			१	१५०						१५०	जरबुट्टा, खनियाँघारी	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP		
	टाटेपहरा खानेपानी मर्मत	पटक	१	१५०	३४ (नौगाउँ)			१	१५०						१५०	नौगाउँ	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP		
	दुन्दुरे खानेपानी मर्मत	पटक	१	१५०	३३ (थुम्का)					१	१५०				१५०	थुम्का	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP		
	भित्रीखोला खानेपानी मर्मत	पटक	१	१५०	१६ (गजमाली)	१	१५०								१५०	गजमाली	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP		
बडा नं ६																			
	श्री शिवशक्ति मा.वि., सल्लेरी	मिटर	१९००	०.१ १६	१२० (सल्लेरी)	१९० ०	२२०. ४								२२०.४	सल्लेरी	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP		

क्र. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष												वस्ती	संभावित सहयोगी निकाय
						०७८ / ०७९		०७९ / ०८०		०८० / ०८१		०८१ / ०८२		०८२ / ०८३		जम्मा			
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा				
	सौराहा खानेपानी मर्मत	पटक	८००	०.१ १६	३५ (तल्लो नाउली)	८००	९२.८								९२.८	तल्लो नाउली	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP		
	पुर्वेटोल (गोगनपानी) खानेपानी मर्मत	पटक	६००	०.१ १६	१८ (गोगनपानी)			६० ०	६९.९						६९.९	गोगनपानी	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP		
	कट्टुवाल खोरीया खानेपानी निर्माण	मिटर	८००	०.१ १६	२ (कट्टुवाल खोरीया)			८० ०	९२.८						९२.८	कट्टुवाल खोरीया	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP		
	जुगेपानी खानेपानी निर्माण	मिटर	१५००	०.१ १६	१८ (जुगेपानी)			१५० ०	१७४						१७४	जुगेपानी	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP		
	घाडीघर खानेपानी निर्माण	मिटर	१०० ०	०.१ १६	६ (घाडीघर)					१०० ०	११६				११६	घाडीघर	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP		
	पानीडाँडा मुल सुधार	पटक	७००	०.१ १६	१२ (पानीडाँडा)	७००	८१.२								८१.२	पानीडाँडा	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP		
	माथिल्लो गुरुङ्खोला खानेपानी निर्माण	मिटर	५००	०.१ १६	२५ (माथिल्लो गुरुङ्खोला)	५००	५८								५८	माथिल्लो गुरुङ्खोला	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP		
बडा नं. ७																			
	तल्लो पैती ठगुन्नाटोल खानेपानी निर्माण	मिटर	६०० ०	०.१ १६	५५ (तल्लो पैती, ठगुन्नाटोल)	६०० ०	४५०								६९६	तल्लो पैती ठगुन्नाटोल	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP		
	घाडाहाले जबेलाटोल खानेपानी निर्माण	मिटर	५०० ०	०.१ १६	३५ (घाडाहाले जबेलाटोल)			५० ००	५८०						५८०	घाडाहाले जबेलाटोल	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP		

क्र. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष										वस्ती	संभावित सहयोगी निकाय	
						०७८/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२		०८२/०८३				जम्मा
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा			
	खाङ्गाटोल डल्लेचौर खानेपानी निर्माण	मिटर	५०००	०.११६	२८ (खाङ्गाटोल डल्लेचौर)					५०००	५८०					५८०	खाङ्गाटोल डल्लेचौर	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP
	वनजाडा खानेपानी निर्माण	मिटर	४०००	०.११६	३४ (वनजाडा)							४०००	४६४			४६४	वनजाडा	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP
	लेकटोल भेरा खानेपानी निर्माण	मिटर	६०००	०.११६	४८ (लेकटोल भेरा)									६०००	६९६	६९६	लेकटोल भेरा	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP
बढा नं द																		
	खतेना खानेपानी निर्माण	मिटर	३०००	०.११६	४१ (खतेना)	३०००	३४८									३४८	खतेना	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP
	अँतिटोल खानेपानी निर्माण	मिटर	१०००	०.११६	२५ (अँतिटोल)			१०००	११६							११६	अँतिटोल	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP
	लामपाटन खानेपानी मर्मत	पटक	१	१५०	२८ (लामपाटन)	१	१५०									१५०	लामपाटन	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP
	बाउँदे खानेपानी मर्मत	पटक	१	१५०	३० (बाउँदे)	१	१५०									१५०	बाउँदे	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP
	मलु खानेपानी मर्मत	पटक	१	१५०	५० (मलु)			१	१५०							१५०	मलु	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP
	डुङ्गा खानेपानी मर्मत	पटक	१	१५०	१५ (डुङ्गा)			१	१५०							१५०	डुङ्गा	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP

क. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष										वस्ती	संभावित सहयोगी निकाय	
						०७६/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२		०८२/०८३				जम्मा
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा			
	बाउनगाउँ खानेपानी मर्मत	पटक	१	१५०	५१ (बाउनगाउँ)	१	१५०								१५०	बाउनगाउँ	गा.पा., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP	
	जम्मा					५६३६.४	७००५.५	४४६५.२	१६०९.६	१६६९				२०६२	७७			
स्वास्थ्य, खानेपानी तथा सरसफाई																		
	प्राथमिक उपचार सामग्री वितरण	स्थान	१६	२०	नौमुले गा.पा.	२	६०	२	६०	२	६०	२	६०	२	६०	३२०	नौमुले गा.पा.	गा.पा., वडा कार्यालय., प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, स्वास्थ्य चौकी, स्वास्थ्य ईकाई
	सार्वजनिक शौचालय	बटा	६	२०	रापट, नौमुले, बाङ्गे, चौराठा, पैति, सुल्लेरी			२	४००	२	४००	२	४००			१२००	नौमुले गा.पा.	गा.पा., वडा कार्यालय, NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP
	स्वास्थ्य शिविर	पटक	१०	२०	नौमुले गा.पा.	२	४००	२	४००	२	४००	२	४००	२	४००	२०००	नौमुले गा.पा.	गा.पा., वडा कार्यालय., प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, स्वास्थ्य चौकी, स्वास्थ्य ईकाई, NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP
	वर्धित सेन्टर रापट	स्थान	२	१५०	रापट, कालिका	१	१५०			१	१५००					३०००	रापट, कालिका	गा.पा., वडा कार्यालय., NCCSP 2, सेभ द

क्र. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष												बस्ती	संभावित सहयोगी निकाय
						०७८/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२		०८२/०८३		जम्मा			
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा				
																	चिल्ड्रेन,		
	स्वास्थ्य ईकाइ चेप्टे	स्थान	१	१०००	चेप्टे			१	१०००						१०००	चेप्टे	गा.पा., वडा कार्यालय., NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन,		
	मोटर बाटो नपुगेका विशेष वडा नं २, ३ र ४का दुर्गम बस्तीहरुलाई स्टेचर वितरण	स्थान	९	१०	नौमुले गा.पा.	३	३०	३	३०	३	३०					नौमुले गा.पा.	गा.पा., वडा कार्यालय., प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, स्वास्थ्य चौकी, स्वास्थ्य ईकाइ, NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP		
	रक्षान सुधार कार्यक्रम	स्थान	८	३००	नौमुले गा.पा.			२	६००	२	६००	२	६००	२	६००	२४००	नौमुले गा.पा.	गा.पा., वडा कार्यालय., प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, स्वास्थ्य चौकी, स्वास्थ्य ईकाइ, NCCSP 2, सेभ द चिल्ड्रेन, RVWRMP	
	सुरक्षित डम्पिङ साईटको सम्भाव्यता अध्ययन	पटक	१	७००	नौमुले गा.पा.									१	७००	७००		गा.पा., वडा कार्यालय., प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, स्वास्थ्य चौकी, स्वास्थ्य ईकाइ, NCCSP 2, सेभ द	

क्र. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ष	आर्थिक वर्ष												वस्ती	संभावित सहयोगी निकाय
						०७८ / ०७९		०७९ / ०८०		०८० / ०८१		०८१ / ०८२		०८२ / ०८३		जम्मा			
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा				
																	चिल्ड्रेन, RVWRMP		
	बजार क्षेत्र केन्द्रित सुरक्षीत डिम्पल साईटको स्थापना	पटक	१	३०००	नौमुले गा.पा.										१	३०००	३०००	गा.पा., वडा कार्यालय, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, स्वास्थ्य चौकी, स्वास्थ्य ईकाइ, NCCSP 2, सेम द चिल्ड्रेन, RVWRMP	
	जम्मा					२०१०		२५१०		३०१०		१४८०		४७८०		१३७९०			
स्थानीय ग्रामिण तथा शहरी वस्ती																			
	भौतिक पूर्वाधारहरूको योजना सहित निर्देशित जसगा विकास कार्यक्रम घडेरी तथा सेवा सुविधा कार्यक्रम विकासका लागि अध्ययन गर्ने	वटा	१	२०००	नौमुले गा.पा.	१	२०००									२०००	नौमुले गा.पा.	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	जम्मा					२०००										२०००			
जलवायुजन्य प्रकोप न्यूनीकरण तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापन																			
	मौसम सम्बन्धि जानकारी तथा स्टेशन स्थापना	पटक	१	२०००	नौमुले गा.पा.	१	२०००									२०००	नौमुले गा.पा.	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	समुदायमा आधारित पुर्व बाढी सूचना प्रणाली	पटक	१	२०००	नौमुले गा.पा.									१	२०००	२०००	नौमुले गा.पा.	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	

क्र. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष										वस्ती	संभावित सहयोगी निकाय	
						०७८/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२		०८२/०८३				
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा			
	(Community based Early Flood Warning System CBEFWS) स्थापना																२	
	पुर्व पहिरो सूचना प्रणाली स्थापना	पटक	१	१०००	नौमुले गा.पा.									१	१०००	१०००	नौमुले गा.पा.	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP २
पहिरो/नदी कटान नियन्त्रण (स्याबियन र फिलिक्सहित ३१६८.६६ र ४७८८)																		
बडा नं. १																		
	लोहोरे खोला तटबन्ध	मिटर	२०००	८	१०० (स्याला दुनदुरे)	४००	३२००	४०	३२००	४०	३२००	४०	३२००	४००	३२००	१६००		गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP २
	तोलीपाखा पैरमखाल्टे	मिटर	१५०	८	६५ (पैरमखाल्टे)	३०	२४०	३०	२४०	३०	२४०	३०	२४०	३०	२४०	१२००	पैरमखाल्टे	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP २
	भैरब मा. वि. पछाडी तटबन्ध	मिटर	५०	८	४५ (नौमुले)	५०	४००								४००		नौमुले	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP २
	काफलफेद	मिटर	५०	८	५० (काफलफेद)			५०	४००						४००		काफलफेद	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP २
	साहुखोला पहिरो	मिटर	१२०	८	३१ (साहुखोला)			५०	४००	७०	५६०				९६०		साहुखोला	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP २
	विषघारी पहिरो	मिटर	३०	८	३० (विषघारी)					३०	२४०				२४०		विषघारी	गाउँपालिका, वडा कार्यालय,

क. सं	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ष	आर्थिक वर्ष										वस्ती	संभावित सहयोगी निकाय	
						०७८ / ०७९		०७९ / ०८०		०८० / ०८१		०८१ / ०८२		०८२ / ०८३				जम्मा
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा			
																	NCCSP,	
	श्री भवानी प्रा.वि.	मिटर	२०	५	६५ (राईली)	२०	१६०								१६०	राईली	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2,	
	श्री नेपाल राष्ट्रिय प्रा.वि.	मिटर	३५	५	९५ (अबलतोली)	३५	२८०								२८०	अबलतोली	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	राईली	मिटर	१००	५	३५(राईली)			५०	४००	५०	४००				८००	राईली	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	माथिल्लो तोली	मिटर	२०	५	५०(माथिल्लो तोली)			२०	१६०						१६०	माथिल्लो तोली	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	भालेढुङ्गा पहिरो	मिटर	१००	५	१५(भालेढुङ्गा)					५०	४००	५०	४००	८००	भालेढुङ्गा	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2		
	मा.वि. भाङ्गघारी नाली व्यवस्थापन	मिटर	१००	५	भाङ्गघारी	१००	८००								८००	भाङ्गघारी	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
बडा नं. २																		
	श्री भैरव प्रा.वि	मिटर	१००	५	५२ (धन्सार)	५०	४००	५०	४००						८००	धन्सार	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	श्री नेपाल राष्ट्रिय आ.वि	मिटर	२००	५	१९०(आलेगाउँ)	१००	८००	१००	८००						१६००	आलेगाउँ	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	

क्र. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष										वस्ती	संभावित सहयोगी निकाय	
						०७८/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२		०८२/०८३				
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा			
	श्री विरेन्द्र आ. वि	मिटर	२००	८	४०(निरगा)	१००	८००	१००	८००							१६००	निरगा	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	श्री ऐश्वर्य आ.वि	मिटर	२००	८	३३। भावासैनी)	१००	८००	१००	८००							१६००	भावासैनी	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	श्री तुल्सी मा.वि	मिटर	३००	८	२५०। (नौफेरी)	१००	८००	१००	८००	१००	८००					२४००	नौफेरी	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	श्री महाबै आ.वि	मिटर	३००	८	१९०। (ठुलोचम्लाय)	१००	८००	१००	८००	१००	८००					२४००	ठुलोचम्लाय	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	वडा कार्यालय लगायत घरवस्ती, खेत कटान नियन्त्रण, रापट	मिटर	३००	८	७०।(रापट)					१००	८००	१००	८००	१००	८००	२४००	रापट	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	स्वास्थ्य कार्यालय, रापट	मिटर	२००	८	३००।(रापट)			१००	८००	१००	८००					१६००	रापट	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	बमगैरा खानेपानी, आलेगाउँ	मिटर	३००	८	१५०। (आलेगाउँ)	१००	८००	१००	८००	१००	८००					२४००	आलेगाउँ	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	गोपेनी भुरुङ्गे खानेपानी संरक्षण तथा खेत कटान नियन्त्रण	मिटर	२००	८	२५।(गोपेनी भुरुङ्गे)							१००	८००	१००	८००	१६००	गोपेनी भुरुङ्गे	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	बगालधारा खानेपानी संरक्षण, नौफेरी	मिटर	२००	८	३३।(नौफेरी)			१००	८००	१००	८००					१६००	नौफेरी	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2

क्र. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष												वस्ती	संभावित सहयोगी निकाय
						०७८/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२		०८२/०८३		जम्मा			
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा				
	दोबिला पिसानी घट्ट कुलो संरक्षण जुगेपानी	मिटर	१००	५	१५०। दोबिला जुगेपानी)					१००	८००					८००	दोबिला जुगेपानी	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	घट्ट कुलो तथा माईकोहाईडो संरक्षण, मसार	मिटर	२००	५	२००। मसार)			१००	८००	१००	८००					१६००	मसार	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	घट्ट कुलो संरक्षण, चौरघट्ट सिस्नेरी(पारी)	मिटर	२५०	८	५०।चौरघट्ट सिस्नेरी)			१५०	१२००	१००	८००					२०००	चौरघट्ट सिस्नेरी	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	तोरीबारी खेत कुलो संरक्षण, डुक्काखोला	मिटर	७५०	८	४०। तोरीबारी डुक्काखोला)	१५०	१२०	१५०	१२००	१५०	१२००	१५०	१२०	१५०	१२०	६०००	तोरीबारी डुक्काखोला	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	सल्लेरी, भेरीखोला र छयारछयारे खानेपानी संरक्षण, ठुलोचम्लाय	मिटर	५००	८	१९०। ठुलोचम्लाय)	१००	८००	१००	८००	१००	८००	१००	८००	१००	८००	४०००	ठुलोचम्लाय	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	लोहोरे भेरीखोला दोबिला	मिटर	४००	८	२५०। दोबिला)			१००	८००	१००	८००	१००	८००	१००	८००	३२००	दोबिला	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	उच्च मुद्दा उत्तीसघारी सामुदायिक वन संरक्षण	मिटर	७००	८	५०। उत्तीसघारी)			१००	८००	१००	८००	१००	८००	१००	८००	५६००	उत्तीसघारी	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	रापट माथिल्लो लोहोरेखोला तटबन्ध निर्माण	मिटर	६००	८	१००।(रापट)	२००	१६०	२०	१६००	२०	१६००					४८००	रापट	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	बडा नं. ३																		

क्र. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष										बस्ती	संभावित सहयोगी निकाय	
						०७८/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२		०८२/०८३				जम्मा
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा			
श्री बाल आ.वि.	मिटर	१५०	५	५० (कोप्रेखोला)	७०	५६०	८०	६४०							१२००	कोप्रेखोला,	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
श्री बुलबुले आ.वि.	मिटर	१३०	५	५५ (भित्रीखोला)	७०	५६०	५०	४००							९६०	भित्रीखोला	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
श्री भरना आ.वि.	मिटर	१५०	५	३९ (छिहिरा)	७०	५६०	८०	६४०							१२००	छिहिरा	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
श्री नेपाल राष्ट्रिय मा.वि.	मिटर	१४०	५	१५० (द्वारी)	७०	५६०	७०	५६०							११२०	द्वारी,	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
श्री नेपाल राष्ट्रिय आ.वि.	मिटर	७०	५	८० (जैसीडाँडा)	७०	५६०									५६०	जैसीडाँडा,	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
भुरुङ्गेदेखि श्रीरकुनासम्म	मिटर	३००	५	१५० (भुरुङ्गे)					१००	८००	१००	८००	१००	८००	२४००	भुरुङ्गे	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
भुरुङ्गेदेखि वडा कार्यालयसम्म	मिटर	२००	५	१५० (भुरुङ्गे)					१००	८००	१००	८००			१६००	भुरुङ्गे	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
श्री बाल आ.वि.देखि गल्छिनासम्म	मिटर	१५०	५	(गल्छिना)	५०	४००	१००	८००							१२००	गल्छिना	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
श्री भगवती जनता आ.वि.	मिटर	५०	५	५० (सम्मैनी)	५०	४००									४००	सम्मैनी	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	

क्र. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	वार्षिक वर्ष												वस्ती	संभावित सहयोगी निकाय
						०७८/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२		०८२/०८३		जम्मा			
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा				
	भाँडे ढलनिकास	मिटर	७०	५	२०(भाँडे)			७०	५६०							५६०	भाँडे	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	मेहेलडाँडा-सिजालीचौर ढलनिकास	मिटर	१५०	५	२०(मेहेलडाँडा-सिजालीचौर)			५०	४००	१००	८००					१२००	मेहेलडाँडा-सिजालीचौर	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
बडा नं. ४																			
	ढाँडागाउँ	मिटर	५०	८	१२(ढाँडागाउँ)	५०	४००									४००	ढाँडागाउँ	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	भाकीखोला छिपछिपे पानी सारको घरनजिक	मिटर	२५०	८	२५(भाकीखोला)	५०	४००	१००	८००	१००	८००					२०००	भाकीखोला	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	उत्तिसेनी पहिरो	मिटर	५००	८	१८(उत्तिसेनी)	१००	८००	१००	८००	१००	८००	१००	८००	१००	८००	४०००	उत्तिसेनी	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	भुतियादह तटबन्ध	मिटर	१५०	८	१७(भुतियादह)					५०	४००	१००	८००			१२००	भुतियादह	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	कुहिने पञ्चखोरिया	मिटर	२००	८	१८(कुहिने पञ्चखोरिया)							१००	८००	१००	८००	१६००	पञ्चखोरिया	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	मौरीभीर तटबन्ध	मिटर	१००	८	१२(मौरीभीर)					१००	८००					८००	मौरीभीर	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	

क्र. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ष	आर्थिक वर्ष										वस्ती	संभावित सहयोगी निकाय	
						०७८/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२		०८२/०८३				जम्मा
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा			
	धुलौटे तटबन्ध	मिटर	२००	८	१८(धुलौटे)							१००	८००	१००	८००	१६००	धुलौटे	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	टिमुर खाल्टा पहरागाउँ	मिटर	११०	८	२३(टिमुर खाल्टा)			५०	४००	६०	४८०					८८०	टिमुर खाल्टा	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	चेप्टे दोभान तटबन्ध	मिटर	१५०	८	२८(चेप्टे दोभान)	१००	८००	५०	४००							१२००	चेप्टे दोभान	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	कालिका मा.वि पहिरो नियन्त्रण	मिटर	२००	८	४६८(कालिका मा वि)	१००	८००	१००	८००							१६००	कालिका मा वि	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
बडा नं. ५																		
	लोहोरे खोला तटबन्ध (स्याला दुनदुरे)	मिटर	५००	८	१००(स्याला दुनदुरे)	१००	८००	१००	८००	१००	८००	१००	८००	१००	८००	४०००	स्याला दुनदुरे	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	स्यालाटोल	मिटर	५०	८	५(स्यालाटोल)			५०	४००							४००	स्यालाटोल	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	सोलेथर	मिटर	२०	८	३(सोलेथर)			२०	१६०							१६०	सोलेथर	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	गेईलीडाँडा	मिटर	१००	८	३(गेईलीडाँडा)	५०	४००	५०	४००							८००	गेईलीडाँडा	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	नौगाउँ	मिटर	३०	८	३(नौगाउँ)					३०	२४०					२४०	नौगाउँ	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2

क्र. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष										वस्ती	संभावित सहयोगी निकाय	
						०७८/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२		०८२/०८३				जम्मा
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा			
																	२	
	दारकुने, सल्लेरी	मिटर	१५	५	७ (दारकुने, सल्लेरी)					१५	१२०					१२०	दारकुने, सल्लेरी	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	कालेडाँडा	मिटर	७०	५	२ (कालेडाँडा)			७०	५६०						५६०	कालेडाँडा	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	तल्लो घाटुथर	मिटर	१००	५	८ (तल्लो घाटुथर)						५०	४००	५०	४००	८००	तल्लो घाटुथर	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	सरथुम्का-राजमाली	मिटर	१२०	५	३४ (सरथुम्का)						६०	४८०	६०	४८०	९६०	सरथुम्का	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
बडा नं. ६																		
	पोरीखोला	मिटर	२०	५	पोरीखोला	२०	१६०								१६०	पोरीखोला	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	लोहोरे सातटार	मिटर	८००	५	लोहोरे सातटार	१६०	१२६०	१६०	१२६०	१६०	१२६०	१६०	१२६०	१६०	१२६०	६४००	लोहोरे सातटार	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	बस्नेतटोल	मिटर	३००	५	बस्नेतटोल			१००	८००	१००	८००	१००	८००		२४००	बस्नेतटोल	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	फलाटे	मिटर	२५०	५	फलाटे			५०	४००	१००	८००	१००	८००		२०००	फलाटे	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	

क्र. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष										वस्ती	संभावित सहयोगी निकाय	
						०७८/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२		०८२/०८३				जम्मा
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा			
	श्री शिवशक्ति मा.वि.	मिटर	३००	५	सल्लेरी	१००	८००	१००	८००	१००	८००					२४००	सल्लेरी	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	श्री जनता आ.वि.	मिटर	२५०	५	माथिल्लो नाउली			१००	८००	१००	८००	५०	४००			२०००	माथिल्लो नाउली	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	श्री भैरवस्थान आ.वि., तल्लो नाउली	मिटर	१००	५	तल्लो नाउली	१००	८००									८००	तल्लो नाउली	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	अलैंचीबारी	मिटर	२००	५	अलैंचीबारी							१००	८००	१००	८००	१६००	अलैंचीबारी	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	बादाखर्कखोला	मिटर	५०	५	बादाखर्कखोला					५०	४००					४००	बादाखर्कखोला	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	बाटटार	मिटर	८००	५	बाटटार	१६०	१२६०	१६०	१२६०	१६०	१२६०	१६०	१२६०	१६०	१२६०	६४००	बाटटार	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
बडा नं. ७																		
	जबेला बलयगाडे	मिटर	१५०	८	जबेला	५०	४००			५०	४००			५०	४००	१२००	जबेला	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	कोलाडीखेत	मिटर	५०	८	कोलाडीखेत			५०	४००							४००	कोलाडीखेत	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	पहिरखोला	मिटर	१५०	८	पहिरखोला			५०	४००	५०	४००	५०	४००			१२००	पहिरखोला	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2

क्र. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष										बस्ती	संभावित सहयोगी निकाय	
						०७८/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२		०८२/०८३				जम्मा
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा			
	सिमलगौरा	मिटर	११५	५	सिमलगौरा							१०	४००	६५	५२०	९२०	सिमलगौरा	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	नरखोला	मिटर	५०	५	नरखोला									५०	४००	४००	नरखोला	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	किमरेखोला	मिटर	५०	५	किमरेखोला									५०	४००	४००	किमरेखोला	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	ढाडखोला	मिटर	१२०	५	ढाडखोला							६०	४८०	६०	४८०	९६०	ढाडखोला	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	सिस्नेरी	मिटर	१८०	५	सिस्नेरी				६०	४८०	६०	४८०	६०	४८०	१४४०	सिस्नेरी	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	गाडखोला	मिटर	८०	५	गाडखोला				८०	६४०						६४०	गाडखोला	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	लिन्डी	मिटर	१००	५	लिन्डी				५०	४००	५०	४००				८००	लिन्डी	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	बहु-मापदण्डमा आधारित विस्तृत बहु-प्रक्रोप जोखिम आकलन तथा नक्शाङ्कन	वटा	१	३००	नौमुले गा.पा.	१	३००									३००	नौमुले गा.पा.	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	स्थानीय विद्यालयहरूका विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना (SDRMP)	वटा	५७	५०	नौमुले गा.पा.	११	५५०	११	५५०	११	५५०	११	५५०	१३	६५०	२८५०	नौमुले गा.पा.	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2

क्र. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष										वस्ती	संभावित सहयोगी निकाय	
						०७८/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२		०८२/०८३				जम्मा
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा			
	निर्माण																२	
	स्थानिय विपद् पुर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना (Disaster Preparedness and Response Plan DPRP) निर्माण	पटक	१	६००	नौमुले गा.पा.	१	६००								६००	नौमुले गा.पा.	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	स्थानिय जोखिम संवेदनशील भुउपयोग योजना (Risk Sensitive Land use Planning RSLUP) निर्माण	पटक	१	५००	नौमुले गा.पा.	१	५००								५००	नौमुले गा.पा.	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	विपद् अध्ययन केन्द्रको स्थापना	बटा	१	२०००	नौमुले गा.पा.								१	२०००	२०००	नौमुले गा.पा.	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	गाउँपालिकाका आपत्कालिन उद्धार सामग्री भण्डारण गृहको स्थापना	बटा	१	३०००	नौमुले गा.पा.				१	३०००					३०००	नौमुले गा.पा.	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	सवै सार्वजनिक भवनहरू, विद्यालयहरू, अस्पतालहरू तथा महत्वपूर्ण पूर्वाधारहरूमा धुँवा डिटेक्टर र आगलागी अलार्मको विकास र जडान	बटा	८०	५	नौमुले गा.पा.	१६	८०	१६	८०	१६	८०	१६	८०	४००	४००	नौमुले गा.पा.	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	जम्मा					३१८७०	३७११०	३६७५०	२४०३०	२६३७०	१८३१३०							

क्र. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष										बस्ती	संभावित सहयोगी निकाय	
						०७८/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२		०८२/०८३				जम्मा
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा			
ठ	उद्योग, यातायात तथा भौतिक पूर्वाधार																	
	नाली मर्मत तथा निर्माण	पटक	१०	१००	नौमुले गा.पा.	२	२००	२	२००	२	२००	२	२००	२	२००	१०००	नौमुले बजार	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	गाउँपालिका, वडा कार्यालय र सार्वजनिक भवनहरुलाई अपाङ्गमैत्री भौतिक पूर्वाधारको विकास गरी सबलिकरण	वटा	१०	३००	नौमुले गा.पा.	२	६००	२	६००	२	६००	२	६००	२	६००	३०००	नौमुले गा.पा.	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	दुरसंचार टावरको स्तरीकरण	पटक	२	५००	नौमुले गा.पा.	१	५००					१	५००			१०००	कालिका	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	घट्ट सुधार कार्यक्रम	पटक	३	२००	नौमुले गा.पा.	१	२००	१	२००	१	२००					६००	नौमुले गा.पा.	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	आरन सुधार कार्यक्रम	पटक	३	२००	नौमुले गा.पा.	१	२००	१	२००	१	२००					६००	नौमुले गा.पा.	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	हवाहुरी, घामपानीबाट सुरक्षित रहन पाटी तथा विश्राम स्थल निर्माण	वटा	१०	२००	नौमुले गा.पा.					३	६००	३	६००	४	८००	२०००	नौमुले गा.पा.	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	सुरक्षित सामुदायिक भवन मर्मत संभार	वटा	३	१०००	नौमुले गा.पा.			१	१०००			१	१०००	१	१०००	३०००	नौमुले गा.पा.	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	हरित उद्यान निर्माण	वटा	१	८००	नौमुले गा.पा.					१	८००					८००	नौमुले गा.पा.	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2

क्र. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष										बस्ती	संभावित सहयोगी निकाय	
						०७६/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२		०८२/०८३				जम्मा
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा			
	खेलमैदान निर्माण	बटा	१	५००	नौमुले गा.पा.					१	५००					५००	नौमुले	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	व्यवस्थित बसपार्क निर्माण	बटा	१	२५००	नौमुले गा.पा.							१	२५००			२५००	नौमुले	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	जडिबुटी प्रशोधन उद्योग स्थापना	बटा	१	२५००	नौमुले गा.पा.			१	२५००							२५००	नौमुले	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	प्राकृतिक स्रोतमा आधारित लघुउद्योग स्थापना	बटा	१०	५००	नौमुले गा.पा.					३	१५००	३	१५००	४	२०००	५०००	नौमुले	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	ग्रील उद्योग स्थापना	बटा	१	५००	नौमुले गा.पा.			१	५००							५००	नौमुले	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	काष्ठ तथा हस्तकला उद्योग स्थापना	बटा	१	५००	नौमुले गा.पा.								१	५००	५००	नौमुले	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	पर्यटन उद्योग तथा होमस्टे स्थापना तथा विकास	बटा	१	१०००	नौमुले गा.पा.					१	१०००					१०००	नौमुले	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	जम्मा							१७००	५२००	५९००	६९००	५७००	५७००	२५४००				
ड	पर्यटन एवं प्राकृतिक तथा सांस्कृतिक सम्पदा																	
	चौतारा समेत	बटा	४	५००	नौमुले गा.पा.			१	५००			१	५००	१	५००	२०००	नौमुले गा.पा.	गा.पा, वडा कार्यालय, NCCSP 2

क्र. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष										बस्ती	संभावित सहयोगी निकाय	
						०७६/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२		०८२/०८३				जम्मा
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा			
	द्वारी भरना संरक्षण तथा प्रबर्धन कार्यक्रम	पटक	२	४००	नौमुले गा.पा.					१	४००	१	४००			८००	नौमुले गा.पा.	गा.पा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	मठ मन्दिर जिर्णोद्धार	बटा	८	५०	नौमुले गा.पा.			२	१००	२	१००	२	१००	२	१००	४००	नौमुले गा.पा.	गा.पा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	व्यवस्थित घाट निर्माण	बटा	४	१००	नौमुले गा.पा.			१	१००	१	१००	१	१००	१	१००	४००	नौमुले गा.पा.	गा.पा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	स्थानिय कला संस्कृति, भेषभुषा, जिविकोपार्जन, र संस्कृति भालिकने संग्रालयको निर्माण	बटा	१	२०००	नौमुले गा.पा.								१	२०००	२०००	नौमुले गा.पा.	गा.पा, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	स्थानीय पञ्चे बाजा संरक्षया कार्यक्रम	पटक	२	४००	नौमुले गा.पा.					१	४००	१	४००			८००	नौमुले गा.पा.	गा.पा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	नौमुले गाउँपालिका प्राकृतिक, सास्कृतिक तथा पर्यटकिय स्थानको प्रबर्धनका लागि वृत्तचित्र निर्माण	बटा	१	१०००	नौमुले गा.पा.			१	१०००							१०००	नौमुले गा.पा.	गा.पा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	जम्मा							५०	१२००	१०५०	१०५०	२२५०	५६००					
लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशिता, जीविकोपार्जन र सुशासन																		
	महिलामैत्री स्नान गृह निर्माण	बटा	८	२००	नौमुले गा.पा.	२	४००	२	४००	२	४००	२	४००	२	४००	१६००	नौमुले गा.पा.	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	विद्यालयमा महिलामैत्री	बटा	८	२०	नौमुले	२	४००	२	४००	२	४००	२	४००	२	४००	१६००	नौमुले	गाउँपालिका; वडा

क्र. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष										वस्ती	संभावित सहयोगी निकाय	
						०७८ / ०७९		०७९ / ०८०		०८० / ०८१		०८१ / ०८२		०८२ / ०८३				जम्मा
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा			
	शौचालयको निर्माण			०	गा.पा.											गा.पा.	कार्यालय, NCCSP 2	
	सहकारी अवधारणामा घरेलु सुरक्षित महिनावारी प्याड उद्योग तालीम	वटा	१	५००	नौमुले गा.पा.	१	५००							५००		नौमुले गा.पा.	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	सुधारिएको आरन निर्माण	वटा	८	१००	नौमुले गा.पा.	२	२००	२	२००	२	२००	२	२००	८००		नौमुले गा.पा.	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	सहकारी अवधारणामा सिलाई कटाई तथा होजियारी (बुनाई) उद्योग स्थापना	वटा	१	५००	नौमुले गा.पा.						१	५००		५००		नौमुले गा.पा.	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	समुदायद्वारा संचालन गरिने कपडा, फलामे औजारका कोसेलीघर निर्माण	वटा	१	५००	नौमुले गा.पा.							१	५००	५००		नौमुले गा.पा.	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, NCCSP 2	
	जम्मा					१५००	१०००	१०००	१५००	१५००	६५००							
जनचेतना अभिवृद्धि तथा क्षमता विकास																		
	माटो परिक्षण सम्बन्धि जनचेतना मुलक कार्यक्रम	वटा	८	१५०	गाउँपालिका	३	४५०			२	३००			३	४५०	१२००	नौमुले गा.पा.	गा.पाको कृषि तथा पशु शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	फलफुल खेती सम्बन्धि तालिम	वटा	८	१५०	नौमुले गा.पा.	१	१५०	३	४५०			२	३००	२	३००	१२००	नौमुले गा.पा.	गा.पाको कृषि तथा पशु शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2

क. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	वार्षिक वर्ष										वस्ती	संभावित सहयोगी निकाय	
						०७८/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२		०८२/०८३				जम्मा
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा			
	व्यवसायिक कुखुरा, बाखा, बंगुर पालन तालिम	बटा	५	१५०	नौमुले गा.पा.	३	४५०			२	३००			३	४५०	१२००	नौमुले गा.पा.	गा.पाको कृषि तथा पशु शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	अगुवा कृषक तालिम (तरकारी, फलफुल, अचार)	बटा	५	१००	नौमुले गा.पा.	३	३००			२	२००			३	३००	८००	नौमुले गा.पा.	गा.पाको कृषि तथा पशु शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	व्यवसायिक माछा पालन तालिम (लोहोरे, पदमखोला र द्वारीखोलाका तल्लो तटीय क्षेत्र)	बटा	२	१००	नौमुले गा.पा.			१	१००			१	१००			२००	नौमुले गा.पा.	गा.पाको कृषि तथा पशु शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	जैविक मल र विपाधि तयारी तालिम	बटा	२	१००	नौमुले गा.पा.			१	१००			१	१००			२००	नौमुले गा.पा.	गा.पाको कृषि तथा पशु शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	कृषि र पशु विमा बारे जनचेतना	बटा	२	१००	नौमुले गा.पा.			१	१००			१	१००			२००	नौमुले गा.पा.	गा.पाको कृषि तथा पशु शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	गोठ सुधार कार्यक्रम	बटा	३	२००	नौमुले गा.पा.	१	२००			१	२००			१	२००	६००	नौमुले गा.पा.	गा.पाको कृषि तथा पशु शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	भेटनरी तालिम	बटा	२	२००	नौमुले गा.पा.			१	२००			१	२००			४००	नौमुले गा.पा.	गा.पाको कृषि तथा पशु शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2

क्र. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष										वस्ती	संभावित सहयोगी निकाय	
						०७८/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२		०८२/०८३				जम्मा
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा			
																	२	
	एग्रोभेट क्षमता अभिवृद्धि तालिम	बटा	२	२००	नौमुले गा.पा.	१	२००			१	२००					४००	नौमुले गा.पा.	गा.पाको कृषि तथा पशु शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	मिचहा प्रजाती तथा शत्रु जिव व्यवस्थापन तालिम	बटा	२	२००	नौमुले गा.पा.			१	२००					१	२००	४००	नौमुले गा.पा.	गा.पाको कृषि तथा पशु शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	खाद्य तथा पोषण व्यवहार परिवर्तन तालिम	बटा	२	१५०	नौमुले गा.पा.			१	१५०			१	१५०			३००	नौमुले गा.पा.	गा.पाको कृषि तथा पशु शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	माहुरीपालन तालिम	बटा	२	१००	नौमुले गा.पा.					१	१००			१	१००	२००	नौमुले गा.पा.	गा.पाको कृषि तथा पशु शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	च्याउ खेती तालिम	बटा	२	१००	नौमुले गा.पा.					१	१००	१	१००			२००	नौमुले गा.पा.	गा.पाको कृषि तथा पशु शाखा, वडा कार्यालय, NCCSP 2
	समुदायमा आधारित वन व्यवस्थापन गर्ने समूहको प्राविधिक, व्यवस्थापकीय तथा संस्थागत क्षमता विकास तालिम	पटक	२	२००	नौमुले गा.पा.					१	२००			१	२००	४००	नौमुले गा.पा.	गा.पा., डिभिजन वन कार्यालय, वडा कार्यालय, सा.व.उ.स., NCCSP 2
	आगलागी सम्बन्धि	पटक	५	१००	नौमुले	१	१००	१	१००	१	१००	१	१००	१	१००	५००	नौमुले	गा.पा., डिभिजन

क. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष										वस्ती	संभावित सहयोगी निकाय	
						०७६ / ०७७		०७७ / ०८०		०८० / ०८१		०८१ / ०८२		०८२ / ०८३				जम्मा
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा			
	जनचेतनामुलक कार्यक्रम				गा.पा.												गा.पा.	वन कार्यालय, बडा कार्यालय, सा.व.उ.स., NCCSP 2
	डिजेलो नियन्त्रण तालिम र सामाग्री वितरण	पटक	२	२००	नौमुले गा.पा.	१	२००			१	२००					४००	नौमुले गा.पा.	गा.पा., डिभिजन वन कार्यालय, बडा कार्यालय, सा.व.उ.स., NCCSP 2
	जैविक विविधता संरक्षण सचेतना तालिम	पटक	५	१००	नौमुले गा.पा.	१	१००	१	१००	१	१००	१	१००	१	१००	५००	नौमुले गा.पा.	गा.पा., डिभिजन वन कार्यालय, बडा कार्यालय, सा.व.उ.स., NCCSP 2
	वन व्यवस्थापन तालिम	पटक	५	१५०	नौमुले गा.पा.	१	१५०	१	१५०	१	१५०	१	१५०	१	१५०	७५०	नौमुले गा.पा.	गा.पा., डिभिजन वन कार्यालय, बडा कार्यालय, सा.व.उ.स., NCCSP 2
	वन, जैविक विविधताका अध्ययन, अनुसन्धान तथा अनुगमनका लागि समुदायका सदस्यहरुलाई नागरिक अन्वेषकका रूपमा तालिम तथा परिचालन	पटक	२	२००	नौमुले गा.पा.					१	२००			१	२००	४००	नौमुले गा.पा.	गा.पा., डिभिजन वन कार्यालय, बडा कार्यालय, सा.व.उ.स., NCCSP 2
	कार्वन उत्सर्जन न्यूनीकरणमा पुऱ्याउने	पटक	२	३००	नौमुले गा.पा.					१	३००	१	३००			६००	नौमुले गा.पा.	गा.पा., डिभिजन वन कार्यालय, बडा कार्यालय, सा.व.उ.स., NCCSP 2

क. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष												बस्ती	संभावित सहयोगी निकाय
						०७८ / ०७९		०७९ / ०८०		०८० / ०८१		०८१ / ०८२		०८२ / ०८३		जम्मा			
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा				
	योगदान वापत् अन्तर्राष्ट्रिय संयन्त्रहरुबाट भुक्तानी पाउने अवसरका बारेमा संवेतना तथा जनचेतना कार्यक्रम																कार्यालय, सा.व.उ.स., NCCSP 2		
	सुधारीएको चुलो प्रयोगका फाइदाबारे चेतनामूलक कार्यक्रम	पटक	२	२००	नौमुले गा.पा.	१	२००	१	२००						४००	नौमुले गा.पा.	गा.पा., डिभिजन वन कार्यालय, वडा कार्यालय, सा.व.उ.स., NCCSP 2		
	सुधारीएको चुलो निर्माण तालिम	पटक	८	१००	नौमुले गा.पा.			३	३००	३	३००	२	२००		८००	नौमुले गा.पा.	गा.पा., डिभिजन वन कार्यालय, वडा कार्यालय, सा.व.उ.स., NCCSP 2		
	घरेलु फोहोमैला कम गर्न र व्यवस्थापनका लागि 3R तालिम	पटक	८	१००	नौमुले गा.पा.			३	३००	३	३००	२	२००		८००	नौमुले गा.पा.	गा.पा., डिभिजन वन कार्यालय, वडा कार्यालय, सा.व.उ.स., NCCSP 2		
	सरसफाई सम्बन्धि सडक नाटक	पटक	५	३५	नौमुले गा.पा.	१	३५	१	३५	१	३५	१	३५	१	१७५	नौमुले गा.पा.	गा.पा., वडा कार्यालय., प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, स्वास्थ्यचौकी, र ईकाई		
	सरसफाई कार्यक्रम	पटक	२०	३०	नौमुले गा.पा.	४	१२०	४	१२०	४	१२०	४	१२०	४	६००	नौमुले गा.पा.	गा.पा., वडा कार्यालय., प्राथमिक		

क्र. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष										वस्ती	संभावित सहयोगी निकाय	
						०७८/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२		०८२/०८३				जम्मा
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा			
																	स्वास्थ्य केन्द्र, स्वास्थ्य चौकी, र ईकाई	
	बच्चा, मुत्केरी तथा गर्भवतिहरुका पोषण तालिम	पटक	३	५०	नौमुले गा.पा.			१	५०	१	५०			१	५०	१५०	नौमुले गा.पा.	गा.पा., बडा कार्यालय., प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, स्वास्थ्य चौकी, र ईकाई
	स्टेचर बनाउने तालीम (बडा नं २ र ३का मोटर बाटो नपुगेका बस्तीहरु)	पटक	२	१००	नौमुले गा.पा.	१	१००	१	१००							२००	नौमुले गा.पा.	गा.पा., बडा कार्यालय., प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, स्वास्थ्य चौकी, र ईकाई
	प्राथमिक उपचार तालिम	पटक	३	१२०	नौमुले गा.पा.	१	१२०			१	१२०			१	१२०	३६०	नौमुले गा.पा.	गा.पा., बडा कार्यालय., प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, स्वास्थ्य चौकी, र ईकाई
	स्वयमसेविकाहरुलाई तालिम	पटक	५	५०	नौमुले गा.पा.	१	५०	१	५०	१	५०	१	५०	१	५०	२५०	नौमुले गा.पा.	गा.पा., बडा कार्यालय., प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, स्वास्थ्य चौकी, र ईकाई
	पोषण सम्बन्धि जनचेतनामूलक कार्यक्रम	पटक	५	५०	नौमुले गा.पा.	१	५०	१	५०	१	५०	१	५०	१	५०	२५०	नौमुले गा.पा.	गा.पा., बडा कार्यालय., प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, स्वास्थ्य चौकी, र ईकाई

क. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष										वस्ती	संभावित सहयोगी निकाय	
						०७८ / ०७९		०७९ / ०८०		०८० / ०८१		०८१ / ०८२		०८२ / ०८३				जम्मा
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा			
																	इकाई	
	सुरक्षित गर्भाधान, आधुनिक परिवार नियोजन सम्बन्धि चेतनामुलक कार्यक्रम	पटक	२	४०	नौमुले गा.पा.			१	४०			१	४०		५०	नौमुले गा.पा.	गा.पा., वडा कार्यालय., प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, स्वास्थ्यचौकी, र ईकाई	
	जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धि तालिम	पटक	५	२००	नौमुले गा.पा.	१	२००	१	२००	१	२००	१	२००	१	२००	१०००	नौमुले गा.पा.	राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरू, समुदायमा आधारित संघ संस्था, NCCSP 2 तथा
	स्थानिय शैक्षिक कार्यक्रमको पाठ्यक्रममा समावेश गर्न तालिम	पटक	२	४०	नौमुले गा.पा.							४००	१	४००	६००	नौमुले गा.पा.	राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरू, समुदायमा आधारित संघ संस्था, NCCSP 2 तथा	
	लापाका योजनाहरु मुलप्रभाविकरण कार्यशाला	पटक	५	२००	नौमुले गा.पा.	१	२००	१	२००	१	२००	१	२००	१	२००	१०००	नौमुले गा.पा.	राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरू, समुदायमा आधारित संघ संस्था, NCCSP 2 तथा
	लापाका सचेतीकरण	पटक	५	२०	नौमुले	१	२००	१	२००	१	२००	१	२००	१	२००	१०००	नौमुले	राष्ट्रिय तथा

क्र. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष										वस्ती	संभावित सहयोगी निकाय	
						०७८ / ०७९		०७९ / ०८०		०८० / ०८१		०८१ / ०८२		०८२ / ०८३				जम्मा
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा			
	कार्यशाला			०	गा.पा.											गा.पा.	अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरू, समुदायमा आधारित संघ संस्था, NCCSP 2	
	स्थानिय निर्वाचित प्रतिनिधिहरूका लागि विपद् प्रभाव मुल्याङ्कन (Disaster Impact Assessment DIA) सचेतीकरण कार्यशाला	पटक	२	४००	नौमुले गा.पा.					१	४००			१	४००	८००	नौमुले गा.पा.	राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरू, समुदायमा आधारित संघ संस्था, NCCSP 2
	खोज तथा उद्धार तालिम	पटक	२	४००	नौमुले गा.पा.					१	४००			१	४००	८००	नौमुले गा.पा.	राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरू, समुदायमा आधारित संघ संस्था
	खोज तथा उद्धार सामग्री वितरण तथा व्यवस्थापन	पटक	२	३००	नौमुले गा.पा.					१	३००			१	३००	६००	नौमुले गा.पा.	राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरू, समुदायमा आधारित संघ संस्था
	जोखिम क्षेत्रमा टि.भि. रेडियो, जिङ्गल, होडीग बोर्डमार्फत सुचना प्रवाह	वर्ष	५	५००	नौमुले गा.पा.	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	२५००	नौमुले गा.पा.	राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरू,

क्र. सं	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ष	आर्थिक वर्ष										बस्ती	संभावित सहयोगी निकाय	
						०७८/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२		०८२/०८३				जम्मा
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा			
																	समुदायमा आधारित संघ संस्था	
	विपद को समयमा र विपद पश्चात गर्नुपर्ने कार्य सम्बन्धी पुर्ब अभ्यास, ड्रिल तालिम, मक तालिम	वर्ष	५	५००	नौमुले गा.पा.	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	२५००	नौमुले गा.पा.	राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरू, समुदायमा आधारित संघ संस्था
	महत्वपूर्ण फोन नम्बरहरु विभिन्न स्थानमा टाँस्न होडीग बोर्ड	पटक	२	६०	नौमुले गा.पा.										१६०	नौमुले गा.पा.	राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरू, समुदायमा आधारित संघ संस्था	
	विपद को समयमा र विपद पश्चात गर्नुपर्ने कार्य सम्बन्धी जनचेतनामुलक कार्यक्रम	पटक	५	२००	नौमुले गा.पा.	१	२००	१	२००	१	२००	१	२००	१	२००	१०००	नौमुले गा.पा.	राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरू, समुदायमा आधारित संघ संस्था
	क्षति विवरण संकलन तालिम	पटक	२	२००	नौमुले गा.पा.	१	२००						१	२००	४००	नौमुले गा.पा.	राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरू, विशेषज्ञ परामर्शदाता	
	राहत सामग्री वितरण तालिम	पटक	२	२००	नौमुले गा.पा.			१	२००			१	२००		४००	नौमुले गा.पा.	राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरू, विशेषज्ञ	

क. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष												बस्ती	संभावित सहयोगी निकाय
						०७८/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२		०८२/०८३		जम्मा			
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा				
																	परामर्शदाता		
	जलवायुजन्य प्रकोप न्यूनीकरण तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापनका लागि बैकल्पिक तथा सृजनशील आर्थिक साधनहरू (Innovative Financial Instruments)(IFI) जस्तै पूर्वानुमानमा आधारित लगानी (Forecast Based Financing) (FbF), साना लगानी, लघु ऋण, बीमा, पुनर्बीमा आदिको विकास तथा प्रवर्धन गर्न सचेतना कार्यक्रम	पटक	१	२००	नौमुले गा.पा.					१	२००					२००	नौमुले गा.पा.	गा.पा., स्थानिय सहकारी, स्थानिय बैक तथा वित्तिय संस्था बिमा कम्पनी, स्थानिय उद्योग वाणिज्य संघ, NCCSP 2	
	विपद् प्रभावित व्यक्ति तथा समुदायहरूलाई लघुवित्त, निर्व्याजी ऋण, ससर्त नगद स्थानान्तरण आदिको व्यवस्था स्थापित गर्न सचेतना कार्यक्रम	पटक	२	१००	नौमुले गा.पा.					१	१००					२००	नौमुले गा.पा.	गा.पा., स्थानिय सहकारी, स्थानिय बैक तथा वित्तिय संस्था बिमा कम्पनी, स्थानिय उद्योग वाणिज्य संघ, NCCSP 2	
	व्यवसायिक सामाजिक जिम्मेवारी (Corporate Social Responsibility) कार्यक्रम मार्फत विपद्	पटक	१	२००	नौमुले गा.पा.					१	२००					२००	नौमुले गा.पा.	गा.पा., स्थानिय सहकारी, स्थानिय बैक तथा वित्तिय संस्था बिमा कम्पनी, स्थानिय उद्योग	

क्र. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष												वस्ती	संभावित सहयोगी निकाय
						०७६/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२		०८२/०८३		जम्मा			
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा				
	पश्चातको पुनर्लाभ र पुर्ननिर्माणमा निजी लगानी बृद्धि गर्न सचेतना कार्यक्रम																वाणिज्य संघ, NCCSP 2		
	विपद् पश्चात हुने मनोविज्ञान सम्बन्धी परामर्श तालिम	पटक	२	१५०	नौमुले गा.पा.					१	१५०			१	१५०	३००	नौमुले गा.पा.	राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरू, विशेषज्ञ परामर्शदाता, NCCSP 2 तथा	
	प्रथम उद्धारकर्हरू तथा स्थानिय विपद् व्यवस्थापन समितिहरूलाई प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (Initial Rapid Assessment IRA), बहुक्षेत्रगत प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (Multi Sector Initial Rapid Assessment MIRA) सम्बन्धि तालिम	पटक	२	३५०	नौमुले गा.पा.							१	३५०	१	३५०	७००	नौमुले गा.पा.	राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरू, विशेषज्ञ परामर्शदाता, NCCSP 2 तथा	
	विपद्बाट प्रभावित व्यक्ति तथा समुदायलाई मानवीय सहायता उपलब्ध गराउँदा स्पेयर (Sphere) अवधारणा अन्तर्गतका आधारभूत मानवीय मापदण्ड (Core)	पटक	२	३५०	नौमुले गा.पा.							१	३५०	१	३५०	७००	नौमुले गा.पा.	राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरू, विशेषज्ञ परामर्शदाता तथा	

क्र. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष										वस्ती	संभावित सहयोगी निकाय	
						०७८/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२		०८२/०८३				जम्मा
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा			
	Humanitarian Standard) सम्बन्धि तालिम																	
	सुरक्षित बसोबास तथा निर्माण सम्बन्धि जनचेतनामुलक कार्यक्रम	पटक	२	१००	नौमुले गा.पा.	१	१००					१	१००			२००	नौमुले गा.पा.	राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरू, विकास साभेदारहरु, विशेषज्ञ परामर्शदाता तथा
	डकमी तालिम	पटक	१	२००	नौमुले गा.पा.							१	२००			२००	नौमुले गा.पा.	राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरू, विकास साभेदारहरु, तथा
	लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशिता, जीविकोपार्जन र सुशासन सम्बन्धी तालिम	पटक	२	२००	नौमुले गा.पा.			१	२००					१	२००	४००	नौमुले गा.पा.	राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरू, विकास साभेदारहरु, विशेषज्ञ परामर्शदाता तथा
	जम्मा					५०९५	५६०५	६५९५	५८५५	४९२५	४९२५				२८०७५			
	जम्मा					९९४७९.४	९९३१७४.५	९९८२५४.२	१०००१०.६	८६८९८	८६८९८				५९७८१६.७			
	अनुगमन तथा मूल्यांकन र समीक्षा (१ प्रतिशत)																	
	अनुगमन तथा मूल्यांकन र समीक्षा (१ प्रतिशत)					९९४.७९४	९९३१.७४५	९९८२.५४२	१०००.१०६	८६८.९८	८६८.९८				५९७८.१६७			

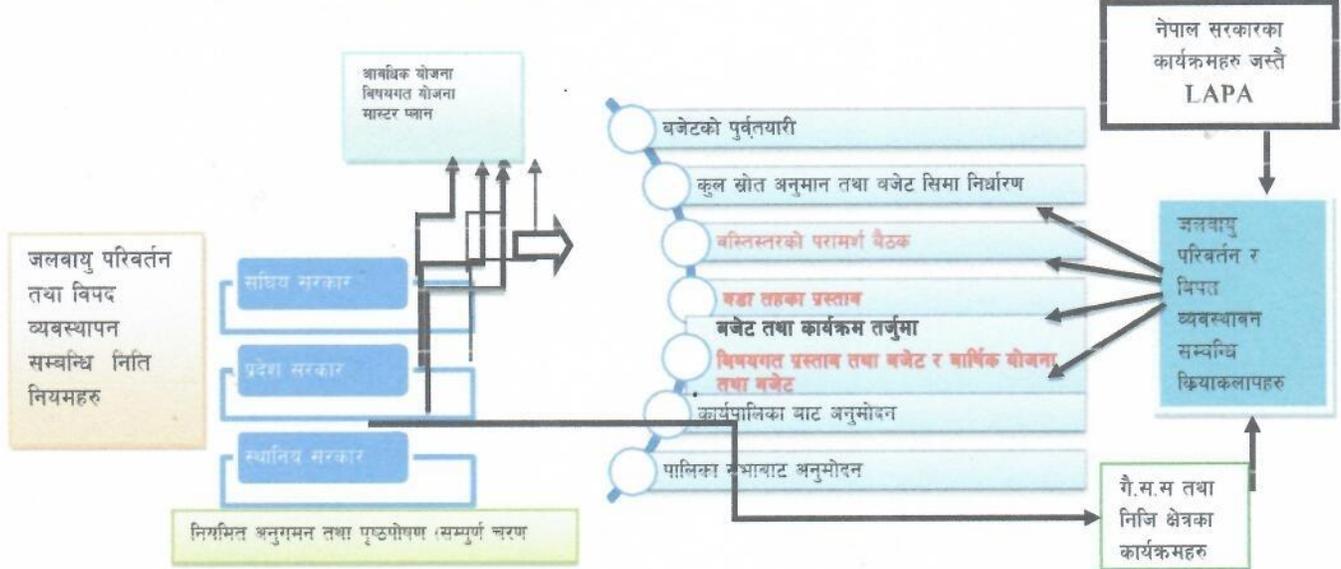
क. सं.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	लक्षित वर्ग	आर्थिक वर्ष										वस्ती	संभावित सहयोगी निकाय
						०७८/०७९		०७९/०८०		०८०/०८१		०८१/०८२		०८२/०८३			
						परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा	परिणाम	जम्मा		
	कुल जम्मा					१००४७४.१९	११४३०६.२४५	११९४३६.७४२	१०१०१०.७०	८७७६६.९८	५२२९९४.८७६						

यस कार्ययोजनाको कार्यान्वयनबाट यस नौमुले गाउँपालिकाका सम्पूर्ण बासिन्दा खासगरी लक्षित विपन्न, महिला तथा पछाडि पारिएका वर्गहरुको अनुकूलन क्षमता अभिवृद्धि गरी उक्त परिकल्पनाहरु पूरा गर्नको लागि जम्मा रु ५२२९९४८७६ 1-(अक्षरेपी बाउन्न करोड उनान्तीस लाख चौरानब्बे हजार आठ सय छयत्तर रुपैयाँ) बराबरको विस्तृत स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयार गरिएको छ । यस योजनामा कोभिड १९का घटनाहरुका लागि बजेट विनियोजन गरेको छैन । गाउँपालिकाले कोभिड १९को जोखिम र आवश्यकतानुसार बजेट विनियोजन गरी कार्य गर्नेछ । दरभाउ समय अनुसार परिमार्जन हुनेछ ।

परिच्छेद ५: जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण मूलप्रवाहिकरण

जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरणका सवालहरूलाई निति, नियम, आवधिक योजनामा र वार्षिक योजना तर्जुमा मूलप्रवाहिकरण गर्न विभिन्न तहमा भएका तहगत संरचना, मन्त्रालय, स्थानिय सरकार र सरोकारवालाहरूको ठाडो र तेस्रो समन्वयन हुनुपर्ने देखिन्छ ।

स्थानिय योजना प्रक्रियामा छनौटमा परेका तर स्थानिय सरकारले लगानी गर्न नसक्ने, बहुवर्षी योजनाहरूलाई समेत प्रदेश र सघंवाट विनियोजन हुने बजेटहरूबाट विनियोजित गर्ने साथै विभिन्न तहबाट नियमित अनुगमन तथा पृष्ठपोषण गरेमा वस्ति वा वडा स्तरमा समेत जलवायु र विपद् सम्बन्धिका योजनाहरूले प्राथमिकता पाउनेछन । योजना तथा विकासका नीतिहरूमा मूलप्रवाहीकरण र स्थानीय तहको वार्षिक योजना, बजेट तर्जुमा र अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रक्रियामा मूलप्रवाहीकरण ६.१ र ६.२ अनुसार हुनेछ ।

५.१ आवधिक योजना तथा विकासका नीतिहरूमा मूलप्रवाहीकरण

जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी स्थानीय सूचना, जोखिमको अवस्था, श्रोत साधनको उपलब्धता, गुणस्तर तथा त्यस माथिको पहुँच र अनुकूलन तथा जोखिम न्यूनीकरणको आवश्यकता पहिचानको आधारमा जलवायु परिवर्तनलाई नौमुले गाउँपालिकाका आवधिक योजना तथा विकासका नीतिहरूमा मूलप्रवाहीकरण गरी जलवायु परिवर्तन व्यवस्थापनलाई संस्थागत गरिनेछ । जलवायु परिवर्तनको जोखिममा रहेका परिवार, समुदाय, वडालाई आफ्ना अनुकूलन प्राथमिकताबारे पृष्ठसँग अभिव्यक्त गर्न र प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि सरकारी, गैरसरकारी र निजी क्षेत्रका श्रोत परिचालन गरिनेछ । जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी विश्लेषण, अनुकूलन र जोखिम न्यूनीकरणका रणनीतिहरू स्थानीय आवधिक योजना अथवा दिर्घकालिन योजनामा समावेश गरिनेछ ।

राष्ट्रिय तथा प्रादेशिक योजना आयोगहरूको आधार पत्र तथा आवधिक विकास योजनालाई प्रस्थान बिन्दु बनाएर जलवायु उत्थानशीलताका दीर्घकालीन लक्ष्य तथा सोचहरू आवधिक योजनामा समायोजन गरिनेछ । प्राविधिक रूपले कार्यान्वयन गर्न कठिन तथा धेरै श्रोत लाग्ने अनुकूलनका

योजनाहरू बहुवर्षीय, दीर्घकालीन तथा आवधिक योजनामा समायोजन गरेर कार्यान्वयन गर्ने । स्थानीय तह बीच वा स्थानीय तह र प्रदेश एवं संघसँग समन्वय गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने प्रकृतिका जलवायु परिवर्तन अनुकूलनका आयोजनाहरू आवधिक योजनामा एकीकरण गरी कार्यान्वयनमा सहजीकरण गर्ने । स्थानीय आवधिक योजना तथा विकासका नीतिहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि सरकारी निकाय, गैरसरकारी संघ संस्था, विकास साभेदार र निजी क्षेत्रका श्रोत परिचालन गर्न मार्गचित्र तथा खाका तयार गरिनेछ ।

नौमूले गाउँपालिकाको विपद् व्यवस्थापन तथा आर्थिक सहायता कोष सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७४

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को परिच्छेद १०, दफा ७० बमोजिम यस नौमूले गाउँपालिकाको स्थानीय संचित कोष बाट रकम विनियोजन गरि विपद् व्यवस्थापन तथा आर्थिक सहायता कोषको स्थापना गरिएको छ । स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरि यस गाउँ कार्यपालिकाले गाउँपालिकाको अधिकार क्षेत्र भित्र प्राकृतिक तथा गैर प्राकृतिक विपद्, अत्यन्तै न्यून आर्थिक स्थिति भएका दीर्घरोगी जस्तै मुटु, मृगौला, क्यान्सर लगायतका मानव जीवनमा गम्भीर असर पार्ने तथा अप्रत्याशित कारण बाट सृजना भएको विशेष परिस्थितिलाई नियन्त्रण गर्न एक विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना गरी सो कोषको व्यवस्थापन गर्न वाञ्छनिय भएकोले नौमूले गाउँपालिकाको विपद् व्यवस्थापन तथा आर्थिक सहायता कोष सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७४ लागु गरेको छ ।

५.२ स्थानीय तहको वार्षिक योजना, बजेट तर्जुमा र अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रक्रियामा मूलप्रवाहीकरण

अनुकूलन योजनालाई विकास र विषयगत योजनामा साथै स्थानीय सेवा प्रदान गर्ने निजी तथा गैर सरकारी संस्थाहरूको योजना प्रक्रियामा समायोजन गर्नका लागि वडा एवं गाउँपालिकाको जनप्रतिनिधि, राजनैतिक दलहरू, अन्य बहुसरोकारवालाहरू र एकीकृत योजना तर्जुमा समितिसँग यस अनुकूलन योजना तर्जुमा प्रक्रिया देखि नै छलफल र समन्वय गरिएको छ । यसरी नै पालिका स्तरमा अनुकूलन कार्य योजनाका र प्रक्रियाको सम्बन्धमा प्रस्तुतिकरण गरी पालिकाका सेवा प्रदायक निकायहरूसँग छलफल गरियो । नौमूले गाउँपालिकाको हरेक वडा स्तरका स्थानीय राजनीतिक दल, सामाजिक संस्थाहरू, सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहहरू संग विस्तृत छलफल तयार गरी अनुकूलन कार्ययोजन तयार गरिएको छ र गाउँपालिकाबाट अनुमोदन भए पश्चात यो लागु हुनेछ । यसरी नै नौमूले गाउँपालिकाको वार्षिक योजनामा समावेश नभएका योजनाहरूलाई नियमित योजना तर्जुमा प्रक्रिया मार्फत जिल्ला समन्वय समिति तथा सम्बद्ध विषयगत कार्यालयहरू तथा अन्य सरोकारवाला निकायमा पनि पेश गरी मूलप्रवाहिकरणको लागि पहल हुनेछ । भविष्यमा गाउँपालिकाले तयार गर्ने आवधिक तथा वार्षिक योजना तथा रणनीतिहरूमा यस अनुकूलन योजनालाई उच्च प्राथमिकताका साथमा समायोजन गरिनेछ । यस योजनाका प्राथमिकताहरूलाई केन्द्रिय स्तरमा वन तथा वातावरण मन्त्रालय मार्फत राष्ट्रिय योजना आयोगबाट तयार गरिने रातो किताब मार्फत राष्ट्रिय विकास योजनामा समायोजन गर्न समेत आवश्यक पहल गरिनेछ । योजना समायोजनका लागि निम्नानुसार कार्यहरू समेत पहिचान गरिएका छन् ।

क) तत्काल गर्नुपर्ने

- योजनाका बारेमा सचेतना जागरण गर्ने र अपनत्वको विकास गर्ने ।
- योजना पुस्तिका वा सो अन्तर्गत प्राथमिकतामा परेका क्रियाकलापहरु आवश्यक प्रक्रिया पुऱ्याई सम्बन्धित विषयगत तथा अन्य सरोकारवालाहरु समक्ष पेश गरी सहयोगको लागि पहल र पैरवी गर्ने ।

ख) योजना तर्जुमा प्रक्रियाको समयमा समायोजन गर्नुपर्ने

तालिका २८ : योजना तर्जुमा प्रक्रियाको समयमा समायोजन गर्नुपर्ने

योजना तर्जुमाको स्तर	आवश्यक तयारी	जिम्मेवारी
टोल बस्ती स्तर	यस योजना बमोजिम आ-आफ्नो टोल बस्तीमा प्राथमिकतामा परेका योजनाहरु निर्धारित ढाँचामा पेश गर्ने ।	सम्बन्धित टोल बस्तीबाट पालिकामा प्रतिनिधित्व गर्ने व्यक्ति - पालिका सभा सदस्य वा प्रभावित समुदाय वा सम्बन्धित विषयगत क्षेत्रको व्यक्ति
वडा स्तर	वडा स्तरमा गर्नुपर्ने कार्यहरु विभिन्न वडासँग सम्बन्धित कार्यक्रम भए सबैसँग समन्वय गर्नुपर्ने	वडा अध्यक्ष, सचिव वा तोकिएको व्यक्ति, वडा समितिका सदस्यहरु
गाउँपालिका स्तरमा	गाउँ परिषदबाट अनुमोदन गराउन पहल गर्ने ।	गाउँ कार्यपालिका सदस्यहरु, वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन समितिका सदस्यहरु राजनितिक दलका प्रतिनिधि
विषयगत क्षेत्रका योजनाहरु	वन सँग सम्बन्धित योजनाहरु सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहको साधारणसभा पूर्व नै कार्यसमितिमा पेश माथिल्लो स्तरमा लैजानु पर्ने योजना भएपनि सम्बन्धित निकायको तल्लो तह (जस्तै: सब डिभिजन वन कार्यालय) को सिफारिस सेक्टर स्तरको योजना तर्जुमा प्रक्रियामा योजना पेश	सम्बन्धित विषयगत क्षेत्रसँग सम्बन्धित तथा अनुभवी व्यक्ति भएमा राम्रो
विभिन्न परियोजनाहरु	परियोजनाका तल्लो तहका योजना तर्जुमा प्रक्रियामा वा सोभै परियोजनाको पायकको कार्यालयमा निर्धारित ढाँचामा कार्यक्रम पेश	परियोजनाका स्थानीय सामाजिक परिचालक तथा कर्मचारी माफत गर्दा राम्रो

कार्यक्रमको निर्णयको अवस्थाका बारेमा नियमित रुपमा बुझ्ने तथा ताकेता गर्ने ।

परिच्छेद ६: अनुगमन तथा मुल्याङ्कन योजना

नौमुले गाउँपालिका अर्न्तगत अनुकूलन योजनामा समेटिएका सबै घरधुरी तथा सरोकारवालाहरूको प्रत्यक्ष सहभागिता तथा गाउँपालिकाको विद्यमान वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समन्वय समिति, कार्यपालिका सदस्यहरू र खासगरी पालिका स्तरिय अनुगमन मूल्यांकन समितिको अगुवाईमा अनुकूलन कार्ययोजना कार्यान्वयनको अनुगमन अर्धवार्षिक रूपमा गरिनेछ ।

अभिलेखिकरणमा उल्लेखित आवश्यक सूचनाहरूलाई ध्यान दिई अनुगमन गर्नुपूर्व अनुगमनको खाका तयार गरी सोही अनुसार अनुगमन र प्रतिवेदन तयार गरिनेछ । अनुगमनको लागि समितिका पदाधिकारीहरू अनुगमन सम्बन्धि अभिमुखीकरणमा सहभागि भएर मात्र अनुगमन कार्यमा संलग्न हुनेछन् जसबाट गरिएका प्रभावकारिताको लेखाजोखा गर्न सहज हुनेछ । त्यसैगरी वार्षिक रूपमा मूल्याङ्कन गरिनेछ भने योजनाको अन्तमा अन्तिम मूल्याङ्कन गरी पुनःआगामी दिनको मूल्याङ्कन योजना तयार गरिनेछ । यसरी नै अनुकूलन कार्ययोजनालाई सघाउन अनुगमन तथा मूल्याङ्कनले सिकाइ, चिन्तन-मनन र पृष्ठपोषणका लागि अवसर प्रदान गर्दछ ।

कार्यक्रम सञ्चालनको क्रममा कार्यक्रम गुणस्तरीय तथा उद्देश्य मुलक बनाउन सम्बन्धित लाभान्वित वर्ग तथा सम्बन्धित सरोकारवाला संस्थाहरूको सुझावलाई सम्बोधन गरिने छ । साथै नगरपालिका तथा सम्बन्धित समूहले स्व अनुगमन मुल्याङ्कन गरिनुका साथै सहयोगी निकायहरूसंग संयुक्त रूपमा समेत कार्यक्रमको नियमित अनुगमन मूल्याङ्कन गरिनेछ । कार्यक्रम सम्पादन पश्चात सम्बन्धित क्रियाकलापको सार्वजनिक लेखा परिक्षण गरिने छ ।

तालिका २९ : अनुगमन तथा मुल्याङ्कन योजना

अनुगमनका तहहरू	किन	कसले	कहिले	कसरी
वडा तहको अनुगमन (क्रियाकलापहरूको तहमा)	<ul style="list-style-type: none"> पारदर्शिता र अपनत्व कायम गर्न अनुकूलन कार्यहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयन 	<ul style="list-style-type: none"> वडा समिति वडा स्तरिय अनुगमन समिति 	कार्यक्रम सञ्चालन पूर्व, सञ्चालनको क्रममा र सम्पन्न भएको १ महिनाभित्र (हरेक कार्यक्रममा)	सार्वजनिक लेखा परिक्षण, स्वः अनुगमन तथा मूल्याङ्कन, होर्डिंग बोर्ड अवलोकन
नगरपालिका तहको अनुगमन (प्रक्रिया र प्रगतिहरू तहमा)	<ul style="list-style-type: none"> कार्यक्रमको गुणस्तर कायम गर्न । योजना र प्रगतिको लेखाजोखा गर्न । कार्यक्रमको प्रभावकारीता वृद्धि गर्दै समयमा कार्य सम्पन्न गर्न । 	<ul style="list-style-type: none"> कार्यपालिका सदस्य पालिका स्तरिय अनुगमन समिति वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समिति स्थानिय पत्रकार गाउँपालिकाका कर्मचारी तथा सहयोगी निकायहरू 	अर्धवार्षिक रूपमा (पौष र असारमा) त्रैमासिक त्रैमासिक नियमित वार्षिक	समिक्षा तथा योजना तर्जुमा बैठक तथा गोष्ठी फिल्ड अनुगमन भ्रमण संकटासन्न बर्गहरूसँग अन्तरक्रिया फोटो तथा घटना अध्ययनको संकलन वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन
जिल्ला तहको अनुगमन	अन्तर पालिका समन्वयन तथा अनुकूलनका राम्रा अभ्यासहरूको सिकाइ आदान प्रदान गर्न पारदर्शिता र प्रभावकारिता अभिवृद्धि गर्न	समन्वयन समितिका पदाधिकारीहरू	अर्धवार्षिक वा वार्षिक	फिल्ड अनुगमन भ्रमण
प्रदेश तथा संघिय मन्त्रालय	पारदर्शिता र प्रभावकारिता अभिवृद्धि गर्न, कार्यक्रम संचालको प्रभावकारिता आवश्यकता औल्याउन	प्रदेश :- सामाजिक विकास, उद्योग पर्यटन वन वातावरण र र सम्बन्धित मन्त्रालय संघ :- वन तथा वातावरण र सम्बन्धित मन्त्रालय	वार्षिक	फिल्ड अनुगमन भ्रमण

कार्यक्रम संचालनको क्रममा कार्यक्रम गुणस्तरीय तथा उद्देश्य मुलक बनाउन सम्बन्धित लाभान्वित वर्ग तथा सम्बन्धित सरोकारवाला संस्थाहरुको सुझावलाई सम्बोधन गरिनेछ । साथै वडा, गाउँपालिका तथा सम्बन्धित समूहले स्व अनुगमन मूल्याङ्कन गरिनुका साथै सहयोगी निकायहरुसंग संयुक्त रुपमा समेत कार्यक्रमको नियमित अनुगमन मूल्याङ्कन गरिनेछ । कार्यक्रम सम्पादन पश्चात सम्बन्धित क्रियाकलापको सार्वजनिक लेखा परीक्षण गरिने छ ।

परिच्छेद ७ : अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापनका कार्यहरूको तर्जुमा र कार्यान्वयन

अनुकूलन योजनाको तर्जुमा तथा कार्यान्वयनको नेतृत्व गाउँपालिकाले गर्नेछ । गाउँपालिकाले योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन बाहेक स्थानीय स्तरमा घरधुरी, स्थानीय समुदाय र परियोजनाहरूले स्थानीय अनुकूलन र विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्य, समुदायमा आधारित अनुकूलन कार्यक्रम, पारिस्थितिकीय प्रणाली, संरक्षण क्षेत्र व्यवस्थापन र विषयगत क्षेत्रसँग सम्बन्धित र समूहको योजनामा जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापनका कार्यहरू समायोजन गर्नेछ । जोखिम तथा संकटासन्नता र यसका अन्तरनिहित कारणहरू व्यक्ति, घरधुरी र समुदाय स्तरमा फरक फरक भएका कारण स्थानीय योजना तर्जुमा प्रकृत्यामा जलवायु परिवर्तनबाट बढी प्रभावित महिला तथा संकटासन्न घरधुरीको विशिष्ट समस्यालाई समाधान गर्ने अनुकूलनका कार्यक्रमहरू समावेश गरिनेछ । अनुकूलन र जोखिम न्यूनीकरणका योजनाहरू घरधुरी, स्थानीय समुदाय, उपभोक्ता समूह, संघ-संस्था र परियोजनास्तरमा निर्माण र कार्यान्वयन गर्नलाई प्रोत्साहन गरिनेछ । जलवायु परिवर्तन अनुकूलन र विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका कार्यहरू व्यक्ति, घरधुरी, स्थानीय समुदाय र उपभोक्ता समूहको जीविकोपार्जन तथा परिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित हुन सक्नेछ ।

यस योजनाको सफल तर्जुमा तथा कार्यान्वयन र समन्वयात्मक भूमिकाका लागि वडा समिति तथा कार्यपालिका समिति क्रियाशील रहनेछ । पालिकाले प्रदेश, संघिय सरकार, गै.स.स को सहयोग तथा समन्वयनमा क्रियाकलापहरूको कार्यान्वयन गर्ने छ । जलवायु वित्तका लागि पनि स्थानिय अनुकूलन कार्ययोजना महत्वपूर्ण दस्तावेज हुनेछ । अनुकूलन योजनामा उल्लेखित कार्यहरूलाई गाउँपालिका, विषयगत शाखा, समुदायमा स्थापित भई क्रियाशील रहेका विद्यमान समूह, संस्था, क्लब तथा उपभोक्ता समितिहरू मार्फत कार्यान्वयन गरिनेछ । भौतिक पूर्वाधार सम्बन्धि कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनमा आवश्यकता अनुरूप प्राविधिक तथा उपलब्ध अन्य विज्ञहरूबाट विस्तृत लागत अनुमान (इष्टिमेट) गराउनुका साथै कार्यान्वयनमा समेत सहयोग लिईनेछ । अनुकूलन कार्ययोजना कार्यान्वयनको सहजिकरण वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समिति (विद्यमान समिति)ले गर्ने छ । जलवायु परिवर्तन, विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धि कार्यक्रमहरूलाई थप प्रभावकारी बनाउने, स्थानिय अनुकूलन कार्ययोजना कार्यान्वयनलाई थप प्रभावकारी बनाउन आवश्यक पृष्ठपोषण गर्ने काम वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समिति मार्फत गरिने छ । वार्षिक बजेट तर्जुमा तथा जलवायु परिवर्तन, विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धि कार्यक्रमहरूलाई मुलप्रवाहिकरण गर्न आवश्यक सहजिकरण गर्ने तथा बजेट विनियोजनका लागि कार्यपालिकामा पैरवि समेत यस समिति मार्फत गरिने छ । यस समितिको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने आवश्यक क्रियाकलापहरू समेत समावेश गरिने छ ।

यस योजनामा अन्य सरोकारवाला निकायहरूको सहयोग पनि आवश्यक पर्ने हुनाले सो कार्यक्रमहरूका लागि सरोकारवाला निकायको वार्षिक योजनामा समावेश गर्नका लागि वडा एवं गाउँपालिकाले पहल गर्नेछ । प्राथमिकतामा परेका हरेक क्रियाकलापहरूको विस्तृत कार्यान्वयन योजना र जिम्मेवारी तय गरी सम्बन्धित व्यक्ति, संस्था निकायहरूसँगको समन्वय र सहकार्यमा स्रोत

तथा सेवा जुटाई कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ । योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि व्यक्तिगत बानी व्यवहार देखि नै परिवर्तनको खाँचो देखिएको छ । त्यसैगरी यस योजनाको कार्यान्वयनमा नीजि क्षेत्रको भूमिका अहम् हुन सक्छ । नीजि क्षेत्रको संभावित भूमिका यसै योजनामा उल्लेख गरिएको छ । यसका लागि वडा तथा गाउँपालिकाले सम्बन्धित नीजि क्षेत्र, व्यवसायिक क्षेत्र एवं स्थानीय उद्योग वाणिज्य संघ मार्फत समेत पहल गर्नेछ ।

सन्दर्भ सामग्री

राष्ट्रिय जलवायु परिवर्तन नीति, २०७६

स्थानीय अनुकूलन योजनाको राष्ट्रिय संरचना (Revised LAPA Framework) २०७६

विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय रणनीतिक कार्ययोजना २०१८-२०३०

विपद् जोखिम न्यूनीकरण नीति २०७५

नौमुले गाउँकाउँपालिका (२०७५) नौमुले गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरण (पार्श्वचित्र)

नौमुले गाउँपालिकाको विपद् व्यवस्थापन तथा आर्थिक सहायता कोष सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७४

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४

स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना २०६८

केन्द्रिय तथाक विभाग (२०६८) राष्ट्रिय जनगणना

राष्ट्रिय अनुकूलन कार्यक्रम (National Adaptation Programme of Action-NAPA), २०६६

सेन्डाइ कार्यढाँचा २०१५-२०३०

<https://resilienceprojectblog.wordpress.com/2013/06/15/the-relationship-between-disaster-risk-management-and-climate-change-adaptation/>
Vulnerability and Risk Assessment and identifying adaptation measures, Summary for Policy Makers, 2021, MoFE

Karra, Kontgis, et al. "Global land use/land cover with Sentinel-2 and deep learning." IGARSS 2021-2021 IEEE International Geoscience and Remote Sensing Symposium. IEEE, 2021.

वन तथा वातावरण मन्त्रालय. २०२१. बाढी तथा पहिरो जोखिम चित्रावली, नौमुले गाउँपालिका, दैलेख जिल्ला, कर्णाली प्रदेश, नेपाल. पृष्ठ ५९

अनुसुची

अनुसुची १ : पालिका तथा वडा स्तीय गोष्ठीहरूको सहभागी

गाउँपालिका स्तरीय Entry कार्यशालाका सहभागीहरूको उपस्थिति			मिति:2077/12/30
सि.नं.	नाम	संस्था	फोन
1	ब्रद्रे बहादुर मगर	अध्यक्ष, नौमूले गा.पा.	9848346300
2	अमृता कसारी सिंह	उपाध्यक्ष, नौमूले गा.पा.	9819519501
3	मुपेन्द्र शाही	निमित्त प्रशासकिय प्रमुख, नौमूले गा.पा.	9868122945
4	मृबानी प्रसाद जैसी	अध्यक्ष, वडा नं. १, नौमूले गा.पा.	9812444597
5	मोतीमाल खत्री	अध्यक्ष, वडा नं. २, नौमूले गा.पा.	9812545852
6	गगन गेका मगर	अध्यक्ष, वडा नं. ३, नौमूले गा.पा.	9802545853
7	राज बहादुर डेगा मगर	अध्यक्ष, वडा नं. ४, नौमूले गा.पा.	9812529863
8	भावीराम बुढा मगर	अध्यक्ष, वडा नं. ५, नौमूले गा.पा.	9822537412
9	दल बहादुर गुरुङ	अध्यक्ष, वडा नं. ६, नौमूले गा.पा.	9822483116
10	मोतीमाल बस्नेत	अध्यक्ष, वडा नं. ७, नौमूले गा.पा.	9884239434
11	मोहन कुमार राना मगर	अध्यक्ष, वडा नं. ८, नौमूले गा.पा.	9802545858
12	सीता बस्नेत	कार्यपालिका सदस्य, नौमूले गा.पा.	9814594636
13	प्रेसा बस्नेत	कार्यपालिका सदस्य, नौमूले गा.पा.	
14	कर्ण बहादुर खत्री	कार्यपालिका सदस्य, नौमूले गा.पा.	
15	सम्भना गहतराज	कार्यपालिका सदस्य, नौमूले गा.पा.	
16	हरि राना	कार्यपालिका सदस्य, नौमूले गा.पा.	
17	शशीराम वि.क.	नेकपा पार्टी अध्यक्ष, नौमूले गा.पा.	
18	लाल बहादुर चन्द	ने.व.द.वि.अध्यक्ष	
19	जगत बहादुर सिंह	अधिकृत छैठौं, नौमूले गा.पा.	
20	देवेन्द्र बहादुर कज्यत	शिक्षा शाखा प्रमुख, नौमूले गा.पा.	9848141208
21	किरण कुमार के.सी.	इन्जिनियर, नौमूले गा.पा.	9861666137
22	पद्म बस्नेत	सब इन्जिनियर, नौमूले गा.पा.	9848355132
23	टिका सलामी मगर	सब इन्जिनियर, NCCSP कार्यक्रम, नौमूले गा.पा.	9868391439
24	खगेन्द्र प्रसाद त्थीपाने	निमित्त पञ्चदेवा शाखा प्रमुख, नौमूले गा.पा.	
25	नगेन्द्र सिंह	प्रशानाध्यापक, बैरब माध्यमिक विद्यालय	
26	बिनिता गुरुङ	अभिन	
27	सहविर सलामी मगर	अ सब इन्जिनियर, नौमूले गा.पा.	9826584658
28	शेरबहादुर शाही	सूव्या नौमूले गा.पा.	9844884499
29	लीलाराम बुढा मगर	नौमूले गा.पा.	
30	रमेश चन्द	नौमूले गा.पा.	
31	हरि प्रसाद जैसी	नौमूले गा.पा.	
32	चन्द्र बहादुर सिंह	स्वकिय सचिव, नौमूले गा.पा.	9842336132
33	प्रदिप सलामी मगर	नौमूले गा.पा.	
34	कमला रेगामी	नौमूले गा.पा.	
35	नन्दलाल जैसी	नौमूले गा.पा.	
36	सन्त बहादुर विश्वकर्मा	सामाजिक परिचालक, युव एलाइन्स फर इन्भाइरोमेन्ट	9819521612
37	विष्णु पाडेल	युव एलाइन्स फर इन्भाइरोमेन्ट	9841762357
38	बद्वि बराल	ला.पा. संयोजक, युव एलाइन्स फर इन्भाइरोमेन्ट	9849043695

गाउँपालिका स्तरीय Exit कार्यशालाका सहभागीहरूको उपस्थिति			मिति: 2078/1/13
सि.नं	नाम	संस्था	फोन
1	भदे बहादुर मगर	अध्यक्ष, नौमूले गा.पा.	9848346300
2	अमता कमारी सिंह	उपाध्यक्ष, नौमूले गा.पा.	9819519501
3	भुपेन्द्र शाही	निमित्त प्रशासकिय प्रमुख, नौमूले गा.पा.	9868122945
4	भुवानी प्रसाद जैसी	अध्यक्ष, वडा नं. १, नौमूले गा.पा.	9812444597
5	मोतीलाल खत्री	अध्यक्ष, वडा नं. २, नौमूले गा.पा.	9812545852
6	गगन रोका मगर	अध्यक्ष, वडा नं. ३, नौमूले गा.पा.	9802545853
7	गज बहादुर देगा मगर	अध्यक्ष, वडा नं. ४, नौमूले गा.पा.	9812529863
8	भावीराम बुढा मगर	अध्यक्ष, वडा नं. ५, नौमूले गा.पा.	9822537412
9	मोतीलाल वस्नेत	अध्यक्ष, वडा नं. ६, नौमूले गा.पा.	9884239434
10	सुमित्रा सलामी	कार्यपालिका सदस्य, वडा नं. २, नौमूले गा.पा.	
11	तुल बहादुर सिंह	कार्यपालिका सदस्य, वडा नं. २, नौमूले गा.पा.	9814508189
12	पवित्रा मगर	सदस्य, वडा नं. ५, नौमूले गा.पा.	9804513502
13	सीता वस्नेत	सदस्य, वडा नं. ७, नौमूले गा.पा.	9814594636
14	किरण कुमार के.सी.	इन्जिनियर, नौमूले गा.पा.	9861666137
15	देवेन्द्र बहादुर कजयत	शिक्षा शाखा प्रमुख, नौमूले गा.पा.	9848141208
16	रमा कमारी थापा	स.म.वि.नि. पाचौ, नौमूले गा.पा.	9848208898
17	कृष्ण सुधा ढुङ्गेल	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, नौमूले गा.पा.	9867312733
18	विरेन्द्र प्रसाद न्यौपाने	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, नौमूले गा.पा.	9867312733
19	दिपा थापा मगर	सि.अ.न.मी. नौमूले गा.पा.	9813906673
20	दिपा सलामी मगर	सब इन्जिनियर, लक्ष्मेश्वर कार्यक्रम, नौमूले गा.पा.	9868391439
21	सहाविर सलामी मगर	अ सब इन्जिनियर, नौमूले गा.पा.	9826584658
22	शेरबहादुर शाही	सूच्या नौमूले गा.पा.	9844884499
23	कृष्ण प्रसाद ९काल	नायब सूच्या नौमूले गा.पा.	9848164485
24	चन्द्र बहादुर सिंह	स्वकिय सचिव, नौमूले गा.पा.	9842336132
25	सन्दिप विभवकर्मा	रोजगार संयोजक, नौमूले गा.पा.	9858886170
26	सन्त बहादुर विभवकर्मा	सामाजिक परिचालक, युथ एलाइन्स फर इन्भाइरोमेन्ट	9819521612
27	बन्नि बराल	ला.पा. संयोजक, युथ एलाइन्स फर इन्भाइरोमेन्ट	9849043695
बडास्तरीय कार्यशालाका सहभागीहरूको उपस्थिति			
स्थान: तोली, वडा नं १, नौमूले गा.पा.			Id1tM2078÷ 1÷7
1	भुवानी प्रसाद जैसी	वडा सदस्य, वडा नं १, नौमूले गा.पा.	9812444597
2	रत्न बहादुर शाही	वडा सदस्य, वडा नं १, नौमूले गा.पा.	9815553722
3	चन्द्र बहादुर थापा मगर	वडा सदस्य, वडा नं १, नौमूले गा.पा.	9400517770
4	बल बहादुर थापा मगर	वृद्धिजिवि	9814590155
5	प्रेम प्रसाद जैसी	प्रधानाध्यापक	98480898558
6	पदम बहादुर थापा मगर	वि.व्य.स.अध्यक्ष	
7	लाल बहादुर हमाल	वृद्धिजिवि	
8	बल बहादुर बुढा	वन अध्यक्ष	
9	मन बहादुर खनरा	दलित नेटवर्क अध्यक्ष	9800529071
10	भक्त बहादुर शाही	वन अध्यक्ष	
11	चन्द्र बहादुर राना	वृद्धिजिवि	9815512128

12	भगवती शर्मा	पार्टी प्रतिनीधि	9826565978
13	कठं बहादुर शाही	पार्टी प्रतिनीधि	9804508509
14	चन्द्र बहादुर बूढ़ा	नागरिक समाज	
15	गंगे बहादुर महत	बुद्धिजिवि	9800521752
16	तेज बहादुर सिंह	कृषक	9824534591
17	बहादुर बहादुर भल्ल	कृषक	
18	दिपेन्द्र डकाल	कृषक	9822400907
19	अम्मर बहादुर शाही	कृषक	
20	बहादुर बहादुर राना	कार्यालय सहयोगी	9815547777
21	नगेन्द्र शर्मा	सामाजिक परिचालक	9819574144
22	पद्म बहादुर थापा	बुद्धिजिवि	9225127644
23	बहादुर बहादुर सिंह	कृषक	
24	लाल बहादुर थापा	खानेपानी सचिव	9812513467
25	दशरथ शर्मा	वि.व्य.स अध्यक्ष, बैरव मा वि.	9848156046
26	दीपक चन्द	व्यापारी	9812436331
27	बिरेन्द्र बहादुर हमाल	शिक्षक	9848213569
28	गगन बहादुर राना मगर	शिक्षक	
29	सन्त बहादुर विश्वकर्मा	सामाजिक परिचालक, युथ एलाइन्स फर इन्भाइरोमेन्ट	9819521612
30	बद्री बराल	ला.पा. संयोजक, युथ एलाइन्स फर इन्भाइरोमेन्ट	9849043695
स्थान: रापट, वडा नं २, नौमले गा.पा.			मिति : 2078/1/6
1	प्रबल बहादुर थापा	वडा सदस्य, वडा नं २, नौमले गा.पा.	
2	ओम बहादुर शाही	वडा सदस्य, वडा नं २, नौमले गा.पा.	9822525073
3	टंकप्रसाद शर्मा	वडा सचिव	9815500383
4	जिवनराज खत्री	शिक्षक	9804551772
5	अर्जुन प्रसाद शर्मा	शिक्षक	9848191682
6	तिलक बहादुर सिंह	अध्यक्ष, विद्यालय व्यवस्थापन समिति, महावि माध्यमिक विद्यालय	
7	भिम बहादुर खत्री	बुद्धिजिवि	
8	दिल बहादुर खड्का	बुद्धिजिवि	
9	रामकुमार सुनार	बुद्धिजिवि	9822551743
10	दिल बहादुर सलामी मगर	बुद्धिजिवि	
11	बल बहादुर खत्री	बुद्धिजिवि	9841864439
12	पूर्ण प्रसाद गौतम	बुद्धिजिवि	9815588640
13	लक्ष्मराम एकाल	बुद्धिजिवि	9848242462
14	रुपा कुमारी शाही	सामाजिक परिचालक	9815528368
15	विष्णु सिंह	बुद्धिजिवि	9804553441
16	उपेन्द्र शाही	बुद्धिजिवि	9825502285
17	पूर्ण बहादुर खड्का	वन अध्यक्ष	9866760503
18	सन्त बहादुर विश्वकर्मा	सामाजिक परिचालक, युथ एलाइन्स फर इन्भाइरोमेन्ट	9819521612
19	बद्री बराल	ला.पा. संयोजक, युथ एलाइन्स फर इन्भाइरोमेन्ट	9849043695
स्थान: द्वारी, वडा नं ३, नौमले गा.पा.			मिति:2078/1/8
1	कान्छे रावत	वडा सदस्य, वडा नं ३, नौमले गा.पा.	9822460673
2	याम बहादुर कजयत	वडा सदस्य, वडा नं ३, नौमले गा.पा.	9868017502
3	पार्वती खत्री	वडा सदस्य, वडा नं ३, नौमले गा.पा.	9824539620
4	सीता मिजार	वडा सदस्य, वडा नं ३, नौमले गा.पा.	9822406214

5	बद्री बराल	ला.पा. संयोजक, युथ एलाइन्स फर इन्भाइरोमेन्ट	9849043695
6	सन्त बहादुर विश्वकर्मा	सामाजिक परिचालक, युथ एलाइन्स फर इन्भाइरोमेन्ट	9819521612
7	जगत प्रसाद कोइराला	द्वारी, स्वास्थ्य चौकी प्रमुख	9815549815
8	गंगाराम सापकोटा	प्रधानाध्यापक, नेपाल राष्ट्रिय माध्यमिक विद्यालय	
9	दल बहादुर घर्ती	अध्यक्ष, विद्यालय व्यवस्थापन समिति	
10	विपेन्द्र खत्री	वृद्धिर्जावि	9822512573
11	बल बहादुर खत्री	वृद्धिर्जावि	
12	गोठे पुन	वृद्धिर्जावि	
13	रत्न बहादुर रोक्का	वृद्धिर्जावि	
14	शसे पुन	वृद्धिर्जावि	
15	श्रीम बहादुर रोकाया	वृद्धिर्जावि	
16	श्रीम बहादुर सलामी	वृद्धिर्जावि	
17	गोपी बराई	वृद्धिर्जावि	9814518392
18	शुक्लजिबो रावत	वृद्धिर्जावि	
19	हरि बहादुर रावत	वृद्धिर्जावि	9847642517
20	कविराम पुन मगर	वृद्धिर्जावि	9815551692
21	बालकुमारी गौतम	वृद्धिर्जावि	
22	नीर बहादुर शर्ती मगर	वृद्धिर्जावि	9822471348
23	नर बहादुर घर्ती	वृद्धिर्जावि	9815590622
24	विर्ष बहादुर रावत	कार्यालय सहयोगी	9800596461
25	दिल बहादुर घर्ती	वृद्धिर्जावि	9812414617
स्थान: बाडे, बडा नं ४, नौमले गा.पा.			मिति: 2078/1/4
1	शिव ज्ञान मगर	बडा सदस्य, बडा नं ४, नौमले गा.पा.	9842339812
2	तिल बहादुर बुढा मगर	बडा सदस्य, बडा नं ४, नौमले गा.पा.	
3	धन बहादुर सिनाली मगर	बडा सदस्य, बडा नं ४, नौमले गा.पा.	
4	महेन्द्र जैसी	बडा सदस्य, बडा नं ४, नौमले गा.पा.	9800579006
5	बद्री बराल	ला.पा. संयोजक, युथ एलाइन्स फर इन्भाइरोमेन्ट	9849043695
6	सन्त बहादुर विश्वकर्मा	सामाजिक परिचालक, युथ एलाइन्स फर इन्भाइरोमेन्ट	9819521612
7	मन बहादुर रेग्मी मगर	वृद्धिर्जावि	9822596029
8	चन्द्रलाल बस्नेत	वृद्धिर्जावि	9825510386
9	बलबिर सिजाली	वृद्धिर्जावि	9825591225
10	देविराम जैसी	वृद्धिर्जावि	
11	परशुराम जैसी	वृद्धिर्जावि	9819516736
12	राम बहादुर बस्नेत	वृद्धिर्जावि	
13	बल बहादुर सलामी	वृद्धिर्जावि	9815589451
14	सन्त बहादुर बुढा मगर	वृद्धिर्जावि	
15	पहल सिंह बस्नेत	वृद्धिर्जावि	
16	जग बहादुर रोकाया	वृद्धिर्जावि	
17	बलिनाथ योगी	वृद्धिर्जावि	9804539532
18	लक्ष्मण दलामी	वृद्धिर्जावि	9814541880
19	दल बहादुर बस्नेत	वृद्धिर्जावि	
20	धनेन्द्र रोक्का	वृद्धिर्जावि	9804598140
21	धन बहादुर बुढा	विद्यालय कार्यालय सहयोगी	9814583944
22	शुधिल मरु मगर	बडा नं ४ कार्यालय सहयोगी	9822448006
23	पद्म बहादुर मगर	वृद्धिर्जावि	9800576201

24	मीम बहादुर थापा	बुद्धिजिवि	
स्थान: पलबजार, वडा नं ५, नौमले गा.पा.			मिति: 2078/1/3
1	बंदि बराल	ला.पा. संयोजक, युथ एलाइन्स फर इन्फ्रास्ट्रक्चर	9849043695
2	सन्त बहादुर विश्वकर्मा	सामाजिक परिचालक, युथ एलाइन्स फर इन्फ्रास्ट्रक्चर	9819521612
3	इन्द्र बहादुर सलामी	शिक्षक	9804552040
4	मिला बहादुर रामजाली	पूर्व अध्यक्ष	9848117120
5	गोश बहादुर थापा मगर	समाजसेवी	9804580410
6	अमर बहादुर नामजाली	निर्माण व्यवसायी	9804513013
7	मनविर मगर	कृषक	
8	टेक बहादुर तारामी	बुद्धिजिवि	9819591320
9	नन्द बहादुर सलामी	बुद्धिजिवि	9822465158
10	बालसिंह रेग्ामी	बुद्धिजिवि	9863115090
11	कृष्ण बहादुर सलामी	बुद्धिजिवि	9842306868
12	करिश्मा सिजाली	गाउँ शिक्षा समिति सदस्य	9814548744
13	शशीराम तारामी मगर	बुद्धिजिवि	9841026859
14	बाम्पेरा बुढा मगर	वडा नं ५ कार्यसलष सहयोगी	9800580110
15	खड्ग बहादुर सिजाली मगर	वडा सदस्य वडा नं ५	9814562728
16	धन बहादुर थापा	बुद्धिजिवि	
17	धन बहादुर रामजाली मगर	बुद्धिजिवि	
18	अम्बर बहादुर सिजाली मगर	बुद्धिजिवि	
19	रविनाथ बरार्डे	बुद्धिजिवि	
20	चन्द्र बहादुर सलामी मगर	बुद्धिजिवि	9822567338
21	आयुषा सिजाली मगर	बुद्धिजिवि	
स्थान: सल्लेरी, वडा नं ६, नौमले गा.पा.			मिति: 2078/1/2
1	दल बहादुर गुरुड	अध्यक्ष, वडा नं. ६, नौमले गा.पा.	9822483116
2	छवि राना मगर	वडा सचिव, वडा नं ६, नौमले गा.पा.	9804502842
3	दुर्गा बहादुर गुरुड	वडा सदस्य, वडा नं ६, नौमले गा.पा.	9814521775
4	गंगे बहादुर शाही	क्षेत्रिय क.सदस्य	9822418001
5	सूर्य खड्का	वडा प्राथमिक	9824539606
6	मान बहादुर वस्नेत	वन अध्यक्ष	9814501622
7	भविसरा वि.क.	वडा सदस्य, वडा नं ६, नौमले गा.पा.	
8	प्रेमा वस्नेत	वडा सदस्य, वडा नं ६, नौमले गा.पा.	9802545876
9	गोपाल सुनार	ने.का. पूर्व क्षेत्रिय सदस्य	9804566112
10	हरि राना मगर	मगर संघ गा.पा. सभापति	9816570946
11	मान बहादुर वि.क.	बुद्धिजिवि	
12	रत्न बहादुर बुढा	पार्टी प्रतिनीधि	9868951757
13	अशोक सिंह	बुद्धिजिवि	9868981685
14	बैमान रावत	पशुसेवा	
15	राजू चन्व	मौरीमीरशर का व अध्यक्ष	9848156601
16	गोपाल वि.क.	बुद्धिजिवि	9812589481
17	धन बहादुर चन्द	बुद्धिजिवि	
18	नन्द कुमारी सुवेदी	बुद्धिजिवि	9822404588
19	लाल बहादुर राउत	बुद्धिजिवि	
20	डिल बहादुर थापा	वडा सदस्य, वडा नं ६, नौमले गा.पा.	9814548273

21	खड्क बहादुर सिंह	वृद्धिजिवि	
22	रत्न बहादुर वि.क.	वृद्धिजिवि	
23	निस्ता वि.क.	वृद्धिजिवि	
24	गणेश गुरुड	नेपाल आदिवासी जनजाती संघ	9849834120
25	सागर वि.क.	वृद्धिजिवि	9868032008
26	टोप बहादुर गुरुड	वृद्धिजिवि	
27	लोक बहादुर गुरुड	वृद्धिजिवि	
28	सरिता वि.क.	वृद्धिजिवि	
29	डिलसरा वि.क.	वृद्धिजिवि	
30	पवित्रा वि.क.	वृद्धिजिवि	
31	डिला रोक्का मगर	वृद्धिजिवि	
32	जयसरा वि.क.	वृद्धिजिवि	
33	विमला चन्द	वृद्धिजिवि	
34	शर्मिला नेपाली	वृद्धिजिवि	
35	अम्मर बहादुर वि.क.	वृद्धिजिवि	
36	मितला वि.क.	वृद्धिजिवि	
37	मितला वि.क.	वृद्धिजिवि	
38	शैशिला वि.क.	वृद्धिजिवि	
39	सुनिल कंधुवाल	वृद्धिजिवि	
40	दल बहादुर वि.क.	वृद्धिजिवि	
41	पेमा चन्द	वृद्धिजिवि	
42	मितला चन्द	वृद्धिजिवि	
43	सुन्तली नेपाली	वृद्धिजिवि	
44	पूर्ना वि.क.	वृद्धिजिवि	
45	नरेन्द्र वि.क.	वृद्धिजिवि	
46	बसन्त नेपाली	वृद्धिजिवि	
47	भिम बहादुर सुनार	वृद्धिजिवि	
48	जयसरा नेपाली	वृद्धिजिवि	
49	सरिता चन्द	वृद्धिजिवि	
50	सम्भना रोक्का	वृद्धिजिवि	
51	शान्ति सिंह	वृद्धिजिवि	
52	कल्पना	वृद्धिजिवि	
53	डिला बस्नेत	वृद्धिजिवि	
54	टेक बहादुर बोहोरा	वृद्धिजिवि	
55	सन्जिव वि.क.	वृद्धिजिवि	
56	सन्त बहादुर विरवकर्मा	सामाजिक परिचालक, युथ एलाइन्स फर इन्भाइरोमेन्ट	9819521612
57	विष्णु पाडेल	युथ एलाइन्स फर इन्भाइरोमेन्ट	9841762357
58	बद्री बराल	ला.पा. संयोजक, युथ एलाइन्स फर इन्भाइरोमेन्ट	9849043695
स्थान: पैति, वडा नं ७, नौमले गा.पा.			मिति:2078/1/1
1	मोतीलाल बस्नेत	अध्यक्ष, वडा नं.७, नौमले गा.पा.	9884239434
2	कृष्ण बहादुर चन्द	सदस्य, वडा नं.७, नौमले गा.पा.	
3	टेक बहादुर सिजानी	सदस्य, वडा नं.७, नौमले गा.पा.	
4	बेससरा वि.क.	सदस्य, वडा नं.७, नौमले गा.पा.	
5	टेक बहादुर बोहोरा	सदस्य, वडा नं.७, नौमले गा.पा.	
6	कल्पना सिजानी	सचिव, वडा नं.७, नौमले गा.पा.	9848117249

7	सीता वस्नेत	कार्यपालिका सदस्य, बडा नं. ७, नौमले गा.पा.	9814594636
8	रमेश चन्द	वृद्धिजिवि	981244743
9	विर बहादुर सिस्वा	वृद्धिजिवि	
10	परिमल वि.क.	वृद्धिजिवि	
11	शंकर वि.क.	वृद्धिजिवि	
12	दत्त बहादुर वि.क.	वृद्धिजिवि	
13	जस्विर सुनार	वृद्धिजिवि	
14	सेतु चन्द	ने.क.पा. पार्टी प्रतिनिधि	
15	मान कुमार चन्द	ने.क.पा. पार्टी प्रतिनिधि	9817432451
16	नविन सिजाली	ने.क.पा. पार्टी प्रतिनिधि	
17	गणेश चन्द	ने.क.पा. पार्टी सदस्य	
18	सुवेन्द्र चन्द	ने.क.पा. पार्टी सदस्य	
19	मान बहादुर चन्द	ने.क.पा. पार्टी सदस्य	
20	सिपकला वस्नेत	ने.का. पार्टी सभापति	9817432451
21	चक्र बहादुर चन्द	ने.का. पार्टी सदस्य	
22	शर्मिला चन्द	ने.का. पार्टी सदस्य	
23	दल बहादुर चन्द	ने.का. पार्टी सदस्य	
24	अम्मर बहादुर बलामी	ने.का. पार्टी सदस्य	
25	देवेन्द्र थापा	ने.का. पार्टी सदस्य	
26	प्रेम थापा	ने.का. पार्टी सदस्य	
27	प्रेम वि.क.	वृद्धिजिवि	
28	वसन्त वि.क.	वृद्धिजिवि	
29	कर्ण बहादुर चन्द	वृद्धिजिवि	
30	कमान सिंह वस्नेत	वृद्धिजिवि	
31	धना वस्नेत	वृद्धिजिवि	
32	सम्फना थापा	वृद्धिजिवि	
33	खुमि थापा	वृद्धिजिवि	
34	टेक बहादुर वि.क.	वृद्धिजिवि	
35	संगाराम थापा	ने.क.पा. प्रतिनिधि	9848208664
36	जैसरा रामजाली	वृद्धिजिवि	
37	डिलसरा थापा	वृद्धिजिवि	
38	शान्ता वि.क.	वृद्धिजिवि	
39	कर्ण कुमार वस्नेत	वृद्धिजिवि	
40	रामसरा वस्नेत	वृद्धिजिवि	
41	नकुल थापा	वृद्धिजिवि	
42	रन बहादुर वस्नेत	वृद्धिजिवि	
43	कृष्ण बहादुर वि.क.	वृद्धिजिवि	
44	जयविर वि.क.	वृद्धिजिवि	
45	राम बहादुर वि.क.	वृद्धिजिवि	
46	विर बहादुर वस्नेत	वृद्धिजिवि	
47	जय बहादुर ठकल्ला	वृद्धिजिवि	
48	कर्ण बहादुर थापा	वृद्धिजिवि	
49	हम्मर बहादुर सिपौली	वृद्धिजिवि	
50	कटक बहादुर वस्नेत	वृद्धिजिवि	
51	भगिराम थापा	वृद्धिजिवि	

52	जय बहादुर बस्नेत	वृद्धिर्जावि	
53	दान बहादुर बस्नेत	वृद्धिर्जावि	
54	खड्क बहादुर वि.क.	वृद्धिर्जावि	
55	करे कामी	वृद्धिर्जावि	
56	नन्द बहादुर मिजार	वृद्धिर्जावि	
57	राम बहादुर वि.क.	वृद्धिर्जावि	
58	गोमा वि.क.	वृद्धिर्जावि	
59	बाति वि.क.	वृद्धिर्जावि	
60	पल बहादुर वि.क.	वृद्धिर्जावि	
61	अबिसरा बस्नेत	वृद्धिर्जावि	
62	खड्क बहादुर सिजाली	वन अध्यक्ष	
63	गंगे कामी	वन अध्यक्ष	
64	नबिन सिजाली	वन अध्यक्ष	
65	डिल बहादुर मगर	वन अध्यक्ष	
66	ठग बहादुर थापा	वृद्धिर्जावि	
67	नरिवान सिजाली	वृद्धिर्जावि	9868175820
68	मनिशा चन्द	स्वयम्सेवक	9863157308
69	गोरख बहादुर शाही	स्वयम्सेवक	
70	लाल बहादुर ठकुरा	शिक्षक	
71	मृवान सिंह बस्नेत	शिक्षक	
72	हरिसिंह थापा मगर	सामाजिक परिचालक	
73	मितला वि.क.	सामाजिक परिचालक	9809605644
74	मन्सरा वि.क.	सामाजिक परिचालक	9825500188
75	सन्त बहादुर विश्वकर्मा	सामाजिक परिचालक, युथ एलाइन्स फर इन्भाइरोमेन्ट	9819521612
76	विष्णु पौडेल	युथ एलाइन्स फर इन्भाइरोमेन्ट	9841762357
77	बन्नि बराल	ला पा संयोजक, युथ एलाइन्स फर इन्भाइरोमेन्ट	9849043695
स्थान: चौराडा, बडा नं ८, नौमले गा.पा.			मिति: 2078/12/31
1	मोहन कुमार राना मगर	अध्यक्ष, बडा नं. ८, नौमले गा.पा.	9802545858
2	पूर्ण वि.क.	सदस्य बडा नं ८, नौमले गा.पा.	9812546167
3	देवेन्द्र अधिकारी	सचिव, बडा नं. ८, नौमले गा.पा.	9802545868
4	लोक बहादुर चन्द	सामाजिक परिचालक	9822526259
5	टोप बहादुर चन्द	प्रधानाध्यापक, नेपाल राष्ट्रिय आधारभूत विद्यालय	9812505809
6	लाल बहादुर चन्द	शिक्षक, अर्नको माध्यमिक विद्यालय	
7	काल बहादुर चन्द	सामुदायिक वन अध्यक्ष	9814512918
8	प्रकाश चन्द	वृद्धिर्जावि	9826552913
9	अमता चन्द	वृद्धिर्जावि	
10	तर्क बहादुर शाही	वृद्धिर्जावि	9812553233
11	हरिदत्त थापा	वृद्धिर्जावि	9824509914
12	शान्ती शर्मा	वृद्धिर्जावि	
13	जगन शाही	वृद्धिर्जावि	9814505013
14	रन्जना शाही	वृद्धिर्जावि	
15	विमला थापा	वृद्धिर्जावि	
16	देबिसरा चन्द	वृद्धिर्जावि	
17	हस्त शाही	वृद्धिर्जावि	

18	खडक बहादुर चन्द	बुद्धिजिवि	
19	अमित चन्द	बुद्धिजिवि	9848054073
20	गगन बहादुर चन्द	बुद्धिजिवि	980455881
21	महेन्द्र बहादुर चन्द	बुद्धिजिवि	
22	महेश चन्द	बुद्धिजिवि	
23	सन्त बहादुर विरबकमा	सामाजिक परिचालक, युथ एलाइन्स फर इन्भाइरोमेन्ट	9819521612
24	विष्णु पौडेल	युथ एलाइन्स फर इन्भाइरोमेन्ट	9841762357
25	बद्री बराल	ला.पा. संयोजक, युथ एलाइन्स फर इन्भाइरोमेन्ट	9849043695

अनुसूची २ : तस्वीरहरु

	
गाउँपालिका स्तरीय छलफल	गाउँपालिका स्तरीय छलफल
	
गाउँपालिका स्तरीय छलफल	वडा स्तरीय छलफल, वडा नं १
	
वडा स्तरीय छलफल, वडा नं २	वडा स्तरीय छलफल, वडा नं ३

वडा स्तरीय छलफल, वडा नं ४

वडा स्तरीय छलफल, वडा नं ५

वडा स्तरीय छलफल, वडा नं ६

वडा स्तरीय छलफल, वडा नं ७

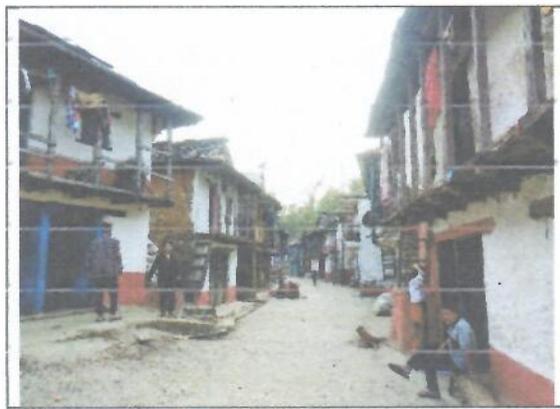

वडा स्तरीय छलफल, वडा नं ८

गाउँपालिका स्तरीय छलफल

 नौमले गाउँपालिका
 गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
 नौमले, दैलेख
 कर्णाली प्रदेश, नेपाल

	
<p>नौमुले पुरानो बजार</p>	<p>वाङ्ग बजार नजिकैको गहुँ खेत</p>
	
<p>गाउँपालिकाको दृश्य</p>	<p>बाहुन गाउँ, दलित बस्ती</p>

 नौमुले गाउँपालिका
 गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
 नौमुले, बैलेख
 कर्णाली प्रदेश, नेपाल